ஶ்ரீ:

ஶ்ரீமதே ராமாநுஜாய நம: ।

॥ ஸூத்ராநுகுண்யஸித்திவிமர்ஶ: ॥

ஸூத்ராநுகுண்ய ஸித்தி விமர்சம்.

ஸ்ரீ. உப. வே. மதத்ரயஸாராஸ்வாதீ
A. V. கோபாலாசார்ய ஸ்வாமியால்
எழுதப்பெற்றது.

ஸ்ரீ விலாஸம் பிரஸ்
ஸ்ரீரங்கம்
946

Respectfully dedicated by the Author
to the memory of His Holiness
Sri Paundarikapuram
Srinivasa Mahadesikan Swami
at whose feet he sat for **42 years.**

Srih

FOREWORD.

This is the third part of Sutranugunya siddhivimarsa written in reply to Brahma-sutranugunya siddhi written by the late Mahamahopadhyaya Karungulam Krishna Sastrigal attacking the Visishta-dwaita exposition of the Brahma sutras by Sri Ramanuja and Sri Sudarsana. Suri. The first two parts were published by the Visishta-dwaita sabha at Kumbakonam. There has been delay in the publication of this part completely written some years ago. It is a mtter for deep regret that the author of the Sutrauugunya-siddhi is not alive now. It must be said to the great credit of the Mahamahopadhyaya author that after reading the first two parts, his affection and regard for the author of the reply increased greatly. The first two parts and a portion of this part up to the end of the third pada were written under the supervision and guidance of the late Goshtipuram Soumyanarayana Swamy, as desired by the Kumbakonam sabha.

This part opens with the Daharadhikarana in the third pada and goes up to the end of the first adhyaya. The Daharadhikaranam discusses the Dahara vidya in the eigth and last prapataka of the Chandogya Upanishad. The Daharavidya teaches the upasana of the Dahara akasa Brahman within the Jiva's hridaya and postulates the *highest* moksha for the upasaka. "This samprasada, the perfectly purified upasaka, blessed with the full prasada of Brahman throwing off this body and rising therefrom enters into the Para Brahma Jyothis and gains his pure swarupa. He, the Para Brahman, is the Uttama Purusha." This phalasruti is found in the

Daharavakya as also in the succeeding Prajapathi vakya which is described as the vakyasesha, the later part of Dahara Vakya. The Prajapati Vakya following later, clearly teaches the true swarupa of the Jiva in its pristine state. That the two vakyas are treated by the sutrakara as *one* vakya (passage) and that the principal vakya is the Dahara vakya teaching the upasana of Saguna Brahma and the attainment of the highest moksha by entering into the Para Jyothis on quitting the body, is obvious from the sutras. The later Prajapathi vakya which teaches the swarupa of the Jivatman is but ancillary to the Dahara vakya. The true nature of one's own self has also to be known and realised as a preliminary to the practice of God-devotion. Moksha is the avibhaga (undivided) union of the purified mukta Jiva with the All-soul Brahman. The blending of the two atmas is likened by the sruti to the blending of pure water with pure water resulting in the Jiva becoming quite like the Brahman and indivisibly united with it. Brahman of the Daharavidya is admitted on all hands to be saguna. The eight gunas apahathapapmatva etc., including satyakamatva and satyasankalpatva which are predicated of the Saguna Brahman in the Dahara vakya are also predicated of the .pure asarira (freed, bodiless) Jiva in the Prajapathi vakya.— The first sutra states that the Dahara akasa within the Jiva's hridaya is Para Brahman because it possesses amongst others the eight gunas. The sixth sutra says 'If you say that the eight gunas are possessed also by the Jiva as stated in the following Prajapathi vakya and that the eight gunas are not therefore the monopoly of the Brahman, the answer is that the Prajapathi vakya predicates the eight gunas in the case of the pure mukta Jiva who has left the body and not of the samsari Jiva within the body and that the Dahara akasa described in the Dahara vakya is the universal soul

within the samsaric body'. The entire adhikarana is intended to prove that the Dahara akasa is Brahman and *not* the Jiva. Sri Sankara says frankly in his Bhashya here that the sutrakara strongly emphasises the distinctness of the individual soul from Brahman in this and in many other adhikaranas, but gives expression to his real view of their identity, in the Sastra Drishti sutra in the last adhikarana of the first pada and a few other sutras. To say that the sutrakara elaborately affirms and demonstrates the doctrine of bheda between the individual and universal soul in most of the adhikaranas with a view to demolish later the doctrine of bheda established at great length by elaborate arguments almost throughout his work by one or two or a few sutras is difficult to accept. Sri Anandagiri in his commentary on this passage in Sri Sankara's Bhashya expressly raises a question in the following terms: "The Sutrakara does not anywhere utter one word in support of the identity of Jiva with Brahman but on the other hand repeatedly affirms their difference and distinctness adhikarana after adhikarana. Is it not proper therefore to conclude that the doctrine of identity or abheda cannot be the sutrakara's view? He answers his question by the reference to one or two sutras referred to by the Bhashyakara where identity is alleged to be affirmed. The first requisite of a sutra is to state *clearly* and unmistakably the heart of the author. It is impossible to conceive how a great Rishi-sutrakara would at very great pains and in the bulk of his work demolish the case for identity and prove the case for bheda. The one or two sutras relied on as affirming identity are easily explainable by the Visishtadwaitic and dvaitic systems and have been explained as favourable to them. The rule of majority known as the *bhuyasam nyaya* has also to be remembered. The sixth sutra says that the mukta atma has the eight gunas

like Brahman. The express admission of the possession of the eight gunas by the mukta atma who according to the advaitic system is no other than the Para Brahman must negative the doctrine that the Para Brahman of the upanishads is nirguna. Sri Sankara says here, "The Para Jyothis with which the mukta Jiva is *blended* is Para Brahman. That has the eight dharmas and that is the true ultimate swarupa of the Jiva". Sri Sankara sums up the meaning of the first sutra as follows: "It is therefore clear that the Dahara akasa Brahman together with the universe and all satyakamas should be meditated upon and realised." This is exactly Sri Ramanuja's Visishtadwaita principle.

Sri Ramanuja's interpretation of the sutra अनुकृतेस्तस्य च which is treated by him as part of the Dahara adhikarana is very interesting. The mukta atma's Brahmic bliss is *exactly like* Brahman's, being an anukriti or anubhana or reflection of the original Brahmic bliss by the grace of Brahman. The pure dharmas and bliss of the muktajiva are like so many photograph copies of the original Brahmic bliss and dharmas. There is no difference between them excepting that the Brahmic bliss is the original and that the others are exact reflections impressed on the mukta Jiva's by the grace of Brahman. Sri Anandagiri says clearly in the last adhikarana of the Brahmasutras that the swarajya of the mukta is Iswarayatta, dependent upon Iswara, who in His overflowing love for the muktatman never restrains his independence and the muktatman does not carry his independence to the length of encroaching upon the cosmic functions or Jagadvyapara of Iswara and that the mukta has never any such aspiration. This is quite in agreement with the closing passage of the Sri Bhashya. The description of the Jiva as a pratibimba of Brahman

occurs very frequently in adwaitic and dwaitic works. The anukriti, ananyatva, amsa and avibhaga sutra, may be well said to strike the key note to the vedantic system of the sutrakara. On the basis of these sutras it would be quite easy to find harmony between all the vedantic systems. Sri Satakopa describes his God: union experience as the blending of honey with honey, milk with milk and nectar with nectar. In his last Tiruvaymoszi he describes the coming Avibhaga Union as உயிர் வேறின்றி ஒன்றாய். With regard to the adhikara of devas in Brahma vidya discussed in Devata adhikarana the two Bashyas differ. Sri Ramanuja holds that devas like Vasus and Adityas have adhikaram in madhu-vidya etc., where the upasana of Madhus, Adityas etc., is apparently taught and the goal is apparently said to be the attainment of the state of Vasu and Aditya. Sri Ramanuja interprets the Madhu-vidya as a Brahma vidya inculcating the upasana by Vasus and Adityas of the Brahman within them and the attainment of the Brahman within as the fruit. Sri Sankara says that the Madhu-vidya is not a Brahma vidya and that the Vasus and Adityas have no adhikara in them for the reason that they cannot practise devotion to themselves, nor attain themselves. Sri Appayya Dikshita in his Nyayarakshamani finding the elaborate arguments of Sri Sudarsana in the Srutaprakasika to be quite convincing, agrees with Sri Ramanuja's view and formulates the same in the shape of a number of slokas.

The Akasadhikarana at the end of the third pada deals with a passage almost at the close of the Chandogya upanishad, The vakya is declared by the sutrakara to relate to Brahman. "Because of the mention of Brahman as *different* from Jiva in the state of sleep and in the moment of utkranti (leaving the body) in both of which the Brahman is said to embrace the Jiva,"

In the Daharadhikarana, Sri Sankara says that those who believe in the eternal existence of the Jiva Swarupa as on entity in the mukti union are of his own fold (Asmadiyas) अस्मदीया: In his Gita Bhashya Chapter IX-25, he describes the Vedanti followers of Krishna and the Gita as Vaishnavas. In his Pancharatna, he enjoins the abandonment of disputations (Vada) with the Vedantins. These great words of the Great Acharya are worthy of being committed to heart by all Vedantins. The Vedanti Santhipatha 'Ma Vidvishavahai मा विद्विषावहै 'May there never be any mutual acrimony' may well be adopted as a motto by all who enter the gates of the Vedanta and pursue Brahmic research and cultivate Brahmic experience. The motto may well be adopted by the followers of all religions.

A. V. Gopalachari.

अपि तु उदाहृतवाक्यानां साक्षादव्यवधानेन परमार्थिकाशयः स्तोत्रकार स्पष्टयतीति सुनिश्चितं शक्यम् ।

'श्रुतिशब्दार्थ्यं तथा हि दृष्टं ह्रींकारं च' इति द्वितीय स्तोत्रस्यार्धस्य भाष्ययोः स्पष्टमेषः । 'ह्रींकारं च' इति स्तोत्रश्लोकेन चशब्देन निषादस्थपतिन्यायेनापि कर्मधारयब्रह्मणे समर्थ्यत' इति श्रीपादानुगाः । तथैव 'निषादस्थपतिन्यायेन कर्मधारयसमासेन तदन्तस्य संभवम्' इति भगवत्पादैः भाष्ये [illegible] ।

'तत्र कर्मसाधने लोकशब्दे ब्रह्मलोकशब्दो ब्रह्मणो लोक इति षष्ठीसमासवृत्त्या व्युत्पाद्यते । सामानाधिकरण्यवृत्त्या तु व्युत्पाद्यमानो ब्रह्मैव लोको ब्रह्मलोक इति परमेव ब्रह्म भविष्यति' इति भाष्ये । 'ह्रींकारं च' इति स्तोत्रावयवव्याख्यानं चोदाहृत्य वेदानवतारयति' इत्यत्र भाष्यवाक्यावतारिका स्मर्तव्या । एवं च 'ह्रींकारं च' इति स्तोत्रपदेन समासविशेषनिर्णयो न व्यक्तो भाष्ये । अतः 'उभयथा समर्थेऽपि तत्पुरुषः यथा निषादानां वा स्थपतिर्निषाद एवायं स्थपतिरिति । न तथाऽत्र ब्रह्मलोको विष्णुलोक इत्यपि कर्मधारय एव तत्पुरुषः । [illegible] ब्रह्मलोकशब्दं कर्मधारयसमाससाधनेनेति' [illegible] केवलसमासा [illegible] च । अत्र उभयथा समर्थेऽपि 'इदं ब्रह्मलोकम्' इतीदमाचार्यैः उदाहरणे ब्रह्मलोकशब्दः पठ्यते । षष्ठीसमासपरिग्रहे ब्रह्मणो लोक इत्यर्थः स्यात् । उदाहरणशब्दार्थे [illegible] वस्तुतो ब्रह्मैव जीवो वा

ஸம்மதா உதாஹ்ருதவாக்யாநாம் ஸாக்ஷாத்வ்யவதாநேந வாக்யார்த்தத்வாத் ஸர்வத்ராபி ஸ்ருதிஷுப்ரத்யக்ஷ ஸர்வதோமுகத்வம் பாவ்யம் ।

'ப்ரதிபாத்யாயாஶ்சைவ த்ருஷ்டம் லிங்கம் ச' இதி த்விதீய ஸர்வத்ர ப்ரஸித்த்யதிகரணஸ்ய வாக்யயோ: ஸமதோஷ: । 'லிங்கம் ச' இதி ஸர்வத்ர ப்ரஸித்தேஷு லிங்கேஷு நிர்தேஶாத்ப்ரதாநத்வாதயாதி கர்மகாரகப்ரஸித்தே ப்ராஸங்கிகம் ' இதி ஶ்ரீபாஷ்யகாரா: । வேதாந்தேஷு நிர்தேஶாதிகரணத்வாதேஷு கர்மகாரகவாக்யேஷு தத்ப்ராப்த்யுபாஸநம்' இதி ஸமந்வயாதிகரண ஸூத்ரஸ்த்ய தேஷு பரமபுருஷ ப்ரதிபாதகமிதி பாஷ்யம் ।

நநு கர்மாஸ்பதாதிகரணே ப்ரஹ்மணோ ஜகத்காரணத்வம் ப்ரஹ்மணோ நேதி ஷஷ்டீஸமாஸ வ்யுத்பத்யா வ்யாக்யாதம் । ஸமாநாதிகரண்யவ்யுத்பத்யா து ப்ரஹ்மைவ ப்ரஹ்ம ஜ்ஞாநேந ப்ரஹ்மலோக இதி வ்யாக்யாதம் ப்ரஹ்ம பவிஷ்யதி' இதி பக்ஷாந்தரம் । 'லிங்கம் ச இதி ஸர்வத்ராவயவத்வாபாதநம்' ப்ரதிபாதநாயாதநம் இதி வ்யுத்பத்த்யா வ்யாக்யாதம் ஸூத்ரஸ்ய । ஏவம் ச லிங்கம் ச இதி ஸர்வத்ர ப்ரஸித்தேஷு ஸமாஸவிஶேஷநிர்தேஶ ஸமாநாதிகரண்யம் । தத: 'உபயதா ஸமாநாதிகரணம் வா ப்ரஹ்மாதிநிர்தேஶ ஏவாயம் ப்ரதிபாத்ய: । அதஸ்து ப்ரஹ்மலோகோ விஶேஷ ணகத்வம் ஸமாஸவதீ ஸத்ய: । கிஞ்ச தஸ்யாபிதா ப்ரஹ்மண: । ப்ரஹ்மேதி ப்ரஹ்மபதேந லிங்கேந ஸமஸ்த ப்ரஹ்மலோகபதம் ப்ரதிபாதயஸமாஸஸமாஸமாயதேநேதி' ப்ரஹ்மலோக ஸமாஸா கிஞ்ச ஸமவாயம் ப்ரதி ப்ராதாந்யாத் ஸமாநாதிகரண்யம் । 'ஏகம் ப்ரஹ்மலோக' ப்ரஹ்மவாக்யேஷு உதாஹரணேஷு ப்ரஹ்ம லோகஶப்த: ப்ரயுக்த । ஷஷ்டீஸமாஸபக்ஷே ப்ரஹ்ம லோக இத்யுக்தம் ஸத்யாத் । உதாஹரணஸமாஸாய- ஸமாஸ ப்ரஹ்மலோகஸ்ய ஸமாநாதிகரண்யம் வா ஜீவோ வ

𑌶𑍍𑌰𑍀 [illegible] 𑌵𑌿𑌲𑌕𑍍𑌷𑌣 [illegible] ।

‘𑌕𑌿𑌮𑍇𑌤𑌦𑍍 𑌦𑍃𑌷𑍍𑌟𑌂, 𑌮𑌤𑌂, 𑌕𑍁𑌤𑍍𑌰, [illegible] 𑌚, 𑌕𑌿𑌂 𑌚 [illegible], 𑌤𑌥𑍈𑌵 𑌦𑍃𑌷𑍍𑌟𑌂 𑌮𑌤𑌂 [illegible] 𑌚 𑌭𑌵𑌤𑌿 । [illegible] 𑌇𑌤𑌿 [illegible] । [illegible] 𑌇𑌤𑌿 [illegible] । 𑌤𑌥𑌾 𑌹𑌿 𑌦𑍃𑌷𑍍𑌟𑌮𑌿𑌤𑌿 𑌪𑍍𑌰𑌤𑌿𑌬𑌿𑌮𑍍𑌬𑌸𑍍𑌯 𑌮𑌤𑌿𑌵𑌿𑌷𑌯𑍇 [illegible] । [illegible] । 𑌤𑌥𑌾 𑌹𑌿 [illegible] । ‘𑌤𑌥𑌾 𑌹𑌿’ 𑌇𑌤𑌿 [illegible] । [illegible] 𑌇𑌤𑌿 [illegible] । [illegible] ।

[illegible] ।
[illegible] 𑌇𑌤𑌿 [illegible] ।

[illegible] ।

‘𑌕𑌿𑌮𑍇𑌤𑌦𑍍 𑌦𑍃𑌷𑍍𑌟𑌂’ 𑌇𑌤𑌿 [illegible] ‘𑌮𑌤𑌂’ 𑌇𑌤𑌿 [illegible]

वर्णनं न्याय्यम् । तस्यादर्शनं चक्षुर्दृष्टद्वारा हि-
त्यावादयेत् । अदृष्टमेतत्य व्यावृत्तकरणेऽपि तद्-
नेयष्ट । 'शब्दे दृष्टशब्दः तथा हि दर्शनम्
इति शब्देन दर्शनशब्दे इव सामान्यात्यायोगो न
तत्र करणानि निष्ठानि । तथा च दृष्टशब्दस्य मतिशब्दौ
इति विशेषणतया शब्देन अविनाभावेन च साम्य-
मिति संज्ञया अवकाशः' इति न्यायरक्षामणिस्वर्थ-
कण्ठे निर्दिष्टयति ।

सर्वथाप्येवं यथा मतिविषये "तथाहि घटो
हि सम्बन्धो भवति' इति दृष्टशब्दः संयोजितः
तथैव 'तथा बहुश्रोतृसम्बोधेऽपि वक्तृ दर्श-
ने च यादृच्छिकेन जीवनक्रियाकारककृतं निरर्थकत्व-
बहुतायाः पठति' इति शब्दवचनेनापि दृष्टवदर्शन-
योजनं सम्मतमिव । श्रुतिवाक्यार्थस्य विवक्षा बहु-
श्रोतृशब्दस्य बहुवाचकत्वं यद्यपि तथा एकस्य कर्तृ-
त्वात् । 'तथा हि दृष्टं' इति सम्बन्धेन मति-
विषये श्रुतिवाक्यार्थस्य विवक्षा दर्शनवाचः, शब्द-
विषये च वाक्यार्थदृष्टा कवि विविधबहुश्रुत
इति व्याख्यानसंगतमेव भवेत् ।

मतिशब्दार्थसामान्यात् बहूनि दृष्टकेन
दर्शनाकारस्य बहुत्वसामान्यम्, तदेव मतिशब्दो
लक्षणाद्यर्थेन कृत्वा दर्शनं विनैव इतरव्याप-
कर्त्वेन बहुत्वसामान्यम् इति 'सिंहं पश्य'
सिंहपदार्थः सम्बध्यते । 'न च दृष्टत्वं सम्बध्य-
ते । कथं च दर्शनेन किं दर्शनाधारसम्बन्धेन'
इति सन्देहक्रियाकर्ता । सर्वीयव्याख्याविरोधो च ।
मतान्तरे दर्शनेऽपि कीदृक् तद्दर्शनं नान्य-
स्येति तथा हि दृष्टिरिति वंशेन सर्वत्र । कृत्
दृष्टत्वे दर्शनं च विविधं सम्पादयेत् । विवक्षिता-
र्थनिर्णायकं च भवेत् ।

‘ந ச ஸம்ஸர்கோ நிவ்ருத்திப்ரஸங்கநாத்ராதி-
ப்ரஷ்டிதவ்யஸ்யாய இதி ‘வாச்யம்’ இதி ஸக்ருத்தோக்தந-
வாதெர யோஷ்யா । தத்ர பதார்த்தஸ்ய ப்ரஹ்மலோகஸப்தஸ்ய
ஸ்ருதிவாக்யாதைர்ஷ ப்ரஹணி ப்ரயோஜப்ரஸித்திப்ர-
ஸங்கஜமானுபேதேஸ்ஸாதிஸய ஹி ப்ரஷ்டிதவ்யஸ்யாய-
ஜேந । ந ஸம்ஸவிசேஷ விசாரோ வா தர்ணிபோ வா
த்ருஷ்டம் வேதவ்யஸ்யாயேரஸ்ஸந்தே । ‘ஸிம்ஹம்’ இதயேந-
நைவ தத்விஷயவிசாரதிணயஸப்வந்தீதி சேதஉபேரவி
ஸம்பந்த । ஸ்வதம் வா பரதம் வா ந ஜ்ஞாயதே ஸதா ।
ஸத்தாஹவிதோஸ்தந்தேதோஸயேரா த்ருஷ்யதே ஸதா
ஸம்ஸாரஹாமந்தஷ்யைஷ ஸமர்த ப்ரஹ்மலோக இதேத்யவ
தமர்நாஜ்’ இதி । தத் ஸமர்த ப்ரஹ்மலோகஸப்தஸ்ய
ப்ரஹணி ப்ரயோஜநாதம் ப்ரதிதமர்யிஷிதம் ।

‘‘ந ச சதுர்முகப்ரஹ்மலோகபர்யந்த ப்ரஸித்தப்ரஹ்ம-
லோகஸப்த நாராயணஸரோவராதி ஸப்த்யாதிவ நிஷ்டாத-
ஸ்வதிந்த்யாயநசர இதி வாச்யம் । அத ப்ரஹ்மலோகஃ
ஸ ஏஷ’ இதி ப்ரஹ்மலோகஸப்தஸ்ய ப்ரஹ்மண்யேவ ப்ரயு-
க்ததயா தத்ர்யஸாந்ததாரா நாதயாஜ’’ இதி சாசப்
காஸிகாக்ருதப்ரவேயம் ।

‘மதிஸப்தாஸ்யாதி’ தி லேதந த்வயம் ப்ரதஸிதம் தஸ-
ராகாஸஸ்ய ப்ரஹ்மத்வஸாதநே । ஸமஸ்தாஃ ப்ரஜாஃ ஐஹாரஹ-
மஸ்யஸ்ய ஏதம் ப்ரஹ்மலோகம் ந விந்தந்தி’ இதி ஸ்ருதிதம் தஹ-
ராகாஸஸ்ய மதிஸப்தஸமப்தேதோ லேதநஃ । த்வாக்ய ஸ்வ
‘ஏதம் ப்ரஹ்மலோகம்’ இதி ப்ரஹ்மவாசகப்ரஹ்மலோகஸப்தப்ர-
யோக ஏவரோ லேதநஃ । த்வாவபி லேதந ஸம்பந்தியே-
தே அம்ஸேந । ‘மதிஸப்தாஸ்யாம் தஹராகாஸோ ப்ரஹ்ம, ந
ஸம்ஸாராகாஸோ ஜீவோ வா ।’ ஸ்வவத்தேத கயம்பர்யா-
தேஹலிகாபதி ந்யாயஸாதகஸப்தேதிதராவ்யாவர்த்தகஸதேநதி ஸம்
காயாம் தேயா உத்தரம் பத்யதே । ப்ரதேபேயேந தயா

𑌹𑌿 𑌦𑍃𑌷𑍍𑌟𑌂' 𑌇𑌤𑌿 𑌶𑍍𑌰𑍁𑌤𑍍𑌯𑌨𑍍𑌤𑌰𑌸𑍍𑌯 𑌪𑍍𑌰𑌮𑌾𑌣𑌤𑍍𑌵𑍇𑌨 । 𑌅𑌨𑌨𑍍𑌤𑌰𑌂 𑌸𑌾𑌧𑍍𑌯𑌸𑍍𑌯 𑌪𑍍𑌰𑌮𑌾𑌣𑌤𑌯𑌾 𑌵𑍍𑌯𑌤𑌿𑌰𑍇𑌕𑌮𑍁𑌖𑍇𑌨𑍋𑌕𑍍𑌤𑍍𑌵𑌾 '𑌲𑌿𑌙𑍍𑌗𑌂 𑌚' 𑌇𑌤𑌿 ।

'𑌅𑌹𑌰𑌹𑌰𑍍𑌗𑌚𑍍𑌛𑌨𑍍𑌤𑍍𑌯𑌃 𑌸𑌰𑍍𑌵𑌾𑌃 𑌪𑍍𑌰𑌜𑌾𑌃 𑌵𑌿𑌶𑍍𑌰𑌾𑌯, 𑌅𑌹𑌰𑌹𑌰𑍍𑌗𑌚𑍍𑌛𑌨𑍍𑌤𑍍𑌯𑍋𑌽𑌪𑌿 𑌏𑌤𑌂 𑌬𑍍𑌰𑌹𑍍𑌮 𑌨 𑌵𑌿𑌨𑍍𑌦𑌨𑍍𑌤𑌿' 𑌇𑌤𑍍𑌯𑌤𑍍𑌰 𑌶𑍍𑌰𑍂𑌯𑌤𑍇. '𑌇𑌮𑌾𑌃 𑌪𑍍𑌰𑌜𑌾𑌃 𑌸𑌤𑌿 𑌸𑌂𑌪𑌦𑍍𑌯 𑌨 𑌵𑌿𑌦𑍁𑌃 𑌸𑌤𑌿 𑌸𑌂𑌪𑌦𑍍𑌯𑌾𑌮𑌹 𑌇𑌤𑌿' 𑌇𑌤𑌿 𑌨𑌿𑌰𑍍𑌣𑍀𑌤𑌾𑌰𑍍𑌥𑌾𑌭𑍍𑌯𑌾𑌂 𑌶𑍍𑌰𑍁𑌤𑌿𑌭𑍍𑌯𑌾𑌂 𑌸𑌦𑍈𑌵 𑌸𑌰𑍍𑌵𑍈𑌃 𑌬𑍍𑌰𑌹𑍍𑌮𑌣𑍋 𑌪𑍍𑌰𑌾𑌪𑍍𑌤𑌤𑌾 𑌅𑌵𑌿𑌦𑌿𑌤𑌤𑍍𑌵𑌂 𑌚 𑌪𑍍𑌰𑌤𑍀𑌯𑌤𑍇 । 𑌅𑌨𑍃𑌤𑍇 𑌦𑍃𑌶𑍍𑌯𑌂 𑌦𑍂𑌷𑌣𑌂 𑌅𑌤𑍍𑌰 𑌶𑍍𑌰𑍁𑌤𑌾𑌯𑌾 𑌮𑌤𑌿𑌬𑍍𑌰𑌹𑍍𑌮𑌵𑌿𑌷𑌯𑌤𑍍𑌵𑌂 𑌗𑌮𑌯𑌤𑌿 । 𑌵𑌾𑌕𑍍𑌯𑌾𑌨𑍍𑌤𑌰𑍇𑌷𑍁 𑌬𑍍𑌰𑌹𑍍𑌮𑌲𑍋𑌕𑌶𑌬𑍍𑌦𑌸𑍍𑌯 𑌬𑍍𑌰𑌹𑍍𑌮𑌣𑌿 𑌪𑍍𑌰𑌯𑍋𑌗𑌦𑌰𑍍𑌶𑌨𑌂 𑌅𑌸𑍍𑌯 𑌬𑍍𑌰𑌹𑍍𑌮𑌲𑍋𑌕𑌶𑌬𑍍𑌦𑌸𑍍𑌯 𑌬𑍍𑌰𑌹𑍍𑌮𑌵𑌾𑌚𑌕𑌤𑍍𑌵𑌂 𑌗𑌮𑌯𑌤𑌿 । 𑌏𑌵𑌂 '𑌯𑌥𑌾 𑌹𑌿 𑌦𑍃𑌷𑍍𑌟𑌂' 𑌇𑌤𑌿 𑌶𑍍𑌰𑍁𑌤𑌿𑌵𑍍𑌯𑌾𑌖𑍍𑌯𑌾𑌨𑍇 𑌉𑌕𑍍𑌤𑌃 । [illegible] । '𑌯𑌥𑌾 [illegible] 𑌬𑍍𑌰𑌹𑍍𑌮𑌵𑌿𑌷𑌯𑌂 [illegible] 𑌦𑍃𑌷𑍍𑌟𑌂 𑌶𑍍𑌰𑍁𑌤𑍍𑌯𑌨𑍍𑌤𑌰𑍇 [illegible] 𑌭𑌵𑌤𑌿 𑌇𑌤𑍍𑌯𑌰𑍍𑌥𑌃 । 𑌯𑌥𑌾 𑌬𑍍𑌰𑌹𑍍𑌮𑌲𑍋𑌕𑌶𑌬𑍍𑌦𑌃 [illegible] 𑌬𑍍𑌰𑌹𑍍𑌮𑌤𑌾𑌂 𑌗𑌮𑌯𑌤𑌿' 𑌇𑌤𑌿 [illegible] ।

[illegible] 𑌲𑌿𑌙𑍍𑌗𑌶𑌬𑍍𑌦𑌃 । [illegible] 𑌲𑌿𑌙𑍍𑌗𑌂 𑌗𑌤𑌿𑌬𑍍𑌰𑌹𑍍𑌮𑌲𑍋𑌕𑌶𑌬𑍍𑌦𑌯𑍋𑌰𑌪𑌿 𑌶𑍍𑌰𑍁𑌤𑍍𑌯𑌨𑍍𑌤𑌰𑌸𑌹𑌾𑌯𑌾𑌪𑍇𑌕𑍍𑌷𑌾𑌂 𑌵𑌿𑌨𑌾 𑌜𑍀𑌵𑌸𑌂𑌬𑌨𑍍𑌧𑌿𑌤𑌾𑌕𑌾𑌶𑌵𑍍𑌯𑌾𑌵𑌰𑍍𑌤𑌨𑌕𑍍𑌷𑌮𑌮𑍍 ।

'𑌯𑌥𑌾 𑌹𑌿𑌰𑌣𑍍𑌯𑌨𑌿𑌧𑌿𑌂' 𑌇𑌤𑌿 𑌨𑌿𑌦𑌰𑍍𑌶𑌨𑌸𑌹𑌿𑌤𑌂 [illegible] । [illegible] '𑌹𑌿𑌰𑌣𑍍𑌯𑌨𑌿𑌧𑌿𑌦𑍃𑌷𑍍𑌟𑌾𑌨𑍍𑌤𑌸𑍍𑌯 [illegible] । [illegible] '𑌨𑌿𑌧𑌿𑌦𑍃-

ஷ்டாஞ்ஜலிர்வர்திதி ஹாவ: " இதி। 'ஹ்ருதயப்ரபுண்டரீகாரவிந்த-
ஸந்நிதாநாத் ஸர்வேஷாம் ப்ராணிநாம் ஸந்நிஹிதோ பகவாந் நாராயணோ
நாராயண: ஸ்வாபாவிகஸுக்ஷ்மஸாயகத்வம் ந ஸம்பவதி। நித்யப்ர-
பாத பஞ்சபாபஹாதப்ரஷாஷ்டாங்க விஸிஷ்டஸந்தோஷ்யக்ஷஸ்ய ப்ர-
புண்டரீகாரவிந்தஸந்நிதாநாஸ்வயுந்நாஹ' இதி பாவப்ரகா-
ஸிகா।

ஹ்ருதயேஸயஸ்து ஸர்வேஷாம் ப்ரயோஜநபூதோ பகவாந்-
மேவ ஸ்வஸ்வாமிநா பகவதா ஸர்வாதிகாரணஸ்ய தஸ்ய ஸ்ரு-
ஸாதயேத்யேவ ப்ரயோஜநம் கிம் ஸ்யாத்। 'ஸ்வஸ்ய ச ந்யாய
விஸேஷாநுகம்ஸ்வாபாவிகஸ்ய ஸ்ருத்யுக்த ஸ்வயம்பிரவேஸம்
ஸாம்யஸாயகத்வமப்யுக்தே இதி ஸ்ருதப்ரகாஸிகா। ஸ்வய
ப்ரவேஸகஸ்ய ஸ்வயம் ஸம்பவேந।

'ஸர்வஜ்ஞ: ஸர்வவித:', 'ஸர்வஸக்திஷ்டாத்ர: ஸ்யாத் ஸர்வ-
ஸாக்ஷிண்யாத்' இதி ஸர்வம் ஜ்ஞாபயதி ஸாக்ஷித்வேநாய-
மேந கிம் ஸம்பவேந।

'ஹ்ருதயேஸஸ்வஸ்ய ச தத்பூர்வவேதகவசநஸம்கா
ரீவதேகம் கிம் ஸ்வாமிநாராயணஸ்ய। ந ஹி ச ஜாத: ச த்வயம்
அந்தர்யாமிவேதகம் ஸ்ருணோதி இதி தத்புருஷம் கிம்ப்ரவேசி
ஸந்நிதயஸ்யேதேந ப்ரத்யாப்யாதம்। ததாநீம் ஸர்வஸ்ய ஸ:
பரப்ரஹ்மபாரம்யாத்ப்ராவாதகாராலேந ஸர்வஸ்த்வ பரா-
ஸுக்ஷ்மஸாயகத்வம் ஸ்யாத்। ந சேதேகஸ்ய। ததேதத்
பரம் ப்ரத்யக்ஷம் பயநாத் கிம்ஸ்வயம்ஸித்தத்வம் ப்ராப்யந தத
நாதேத்யவம் ப்ராப்யதம்' இதி ஸ்ருதப்ரகாஸிகா।

'ஹ்ருதயம் ஹ்ருதம்புஜீகே ஸஹஸ்ரஹஸ்தம் தேதத்ரிய
ஸ்ருதள யஜ்ஞேநாமேதேஸ்த ஸீதம் யதவி வ ஹ்ருதயாகாஸ
இதேத்யதேகஸ்ய। ஸந்நிதாநம் தஸ்ய விஸேஷ ஸ்வஹிதேத இதி
ந வதந்தீதேகாநேநேக: ஸ்ருணோதீ வ ஸ்யாத் ப விஹிதா
பவதி வ கிம் கிம்பவதேஷு: ஸநாதா॥

[illegible]ணீயாம்ஸம் தாத்ருஶா ஸமந்தம் ச ஹ்ருதயமேவாஸ
த்வாஜ்யே தேஜோ ப்ராஹ்மண்யோ நிஷ்டாதஸ்ஸேதி யஸ்மிந் ப்ரஹ்ம
ஸோகாதி ஶப்த:। ஆகாஶம் ஸர்வம் ஏவ ஶாஜநப்ராதிவத்ருஷ்டம் ஹ்ரு
ஸர்வாந்தர் ஹ்ருதி ஸர்வம் ஸர்வஸ்ய ப்ராணிந: ஸ்யாதஸ்ய தவி
தமேவி ஹி ஸ்யாதந்தரம் ஸர்வாவாஸாஸ் ॥''

இத்யதிகரணஸாராவலீஶ்லோகார்த்தாவபோதயள । த்விதீயஶ்லோகோ த்விதீயஸூத்ரவிஷய: । 'தஹரம் விபாப்மம்' இதி தைத்திரீயஶ்ருதம் விநா ஆகாஶஶப்தப்ரத்யக்ஷஸ்யாநுவ்ருத்தி: । தத்ர ஶ்ருதம் 'பரம், வேஶ்ம பத்மஸூத்ரஞ்ஜரீகம், தஹரம் விபாப்மம், தஹரம் ககநம் விஶோக:, தஸ்மிந் யதந்த: ததுபாஸிதவ்யம்' இதி ஸம்ஸ்தூதராவி ஶப்த்யதே । ஸாஸேநாயாம் தத்ராந்தர் பரலோகாகிலம் தத்யதிகரணஶப்தம் தஹரம் விஶோகம் ககநம் ஶப்த்யதே । அத்ர தஹராகாஶஸ்ய விஶோகத்வம் ஶ்ராவ்யத இதி அத ஸந்தேஹ: கிம் ஏஷ ஸ்யாந்யாயத்வாத் ஆகாஶஶப்தப்ரத்யக்ஷஸ்யாநுவ்ருத்திரித்யாபாதிதே, தைத்திரீய ஶ்ருதே அதிகரணே சைவ ஸம்ப்ரதிபந்நே ககநே விஶோகத்வம் ஶப்த்யதே, அத்ர யாமதி: ஸார்த்ரேதி பவிஷ்யதி இத்யத்ராபி ப்ரத்யக்ஷிணா । ஆபேயமாணா ஆயாரோ உபபத்யதே இதி தத்விசார: । இதராகாஶாதிகரணேந ஸதாபூதா பிரஸ்வேத ஸேநாபஶ்ருத்யுத்தர பவேந । 'அநேநைக:' இதி ஸூத்ரஸாம் ந்யாயஸூத்ரம் । 'உத்தரேஷ்' இதி வைபாவவேந வாக்யஶேஷகதிங்க ஸூத்ரஸ்ய ஹாநி: । லிங்கஸ்நாயா ஶ்ருதி ப்ரவிதாத ப்ரதிபத்யதே ஸூத்ரக்ருதா । ததா ஹி த்ருஷ்டம் லிங்கம் ச இத்யுத்தரஸ்யாப்யத்யாஸகஸூத்ரம் அபி தத்ஸூத்ரயதி । ஆகாஶ ப்ரத்யக்ஷப்ரபாணாய ஆகாஶஶ்ருதிபலீயஸ்த்வம் ந்யாஸ்யது ப்ரத்யக்ஷ ஶ்ருதிம் ப பலீமம் ஸம்ஜயதி இதி விரோதே வ்யஜ்யதே ஶ்ருதிஶ்ச பலிஷ்ட:' இதி । 'லிங்கபூர்ண: கப ஹிதஶாஸ்த்ராணி ப்ரயோக ஷஷ்டேந தோஷாபாவா:,

ஹேயப்ரத்யநீககல்யாணைகதாந: । பரம் ச இதம் லக்ஷணம் ஸாவ-
காஶம் । இதரஸம்ப்ரதிபந்நம் ஸம்பவதி ப்ரஹ்மணி ப்ரஸித்தம்
உபாதிப்ரஹ்மவ்யாவர்த்தகம் ஸம்பவதி ப்ரஹ்மண்யேவ-
ேதி । ஹேயவத் இதி ஷாஷ்டீ்யாவ்ருத்த்யா ப்ரஹ்மணா
ப்ரஹ்மாஸநவிபாநம் காரணே ।

த்விதீயஸூத்ரவிஷயே த்விதீயஶ்லோகே 'ப்ரஹ்மலோகாதி-
ஶப்த:' இத்யாதிபதேந ப்ரஹ்மபுரஶப்தோ விவக்ஷித: ।
அதஏவ தஹரவாக்யே 'ஏதத்ஸத்யம் ப்ரஹ்மபுரம்' இதி
ப்ரஹ்மபுரஶப்தோ ப்ரஹ்மணி த்ருஶ்யதே । ஸூத்ரகாரே-
ணைவ தஸ்ய தஹராகாஶஸ்ய ஸாமாநாதிகரண்யமபேக்ஷிதமே-
வாத் । ஏதத்காரணே ப்ரஹ்மபுரஶப்தஸ்ய தஹராகாஶே
ப்ரயோகே, தத்ஸ்தப்ரஹ்மலோகஶப்தவிஷயேऽபி தஹரா-
காஶத்வம் ஸாதயது । தஹராகாஶஶங்காநிவ்ருத்த்யாக்ஷேபோ
பலத்வப்ரதிபாதநாத் நிரஸ்யதே । ஶ்ருதிஶப்தவிவக்ஷிதப்ரஹ்ம-
புரஶப்தஸ்ய தஹராகாஶத்வம் ப்ரதிஷித்யதே ஶ்ருதஸ்தம்பந-
ஹேதுத்வாத் தத்ப்ரதிஶாஸ்த்ராந்தரேண । அதஸ்து ப்ரகார-
ணே ப்ரதிஷ்டம் ப்ரஹ்மபுரஶப்த: ஶரீரே ப்ரயுஜ்யதே த-
த்வாரோபாஶ்ரயணேந । அதஏவ 'ஏதத்ஸத்யம் ப்ரஹ்மபு-
ரம்' இதி தஹராகாஶே ப்ரஹ்மணி । ஸர்வே லோகா ஜநம்
பரம்' இதி ஸர்வேஷாம் உபாஸகாநாம் விஹஜ்ஞேந ஸ்தா-
நம் யோக்யம் ஸ்தாநம் ப்ரஹ்மதத்த்வஸாக்ஷாத்காரஹேதுபூத-
மே । தத்ர ஶ்ருதஸ்வீயாது ஶ்லோகாநுஸாரிஷ்யதி
இத்யுக்தா 'பர: ப்ராணிந: ஸர்வ ஏவ ஸம்ஸாரஸ்ய
அஜ்ஞாநஸ்ய விக்ஷேபஸ்ய' இத்யாதிகாது உபநிஷத்பாக்யாது
பரம் ஸம்வாதா உபபந்ந: । தத்ர 'ஸ ஸர்வம் பரமகா-
ஷ்டா ஸ ஏவ ஸர்வேஶ்வராஜநம் பரம் ।' இதி
உக்த: பதித: । 'ஶ்ருதந: ஸர்வஸ்ய ப்ராணிநோ ப்ரஹ்மாதி-
ஸ்தம்பபர்யந்தா: ப்ராணாதிஶப்த: ஸம்போதா: - பர: பரம் -
உபஹோமஸ்தாநம் ।" ஸ ஏவேஶ்வரம் விஶ்வஜநீநம் பரம்-

यज्ञस्य मेध्यो भवतः । 'विष्णुयज्ञं मेध्यं संवत्सरस्य ।' इति उपपादनात् । विष्णुना एव वैष्णवत्वम् । तद्यथा संवत्सरस्य मेध्यो भवति, एवमंशानामपि मेध्यो भवति 'मेध्यं श्रेयोऽन्नमात्ता' इति च बहुव्रीहावप्यर्थः । स एव वैभाजनं पारं विधेयमादेशपूजनीयं विभाजनं, तदेव वैभाजनम् । यथा सत्यं पारं सर्वेऽप्यधिगताः प्राप्यं, एवमपेक्षीति' इति उज्ज्वलायां श्रीभाष्यकृत्पादाः । वैभाजनशब्दस्यायुक्तमपि प्राप्यम् । पञ्चमं प्राणिनां पारमार्थिकः पारक्षमत्वम् । अन्तरं पारमार्थिकः सर्वप्राणिन उद्दिश्य पारक्षमत्वे । अस्मिन्नु भारवाक्ये सेव रीतिः प्र-वृत्तिशब्दविषये । 'वासुदेवशब्दविषयनिर्वचन-रीत्या वासरेण पारस्परपारक्षमं बोध्यते । तज्ज्ञा-प्यते 'सर्ववासाः' इति । 'सर्वावासं वासु-देवं' इति स्मृतिः सिद्धान्तयिष्यते ।

" तस्यैव उपपादनान्तरेण समासनिर्णये अन्तेऽपि बहुव्रीहिरिति निर्णये, तेनैव बहुव्रीहि-रिति निर्णयात् न पुनरपि उपपादनापरिमेषणीयं' इति भवदुक्तिरयुक्ताद्या अभिमता च । 'तथा हि उपपादनं' इत्येन समासनिर्णयाभ्यनात् । समस्त-पदार्थानामयं सर्ववर्णनीयोऽप्यादिः । भगवन्निष्ठा वेदवेत्ता सर्वज्ञा भवन्ति । यत्र सन्निधानं पुनः-प्रयत्नमपि तत्र नापि बहुव्रीहिसमासः । 'प्रपञ्चस्य हिंसकप्रवृत्तिवारणात् हिंसित्वे तदेव प्रयोजितः' इति भवदुक्तिरसंगता । प्रपञ्चस्य भगवन्तं बोध्यं तदेव, भवतः सायुज्यासायकत्वं सम्प्रयुज्यते हिंसितुं सामर्थ्यस्य भगवता ।

"उपात्तविग्रहस्य जीवस्य नाटके भगवः संभवन्ति उत्तरोत्तराविर्भूतस्वरूपे प्रवेश

[illegible]

'இதரவ்யாவ்ருத்தி வேஷாவஸம்ஸவரக' இதி ஜீவஸ்ய தேஹாகாரத்வம் நிஷித்யதே । இதரஸம்பந்தித்வேந ஜீவோ ப்ரஹ்மேதர: । 'பராத்மா ஜீவாதந்ய:, ஜீவஸ்து ந பரஸ்மாத் அந்ய' இதி ஸவஜ்ஞாஷ்ய ஸாஷணம் ஸமுத்ரஸ்த்ரவ்யவஹாரஸ்ய । ஸஹ, இதரஸம்பந்த: ஸ்வஸ்மிந் இதராகாரஜ்ஞாய ப்ரஹ்மண இதர இதி வ்யவஹாரயதி । அத: ஸாஷ்யஸ்ய ஸமுத்ரஸ்த்ரவ்யவஹாரக்ஷம் தேஹபரித்வம் । 'கிம் கர்மவிதேத்யாவிதேஹ கல்பிதம் தேஹகவ்யவிக்ஷம் ஜீவதேஹம்' இத்யேதத்ஸமுத்ரஸ்த்ரணாம் ஜீவஸ்ய ஹ்ருதேஹஸ்ய வக்த்ருக்ஷம் ஸ்வஷ்டம் ஸாஷிதம் ஸ்ஜாதயா । தேஹவதேஹஸ்ய கர்மவாதிக்ஷம் நஸத்த்வம், கிம் கர்மாசரதிக்ஷ்தம் । கர்மவதேஹஸாஷணேந வதேஹமேஷாயதவேவ ।

அதேதவஸாஷிதம் ஸவஜ்ஞாஷ்ய 'கவேரதவாதிநோ வாராசாயக்மேவ வேஜவம் ரஸவம் சேந்த்ரேக் கஸ்லீயாம்ஸ் கேவல' இதி । ஸமுத்ரஸ்த்ரநாமேவ ஸசேதநாயமுத்ராதேஹவாதே விசிகிரஸ்தி ஸ்வஷ்டம் ஸாஷ்யதே । 'கஸ்லீயா:' இதி அஸ்வதராசரோஹ வாஸிவேதக: ஸ்யாத । கஸ்லதேஷணம் ந தேஷாம் சேதனீயாநாம் ஸம்சயம் யதா ஸவாதேஹவாநாஸிதாநீதநாநாம் । ஸாசத்யாணாம் ஸமுத்ர ஈக்ஷராணாமதேஹவரிவஸ்துஸிகவதேஹஸ்ய ஸுவசரிதாம் கல்பிதாம் கர்மாவாசி ஸமுத்ரஸ்ய த்யஜ்கதவாதாம் ரஜ்ஜுஸ்வவகயாம் ப்ரீதா ஸாசாயிரஷிஷ்யதே । ''ஸமுத்ரகாரவ்யவஹார ஸாமாஸம்ஸவாக' இதி கர்மவ்யக'' இதி ஸமுத்ரவ்யவஹாரகோவசரக்ஷாவ்ய ரஜ்ஜுஸவகயாம் ஸ்வஸ்தய 'தஸ்மாத் ஸமுத்ரஸ்ய வ்யாகோவ:' இதி நிரஸிதம் । அதேஹவாதோவரி ஸமுத்ரணாம் ஸமுத்ரகாரஸ்ய ச வ்யாகோவோ ய்யுவ: ।

இதரவ்யாவ்ருத்திஸமுத்ரஸ்ய கோஸக்ஷாரயுக் । 'யஸ்ய ஸம்வ்யஸாத' இதி இதரஸ்யாவி கஸ்லிந்து ச காரணே வ்யாவ்ருத்திஸ ஸ ஜீவோ தேஹாகாரஸாஸ்லிதி சேக், ந,

कसम्भवात् । जीवे कृपाप्रसादप्रयुक्तापहतपाप्मत्वा-
दीनामसम्भवादित्याहुः' इति श्रीभाष्यकारमिश्राः ।

‘उत्तराच्चेदाविर्भूतस्वरूपस्तु’ इति सू-
त्रस्य अयमभिप्रायः । दहराकाशो न जी-
वः संसारिशरीरे हृदयगुहावस्थितत्वेऽपि न व्य-
तिष्ठते । तस्यापहतपाप्मत्वादिकं श्रूयते दहर-
वाक्ये । जीवस्याविर्भावावस्थायां सततविशिष्टसंसारि-
संसारी कथं विजिघत्सोऽपिपासो भवेदित्यसम्भवो
भणितो जीवपक्षस्य । उत्तरस्मिंस्तु प्रजापतिवाक्ये
जीवस्यापि अपहतपाप्मत्वादिकं श्रूयत इति तर्हि
सत्त्वसम्भवदुक्ता जीवस्य दहराकाशत्वं विषयीकरिष्यति
चेत् । प्रजापतिवाक्योक्ते आविर्भूतस्व-
रूपे दृश्यते तत्सम्भवेऽपि संसारिणस्त्वसम्भव
इत्यर्थः । ‘आविर्भूतस्वरूपस्तु’ इति दर्शिता-
ष्टगुण्यस्य प्रदर्शनं दहराकाशे चेन्न शङ्कितस्य
संसारिजीवस्य अनाविर्भूतस्वरूपस्य ।

‘आविर्भूतस्वरूपस्तु’ इत्याविर्भूतत्वकथ-
नेन पूर्वं तिरोहितत्वं सूच्यते । ‘स्वेन रूपे-
णाभिनिष्पद्यते’ इत्युत्तरवाक्यस्य पूर्ववाक्य-
पठितात् तद्वाक्यपठिता उत्तारणभूता परं ज्योति-
रुपसम्पत्तिः परामृश्यते । संसारिकदशायामवि-
द्यातिरोहितापहतपाप्मत्वादिगुणको जीवः पश्चा-
त् देहात् ऊर्ध्वं गच्छन् शरीरात् समुत्थितः परं
ज्योतिरुपसम्पन्नः स्वापहतपाप्मत्वादिगुणविशि-
ष्टः प्रजापतिवाक्येऽभिधीयते । ‘एष सम्प्रसाद’
इति जीवस्य परं ज्योतिः प्राप्य तस्यापहतपा-
प्मत्वादिगुणकस्वरूपाभिनिष्पत्तिरुक्ता । दहरवाक्ये
तु नित्याविर्भूतापहतपाप्मत्वादिगुण एव दह-
राकाशः प्रतीयते । तथाभूतापहतपाप्मत्वादि-

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

'ஜ்ஞம் யத் தாத்பர்யவிஷயீக்ருத்ய விஷய: । யத்த்வ ஜ்ஞாத்ரு-
விஷ்யயாம் ஜ்ஞாத்ருத்வமேவாயாதஜ்ஞாத்ருத்வவாதிநோ மதே வா-
ஹிதம் ஜீவாத்மன: வஸ்துவ்யவஸ்தா இதி ஸூத்ரம் ஜ்ஞ இதி ।
தத்ர ச பக்ஷம் ஸாமாந்யேந பக்ஷாந்தரம் ச ஸ்திதமேவோக்தம் தத்ர-
ஸ்ய இதி தத்ஸ்வரூபவைலக்ஷண்யம் த்ருதீயவர்ணநே ஸ்வரூபஸம்பந்த
நிராக்ருதம், அத: ச ஜ்ஞாநத்வம் ப்ரதிஜ்ஞாதம் த்ருதீய-
ஸ்யோத்பத்திமேவாஸ்ய பக்ஷ: ஸமாநாதிகரணம் வஸ்துவ்யவஸ்த-
ஸ்யேதி ந விவாத: । தஸ்ய ச ஸமாநாதிகரணஸ்ய ஸ்வத-
ஸ்ஸத்த்வ இதி । தத்ராபி ந கிஞ்சிஜ்ஜீவ ஜ்ஞாத்ருத்வம் ஸம்ப-
த்யமாநம் ஸமாநமேவ, ப்ரதிஸம்பந்த ஏவ ஸ்வீகரோதி ।
தத்ர த்விதீயமேவ பக்ஷம் பரிக்ருஹ்ணந்தி ஶ்ரீபாஷ்யகாரா: ।
வயம் து ஸர்வம் வேதாந்தார்த்தம் வேதயாமஸீதி வா ந ஶ்ருதி-
ஸித்தஸ்வரூபஸ்வாதிதி தத்ஸ்வரூபமிவ வதேத் । ந சைவம்
ஸூத்ரகாரஸ்ய ஸம்மதிரிதி ஶங்க்யம் । இதி ஸூத்ரஸ்ய
ந ஸாக்ஷாதுக்தமிதி । ஜ்ஞாத்ருத்வமேவ வஸ்துவ்ய-
வஸ்திதோ ஜீவாத்மன: ததேவ பக்ஷம் ஸ்வரூபேண ஸ்தாபித-
மாபேக்ஷிதம் ஸ்வரூபம் ஸ்வரூபம் ஸமாஸ்திதமிதி ஸூத்ராநு-
ஸரணம் । ஜ்ஞாத்ருத்வம் யத்ஸம்பந்த 'ஜ்ஞோ(அ)த ஏவ' இதி வே-
தாந்தார்த்தம்' இத்யத்ர ஸ்வரூபே ஜ்ஞாநாஶ்ரயத்வே ஸ்வ-
ரூபாந்யதா நிரூபணே । தஸ்மாத் ஸ்வரூபாந-
ந்தமேவ । 'ஜ்ஞாதாரம்' இதி ஸ்வரூபம் நாராயணம் பரம்
ஆத்மா ஸ்வரூபே ஜீவஸ்வரூபஸ்ய நிரூப்ய இதி
ஸித்தாந்தம் ஸ்திதம் । கா புந: ஶங்கா ஸ்வரூப-
ஸம்பந்தா: । பரமாத்மா ஸ்வரூபே ஜ்ஞாநாஶ்ரயே
ந ஜீவ:, கிம் து ப்ரஹ்ம இதி ஸாத்யம் இதி நிர்விவாதம்;
உத்தரத்ர வ்யதிரேகோ தேஹித்வ தேஹமேவ
ஸ்வீகரோதி ஸ்வரூபகார இதி பரம் பாஷ்யகார தீமாத்-
ரம் । ஶ்ருதிஸித்தஸ்வரூபே ஸ்வேந தேஹாதிநா-
நாம் கிஞ்சித்ஸம்போ பாஷ்ய தத்த ஸ்வீக்ருதம் । கதா
ஜீவஸ்யாபி ஜ்ஞாநாஶ்ரய: ஸம்பவதி । வஸ்துநிரூப-

திரோஹிதாவஹதவாவூகவாதி ஙுணகவுவுுறவு: வஹூா
விஷுக்ஷகரூவாஙு: ஹஜீறாகவரு தீதஃ வஜ்ஞ ஜெ்ஞாகிற-
வஸஂவஹ குவிஷு ஹதவஹுறவுவ: வஹவஷதவாவைகவாதி
ஙுணவிஹிஷு வஜுத் வஜாவதிவாகெ்ஷுஹியீயதெ। உஷுற
வாகெ்ஷு கவதிரோஹிதவஹாவாவஹதவாவூகவாதிவிஹிஷு
வாவ உஷுறாகாஹ: வ தீயதெ' இத்யாதினா।

'குவிஷு ஹதவஹுறவஹு' இதி ஜீவஜாதாவேவ
கஹிஂஹிஷுக்ஷாஙிக்ஷணாநாஂ கயஂஜிஙுவஹ: வ்யாதித்ய-
வூ்யெத தக்ஷநூரூய்ய। 'தஹிஷு வருதக்காரஃ கிஜிகி
ஹெஷஂ வறுதெ' இதி ரத்வஹாயாஂ வகக்ஷுதவ்ய ஹெ-
ஷவாதிகவஹேவஹதஷ। 'ஶ்ரு திவாஃயஷ்யாஷ திஷிகதஜீவா-
ஹாவெஂஹி வருத வாஃயஷ்யாஷதெ்யா ஜீவெஂஹீத்யாஹஂக்ய
குஹ' இத்யாநூஹிரோரவதாஷிகா வருவெஷாஷாஹூத-
ஹாஷ்யவாக்யஸ்ய। 'ஹாஷ்யஷாதிஹெஷூந 'நதரோரஂந-
வஹதஃ' இதி ஹூஹ்யதெ। வஂவாஷிணோ ஜீவாஜெஷ-
கத்யா யாவஜீஹுாஸ்யாவஂவாஷிகஂ நாஷ்யதெ தாவஷெஷ-
வ்யவெஷெஹஂஹி ஜீவஸ்யாவஂவாஷிகஂ நவிய்யதீத்யாவா-
திகஂ ஹெஷஂ வருதக்காரோரஂநவஷதீத்யாஹ' இதிவோகஂ
தெந। வியாநஂ வா கநவஷஂ வா ஹவதஂ வதக்ஷு-
தெண விரஷ்யத வவ ஹவஹாஷ்யகாராணாஃஹயஃ।
வருதாக்ஷராணாஂ வஹாஷ்யா நாநஹணஂ நாவஹுறு
யதெ தெஃ।

உஷுறகவஸ்ய வருவஷுவக்ஷவு வஹவாயநகஃவூ்யெத
ஹவதா। வருவஷுவாஹீய வருதநூாயாதிஷெஹ வரு-
தெண தஹிராவஃ க்ருதஃ। கஂஜிஜீவவிஹெஷெ ஹெதர-
வஂஹவஹேவஹஙெஷ்யவிவக்ஷவருதவஂவாஷிஜீவெ கயஂஜி
ஷவி வஂஹவாஹாவோ ஷ்ருஷிகியதெஂஹூஹூாவெஷு। கஹெதா
ஹவதூதொஂநவாஷொ ந வஜீவீநஃ।

‘உத்தராச்சேத₃பி’ இதி ஸூத்ரேண ஸம்ஸாரி-ஜீவேஷ்வேவ அத்யந்தாஸம்ப₄வ: கிந்து ஜீவேஷ்வேவ கேஷாஞ்சித்கிஞ்சித்-ஸம்ப₄வ:’ இதி விவக்ஷிதம் ப்ரத்யுக்தம் ப₄வேத் । ப்ரஹ்லாதா₃-தே₃ர்முக்தா: யத்₃யபி ப்ரமுக்தா: ப₃ந்த₄பாவவிமோசநாத் அத-ஏவ ஜீவேஷ்வபி । தத்₃ஸம்ப₄வோபபத்தே ரேவ ஸூத்ரக்ருத: ‘அஸம்ப₄-வாத்’ இதி । ‘உத்தராத்’ இதி ப₃ந்த₄மோக்ஷாந் யத்₃யபி தேஷாம் ஸம்ப₄வோ ப்ரமேயோபாதி₃தோ ஹாஷ்யகாரேண । தத்-ஸ்யாத்₃வசநாத் । அதஏவ ப்ரஹ்லாதா₃தே₃ர்முக்தத்வஸ்ய தத்பூர்வமேவ ஸூத்ரஸ்ய ப்ரஹ்மஸூத்ரே ஜீவவிஶேஷே ஸம்ப₄வஸ்ய ஶங்காஸமாதா₄நாய ‘உத்தராத்’ இதி । இதரேஷாமபி-ப்ரஹ்மஸ்தி₂தேஷு ப்ரஹ்மபக்ஷிணா ।

கிஞ்ச ‘ஸூக்ஷ்மத்வாத் ஸம்ப₄வ:’ இத்யஸ்ய கத₂ம் ப்ரமாணம் । ‘ப்ரத்யுக்தம்’ வாக்யாதி₃ஷு ஜீவஸ்யாஸம்ப₄வா ஸம்ப₄வதீத்யர்த₂: । கஸ்மாத் । யதஸ்தத்₃வாக்யாதி₃ஷு ஸூக்ஷ்மத்வ-ரூபேண ஜீவோ விவக்ஷ்யதே’ இதி ப₄க₃வத்₃பா₄ஷ்யம் । ப்ரஹ்ம-வாக்யஸ்ய ஜீவவிஶேஷவிஷயகத்வஶங்கா ப்ரமாணபக்ஷே ப்ர-ஶமிதா । உத்தரவாக்யஸ்ய தத₃ந்யஜீவவிஷயகத்வம் ப்ரதிபாத்₃ய-தே ஸூத்ரே । தஸ்ய ச ஸூக்ஷ்மோ ஹிரண்மயோ வா ஸ்தி₂ர-த்வம் வேத்யத்ர ந கிஞ்சித்₃வ்யாப்யதே ஸூத்ரேண ப்ரத்யுக்-த்யா । ஸூக்ஷ்மத்வரூபேணைவாஸ்யாபி க்வசித்ஸம்ப₄வஶங்கா-பரிஹாரஸூத்ரப்ரவ்ருத்திரவஸ்தா₂ந்தரபே₄தோ₃ விவக்ஷ்யதே இதி தத₃-நந்தரமேவ ப்ரதிபாதி₃தா । ‘ந ஜீவஸ்யாஸம்ப₄வ: ஸம்ப₄வதி’ இத்யஸம்ப₄வமேவ ஶ்ரீபா₄ஷ்யகார ப₄க₃வத்₃பா₄ஷ்யகார: । அத: ஸூத்ராப்₄யாஸவிஷயே ப₄க₃வத்₃பா₄ஷ்யமேவ ஶரணமிதி ப்₃ரூம: ।

நநு ப்ரமாணஸம்ப₄வாத் ததா₂ । ‘ஶப்₃த₃: ப்ரமாண-பக்ஷஸ்யாபத்த்யர்த₂:’ இதி ப₄க₃வத்₃பா₄ஷ்யம் । நநு: ப்ரத்யய-ஸூத்ரகே ‘ப்ரதரோபநிஷத்₃:’ ‘நாஸம்ப₄வாத்’

ஐத்யெவமெதாவதி மெக்ஷாய ஸாவ ப்ரவிஷ்டமேதா ஸமேவஃ ।
மெக்ஷாயாஸவப்ரஹ்ணா ஸமவஸ் மெக்ஷாயெம்ஷிதஜ்ஞா இவ ।
வீதராமேஷா ஸமவாநு வஸ்ரதாகாமோரதா வாதகாயாம் ப்ரவ-
தாயதி । 'வீதராமகாயா வாதஃ' இதி ஸமவாநு மஸ்தஃ ।

ஸத்த்ரத வஸ்ய பாரமார்த்திகாய மேஹமேவ த்ருஷ்டி-
கரோதி இதி ஸவதாத்வஸ்யதே । ஜீவநிராஸமேவஸ்த-
ஸ்த்ரதேண க்ருதகஸ்ய ஸம்ப்ரதிபந்நகாஸ், தஸ்ய
ப்ரவாஹமேதிஷ்வேவதே 'ஞவிஸாத்ரத்வாபாரவஸ்த்வா ஸா
ஸாவ ப்ரவாஹ வஸா' இதி ஸத்ரணீயம் । ஶங்கிதாத்வஸா-
ரிஜீவாத்யந்தரகரோத் ஈஸ்வதே ப்ரஜாபதிவாக்யபாரஷ்ட-
ஷஜீவஸ்ய । உத்தரவாக்யே திவாதஸ்ய ஞவிஸாத்ரதஸ்த-
ரப்ரவகாகயமேநந ஹஸாரமேகந ஶங்கிதஸ்யாநாவிஸாத்ரத-
ஸ்வாரப்ரகாம் ஸ்வஷ்டம் ஸத்ரஸ்யதே । 'கிஞ் யந்மேதர ஊஷீ' இ
இத்யாதிகராவிஸாத்ரதஸ்வாரப்ரமேவஷ்வி நாஸ்தி தந்தே இத்ய-
த்ராமேவ்ஷித்ய-த்ராஶம்மேங்கவ நிரவகாஶா' இதி ஸவதநா-
மெயாமஃ । ப்ரஜாபதிவாக்யதஸாரவாக்யமெயாயத்தாயாரணம்
தமேவஸ்வ ஸம்ஸமேவாக்ரநத்ரதே உத்தராதிதி । இதம் த-
த்யம் ஈதஅமெயஷ்வி । கவாஸதவாவகாதிமணாஷ கஈஸ-
யத் வதிதம் । 'ப்ராமேஹண மெஜநிர-வநதாஸாதிஸு' ஜ
'ஸங்கஷாமெதவ தத்-மேதஃ', 'ஆதமா ஹவத-ஸயவிஸம் ஸா
தராயமெணாத்தஃ' இத்யாதிஸத்ரமெத்ர-க்ஞம் ஐமஅயாவார
வஜம் ஸங்க-வித்மெஈமயமெஈவ ஞவிஸாத்ரதஸ்வாரப்ரஈ-
கதவிஷயெ ப்ராவதே । யத்யாவத்தாரம் தஹவி வாரஈத்தாய-
த்திதய்நவதமேஈவ ப்ரதிபத்யதே கநக்யேதரித்யாதிநா ।

'மஹாம் ப்ரவிஷ்டாவாந்த்ரநஸ' இதி ஹரதயமஹா-
யாம் அஸ ஜீவபரஈத்தாநஸ ஸ இதி ஸத்ரிதம் । தயொ
ஈமெயா மொதஹரகாஶ இதி விஷயஃ । ஸாத-விவாதஃ
கநாவிஸாத்ரதஸ்வாரப்ரவஸ்த மேஹ ஜீவஃ । ப்ரஜாபதிவா-

க்யே ஆவிர்பூதஸ்வரூபஸ்ய குணாஷ்டகவத்த்வமுக்தம் । அவஸ்தாத் யத: ஸம்ஸாரிண: ப்ரியாப்ரியயோரஸ்பர்ஶ: । அஶரீரஸ்ய தத்விநாஶஶ்ச உக்த: । குஹாம் ப்ரவிஷ்டஸ்ய ஜீவஸ்ய பூர்வபக்ஷஶங்கிதஸ்ய நிரஸநம் க்ருதமேவ ‘ஆவிர்பூதஸ்வரூபஸ்து’ இதி ஸித்தவிஷயகப்ரதர்ஶநேந ।

‘அந்யார்தஶ்ச’ இதி ஸூத்ரம் நாதிகரணாந்தரப்ரதிஜ்ஞாஸூத்ரம் பவிதுமர்ஹதி । பக்ஷதாநிர்தேஶாத் । ச ஶப்தஸ்ய பூர்வோக்தஹேதுஸமுச்சாயகத்வம் ஸ்வரஸம் । ‘நநு ஸம்ஸாரதஶாயாம் திரோஹிதாபஹதபாப்மத்வாதிவ்யதிரேகேண நித்யாவிர்பூதாபஹதபாப்மத்வாதிகஸத்த்வே ச ந ப்ரமாணம் । தஹரவித்யாப்ரகரணேऽபஹதபாப்மத்வாதிஶ்ரவணஸ்ய ப்ரஜாபதிவாக்யவிஸம்ப்ரதிபந்நஜீவாபஹதபாப்மத்வாதிவிஷயத்வோபபத்தே: । அதோ நித்யாவிர்பூதேதராபஹதபாப்மத்வாதிஸித்தேர்வா ந ஜீவ இத்யுக்தம் யுக்தம் । கிம் து ஸம்க்ஷேபவம்ஶாத் தஹரோ ஜீவ இத்யேவ யுக்தமிதி போத்யதே । பராத்மாநுகாரரூபா தத்ஸாம்யாவாப்திர்ஹி முக்தி: । ‘யதாவப்யு:’ இத்யாதிஶ்ருதே:, ‘இதம் ஜ்ஞாநமுபாஶ்ரித்ய’ இத்யாதிஸ்ம்ருதேஶ்ச । ஏவம் ச ஜீவஸ்ய முக்தாவஸ்தாயாமபஹதபாப்மத்வாதிகுணாவிர்பாவ: பரமாத்மநோ நித்யாவிர்பூதாபஹதபாப்மத்வாதிகுணகத்வேதரேண ந ஸம்பவதி । அந்யதா ஜீவஸ்ய முக்தௌ தத்ஸாம்யாவத்த்வாயோகாத் । யதா ஜீவஸ்ய முக்திதஶாவிர்பூதாபஹதபாப்மத்வாதிவத் ப்ரஜாபதிவாக்யஸாமர்த்யாதேவ பரஸ்ய நித்யாவிர்பூதாபஹதபாப்மத்வாதிகஸித்திஸித்தே: தத்விஷயகம் தஹரவித்யாப்ரகரணஶ்ருதஸ்ய ‘ய ஆத்மாபஹதபாப்மா’ இத்யாதேர்யுக்தமிதி தத: பரமாத்மைவ தஹராகாஶோ ந ஜீவ இதி ஸித்தம் ।’’ இதி நயமயூகமாலிகாயாம் பரமஸம்ப்ரதாயரீத்யா வர்ணித: ।

'नित्याविर्भूतेषु गुणाः न संख्येय जीवस्य । सन्ति तावदस्य विंशानुक्तेषु तद्भावाद्यप्रभृतयः' इति कारिकया चाविर्भूतस्वरूपधर्मेतः स्वाभाविकाः, तत्स्वरूपस्य नित्याविर्भूतत्वसिद्धिरिति विशदीकृतम् ।

'परं ज्योतिरुपसंपद्य स्वेन रूपेणाभिनिष्पद्यते' इति दहरप्रजापतिवाक्ययोः श्रूयते । 'संपद्याविर्भावः स्वेन शब्दात्' इति सूत्रम् । स्वरूपसंपत्तिर्नित्यतया स्वस्वरूपाविर्भावः । 'स एकधा भवति' इत्यत्र दहरवाक्ये श्रूयते । 'स्वगोचरशिखरानवराणाति' इत्यन्यत्र । अत एव धर्मस्य रूपं स्वाभाविकत्वमुच्यते 'स्वाभाव्येन शेषिणः' इत्यत्र । 'सर्वेऽस्य द्वारा मेनाकमे ता निवर्तन्ते' । 'तद्य एवैतं ब्रह्मलोकं ब्रह्मचर्येणानुविन्दन्ति तेषामेवैष ब्रह्मलोकस्तेषां सर्वेषु लोकेषु कामचारो भवति' इत्यत्र श्राव्यते । 'तेन च इमान् लोकान् कामान्नी कामरूप्यनुसञ्चरन्' इत्यन्यत्र श्रूयते ।

'तस्य दहराकाशस्य परज्योतिषः अनन्तकल्याणगुणश्रवणान्न जीवो दहराकाशः । 'स तत्र पर्येति जक्षत् क्रीडन् रममाणः' इत्यादिमुक्तोपसंपत्त्या स्वस्ववृत्तिरूपप्रत्यनीकाकारः श्रूयते' इत्येतत्सूत्रभाष्ये भाषितो वेदार्थसारे । तत्र भाषिता 'सत्त्वानुवृत्तिभूषणसान्द्रायवक्षणाय' इति श्रुतप्रकाशिका । एवं साधनयत्संपत्त्या स्वरूपाविर्भावो जन्यते । 'स उत्तमः पुरुषः' इति श्रुतिः । 'इदं ज्ञानमुपाश्रित्य मम साधर्म्यमागताः' इति ब्रह्मज्ञानेन ब्रह्मसाधर्म्यलाभः स्पष्टं गीयते ।

'अनन्तकल्याणानन्तकृतिः' इति भगवच्छास्त्रे । 'स्वरू-

பஷாத்³யம் வா க்ரியாஷாத்³யம் வாநந்தகாரோ ஸமெவஷிதி
மாத்³தீ ।

'அநந்தகரோதி ஸமவதோ நாராயணஸ்ய', 'ஸ்யாத³செவ
ஸமோராநந்தகரோதி' இதி காஷம்பஸ் । 'பஸாந்தரம் ஸவ-
ஜத³நந்தகரோதி' இதி விகரோவுஸ்யெ வந்த ஸ்ய வி-
தந்தாநந்தகாரணத்³வஸ்யெத। அத அநந்தகாரணாசெவ க்ரியாம்
ஷாத்³யீத்ருதெஸ்ய ஸிவெ யெதெ । 'அநந்தஸம்பந்து' இதி
ச்ருதிரவி வரார்த்³யஸ்யெத । உஸயாயுஸம் ஹாணாய
'அநந்தக்ருதெ:' இதி ஸம்பத்³த்யெத । யத்ஷி ப்³ராஹ்மண ஶூந
ரோ த்³ரக்ஷுஸ்யாஷி ஸவதி, யஷ்ஷஸ்ய ஸவதி ஸ ப்³ராஹ்மண
ஶூநர் வசவ । த்³விஜஸம்பதோ ப்³ராஹ்மண ஶூநர்: । ஶூநர்³யஃ
பரோக்ஷா த்³ரக்ஷஸ்ய தஸெதாஸஸுவதி இதி வ்யவஷிஸ்யெத '
'வசஷ ஷேஷ்யவாநர்யாத்' இதி । 'அஷ்டிஷஸ்ய வ தஜெஷ்யாஹம்
ஷாஷீ' இதி ஸம்பத்தம் 'ரஸம் ஷேஷ்யவாயம் ஸ்ரு ஜநந்தீ
ஸவந்' இதி ச்ருத்யநந்தஸாரோண । 'ப்³ராஹ்மெவஷ ப்³ரஹ்மெவ
ஸவதி' இதி ப்³ராஹ்மெவஷநெந ப்³ரஹ்மாவாஸநெந ஸஷ-
ஷிஷி: ச்ருாவ்யெத . தத்ராவ்யவகாரஸ்ய உவாயுக்கஸம்
ஸம்பத்³யெத 'அநந்தக்ருதஷஸ்ய' இதி । அந்ய த்ர ச்ருாவிதம்
ஷாத்³யம், ஸமவதா ஶீதம் ஷுஜ்ஞாநஸஷ்யஷாயுத்³யம் வ அநந்த-
க்ருத்யாக்ஷிவாயும் ஜ யத: । யெயொஷகம் ஸாஜெ ப்ரவ்ஷி
அஷம் தாஷ்ரெஸவ ஸவதி' இதி வ ஸ்ஷம் தாஷ்ரக்ஷ்யநந
அநந்தக்ருதிவெயாய்யெத । ப்³ராஹ்மாநரோ த்³விஜாநர்: ।
த்³ரக்ஷாநராஷஷநவராஷஸ்ரராசெவாஷநஜா: । ப்³ராஹ்மண
ஶூநர்: அகாத்³ஷஸ்ய ரோத்ரியஸ்ய வ ஸவதி । த்³விஜத்³வி-
ஷிஸாவ்யாக்ஷஜெஷ: ஸம்பத்³யெத ஸம்பெத்ரண ।

'அத அநந்தக்ருதெஸ்வ' இதெ்யதாவரெதவ க்ருதாயு-
தயா தஷெஸ்யத்யஷிகம்' இதி ஸவஷாக்ரிஸ்ஷீவீநா। ப்³ராஹ்மாந
க்ருதிவ யாக்ஷதெஸ்வ ஜீவஸ்ய ஸ்வராசெவாவிஸுராஹெவிஸவ.
கஷிதக்ஷாக தஸ்ய 'தஸ்ய' இத்யாக்ஷிம் விநா ந ஷ்வஹதா ।
'அஷ்டிஷஸ்ய வ தஜெஷ்யாஹம் ஸாஷீ' 'யஜெதஸ்வ த்³ஷிரெஜாந-

[illegible]' 𑌇𑌤𑌿 [illegible] ।
[illegible] 𑌸𑌾𑌮𑍍𑌯𑌾𑌪𑌤𑍍𑌤𑌿𑌃 । 𑌨 𑌤𑍁 [illegible]' 𑌇𑌤𑌿
[illegible] । 𑌅𑌨𑍁𑌕𑍃𑌤𑍇𑌃 [illegible] ।
[illegible] 𑌵𑌿𑌵𑌕𑍍𑌷𑌿𑌤-
𑌤𑌿 𑌬𑍋𑌧𑍍𑌯𑌮𑍍 ।

'𑌤𑌮𑍇𑌵 𑌭𑌾𑌨𑍍𑌤𑌮𑌨𑍁𑌭𑌾𑌤𑌿 𑌸𑌰𑍍𑌵𑌂 𑌤𑌸𑍍𑌯 𑌭𑌾𑌸𑌾 𑌸𑌰𑍍𑌵-
𑌮𑌿𑌦𑌂 𑌵𑌿𑌭𑌾𑌤𑌿' 𑌇𑌤𑌿 𑌮𑍁𑌣𑍍𑌡𑌕𑌵𑌾𑌕𑍍𑌯𑌸𑍍𑌯 [illegible]-
[illegible] 𑌦𑍋𑌷𑌾𑌃 𑌪𑍍𑌰𑌦𑌰𑍍𑌶𑌿-
𑌤𑌾𑌃 𑌶𑍍𑌰𑍀𑌭𑌾𑌷𑍍𑌯𑌶𑍍𑌰𑍁𑌤𑌪𑍍𑌰𑌕𑌾𑌶𑌿𑌕𑌯𑍋𑌃 ।

'𑌅𑌨𑍁𑌕𑍃𑌤𑍇𑌃' 𑌇𑌤𑍍𑌯𑌤𑍍𑌰 '[illegible]' 𑌇𑌤𑍍𑌯-
[illegible]
[illegible] 𑌨𑍍𑌯𑌾𑌯𑍍𑌯𑌮𑍍 । [illegible]
[illegible]
[illegible] 𑌇𑌤𑌿 [illegible] । '[illegible]' 𑌇𑌤𑌿
[illegible]
[illegible] 𑌇𑌤𑌿 [illegible]
[illegible] 𑌇𑌤𑌿 𑌶𑍍𑌰𑍁𑌤𑌪𑍍𑌰𑌕𑌾𑌶𑌿𑌕𑌾 । [illegible]
[illegible] ।

'[illegible]
[illegible] । [illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]' 𑌇𑌤𑌿 [illegible] । [illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible] । [illegible]
[illegible] । [illegible]
[illegible] 𑌇𑌤𑌿 𑌨 [illegible] ।
[illegible]' 𑌇𑌤𑌿 [illegible] 𑌉𑌪𑌾𑌯𑍋𑌪𑍇𑌯𑍋𑌪𑌾-

ஸித்த்வவிஷய: ப்ரஹ்ம: ப்ரத்யவம் வேத்யேக்ஷ்டு । தத்வே ஜீவேஷ்வேவைக்ய ஏவ । தஸ்ய காரணஸ்யாநாவ்ருத்தி: ஸ்வரூப-ப்ரகாரணஸ்ய விஶேஷஶ்ராஶ்ராவஸ்ய நிரஸ்ய ஶ மாா-ஸமுதே ।

'ந தத்ர ஸூர்யோ பாதி' இதி ஸஷ்டாவேஷ்யார்தா-ஸ்யதா ஶ்லோக த்விதீயஶ்சரணத்விதீயவிஞ்ஞ உபாஞ்ஞ் ஸங்காஷ்யோ ஶ்ஞ: । தஞ்ஞ ஶாத்ரஶ்சாஸ்யஷ்ட ஸவதீய-மாஷ்ய உபாக்யாந்யகாரணவிமாயபாக்யேசஶ । யஷ்டிநு த்ருஷ்டி ஶஞ்ஞஸ்ய தவஞ்ஞ பரஞ்ஶோ ஶ்ருத: । 'மா ஜவ ரயஃ-நாமா' இதி ஶஞ்ஞ: ஷஷ்ட: । 'ய: ஸர்வஞ்ஞ: ஸர்வவித்' இதி ஸ்வஶ: । 'ஶ்ரோதாஶய: ப்ராணமஶரீர: । தமிஜ்ஞாந்ந ஸரி-பஶ்யந்தி தீரா: ஆநந்தரூபமம்ருதம் யத்விபாதி ।' இத்ய-ஷ்டஶ: । 'ஹித்ஷ்யே த ஸ்யூஷ: ஶ்ரு: ... .. தஸ்மிந்ஶ்ரூஷே பரா-வரே' இதி நவஶ: । 'ஹிரண்மயே பரே கோஶே விரஜம் ப்ரஹ்ம நிஷ்கலம் । தச்சுப்ரம் ஜ்யோதிஷாம் ஜ்யோதிஸ்தத்யத-த்மவிதோ விது:' இதி தஶமஶ: । 'ப்ரஹ்மைவேதமம்ருதம் புர-ஸ்தாத் ...... ப்ரஹ்மைவேதம் விஶ்வம் வரிஷ்டம்' இதி ஏகாதஶ: ஶ்ரோ ஶ்ஞ: । 'ய: ஸர்வஜ்ஞ:' இதி ஶஞ்ஞ த்ருஷ்டாந்தாவ்யி-காரணேப்ரஹ்ம ரதயா நிர்ணீத இதி ஸாஷ்யமயம்ஶதே । 'தத்வமஸி' இதி ஸமுதேண தமிணயோ ஸஷ்டாவேஷ்ய । தாந்தாஶஞ்ஞ ஷஷ்ட தஸ்ய ஸஶாக்ஷ: ஸ்வஷ: । 'ஸ காரணம்' இதி ஸமுதேண ஸ காரணஸ்ய ப்ரஹ்மபாரக்யம் ஸா-யிதம் । 'தஸ்ய' இதி ஸங்கதவாரஶாதேத்வ வாராஶ்ரஸ்ய-தே இதி ஸ்வஷ்டம் । கயஶதே ஸம்கோஜமாநஸம்ஸவ: । ஜ்யோ திராயிகாரணே பாரஶாஸ்தோநா ஜ்யோதிஷ்ட ஶ்சஷ்டம் । கதோ ந ஞிம்ஹாஸ ப காரணவாயஶம்கா ।

ஸவஷ்டாவேஷ்யஃபி ஶம்காநவகாஶ ஏவ ஸாஷ்யேதி காநாக்யாந்யகாரணே । 'ந தத்ர ஸூர்யோ பாதி' இதி தத்ர ஶப்தமாரநு ப்ரக்ருதம் ஸாணம் தஶயதி । ப்ரக்ரு-

தம் ச ப்ரஹ்ம 'யஸ்மிந் த்யௌ: ப்ருதிவீ சாந்தரிக்ஷமித்யாதிநா | அநந்தரம் ச 'ஹிரண்மயே பரே கோஶே விரஜம் ப்ரஹ்ம நிஷ்கலம் | தச்சுப்ரம் ஜ்யோதிஷாம் ஜ்யோதிஸ்தத்யதாத்மவிதோ விது:' இதி | அயம் தஜ்ஜ்யோதிஷாம் ஜ்யோதிரித்யேதஸ்ய ப்ரஹ்மணி பர்யவஸாநைவ வ்யாப்தாதித்யாஸ் ஶங்காநர்ஹதீத்யர்த: |

'அநந்தர்யாந்தராணைவ ந ஸம்பந்தஹாநிரிதி யத்ர விச்சேத: | அநந்தரத்வேந நாநந்தராணாம் ஸம்பந்தத்வே நாநந்தரேத்யபி தத்வ யோக்யோ ப்யவதேத: ' இதி ஸத்ருஶவாக்ய ப்ரத்யக்ஷ காஶிகோக்தப்ரயோஜகோத்யந்தாத்ருதா | 'அநந்தர்யாந்தரஹாநிரிதி ஹி பவ்ராநர்சது | தத்யந்தது கல்பார்த்த ஸாக்ஷாத்ப்ரகாஶ்யாதிஸாராஸ: இதி ப்ரத்யக்ஷகாஶிகா | ஸமஹ்ரேஷ்ய 'அநந்தர்யாந்தரஹாநிரிதி பயப்ராய ஸப்ரணித: | தஸ்மாய | ப்ரத்யந்தர: பர்யந்யாய: ஸம்தே | அஸ்யாக்ஷஸ்ய உத்தரம் நேதீயதே ஸ்தா | ஸமத்யஸ்ய விவக்ஷிதத்வ 'அநந்தராநதஸ்வக்ஷா' இதி அஸம்தயிஷ்யதே | அஸ்ய ந்தர்கரணபத்வ யோக: அநந்தரதேந |

ஸமஸ்தாதி பராத்பரஸ்யாத்வத் ஶப்தாஸ்த்வ ஸபைவாஸ்ய தஹராகாஶஸ்ய ப்ரஹ்மஸ்வஸாயக்வை ஸமதி ஸதத்ஸ்து | கயத்திதேத்தத்யாதயாத: | 'க்வசித்ஸத்ஸ்வஸ்வத' இத்யர்த்து | தேந 'பரம் ஜ்யோதிருபஸம்பத்ய ஸ்வேந ரூபேண ப்ரகாஶக்வசித்ஸ்வோ ஸமதி' இத்யர்த்தம் ஸதத் | 'ந தத்ர ஸூர்யோ பாதி' இதி ஶ்வாஜ்யோதிஷாசவி தத்ராஸாநம் ப்ரத்யதே | பரம் ஜ்யோதிரூபஸம்பத்ய பத்ராதகஸ்யஸ்யாஸ்ய கயம்ஸாநம் ஸதேவதி ஶங்காயாம் தம் ஸாஜாஶயஶந்ஸாதி | தஸ்ய ஸாஸா யதா ஸமப்திரம் விஸாதி, தயாதயஶவிஸாதி | தஸ்ய ஸாஸேஸ்வஸ்ய ஸ்வரூபம் ஸாதி இத்யர்த்யதே |

'அத ஸவிஶேஷ நிர்விஶேஷயோர்ப்ரீகரணேந

𑌵𑌿𑌹𑌾𑌰𑌃; 𑌇𑌤𑌿 𑌭𑌵𑌤𑍋𑌚𑍍𑌯𑌤𑍇 । 𑌸𑌰𑍍𑌵𑌭𑍂𑌤 𑌅𑌵𑌿𑌶𑍇𑌷𑌾𑌚𑍍𑌚 𑌪𑍍𑌰-
𑌵𑍍𑌯𑌵𑌹𑌾𑌰 𑌏𑌵 𑌭𑌵𑌤𑌾𑌂 𑌕𑌥𑌂 𑌵𑍍𑌯𑌾𑌹𑌨𑍍𑌯𑌤𑍇 𑌭𑌵𑌤𑌿। 𑌸𑌾𑌮𑍍𑌯𑌕𑌂 𑌪𑌰𑌿-
𑌶𑍇𑌷𑌶𑍇𑌷𑌿𑌤𑍍𑌵𑌭𑌾𑌵𑌂 𑌸𑌰𑍍𑌵𑌂 𑌏𑌵 𑌭𑌵𑌤𑌾 । 𑌊𑌹-
𑌨𑌾𑌯𑌿𑌕𑌾𑌰𑌣𑍇𑌨𑍈𑌵 𑌸𑌵𑌿𑌶𑍇𑌷𑌪𑌰𑌿𑌤𑌿𑌪𑌤𑍍𑌤𑍇𑌰𑍋𑌕𑍍𑌤𑌤𑍍𑌵𑌾𑌤𑍍 𑌭-
𑌗𑌵𑌤𑌾 𑌵𑍍𑌯𑌾𑌹𑌨𑍍𑌯𑌤𑍇 ।

“𑌨𑌨𑍁 𑌅𑌸𑍍𑌯𑍈𑌵𑌂 𑌯𑌦𑌿 𑌬𑍍𑌰𑌹𑍍𑌮𑌣𑍋 𑌨𑌿𑌤𑍍𑌯𑌾𑌵𑌿𑌰𑍍𑌭𑍂𑌤𑌾-
𑌪𑌹𑌤𑌪𑌾𑌪𑍍𑌮𑌤𑍍𑌵𑌾𑌦𑌿𑌗𑍁𑌣𑌾𑌷𑍍𑌟𑌕𑌂 𑌜𑍀𑌵𑌸𑍍𑌯𑌾𑌪𑍍𑌯𑌾𑌵𑌿𑌰𑍍𑌭𑌵𑍇𑌤𑍍 𑌯𑌦𑌿 𑌪𑍍𑌰-
𑌕𑌾𑌰𑌵𑌿𑌶𑍇𑌷𑌃 𑌸𑍍𑌯𑌾𑌤𑍍 । 𑌨 𑌚 𑌤𑌦𑌸𑍍𑌤𑍀𑌤𑌿 𑌶𑌙𑍍𑌕𑌨𑍀𑌯𑌂 𑌪𑍍𑌰𑌤𑍍𑌯𑌾𑌹
— ‘𑌅𑌨𑌨𑍍𑌤𑌸𑍍𑌯𑌾𑌸𑍍𑌯 𑌚’ 𑌇𑌤𑌿 । 𑌅𑌨𑌨𑍍𑌤𑍀𑌰𑍍𑌥𑌙𑍍𑌕𑌾𑌰𑌃 𑌸𑌾-
𑌧𑍍𑌯𑌃 । 𑌤𑌸𑍍𑌯 𑌪𑌰𑌬𑍍𑌰𑌹𑍍𑌮𑌉𑌪𑌾𑌸𑌨𑌯𑌾 𑌤𑌦𑌨𑍁𑌕𑌾𑌰𑍋 𑌹𑌿
𑌜𑍀𑌵𑌸𑍍𑌯 𑌪𑍍𑌰𑌾𑌪𑍍𑌯𑌤𑍇 । ‘𑌤𑌦𑌾 𑌵𑌿𑌦𑍍𑌵𑌾𑌨𑍍 𑌪𑍁𑌣𑍍𑌯𑌪𑌾𑌪𑍇 𑌵𑌿𑌧𑍂𑌯
𑌨𑌿𑌰𑌞𑍍𑌜𑌨𑌃 𑌪𑌰𑌮𑌂 𑌸𑌾𑌮𑍍𑌯𑌮𑍁𑌪𑍈𑌤𑌿’ 𑌇𑌤𑌿 । ‘𑌅𑌵𑌿𑌭𑌾𑌗𑍇𑌨 𑌦𑍃𑌷𑍍𑌟𑌤𑍇’
‘𑌇𑌦𑌂 𑌜𑍍𑌞𑌾𑌨𑌮𑍁𑌪𑌾𑌶𑍍𑌰𑌿𑌤𑍍𑌯 𑌮𑌮 𑌸𑌾𑌧𑌰𑍍𑌮𑍍𑌯𑌮𑌾𑌗𑌤𑌾𑌃’ 𑌇𑌤𑌿 𑌚 𑌸𑍍𑌮𑌰𑍍-
𑌯𑌤𑍇 𑌇𑌤𑍍𑌯𑌰𑍍𑌥𑌃 । 𑌤𑌤𑍍𑌰 𑌤𑌦𑍁𑌪𑌾𑌸𑌨𑌾𑌵𑌿𑌰𑍍𑌭𑍂𑌤𑌤𑍍𑌵𑍇𑌽𑌪𑍍𑌯
𑌶𑍇𑌷𑌤𑍍𑌵𑌂 । 𑌤𑌸𑍍𑌯 𑌤𑍁 𑌦𑌹𑌰𑌵𑌾𑌕𑍍𑌯𑍇 ‘𑌶𑍇𑌷𑌤𑍍𑌵𑌂 𑌪𑍍𑌰𑌾𑌣𑌭𑍂𑌤𑌾𑌪𑌹𑌤-
𑌪𑌾𑌪𑍍𑌮𑌤𑍍𑌵𑌾𑌦𑌿𑌕𑌂 𑌬𑍍𑌰𑌾𑌹𑍍𑌮𑌮𑍇𑌵𑍇𑌤𑌿 𑌸𑌿𑌦𑍍𑌧𑌂’ 𑌇𑌤𑌿 𑌶𑍍𑌰𑍀𑌰𑌙𑍍𑌗𑌰𑌾𑌮𑌾-
𑌨𑍁𑌜𑌮𑍁𑌨𑌯𑌃 । 𑌅𑌨𑍇𑌨 𑌕𑍃𑌷𑍍𑌣𑍇𑌨 𑌭𑌵𑌦𑌾𑌕𑍍𑌷𑍇𑌪𑍋 𑌨𑌿𑌰𑌸-
𑌸𑍍𑌯𑌤𑍇 ।

‘𑌅𑌪𑌹𑌤𑌪𑌾𑌪𑍍𑌮𑌾 𑌹𑍍𑌯𑍇𑌷 𑌬𑍍𑌰𑌹𑍍𑌮𑌲𑍋𑌕𑌃’ 𑌇𑌤𑌿 𑌹𑌿
𑌶𑌬𑍍𑌦𑍇𑌨 𑌪𑌰𑌸𑍍𑌤𑌾𑌤𑍍 𑌅𑌪𑌹𑌤𑌪𑌾𑌪𑍍𑌮𑌤𑍍𑌵𑌂 𑌪𑍍𑌰𑌸𑌿𑌦𑍍𑌧𑌮𑍇𑌨𑌾-
𑌕𑍍𑌤𑌂 𑌦𑌹𑌰𑌵𑌾𑌕𑍍𑌯𑍇 । 𑌅𑌪𑌹𑌤𑌪𑌾𑌪𑍍𑌮𑌬𑍍𑌰𑌹𑍍𑌮𑌸𑌂𑌪𑌤𑍍𑌤𑍍𑌯𑌾
𑌜𑍀𑌵𑌸𑍍𑌯 𑌸𑌾𑌷𑍍𑌟𑌿𑌕𑌾𑌦𑍍𑌯𑌂 𑌸𑌂𑌪𑌨𑍍𑌨𑌤𑍍𑌵𑌂 𑌪𑍍𑌰𑌾𑌦𑍁𑌰𑍍𑌭𑌾𑌵𑌶𑍍𑌚
𑌶𑍍𑌰𑍂𑌯𑌤𑍇 𑌦𑌹𑌰𑌵𑌾𑌕𑍍𑌯𑍇 ‘𑌤𑌂 𑌨 𑌕𑌶𑍍𑌚𑌨 𑌪𑌾𑌪𑍍𑌮𑌾 𑌸𑍍𑌪𑍃-
𑌶𑌤𑌿 । 𑌤𑍇𑌜𑌸𑌾 𑌹𑌿 𑌤𑌦𑌾 𑌸𑌂𑌪𑌨𑍍𑌨𑍋 𑌭𑌵𑌤𑌿’ 𑌇𑌤𑌿 । 𑌤𑌦𑍇𑌵
𑌪𑍍𑌰𑌤𑍀𑌤𑌾𑌯𑍀𑌨𑌤𑍍𑌵𑌂 𑌦𑌰𑍍𑌶𑍍𑌯𑌤𑍇 𑌅𑌨𑍁𑌕𑍍𑌤𑌸𑍍𑌯𑌾𑌪𑍍𑌯𑌪𑌹𑌤𑌪𑌾𑌪𑍍𑌮𑌸𑍍𑌵-
𑌰𑍂𑌪𑌾𑌵𑌿𑌰𑍍𑌭𑌾𑌵𑌸𑍍𑌯 ‘𑌪𑌰𑌂 𑌜𑍍𑌯𑍋𑌤𑌿𑌰𑍁𑌪𑌸𑌂𑌪𑌦𑍍𑌯’ 𑌇𑌤𑍍𑌯𑌾-
𑌦𑌿𑌨𑌾 ।

𑌏𑌤𑍇𑌨 𑌪𑍍𑌰𑌾𑌕𑍍𑌤𑌨𑌕𑌰𑍍𑌮𑌣𑌾𑌂 𑌜𑌗𑌦𑍍𑌵𑍍𑌯𑌾𑌪𑌾𑌰𑌵𑌰𑍍𑌜𑌮𑍁𑌕𑍍𑌤𑌿𑌶𑌾𑌸𑍍𑌤𑍍𑌰-
𑌸𑌙𑍍𑌗𑌤𑌿𑌃 𑌕𑌥𑍍𑌯𑌤𑍇 । 𑌮𑍁𑌕𑍍𑌤𑌿𑌸𑌮𑌯𑌵𑌿𑌚𑌾𑌰𑍋 𑌤𑌤𑍍𑌸𑌙𑍍𑌗𑌤𑌃 ।

'𑌨 𑌤𑌤𑍍𑌰 𑌸𑍂𑌰𑍍𑌯𑍋 𑌭𑌾𑌤𑌿' 𑌇𑌤𑌿 𑌶𑍍𑌰𑍁𑌤𑌿𑌃 [illegible] 𑌵𑌿𑌷𑌯𑍇 । '𑌜𑍍𑌯𑍋𑌤𑌿𑌰𑍍𑌦𑌰𑍍𑌶𑌨𑌾𑌤𑍍' 𑌇𑌤𑌿 𑌸𑍂𑌤𑍍𑌰𑍇𑌣 [illegible] 𑌨𑌿𑌰𑍍𑌣𑍀𑌤𑍇 [illegible] । [illegible] 𑌨𑌿𑌰𑍍𑌣𑍀𑌤𑌤𑍍𑌵𑌾𑌤𑍍 [illegible] । [illegible] । '𑌜𑍍𑌯𑍋𑌤𑌿𑌰𑍍𑌦𑌰𑍍𑌶𑌨𑌾𑌤𑍍' 𑌇𑌤𑌿 [illegible], '𑌪𑌰𑌂 𑌜𑍍𑌯𑍋𑌤𑌿𑌰𑍁𑌪𑌸𑌂𑌪𑌦𑍍𑌯 𑌸𑍍𑌵𑍇𑌨 𑌰𑍂𑌪𑍇𑌣𑌾𑌭𑌿𑌨𑌿𑌷𑍍𑌪𑌦𑍍𑌯𑌤𑍇' 𑌇𑌤𑌿 [illegible] । [illegible] । [illegible] 𑌪𑍂𑌰𑍍𑌵𑌪𑌕𑍍𑌷 [illegible] । [illegible] ।

𑌜𑍀𑌵𑌸𑍍𑌯 [illegible] 𑌗𑍁𑌣𑌗𑌣𑌪𑌠𑌨𑌾𑌤𑍍 [illegible] ॥

𑌇𑌤𑌿 𑌜𑍀𑌵𑌪𑌕𑍍𑌷𑌨𑌿𑌰𑌾𑌸𑌕𑌃 𑌶𑍍𑌲𑍋𑌕𑌃 । '𑌏𑌷 𑌆𑌤𑍍𑌮𑌾' 𑌇𑌤𑌿, '𑌏𑌷 𑌸𑌂𑌪𑍍𑌰𑌸𑌾𑌦𑌃' 𑌇𑌤𑌿 𑌜𑍀𑌵𑌪𑌰𑌾𑌮𑌰𑍍𑌶𑌕𑌵𑌾𑌕𑍍𑌯𑌸𑍍𑌯 '𑌯 𑌆𑌤𑍍𑌮𑌾𑌽𑌪𑌹𑌤𑌪𑌾𑌪𑍍𑌮𑌾......𑌸𑍋𑌽𑌨𑍍𑌵𑍇𑌷𑍍𑌟𑌵𑍍𑌯𑌃' 𑌇𑌤𑌿 𑌜𑍀𑌵𑌪𑌰𑌾𑌮𑌰𑍍𑌶𑌕𑌵𑌾𑌕𑍍𑌯𑌸𑍍𑌯 𑌚 [illegible] । 𑌏𑌤𑌦𑍍𑌵𑌾𑌕𑍍𑌯𑌦𑍍𑌵𑌯𑌂 𑌜𑍀𑌵𑌪𑌰𑌾𑌮𑌰𑍍𑌶𑌕𑌮𑌿𑌤𑌿 [illegible] 𑌪𑍂𑌰𑍍𑌵𑌪𑌕𑍍𑌷𑍀 । [illegible] 𑌪𑍂𑌰𑍍𑌵𑌪𑌕𑍍𑌷𑍇 । '𑌯 𑌆𑌤𑍍𑌮𑌾𑌽𑌪𑌹𑌤𑌪𑌾𑌪𑍍𑌮𑌾' 𑌇𑌤𑌿 𑌜𑍀𑌵𑍇 𑌗𑍁𑌣𑌾𑌷𑍍𑌟𑌕𑌪𑌠𑌨𑌂 '𑌯 𑌏𑌷 𑌸𑌂𑌪𑍍𑌰𑌸𑌾𑌦' 𑌇𑌤𑌿 𑌜𑍀𑌵𑌪𑌰𑌾𑌮𑌰𑍍𑌶𑌦𑌰𑍍𑌶𑌨𑌂, [illegible] । [illegible] 𑌪𑍂𑌰𑍍𑌵𑌪𑌕𑍍𑌷𑍀 । 𑌅𑌤𑌃 '𑌉𑌤𑍍𑌤𑌰𑌾𑌚𑍍𑌚𑍇𑌦𑌿𑌤𑌿' [illegible]

ணாஷ்டகமெஸ்ய வடநசேஷ்யதே । யஜ்ஞப்ராதீநாம் சேஷ்யே-
கேவந வடநசேஷகத்வமேவ । சுவஹதவாஷ்பாதீநாம் சேஷ்யத்வம்
வடத இதி பாடுவாவக்த் । 'தவிஹ பூதஷ்பாடுமெ சேஷக்த
தஹுணா: ஸந்தீதி தகவ்ய । தயோர்வ்யாஸ் தவிஷேஹமேஷ
உவமயோ: । சாத்வகா பாரசாதமேநா ஹணவஹ்: । தஹநா-
கர்தயோ சேஷதாநாம் தத்ஸா ஹணவஹா: । 'கநாக்தேதஸ்
இதி பாஹுகணாநந்தாதீநாம் சாதகாகம் ஸபாடுவ்யதே ।
தத்பாவஸஸ்ததசாஸசாசேஷ்ஷ சேஷஸ்ய । கநாவயிகா கந
ந்யாயத்தா நித்யவிஸாமெஷ்ஷ பாஹுண: । 'பாரசாத்தேநா ஹி
ஸாஸாவிகம் ஸத்வஸம்கஷேகாதிகஷ்ட । ஜீவஸ்ய தா தகவுஸா
தூஹ்ஷ்ட । 'பரம் ஜெய்திரவாஸம்பாத்ய ஸ்வேந ரூபெண
ணாபிநிஷ்பத்யத' இதி வசநாத் । .....தஹாரவாக்யகாரண
ஸசாந்சாதம் ப்ரஜாபதிவாக்யம் தஹரவாக்யசேஷமேவ । ததுத்
ப திவாஜெத்யா ஹி ஜீவ: பரசேஷ்வ் ஸாதுஷ்யத்தச
தசயா கவஹதவாத் ஷாதிஹணவபிகேஷ்டத: ஸ்யாத்,
தயா ச ந கஸ்பிரேஷ:' இதி விஜ்ஞாநிம: । 'பரஸசேதயா
இதந்தக்ரியஸ்து தெஹதாஸஹரவா: । 'விசேதேத' இதி
'நாசேரபாஸிசேதேதா நிரஞ்ஜந: பரசம் ஸாம்யசேதெதி'
இதி ஸ்ருத்யாகதவிசேஷஸம்பு ஹணக்ட ।

'தஹராகாசோரவஹதா இதி ஹதிதம் ஸம்வ ஸா
ஜைஷ்க்ரிபத் ப்ராஜாபதெய வா வாகேய பரமாரிபநம்
ப்ரபவ்ய நிக்ஷேஷ்தணாயகஷ்ட । ஆகாங்க்ஷாமெத்ய ஸ்ஸமெயம்
பரதீதரயோரபிதே வாக்யயோ யாந்தம் நாமெந்யாந்ய-
பாபெக்ஷ திகதீதி தத்சாசிரஸ்யம் தா ஸாதக்ஷ ॥

தஹரப் ஜாபதிவாக்யயோராகாங்க்ஷாஸக்தியோகமெகேவ:
பரஸ்பராந்திதமெகந வாகவாக்யகம் ப்ரதிபத்யதே . 'உத்த-
ரோசெயு:' இதி பூயஸேபதே யயா தஹரவாக்யசேஷஸ்ய
உத்தரபமேநந ஹ்ஹணம் தயா ப ஜாபதிவாக்யஸ்யாபா-
த்தரபமேநந ஹணம் தச்யதே 'உத்தராச்வ' இதி ।

वाक्यद्वयस्य वैयधिकरण्येन विचारितत्वं च अनेक
वाक्यैक सूत्रकृदभिसन्धिं द्योतयति। 'सम्प्रसा-
दो जीवः समस्तबन्धज्ञानरहितत्वेन प्रसन्नस्वभा-
वत्वात्' इति विवरणैः। सम्प्रसादशब्दः समग्र-
प्रसादस्य स्वरूपाविर्भावहेतुत्वं सूचयति।
शास्त्रं [illegible] ब्रह्मादि [illegible]
[illegible]। शास्त्रस्य निरञ्जनस्य स्वस्य [illegible]
[illegible]। सम्प्रसादस्यैव शरीरात्समुत्थानं
परञ्ज्योतिरुपसम्पत्तिः स्वेन रूपेणाभिनिष्पत्ति-
श्च। [illegible] ब्रह्मनाड्या निष्क्रा-
न्तो [illegible] परं प्राप्नोति। [illegible]
[illegible]। तदनन्तरं स्वेन रूपेणाविर्भावः इति सूचयि-
तुं दहरवाक्ये सम्प्रसादोक्तिः। अत्र च सम्प्रसाद-
शब्दस्य [illegible] इत्याचार्याभि-
प्रायोऽवगम्यते। '[illegible]
[illegible] गुणाष्टकं प्र-
जापतिवाक्योक्तस्य जीवस्यात्र परामर्शः' इति श्री-
भाष्यम्। 'प्रजापतिवाक्ये हि दहरवाक्योदितपर-
विद्यां [illegible] स्वरूपं [illegible]
[illegible] विजानाति' इत्युक्त्वा जागरितस्वप्नसु-
षुप्त्यतीतं [illegible] 'एव-
मेवैष सम्प्रसादोऽस्माच्छरीरात्समुत्थाय परञ्ज्यो-
तिरुपसम्पद्य स्वेन रूपेणाभिनिष्पद्यते' इति
[illegible]' इत्युक्तं श्रीभाष्ये।
'[illegible] तत्तं [illegible]
[illegible]' इति तात्पर्यचन्द्रिका। 'ना-
रायण परो ज्योतिः' इत्यादिना च परञ्ज्योतिःश-
ब्दस्य परविषयत्वेन च सिद्धेः दहरविद्यायां च प्रवृ-
त्तावपि तस्यैव परञ्ज्योतिःशब्देन [illegible]
[illegible]

ब्रह्मचर्याश्रमस्य पारिपूर्ण्यस्य निवृत्तिर्यः स्वसम्बन्धेन नि-
षिद्धः स्वताद्व्यवहार्य नाम् ' इति बोध्यं तत्र ।

किं बहुना । ' उत्तरपाराशराश्च ' इति ' य
एष संवत्सरोऽपि स्वशरीरावतारः ' इत्यादिकं
उभयवाक्यस्य वाक्यं पारावर्ष्टिरिति संवृतिबद्धम् ।
उत्तरवाक्ये गर्भस्थत्वात् स्वाधिकारविषयेत स्वार्थ
वस्य शरीरमेव । तत्रापि पारम्पर्याच्छरीर
स्वस्य ' य एष संवत्सरः ' इत्येव वाक्यस्य
पंडेन पारज्योतिरयीनत्वं स्वष्टं प्राप्यते । शरी
रस्याभ्यासादिः बहुभूमिकारोपनन्तरेण ब्र
ह्मणाश्च वेशनादेतान्निष्ठा पारज्योतिरावंव
त्य भवति । नारोचादिभिः पारम्पर्यस्य
षडाराधनसारोन्नेत्र तदन्यतस्वस्तराधिषया
वः । इदं च स्वविशेषबुद्धिर्यं भगवता ' इदं
ज्ञानमाश्रित्य मम साधर्म्यमागताः ' इति । इत्थं
सिद्धान्ताधिकारण्यं स्वरसम् ।

॥ व्रताधिकरणम् ॥

शौचव्रतः ।

अत्र व्रत इति वक्ष्यमाणः । ' संवत्सरं
पारोक्षं स्वदृष्टि तिष्ठति । संशयोऽपि सिद्ध
मध्यस्य न तदेव विजृम्भते । एतदेवैतत् । सं
वत्सरं पारोक्षं ज्योतिर्विधारकैः । संशय
तो सिद्धमध्यस्य स एवाह स उच्यः ' इति ग्रन्थ
कंठोक्तेयाध्यायशीर्षवल्यं वर्णयते । ' संवत्सरं
पारोक्षोऽन्तरात्मा स्वात्मा जनानां हृदये सन्निवि

𑌷𑍍𑌟𑌃' 𑌇𑌤𑌿 𑌕𑌾𑌠𑌕𑍇 𑌪𑌠𑍍𑌯𑌤𑍇 । 𑌮𑌾𑌤𑍍𑌰𑌚𑍍 𑌪𑍍𑌰𑌤𑍍𑌯𑌯𑌃 𑌪𑍍𑌰𑌮𑌾𑌣𑍇 𑌸𑍂𑌤𑍍𑌰𑌿𑌤𑌃 । 𑌅𑌂𑌗𑍁𑌷𑍍𑌠𑌮𑌾𑌤𑍍𑌰 𑌇𑌤𑌿 𑌅𑌂𑌗𑍁𑌷𑍍𑌠𑌪𑌰𑌿𑌮𑌿𑌤𑌃 𑌉𑌚𑍍𑌯𑌤𑍇 । '𑌹𑍃𑌦𑍍𑌯𑌪𑍇𑌕𑍍𑌷𑌯𑌾' 𑌇𑌤𑌿 𑌹𑍃𑌦𑌯𑌸𑍍𑌥𑌾𑌨𑌾𑌪𑍇𑌕𑍍𑌷𑌯𑌾𑌽𑌂𑌗𑍁𑌷𑍍𑌠𑌪𑌰𑌿𑌮𑌿𑌤𑌤𑍍𑌵𑌨𑌿𑌰𑍍𑌦𑍇𑌶 𑌇𑌤𑌿 𑌵𑌕𑍍𑌷𑍍𑌯𑌤𑍇 । 𑌉𑌪𑌾𑌸𑌕𑌸𑍍𑌯 [illegible] 𑌹𑍃𑌦𑌯𑌵𑌰𑍍𑌤𑌿𑌤𑌸𑍍𑌯 𑌬𑍍𑌰𑌹𑍍𑌮𑌣𑍋𑌽𑌣𑍁𑌤𑍍𑌵𑌵𑍍𑌯𑌪𑌦𑍇𑌶𑌃 𑌸𑌮𑌾𑌹𑌿𑌤𑌃 । 𑌪𑍂𑌰𑍍𑌵𑌸𑍍𑌮𑌿𑌨𑍍𑌨𑌧𑌿𑌕𑌰𑌣𑍇 𑌚 𑌤𑌨𑍍𑌨𑍍𑌯𑌾𑌯𑌸 𑌅𑌤𑌿𑌦𑍇𑌶𑌃 𑌕𑍃𑌤𑌃 '[illegible]' 𑌇𑌤𑌿 । 𑌅𑌤𑍋𑌽𑌤𑍍𑌰𑌾𑌂𑌗𑍁𑌷𑍍𑌠𑌪𑌰𑌿𑌮𑌿𑌤𑌤𑍍𑌵𑌮𑌾𑌤𑍍𑌰𑍇𑌣 𑌨 𑌬𑍍𑌰𑌹𑍍𑌮𑌵𑌿𑌷𑌯𑌤𑍍𑌵𑌾𑌨𑍁𑌪𑌪𑌤𑍍𑌤𑌿𑌪𑍂𑌰𑍍𑌵𑌪𑌕𑍍𑌷𑍋𑌤𑍍𑌥𑌾𑌨𑌸𑌂𑌭𑌵𑌃 । 𑌅𑌂𑌗𑍁𑌷𑍍𑌠𑌪𑌰𑌿𑌮𑌿𑌤𑌤𑍍𑌵𑌂 𑌨 𑌜𑍀𑌵𑍇𑌽𑌪𑌿 𑌸𑌂𑌭𑌵𑍇𑌤𑍍 । '𑌆𑌰𑌾𑌗𑍍𑌰[illegible]' 𑌇𑌤𑍍𑌯𑌾𑌦𑌿𑌨𑌾𑌽𑌤𑌿𑌸𑍂𑌕𑍍𑌷𑍍𑌮𑌸𑍍𑌯 𑌤𑌸𑍍𑌯 𑌨𑌾𑌂𑌗𑍁𑌷𑍍𑌠𑌪𑌰𑌿𑌮𑌿𑌤𑌤𑍍𑌵𑌮𑍍 । 𑌔𑌪𑌾𑌧𑌿𑌕𑌤𑍍𑌵𑍇𑌨 𑌸𑌂𑌭𑌵 𑌉𑌭𑌯𑌤𑍍𑌰 𑌸𑌮𑌾𑌨𑌃 । 𑌅𑌤𑍋𑌽𑌤𑍍𑌰 𑌜𑍀𑌵𑌪𑍂𑌰𑍍𑌵𑌪𑌕𑍍𑌷𑌪𑍍𑌰𑌾𑌵𑌣𑍍𑌯𑌾𑌯 '𑌅𑌂𑌗𑍁𑌷𑍍𑌠𑌮𑌾𑌤𑍍𑌰' 𑌇𑌤𑌿 𑌜𑍀𑌵𑌵𑌿𑌷𑌯𑍇 𑌪𑌠𑌿𑌤𑌾𑌨𑌿 𑌵𑍇𑌦𑌶𑌾𑌸𑍍𑌤𑍍𑌰𑌵𑌾𑌕𑍍𑌯𑌾𑌨𑌿 𑌉𑌦𑌾𑌹𑍍𑌰𑌿𑌯𑌨𑍍𑌤𑍇 𑌪𑍂𑌰𑍍𑌵𑌪𑌕𑍍𑌷𑌿𑌣𑌾 । 𑌸𑍍𑌮𑍃𑌤𑍀𑌤𑌿𑌹𑌾𑌸𑌪𑍁𑌰𑌾𑌣𑌵𑌾𑌕𑍍𑌯𑌾𑌨𑌿 𑌤𑌾𑌨𑌿 𑌵𑍇𑌦𑌶𑌾𑌸𑍍𑌤𑍍𑌰𑌾 𑌇𑌤𑌿 𑌪𑍂𑌰𑍍𑌵𑌪𑌕𑍍𑌷𑍍𑌯𑌭𑌿𑌪𑍍𑌰𑌾𑌯𑌃 । [illegible] 𑌅𑌂𑌗𑍁𑌷𑍍𑌠𑌮𑌾𑌤𑍍𑌰𑌤𑍍𑌵𑌂 𑌜𑍀𑌵𑌸𑍍𑌯 [illegible] 𑌭𑌵𑌤𑌿 । 𑌬𑍍𑌰𑌹𑍍𑌮𑌵𑌾𑌚𑌕𑌾𑌃 𑌶𑌬𑍍𑌦𑌾 𑌅𑌪𑌿 𑌶𑌬𑍍𑌦𑌶𑌬𑍍𑌦𑍇𑌨 𑌵𑌿𑌵𑌕𑍍𑌷𑍍𑌯𑌨𑍍𑌤𑍇 । 𑌜𑍀𑌵𑌶𑌬𑍍𑌦𑍇𑌨 𑌸𑌂𑌪𑌤𑍍𑌤𑌿𑌵𑌶𑌾𑌦𑌂𑌗𑍁𑌷𑍍𑌠𑌮𑌾𑌤𑍍𑌰𑌵𑌾𑌕𑍍𑌯𑌭𑍇𑌦𑍇𑌨 𑌚 𑌪𑍂𑌰𑍍𑌵𑌪𑌕𑍍𑌷𑌃 । '𑌅𑌂𑌗𑍁𑌷𑍍𑌠𑌮𑌾𑌤𑍍𑌰𑍋 𑌰𑌵𑌿𑌤𑍁𑌲𑍍𑌯𑌰𑍂𑌪𑌃 𑌸𑌂𑌕𑌲𑍍𑌪𑌾𑌹𑌂𑌕𑌾𑌰𑌸𑌮𑌨𑍍𑌵𑌿𑌤𑍋 𑌯𑌃 । 𑌬𑍁𑌦𑍍𑌧𑍇𑌰𑍍𑌗𑍁𑌣𑍇𑌨𑌾𑌤𑍍𑌮𑌗𑍁𑌣𑍇𑌨 𑌚𑍈𑌵 𑌆𑌰𑌾𑌗𑍍𑌰𑌮𑌾𑌤𑍍𑌰𑍋 𑌹𑍍𑌯𑌵𑌰𑍋𑌽𑌪𑌿 𑌦𑍃𑌷𑍍𑌟𑌃 ॥' 𑌇𑌤𑌿 𑌶𑍍𑌵𑍇𑌤𑌾𑌶𑍍𑌵𑌤𑌰𑌾𑌧𑍍𑌯𑌾𑌯𑍇 𑌪𑌠𑍍𑌯𑌤𑍇 । 𑌅𑌸𑍍𑌯 𑌜𑍀𑌵𑌵𑌿𑌷𑌯𑌤𑍍𑌵𑌂 𑌸𑌰𑍍𑌵𑌸𑌂𑌪𑍍𑌰𑌤𑌿𑌪𑌨𑍍𑌨𑌮𑍍 । 𑌇𑌯𑌂 𑌶𑍍𑌰𑍁𑌤𑌿𑌰𑍁𑌦𑌾𑌹𑍃𑌤𑌾 𑌶𑍍𑌰𑍀𑌭𑌾𑌷𑍍𑌯𑍇 𑌪𑍂𑌰𑍍𑌵𑌪𑌕𑍍𑌷𑌿𑌣𑌾 । 𑌯𑌦𑍍𑌯𑌪𑍀𑌯𑌂 𑌶𑍍𑌰𑍁𑌤𑌿𑌰𑍍𑌨𑍋𑌦𑌾𑌹𑍃𑌤𑌾 𑌭𑌗𑌵𑌦𑍍𑌭𑌾𑌷𑍍𑌯𑍇 𑌪𑍂𑌰𑍍𑌵𑌪𑌕𑍍𑌷𑍇 [illegible] 𑌶𑍍𑌰𑍁𑌤𑌿𑌰𑍁𑌦𑌾𑌹𑍃𑌤𑌾 "𑌤𑌤𑌃 𑌸𑌤𑍍𑌯𑌵𑌤𑌃 𑌕𑌾𑌯𑌾𑌚𑍍𑌚 𑌪𑌾𑌶𑌬𑌦𑍍𑌧𑌂 𑌵𑌶𑌂 𑌗𑌤𑌮𑍍 । 𑌅𑌂𑌗𑍁𑌷𑍍𑌠𑌮𑌾𑌤𑍍𑌰𑌂 𑌪𑍁𑌰𑍁𑌷𑌂 𑌨𑌿𑌶𑍍𑌚𑌕𑌰𑍍𑌷 𑌯𑌮𑍋 𑌬𑌲𑌾𑌤𑍍" 𑌇𑌤𑌿 । '𑌨𑌿𑌶𑍍𑌚𑌕𑌰𑍍𑌷' 𑌇𑌤𑍀𑌯𑌂 𑌸𑍍𑌮𑍃𑌤𑌿𑌰𑌂𑌗𑍁𑌷𑍍𑌠𑌮𑌾𑌤𑍍𑌰𑌶𑍍𑌰𑍁𑌤𑍇𑌰𑍍𑌜𑍀𑌵𑌵𑌿𑌷𑌯𑌤𑍍𑌵𑌨𑌿𑌷𑍍𑌕𑌰𑍍𑌷𑌕𑌮𑍇𑌵 𑌭𑌵𑌤𑌿 । 𑌶𑍍𑌵𑍇𑌤𑌾𑌶𑍍𑌵𑌤𑌰𑌶𑍍𑌰𑍁𑌤𑌿𑌵𑌚𑌨𑌂 𑌵𑌿𑌨𑌾𑌽𑌪𑌿 𑌨 𑌜𑍀𑌵𑌪𑍂𑌰𑍍𑌵𑌪𑌕𑍍𑌷𑍋𑌤𑍍𑌥𑌾𑌨𑌸𑌂𑌭𑌵𑌃 ।

उक्तं श्रुत्यन्तराद्वेषेण सम्पोष्टारात् जीवयोः सहविव्याहारादेवाक्ष्यप्रमाणेन वा सम्पोष्टारात् स्वस्य जीवांशत्वबोधकशब्दबलेन वा जीवप्रवर्तकः । शब्दशब्दस्य वेदशब्दार्थत्वे प्रमाणबोधकत्वं सिद्ध्यति दृश्यते अस्मिन्नेव । 'शब्दप्रमाणका वयम्' इति महाभाष्यकृत् पतञ्जलिः । 'शब्द इति चेत्' इत्यधिकरणे शब्दशब्देन वेदशब्दो गृह्यते ।

अनन्तरसूत्रे शास्त्रशब्दस्य पर्यायत्वं स्पष्टम् । 'अनुष्ठापिकारं शास्त्रम्' इति तत्र उच्यते । 'शब्द इति चेत्', 'अतश्शब्दात्', 'पत्यादिशब्देभ्यः', 'तथात्वं च शब्दात्', 'श्रुतेस्तु शब्दमूलत्वात्', 'असन्निति चेन्न शब्दात्', 'कर्तानुस्मृतिशब्दविधिभ्यः', 'अन्यथात्वं शब्दादिति चेन्न', 'पारार्ष्यादयो ऽर्थतः शब्दादिति बादरायणः', 'ऊर्ध्वरेतस्सु च शब्दे हि', 'आदरादलोपः शब्दात्', 'अनावृत्तिः शब्दात्', इत्यादि सूत्रेषु न ताशीयस्यैव प्रमाणपरत्वं शब्दशब्दस्य । यत्र तत्र प्रमाणविवक्षा तत्र 'श्रुत्यादि बलीयस्त्वाच्च न बाधः', 'यज्ञादिश्रुतेः', 'वेदान्तेष्वेव तच्छ्रुतेः', 'सिद्धान्ते तच्छ्रुतेः', 'तदभावो नाडीषु तच्छ्रुतेः' इति सूत्र्यते । तद्वदेव शब्दपर्यायेऽपि 'स्मृतशब्दात्', 'आरम्भशब्दात्' इति विशेषणसहितैव प्रयुज्यते । अतोऽत्र शब्दशब्दस्य तत्प्रमाणान्यासक्तवर्णनं सिद्धान्तविरुद्धम् ॥

'शब्दादेव' इति सिद्धान्तसूत्रेण पूर्वपक्षिणा शब्दादेवोद्दिष्टः स्वयंप्रकाशवान्श्च इति गृह्यते । 'शब्दाच्च प्रमितो जीवः' इति पूर्वपक्षी । 'संपोष्टारादविरोधात्' इत्यन्य-

𑌷𑍍𑌠𑌮𑌾𑌤𑍍𑌰𑌜𑍀𑌵𑌯𑍋𑌃 𑌸𑌮𑌾𑌨𑌾𑌧𑌿𑌕𑌰𑌣𑌤𑌯𑌾 𑌸𑌮𑌭𑌿𑌵𑍍𑌯𑌾𑌹𑌾𑌰𑍋 𑌦𑍃𑌶𑍍𑌯𑌤𑍇 । 𑌤𑌥𑌾 𑌚𑌾𑌙𑍍𑌗𑍁𑌷𑍍𑌠𑌮𑌾𑌤𑍍𑌰𑌤𑍍𑌵𑌸𑍍𑌯 𑌜𑍀𑌵𑌲𑌿𑌙𑍍𑌗𑌤𑍍𑌵𑌮𑌵𑌗𑌮𑍍𑌯𑌤𑍇 । 𑌅𑌤𑍍𑌰𑌾𑌪𑌿 𑌤𑌲𑍍𑌲𑌿𑌙𑍍𑌗𑌂 𑌪𑍍𑌰𑌾𑌪𑍍𑌯𑌤𑍇 । 𑌅𑌤𑌃 𑌶𑍍𑌵𑍇𑌤𑌾𑌶𑍍𑌵𑌤𑌰𑌪𑍍𑌰𑌭𑍃𑌤𑌿𑌷𑍁 𑌪𑌠𑌿𑌤𑌜𑍀𑌵𑌲𑌿𑌙𑍍𑌗𑌬𑍋𑌧𑌕𑌾𑌤𑍍 𑌅𑌤𑍍𑌰𑌾𑌪𑍍𑌯𑌙𑍍𑌗𑍁𑌷𑍍𑌠𑌵𑍃𑌤𑍍𑌤𑌿𑌤𑍋 𑌜𑍀𑌵 𑌇𑌤𑌿 𑌪𑍂𑌰𑍍𑌵𑌪𑌕𑍍𑌷𑌃 । 𑌅𑌙𑍍𑌗𑍁𑌷𑍍𑌠𑌮𑌾𑌤𑍍𑌰𑌤𑍍𑌵𑌸𑍍𑌯 𑌬𑍍𑌰𑌹𑍍𑌮𑌲𑌿𑌙𑍍𑌗𑌬𑍋𑌧𑌕𑌶𑌬𑍍𑌦𑌾𑌃 𑌅𑌪𑌿 𑌶𑍍𑌵𑍇𑌤𑌾𑌶𑍍𑌵𑌤𑌰𑍇 । '𑌅𑌙𑍍𑌗𑍁𑌷𑍍𑌠𑌮𑌾𑌤𑍍𑌰𑌃 𑌪𑍁𑌰𑍁𑌷𑍋𑌽𑌨𑍍𑌤𑌰𑌾𑌤𑍍𑌮𑌾 𑌸𑌦𑌾 𑌜𑌨𑌾𑌨𑌾𑌂 𑌹𑍃𑌦𑌯𑍇 𑌸𑌂𑌨𑌿𑌵𑌿𑌷𑍍𑌟𑌃 । 𑌹𑍃𑌦𑌾 𑌮𑌨𑍀𑌷𑌾 𑌮𑌨𑌸𑌾𑌭𑌿𑌕𑍍𑌲𑍃𑌪𑍍𑌤𑍋 𑌯 𑌏𑌤𑌦𑍍𑌵𑌿𑌦𑍁𑌰𑌮𑍃𑌤𑌾𑌸𑍍𑌤𑍇 𑌭𑌵𑌨𑍍𑌤𑌿' 𑌇𑌤𑌿 𑌶𑍍𑌵𑍇𑌤𑌾𑌶𑍍𑌵𑌤𑌰𑌮𑌨𑍍𑌤𑍍𑌰𑍇 𑌅𑌙𑍍𑌗𑍁𑌷𑍍𑌠𑌮𑌾𑌤𑍍𑌰𑌃 𑌪𑍁𑌰𑍁𑌷𑍋 𑌬𑍍𑌰𑌹𑍍𑌮 । 𑌤𑍈𑌤𑍍𑌤𑌿𑌰𑍀𑌯𑍇 𑌚 '𑌅𑌙𑍍𑌗𑍁𑌷𑍍𑌠𑌮𑌾𑌤𑍍𑌰𑌃 𑌪𑍁𑌰𑍁𑌷𑍋𑌽𑌙𑍍𑌗𑍁𑌷𑍍𑌠𑌂 𑌚 𑌸𑌮𑌾𑌶𑍍𑌰𑌿𑌤𑌃 । 𑌈𑌶𑌃 𑌸𑌰𑍍𑌵𑌸𑍍𑌯 𑌜𑌗𑌤𑌃 𑌪𑍍𑌰𑌭𑍁𑌃 𑌪𑍍𑌰𑍀𑌣𑌾𑌤𑌿 𑌵𑌿𑌶𑍍𑌵𑌭𑍁𑌕𑍍' 𑌇𑌤𑌿 𑌪𑍍𑌰𑌕𑍃𑌤𑌸𑍍𑌯 𑌬𑍍𑌰𑌹𑍍𑌮𑌤𑍍𑌵𑌂 𑌪𑍍𑌰𑌤𑍀𑌯𑌤𑍇 । 𑌇𑌤𑍍𑌥𑌂 𑌚 𑌶𑌬𑍍𑌦𑌾𑌦𑍇𑌵 𑌪𑍍𑌰𑌕𑍃𑌤𑌸𑍍𑌯 𑌬𑍍𑌰𑌹𑍍𑌮𑌤𑍍𑌵𑌂 𑌗𑍃𑌹𑍍𑌯𑌤 𑌇𑌤𑌿 𑌸𑌿𑌦𑍍𑌧𑌾𑌨𑍍𑌤𑍇 । 𑌯𑌾𑌦𑍃𑌶𑌃 𑌶𑌬𑍍𑌦𑌃 𑌉𑌪𑌨𑍍𑌯𑌸𑍍𑌤𑌃 𑌪𑍂𑌰𑍍𑌵𑌪𑌕𑍍𑌷𑌿𑌣𑌾 𑌤𑌦𑌧𑌿𑌕𑌂 𑌶𑌬𑍍𑌦𑌮𑍁𑌪𑌨𑍍𑌯𑌸𑍍𑌯𑌤𑌿 𑌸𑌿𑌦𑍍𑌧𑌾𑌨𑍍𑌤𑍀 । 𑌶𑌬𑍍𑌦𑌾𑌦𑍇𑌵 𑌪𑍍𑌰𑌮𑌾𑌣𑌾𑌤𑍍 𑌬𑍍𑌰𑌹𑍍𑌮𑌣𑍋 𑌹𑍃𑌦𑌯𑍇 𑌪𑍍𑌰𑌤𑌿𑌷𑍍𑌠𑌾 𑌅𑌙𑍍𑌗𑍁𑌷𑍍𑌠𑌪𑍍𑌰𑌮𑌿𑌤𑌤𑍍𑌵𑍇𑌨 ॥

𑌲𑌿𑌙𑍍𑌗𑌬𑍋𑌧𑌕𑌶𑌬𑍍𑌦𑌾 𑌅𑌪𑌿 𑌶𑌬𑍍𑌦𑌶𑌬𑍍𑌦𑍇𑌨𑌾𑌭𑌿𑌪𑍍𑌰𑍇𑌤𑌾𑌃 । 𑌪𑍂𑌰𑍍𑌵𑌪𑌕𑍍𑌷𑍍𑌯𑍁𑌪𑌨𑍍𑌯𑌸𑍍𑌤𑌸𑍍𑌯 𑌅𑌙𑍍𑌗𑍁𑌷𑍍𑌠𑌪𑍍𑌰𑌮𑌿𑌤𑌤𑍍𑌵𑌸𑍍𑌯 𑌬𑍍𑌰𑌹𑍍𑌮𑌣𑍍𑌯𑌪𑌿 𑌪𑍍𑌰𑌮𑌾𑌣𑌪𑍂𑌰𑍍𑌵𑍇𑌣 𑌅𑌨𑍍𑌯𑌥𑌾𑌸𑌿𑌦𑍍𑌧𑌤𑍍𑌵𑌮𑍁𑌕𑍍𑌤𑌮𑍍 । 𑌸𑌤𑌥𑌾𑌤𑍍𑌵𑍇 𑌚 '𑌅𑌂𑌶𑍋 𑌨𑌾𑌨𑌾𑌵𑍍𑌯𑌪𑌦𑍇𑌶𑌾𑌤𑍍' 𑌇𑌤𑍍𑌯𑌨𑍍𑌯𑌥𑌾𑌸𑌿𑌦𑍍𑌧𑌬𑍍𑌰𑌹𑍍𑌮𑌲𑌿𑌙𑍍𑌗𑌂 𑌪𑍍𑌰𑌾𑌪𑍍𑌯𑌤𑍇 । 𑌤𑌲𑍍𑌲𑌿𑌙𑍍𑌗𑌬𑍋𑌧𑌕𑌶𑌬𑍍𑌦𑌾𑌤𑍍 𑌪𑍍𑌰𑌮𑌿𑌤𑍋 𑌬𑍍𑌰𑌹𑍍𑌮 । 𑌯𑌦𑍍𑌯𑌪𑍍𑌯𑌤𑍍𑌰 𑌪𑍂𑌰𑍍𑌵𑌪𑌕𑍍𑌷𑍇 𑌅𑌙𑍍𑌗𑍁𑌷𑍍𑌠𑌮𑌾𑌤𑍍𑌰𑌪𑍍𑌰𑌮𑌿𑌤𑌤𑍍𑌵𑌾𑌦𑌿𑌜𑍀𑌵𑌲𑌿𑌙𑍍𑌗𑌮𑍁𑌪𑌨𑍍𑌯𑌸𑍍𑌤𑌂 𑌪𑍂𑌰𑍍𑌵𑌪𑌕𑍍𑌷𑌿𑌣𑌾 𑌤𑌥𑌾𑌪𑍍𑌯𑌨𑍍𑌯𑌥𑌾𑌸𑌿𑌦𑍍𑌧𑌂 𑌜𑍀𑌵𑌲𑌿𑌙𑍍𑌗𑌮𑌿𑌤𑌿 । 𑌯𑌥𑌾𑌪𑍍𑌯𑌙𑍍𑌗𑍁𑌷𑍍𑌠𑌮𑌾𑌤𑍍𑌰𑌤𑍍𑌵𑌂 𑌪𑍂𑌰𑍍𑌵𑌪𑌕𑍍𑌷𑌿𑌣𑌾 𑌜𑍀𑌵𑌲𑌿𑌙𑍍𑌗𑌤𑍍𑌵𑍇𑌨 𑌤𑌥𑌾𑌪𑌿 𑌪𑍂𑌰𑍍𑌵𑌶𑌬𑍍𑌦𑌾𑌦𑍇𑌵 𑌪𑍍𑌰𑌮𑌿𑌤𑍋 𑌬𑍍𑌰𑌹𑍍𑌮𑌤𑍍𑌵𑍇𑌨 𑌨𑌿𑌰𑍍𑌣𑌯𑌃 ।

𑌸𑌰𑍍𑌵𑌥𑌾 𑌯𑌾𑌦𑍃𑌶𑍋 𑌯𑌃 𑌶𑌬𑍍𑌦 𑌉𑌪𑌨𑍍𑌯𑌸𑍍𑌯𑌤𑍇 𑌪𑍂𑌰𑍍𑌵𑌪𑌕𑍍𑌷𑌿𑌣𑌾 𑌤𑌾𑌦𑍃𑌶𑌃 𑌸 𑌶𑌬𑍍𑌦 𑌉𑌪𑌨𑍍𑌯𑌸𑍍𑌯𑌤𑍇 𑌸𑌿𑌦𑍍𑌧𑌾𑌨𑍍𑌤𑌿-

𑌨𑌾𑌪𑌿 । 𑌪𑍍𑌰𑌤𑍍𑌯𑌕𑍍𑌷𑌵𑍃𑌤𑍍𑌤𑍍𑌯𑌾 𑌦𑍃𑌷𑍍𑌟𑌃 𑌶𑌬𑍍𑌦𑍋 𑌨 𑌜𑍀𑌵𑌾𑌸𑌾𑌧𑌾𑌰𑌣𑌃 । 𑌵𑌿𑌶𑌿𑌷𑍍𑌟𑌵𑍃𑌤𑍍𑌤𑍍𑌯𑌾 𑌦𑍃𑌷𑍍𑌟𑌶𑍍 𑌶𑌬𑍍𑌦𑍋 𑌬𑍍𑌰𑌹𑍍𑌮𑌾𑌸𑌾𑌧𑌾𑌰𑌣𑌃 । 𑌪𑍍𑌰𑌤𑍍𑌯𑌕𑍍𑌷𑌪𑌕𑍍𑌷𑍇 𑌶𑍍𑌰𑍁𑌤𑌿𑌵𑌿𑌰𑍋𑌧𑌂 𑌨𑍋𑌪𑌪𑌦𑍍𑌯𑌤𑍇 । 𑌵𑌿𑌶𑌿𑌷𑍍𑌟𑍇𑌽𑌪𑌿 𑌨 𑌤𑌾𑌤𑍍𑌪𑌰𑍍𑌯𑌾𑌸𑌃 । 𑌸𑌾𑌧𑌾𑌰𑌣𑌕𑌾𑌸𑌾𑌧𑌾𑌰𑌣𑌕𑌾𑌰𑍍𑌯𑌂 𑌪𑌕𑍍𑌷𑌦𑍍𑌵𑌯𑍇𑌽𑌪𑌿 𑌦𑍃𑌷𑍍𑌟𑌶𑌬𑍍𑌦𑌯𑍋𑌰𑍇𑌵 ।

'𑌅𑌂𑌶𑍋 𑌨𑌾𑌨𑌾𑌵𑍍𑌯𑌪𑌦𑍇𑌶𑌸𑍍𑌯' 𑌇𑌤𑌿 𑌶𑌬𑍍𑌦𑍋 𑌹𑍃𑌦𑌯𑌤𑍇 𑌸𑍂𑌤𑍍𑌰𑍇 𑌶𑌬𑍍𑌦𑌶𑌬𑍍𑌦𑍇𑌨𑍇𑌤𑌿 𑌸𑌵𑍍𑌯𑌾𑌖𑍍𑌯𑌭𑌾𑌷𑍍𑌯𑌤𑍇 । 𑌜𑍀𑌵𑌵𑍍𑌯𑌾𑌪𑌕𑌤𑍍𑌵𑌨𑌿𑌰𑍋𑌧𑌾𑌤𑍍 𑌤𑌦𑍍 𑌵𑍍𑌯𑌪𑍇𑌕𑍍𑌷𑍍𑌯𑌤𑍇 । 𑌦𑍇𑌵𑌤𑌾𑌵𑌿𑌶𑍇𑌷𑌵𑌿𑌷𑌯𑍇 𑌨𑌾𑌤𑍍𑌰 𑌵𑌿𑌵𑌕𑍍𑌷𑌾 । 𑌅𑌂𑌶𑌾𑌂𑌶𑌶𑌬𑍍𑌦𑍋 𑌯𑍋𑌗𑌾𑌰𑍂𑌢𑌃 । 𑌕𑌸𑍍𑌯𑌾𑌂𑌶 𑌇𑌤𑌿 𑌯𑍋𑌗𑌾𑌯𑍋𑌗𑌵𑍍𑌯𑌕𑍍𑌤𑌾𑌕𑌾𑌙𑍍𑌕𑍍𑌷𑌾 𑌪𑍍𑌰𑌤𑍍𑌯𑌯𑌤𑍇 𑌸𑍂𑌤𑍍𑌰𑌸𑍍𑌯𑍇𑌤𑌿 । 𑌅𑌂𑌶𑌿𑌤𑍍𑌵𑌸𑍍𑌯𑌾𑌵𑍍𑌯𑌵𑌹𑌿𑌤𑌾𑌙𑍍𑌗𑍇𑌰𑍋𑌕𑍍𑌤𑍍𑌯𑌾𑌽𑌤 𑌯𑍋𑌗𑌾𑌰𑍍𑌥𑌵𑌿𑌵𑌕𑍍𑌷𑌾𑌯𑌾𑌂 । '𑌯𑌦𑌾𑌪𑌿 𑌯𑌸𑍍𑌯𑌾𑌂𑌶𑍋𑌽𑌵𑌤𑌾𑌰𑌾𑌣𑌿' 𑌇𑌤𑍍𑌯𑍇𑌤𑍍𑌰 𑌚 𑌤𑌦𑍍 𑌭𑌿𑌨𑍍𑌨𑌤𑍍𑌵𑍇𑌨𑌾𑌨𑍇𑌕𑌸𑍍𑌯𑌾𑌂𑌶𑌃 । '𑌉𑌤𑌾𑌂𑌶𑌕𑌸𑍍𑌯 𑌅𑌂𑌶𑌾𑌨𑌃' 𑌇𑌤𑍍𑌯𑌾𑌤𑍍𑌮𑌵𑍍𑌯𑌪𑌦𑍇𑌶 । 𑌤𑌸𑍍𑌯 𑌦𑍃𑌷𑍍𑌟𑌾𑌨𑍍𑌤𑍇𑌽𑌪𑌿 𑌨𑌾𑌵𑌧𑍍𑌯𑌾𑌨𑍋 𑌨 𑌘𑌟𑌃 । 𑌪𑌾𑌰𑍍𑌥𑌸𑌪𑌕𑍍𑌷𑌂 𑌬𑍍𑌰𑌹𑍍𑌮𑌣𑌃 𑌪𑍃𑌥𑍍𑌵𑍀𑌦𑍇𑌵𑌿𑌶𑍇𑌷𑌪𑌰𑍋𑌕𑍍𑌷𑍇𑌣 𑌨𑌿𑌰𑍍𑌣𑍀𑌯𑌤𑌾𑌮𑍍 ॥

𑌤𑌤𑍍 '𑌸𑍂𑌤𑍍𑌰𑌸𑍍𑌯𑍈𑌵𑌾𑌂𑌶𑌾𑌨' 𑌇𑌤𑌿 𑌯𑍋𑌗𑌾𑌰𑍍𑌥𑍇𑌨 𑌜𑍀𑌵𑌵𑍍𑌯𑌾𑌪𑌕𑌤𑍍𑌵𑌂 𑌸𑍂𑌚𑌿𑌤𑌮𑍍 । 𑌤𑌦𑍍𑌵𑌿𑌵𑌕𑍍𑌷𑍇𑌣 𑌜𑍀𑌵𑌵𑍍𑌯𑌾𑌪𑌕𑌤𑍍𑌵𑌂 𑌨 𑌸𑌂𑌶𑌕𑍍𑌯𑌮𑍍 । '𑌪𑌾𑌦𑍋 𑌵𑌾 𑌏𑌶𑌾𑌨𑌶𑌬𑍍𑌦𑍋 𑌦𑍇𑌵 𑌪𑍍𑌰𑌜𑍀𑌤𑍋 𑌨 𑌜𑍀𑌵𑌃' 𑌇𑌤𑌿 𑌪𑍍𑌰𑌤𑍍𑌯𑌕𑍍𑌷𑌿𑌣𑌂 𑌪𑍍𑌰𑌤𑌿 𑌨 𑌵𑌕𑍍𑌤𑍁𑌂 𑌶𑌕𑍍𑌯𑌮𑍍 । 𑌪𑌾𑌦𑍇𑌨 𑌨 𑌜𑍀𑌵 𑌇𑌤𑌿 𑌨𑌾𑌸𑍍𑌤𑌿 𑌸𑌂𑌪𑍍𑌰𑌤𑌿𑌪𑌤𑍍𑌤𑌿𑌃 । 𑌪𑌾𑌦𑍇𑌨 𑌜𑍀𑌵𑌵𑌿𑌶𑍇𑌷𑌃 𑌸𑍍𑌯𑌾𑌤𑍍 । '𑌪𑌾𑌦𑍋𑌽𑌧𑍍𑌯𑌾𑌤𑍍𑌮𑌂 𑌭𑍂𑌤𑌾𑌃 𑌪𑌾𑌦𑍋𑌽𑌸𑍍𑌯 𑌸𑌰𑍍𑌵𑌾 𑌭𑍂𑌤𑌾𑌨𑌿' । 𑌕𑌥𑌂? 𑌶𑍃𑌣𑍁 । '𑌅𑌂𑌶𑍋 𑌨𑌾𑌨𑌾𑌵𑍍𑌯𑌪𑌦𑍇𑌶𑌸𑍍𑌯' 𑌇𑌤𑌿 𑌸𑍂𑌤𑍍𑌰𑍇 𑌶𑌬𑍍𑌦𑌪𑌰𑍋𑌕𑍍𑌷𑍋 𑌭𑌾𑌷𑌿𑌤𑌃 । 𑌤𑌸𑍍𑌯 𑌶𑍍𑌰𑍁𑌤𑌿𑌸𑌂𑌭𑌾𑌵𑌨𑌾 𑌨 𑌶𑌕𑍍𑌯𑌾 । '𑌇𑌹 𑌹𑌿 𑌸𑍂𑌤𑍍𑌰𑌸𑍍𑌯𑌾𑌤𑍍𑌮𑌾𑌂 𑌚 𑌹𑌿 𑌨𑌿𑌰𑌙𑍍𑌕𑍁𑌶𑌶𑍀𑌲𑌨𑌂 𑌪𑍍𑌰𑌤𑍀𑌯𑌤𑍇' 𑌇𑌤𑌿 𑌹𑌾𑌰𑍍𑌦𑍀 𑌅𑌂𑌶𑌾𑌨𑌕𑌾𑌰𑍍𑌯𑌪𑍍𑌰𑌤𑌿𑌯𑍋𑌗𑍇𑌨𑍈𑌵 𑌜𑍀𑌵𑌵𑍍𑌯𑌾𑌪𑌕𑌤𑍍𑌵𑌂 𑌵𑌦𑌤𑌿, 𑌨𑌾𑌪𑍍𑌯𑌨𑍍𑌯𑌾𑌨 𑌶𑍍𑌰𑍁𑌤𑍍𑌯𑌾 । 𑌯𑌦𑍍𑌯𑌪𑌿

ஸஹஸ்ராக்ஷஸ்ய நிமித்தே, “ஸ்வபாவே வேதத்ரயீயாநப்ரதே-
ஶேஷ்வேஶாந இதி பாரமேஶ்வரோக்தேஶ்ச ஶ்ருத்யர்த்த இத்யத:”
இதி பாஷிதம் ந தஸ்ய ஸம்ஸாராவஸ்தைவதாவிஶேஷஸ்ய
ஸர்வஜ்ஞத்வாதிகம் தாத்பர்யம் । ந ஹ்யேவ வ்யாக்யாநம் க்ருதம்
ஸாமீப்யத்வாத்ஸ்யாத் । ஸாமீப்யம் ஸங்குசிதஸ்வபாவஸ்ய
ஸம்ஸாரஸ்வபாவஸ்ய ச ப்ரதிஷ்டம் ஸாமாந்யேந வ்யவஹ்ரிய
தே(அ)த: । ஸங்குசிதஸ்ய ஸிம்ஹஸ்வபாவேந ந ப்ர-
திஷ்டம் ॥

ஸங்கதஸ்ய த்ருஷ்டபாஷாந்வயஸாமாந்யாத் ஸம்ஸார
இதீஶஸ்வபாவாநுஸந்திஸாக்ஷிதா பாஷிதா ப்ரத்யக்ஷம்
பாஷ்யமிதி விஶிநஷ்டி’ இதி ரஹஸ்யவ்யாக்யா । ஸம்-
ஸாரஸ்வபாவஸ்ய நைமித்திகாத்மஸங்கதஸ்ய ஸ்வபாவஸ்ய ஜீவ-
வ்யாவர்த்தகஸ்ய ஸ்வாபாவிகத்வம் தத் । ஸங்கோசாத்-
மகதோஷாத், ஸங்கோசகதோஷாத் ஸம்ஸாரஸங்கதநைமித்திக
ஸ்வபாவஸ்யைவ ஜீவவ்யாவர்த்தகஸ்வபாவஸ்யைவ । தாவந்மா-
த்ரேண தத்ஸ்வபாவஸ்யாபி ஸங்கதஸ்ய ப்ரதிஷ்டம் । அநீ-
ஶயா ஶோசதி முஹ்யமாந:’ இதி ஜீவஸ்யாநீஶத்வம், ‘அந்ய-
மீஶம்’ இதி பரஸ்யேஶத்வம் ச ஸ்வதஸ்ஸ்வதந்த்ரேண பரிதம் ।
அத ஏவ மாயாதோஷஸ்யைவேஶாந ஸ்வபாவஸ்ய ஸஹஸ்ரா
க்ஷ்யாதிஷு ஸம்ஶய ப்ரதிஷ்டவ்யவஹார: ॥

தம்ஸ்ரீவாக்யமித்தம் । தத்வாக்யம் விஷ்ணோ: பர-
மேவ ஸ்வஷ்டம் நிர்திஶ்யதே । ‘ஸ்வஸ்தி ந: பாராய தமஸ:
பரஸ்தாத்’ இதி ஶ்ருதௌ பர: பரார்த்த: பரமேவ
ஶ்ராவ்யதே । ‘தமஸ: பாரம் தர்ஶயதி’ இதி ஸநத்குமாரவாக்யா-
யாத் । ‘ஸோ(அ)த்வந: பாரமாப்நோதி தத்விஷ்ணோ: பரமம்
பதம்’ இதி ஶ்ருத்யந்தரேண பாஷிதா ஸமர்த்திதே: ‘தத்
விஷ்ணோர்வ்யாபநஶீலஸ்ய ப்ரஹ்மண: பரமாத்மந: வாஸு-
தேவாக்யஸ்ய பரமம் ப்ருஷ்டம் பதம் ஸ்தாநம் ஸத்யகமி-
த்யத்ரஸாவாவோநாதி விஷ்ணு’ இதி । ‘வாஸுதேவ இ-
த்யாக்யா யஸ்ய ஸ: । வாஸயதி பூதாநி ஸ்வஸ்மிந்நிதி வா-

सूत्रः । स चासौ देवस्य ईप्सित इति स्वप्रकाशः वा-
सूत्रेषु इत्यर्थः । अनेन तत्त्वाव्याहितं इ-
त्यानन्दगिरिटीका । संवृत्त्या व्याससूत्रेषु पुराणत्वं स्पष्टं
भाषितं भगवद्भाष्यकारैः । श्रुतप्रकाशाचार्येण
यथा वर्णनीयः । विष्णुपुराणे च स्पष्टा भगवद्भाष्यका-
राभिप्रेता च संवृत्तिः विवृता इति भवता विवृ-
तम् । तस्मात् कथं तत् तद्वाक्यविचारे पुराणत्व-
शंकावकाशः ॥

भगवद्भाष्यकारैरेव संवृत्त्या विष्णुपुराणे तत्त्व-
निश्चिते सति तदीयेन भगवद्भाष्यकारेण वा सूत्र-
कारेण वा संशयिते विष्णुपुराणनिरासकत्वं पु-
राणप्रतिष्ठापकत्वं च वर्णयति कथं तद्या-
व्याख्यातं भाष्यश्रुतप्रकाशिकयोः । 'न देवं केवलाक्ष-
रम्' इति वचनं सूत्रकारनिष्कृष्टः । 'उत्पत्त्य-
सम्भवात्' इत्यत्र पशुपतिशब्दस्य योगायु-
क्त रूढ्योः । तस्य रूढिवशेन 'पत्युरसामञ्जस्यात्'
इत्यपि च योगवृत्तिः । 'योगरूढ्योः योगा-
पहारिणी रूढिः' इति रूढ्यर्थनिरपेक्षतया योगवृत्तेः व्याख्यातः ।
श्रुतकेवलयोः क्वापि योगरूढपदयोगवृत्तेः सम-
वायवृत्तिसम्बन्धिकारणकार्ययोः च योगहानात् ;
'पत्युः शब्दस्य विरोधिनः शक्ते तत च च्च
पुराणविशेषविरोधिनः शक्ति विरोधेन संशयोक्तिस-
म्भवेन पूर्ववैलक्षण्यानावसम्भवेन 'शब्दा-
देव प्रमितः' इत्यादिसूत्र उपदेशयोगात्सम्भवनीयता-
वैदिके' इति वेदान्तकौस्तुभे परवस्तु श्रीनिवा-
साचार्यैः ॥

यदुक्तं श्रीमत्कविवेके, 'नवात् सिंहशब्देन
निर्णयोऽस्तीति वाच्यम् । यथा ... तात्पर्येण
पूर्वजीवसिंहविरोधिना पुराणोक्तसिंहत्वेन नि-

𑌣𑌾𑌯𑌯𑍋𑌗𑌾𑌤𑍍 । 𑌪𑍍𑌰𑌾𑌰𑌬𑍍𑌧𑌸𑍍𑌯 𑌜𑍀𑌵𑌨𑍍𑌮𑍁𑌕𑍍𑌤𑌾𑌭𑌾𑌵𑍇 𑌪𑍍𑌰𑌾𑌰𑌬𑍍𑌧𑌾𑌵𑌿𑌕𑍍𑌷𑍇𑌪𑌬𑍀𑌜𑌾𑌭𑌾𑌵𑍇𑌨 𑌕𑌾𑌰𑍍𑌯𑌕𑌰𑌣𑌾𑌨𑌾𑌰𑌮𑍍𑌭𑌵𑌤𑍍𑌤𑍇𑌃' 𑌇𑌤𑌿 𑌤𑌨𑍍𑌨 𑌕𑍍𑌷𑍋𑌦𑌕𑍍𑌷𑌮𑌮𑍍 । 𑌸𑌂𑌦𑌿𑌗𑍍𑌧𑌤𑍍𑌵𑌾𑌤𑍍 𑌤𑌸𑍍𑌯 𑌨 𑌹𑍍𑌯𑍇𑌤𑌾 𑌜𑍀𑌵𑌨𑍍𑌮𑍁𑌕𑍍𑌤𑌿𑌃 । 𑌵𑌸𑍍𑌤𑍁𑌤𑌸𑍍𑌤𑍁 𑌪𑍍𑌰𑌾𑌰𑌬𑍍𑌧𑌂 𑌨𑌾𑌮 𑌜𑍀𑌵𑍇 𑌵𑌾 𑌪𑌰𑌮𑍇𑌶𑍍𑌵𑌰𑍇 𑌵𑌾 𑌨𑌾𑌸𑍍𑌤𑌿 । 𑌪𑍍𑌰𑌾𑌰𑌬𑍍𑌧𑌵𑌶𑌾𑌤𑍍 𑌇𑌤𑌿𑌵𑌾𑌕𑍍𑌯𑌮𑌪𑌿 𑌤𑌸𑍍𑌯 𑌜𑍀𑌵𑌨𑍍𑌮𑍁𑌕𑍍𑌤𑌤𑍍𑌵𑌂 𑌵𑌕𑍍𑌤𑍁𑌮𑍍 । 𑌪𑍍𑌰𑌾𑌰𑌬𑍍𑌧𑌸𑍍𑌯 𑌜𑍀𑌵𑌨𑍍𑌮𑍁𑌕𑍍𑌤𑌤𑍍𑌵𑍇𑌨𑌾𑌨𑍍𑌯𑌸𑍍𑌯 𑌪𑍍𑌰𑌕𑍃𑌤𑌕𑌾𑌰𑌣𑌵𑌿𑌪𑍍𑌰𑌤𑌿𑌷𑍇𑌧𑌶𑌙𑍍𑌕𑌤𑍇 𑌪𑍍𑌰𑌾𑌰𑌬𑍍𑌧𑌾𑌵𑌕𑌾𑌶𑌃 । 𑌤𑌨𑍍𑌮𑍁𑌕𑍍𑌤𑌸𑍍𑌯 𑌪𑍍𑌰𑌕𑍃𑌤𑍍𑌯𑌾𑌪𑌿 𑌪𑍍𑌰𑌤𑍍𑌯𑌾𑌗𑌮𑍇 𑌵𑌿𑌪𑍍𑌰𑌤𑌿𑌕𑌾𑌰𑌾𑌤𑍍, 𑌪𑍍𑌰𑌾𑌰𑌬𑍍𑌧𑌕𑍍𑌷𑌯𑍇 𑌤𑌸𑍍𑌯𑌾𑌪𑌿 𑌤𑌸𑍍𑌯 𑌨𑌾𑌮𑌾𑌵𑌰𑌣𑌮𑍁𑌕𑍍𑌤𑌤𑍍𑌵𑌮𑍍 । 𑌤𑌸𑍍𑌯 𑌜𑍀𑌵𑌪𑍍𑌰𑌕𑍃𑌤𑍍𑌯𑌾𑌵𑌰𑌣𑍍𑌯𑌾𑌤𑍍 । 𑌊𑌰𑍍𑌧𑍍𑌵𑌂 𑌤𑌤𑍍𑌪𑍍𑌰𑌾𑌰𑌬𑍍𑌧𑌕𑍍𑌷𑌯𑍇 𑌸𑌰𑍍𑌵𑌪𑍍𑌰𑌕𑍃𑌤𑍍𑌯𑌾𑌵𑌰𑌣𑌮𑍁𑌕𑍍𑌤𑍋𑌪𑌾𑌯𑌕𑌪𑍍𑌰𑌕𑌾𑌶𑌕𑍇𑌤𑌨 𑌨𑌿𑌰𑍍𑌣𑌯𑌃 𑌸𑌾𑌧𑍁𑌃 ॥

'𑌨𑌾𑌜𑍍𑌞𑌾𑌸𑌾 𑌶𑌾𑌨𑍍𑌤𑌿𑌮𑍇𑌤𑍍𑌯𑌾𑌦𑍍𑌯𑌾𑌪𑌿 𑌪𑌰𑌤𑍍𑌵𑍇𑌨 𑌶𑌾𑌨𑍍𑌤𑌿𑌜𑍁𑌷𑍍𑌟𑍇 । 𑌹𑍍𑌰𑍁𑌤𑍍𑌤𑌤𑌿𑌵𑍍𑌯𑌾𑌪𑍍𑌤𑌾 𑌜𑍀𑌵𑍇 𑌨𑌾𑌜𑍍𑌞𑌾𑌸𑌾 𑌤𑍇𑌨 𑌸𑌂𑌶𑌯𑌃 ॥' 𑌇𑌤𑌿 𑌶𑌾𑌸𑍍𑌤𑍍𑌰𑌮𑍀𑌮𑌾𑌂𑌸𑌯𑍋𑌰𑍇𑌵 𑌕𑌥𑌨 𑌉𑌕𑍍𑌤𑍋 𑌨 𑌶𑍍𑌰𑍁𑌤𑌿𑌮𑍀𑌮𑌾𑌂𑌸𑌯𑍋𑌃 । '𑌪𑍍𑌰𑌤𑍍𑌯𑌕𑍍𑌷𑌾𑌦𑍍𑌯𑌬𑌾𑌧𑌶𑌾𑌸𑍍𑌤𑍍𑌰𑌶𑍍𑌰𑌵𑌣𑌸𑍍𑌯𑌾𑌵𑌿𑌶𑍇𑌷𑌤𑌃' 𑌇𑌤𑌿 𑌵𑌿𑌭𑌾𑌗𑍇, '𑌅𑌨𑍍𑌯𑌤𑍍𑌰 𑌪𑍍𑌰𑌯𑍋𑌗𑌾𑌤𑍍' 𑌇𑌤𑌿 𑌪𑍍𑌰𑌤𑍍𑌯𑍇𑌕𑌂 𑌪𑍍𑌰𑌭𑍇𑌦𑌵𑌿𑌷𑌯𑌕𑌾𑌰𑍍𑌯𑌸𑍍𑌯 𑌪𑍍𑌰𑌕𑍃𑌤𑌤𑍍𑌵𑌾𑌤𑍍, 𑌸𑌂𑌶𑌯𑌾𑌨𑌨𑍍𑌤𑌰𑌂 𑌶𑍍𑌰𑌵𑌣𑌸𑍍𑌯 𑌕𑌾𑌨𑍍𑌤𑌿𑌤𑌾𑌵𑌿𑌷𑌯𑌤𑍍𑌵𑌾𑌤𑍍 𑌇𑌤𑌿 𑌪𑍍𑌰𑌕𑌰𑌣𑍇𑌨 𑌮𑍀𑌮𑌾𑌂𑌸𑌾𑌯𑌾𑌂 𑌚 𑌨𑌿𑌰𑍍𑌣𑌯𑌃 𑌪𑍍𑌰𑌤𑌿𑌪𑌤𑍍𑌤𑌵𑍍𑌯𑌃 ॥

'𑌅𑌂𑌶𑍋 𑌨𑌾𑌨𑌾𑌵𑍍𑌯𑌪𑌦𑍇𑌶𑌾𑌤𑍍' 𑌇𑌤𑌿 𑌵𑌾𑌕𑍍𑌯𑌸𑍍𑌯 𑌸𑍌𑌤𑍍𑌰𑌶𑌬𑍍𑌦𑌶𑌬𑍍𑌦𑌾𑌰𑍍𑌥𑌤𑍍𑌵𑌂 𑌭𑌾𑌷𑍍𑌯𑌕𑌾𑌰𑌾 𑌭𑌾𑌷𑍍𑌯𑌕𑌾𑌰𑍇𑌣 𑌪𑍍𑌰𑌕𑌾𑌶𑌿𑌤𑌂 𑌨𑌿𑌰𑍂𑌪𑌿𑌤𑌮𑍍 ॥

𑌬𑍍𑌰𑌹𑍍𑌮𑌾𑌨𑌨𑍍𑌦𑌾𑌸𑍍𑌤𑍁, '𑌅𑌂𑌶𑌾𑌨𑌾𑌦𑌿𑌶𑌬𑍍𑌦𑌾𑌦𑍇𑌵' 𑌇𑌤𑌿 𑌅𑌂𑌶𑌾𑌨𑌾𑌦𑌿𑌵𑌾𑌕𑍍𑌯𑌸𑍍𑌯𑍈𑌵 𑌶𑌬𑍍𑌦𑌶𑌬𑍍𑌦𑌾𑌰𑍍𑌥𑌤𑍍𑌵𑌂 𑌸𑍍𑌥𑌿𑌰𑌮𑍍 ॥

"𑌅𑌤𑍍𑌰 𑌸𑌂𑌵𑌾𑌦𑌨𑍍𑌯𑌾𑌯𑌾𑌵𑌿𑌸𑌂𑌵𑌾𑌦𑌿𑌕𑌾𑌨𑌾𑌂 𑌭𑌾𑌷𑍍𑌯𑌕𑌾𑌰𑍇𑌣 𑌶𑌬𑍍𑌦𑌶𑌬𑍍𑌦𑌾𑌰𑍍𑌥𑌨𑍍𑌯𑌾𑌯𑌾𑌵𑌿𑌸𑌂𑌵𑌾𑌦 𑌶𑍍𑌰𑍁𑌤𑌿𑌸𑌙𑍍𑌗𑌤𑌿𑌤𑍍𑌵𑍇𑌨 𑌶𑌬𑍍𑌦𑌸𑍍𑌯𑍈𑌵 𑌪𑍍𑌰𑌾𑌧𑌾𑌨𑍍𑌯𑌃" 𑌇𑌤𑌿 𑌮𑌾𑌧𑌵𑌕𑌾𑌶𑌿𑌕𑌾 ॥

கரெத்ர வொாவ்யெத ஊாஃத்ர்யம் — 'ந ஹி ஸவெ௶ஶஸ்ய
ஜ்ஞானொ யதெந பஶாஜிக்ஷஷ௶: கூவ்ரெத । யதோ ஹி
ஜ௱ள 'ஹாிமவாஸாஶமொzஷ்ஹி ந ஷவத்ஜ்: வஹவதி ஸா
யஃமெந ஃஃாவிவிஷ்ணு:' இதி । கா வ்த்ர்யஶாzத் ஹவக
வ்ாவீநரீத்ர்யா விஷ்ணுவாரகுதிரவஸாய । ''வ்ாணமொஶாoz
மாஷ்ஃாத்: க்ஷ்விஉநாகயிதஃ ஸஜ்ஞாநு கஃ௶ஷிஃ மெஷ்வஃ க
ந்த்ராமமாஷ்ஃாத்ம் வாஶாஷ்ஃவி யதோ நிஶ்சகமெஷ௶கி
உ௵ஷ்௵ । தயஷ்ஜாமெஉதக வ்ஃாணவ் ஃீதஃாவநிஷஜ்ஜீவஃா
மெஹத்யாகதும் வாக்யெஷ்யஶாநதாமெஉந௶ஶஹ்ருஉயவரிஹ்தீ
தஸ்கஃாந௵ ॥'' இத்யதிகரணஸாராவஷ்ம் । 'வ்ாணமொஶா
zoமாஷ்ஃாத்: ஸஜ்ஞாநு கஃ௶ஷிஃ மெஷ்வஃ' இதி 'வ்ாணாயி
உ: ஸஜ்ஞாமெத ஷ்வகஃ௶ஷி:', 'கம்மாஷ்ஃாமெத்ா ரவிதாஶ்ய
ரஶுவ:' இதி ப்ருத்யாநமஃ: க்ருமெதா ஜீவவஶுவ௶வகூ
வ்ாவணாய । ஆிதீயவாமெஉ ஹவஹாமெஷ்யாஉாஹ்ருதஸ்ஜ்ருதி
ரஶுமெவாவ்ருஹணம் வண௶்யமெத । 'ஹதக வ்ஃாணவ்ஃீதம்'
'நாரஹ்ருஉயவரிஹ்திஃதி:' இதி வ்ஃீதஶஹ்வஸ்யாய௶ஆயம்
ஸஶுஹ்யமெத । கத் ஸளத் வ்ஃீதஶஹ்ஹ: ஶ்ஷி இத்யஅம்
காரம்மெயஷ்ண மெஶ்ஷா வண௶்யமெத । 'வாக்யெஷ்ய
ஶாநதாமெஉ:' இத்யஸ்ய 'ஷ்வாக்யஷ்யமெதந oரஞ்ஶாமெநா
ஹஶுதஹவ்யமெஸ்யத்ர்யாமெகதுமெநஶாநகுவாழிமிமெமமெநதி ப்ருாக
வ் காஶிகாயாம் தஉய௶ஸம்ஶயஹவஹஹ்ூஹாமெவாகுளoரம்ஶி
த்ருகுவிமமமெஃவ மெஹதாரிதி ஹ்ஷ்டீக்ருதம் ।' இதி ஆிஜொா
ஃணிவ்யாவ்யா । யஆாக்ருஃாவநுஷ்டம் ஜீவமிமமெபாலகமெகுவந
தஆாமெக்யஹவ கநந்யஶாஸிஜஷ்ஹுமிமமஉஶ௶நாழி ஹாவ:॥கி

'அமெநந நாஹம் வாஜ்ஞாரத் இதி ஷஸ்ஷ்ண ஸஶுவய
தி ஸஶுத்காரஃ । தத்ர வ்ருமெயவ ஹமாக்ரொாதி ப்ரர்ப
ஃாநஜஃ' இதி விஷித்ா ஹவஉக்திஃ । ரம்ஶ்ரஷ்ய வாரகுஃா
ப்ருயஜ்ஞம் வாஶவதம் 'அஸஃஜ்ஜஸம்' இதி கணதஷிரஷ்மொா
தி ஸஶுத்காரஃ । வாஜ்ஞாரா௲ விஷயெ 'தஉவ் திஷெஷய:'
இதி தந்தாவ்திஷெயம் கணதொ ப்ஷீதி । வாஜ்ஞாரா

தே ாகத நாராயணவாக்யம் ந நிராகி யதே ஸமிதே ண இதி ஸூஷ்டம் ஸாஷ்ட்யே ஸஷாஷ்ட்யகாரௌ: । நாராயண ஸ்ய வாரகேவ ந வெதாஜுயஸிஸிஸத் ஸூஷ்டம்ஸாஷிதா । யோரவஸ நாராயண: வரோரவ்யகதாக உலிங்: வாசா த்தா ஸவூாத்தா ஸ ஆத்தநாத்தாநசெநகய வ்யமஹ்யாவஸிக இதி தஸ நிராகி யதே' இதி । 'நாஹம் ஹமவதாஷஷ்ய ஸதாஷ்யவஹாசேஹா । ஸதஜெ மஹம்' இதெவ்யாதெ ஸவதா வ்யகாஸிதம் ஸவதி ॥

நிமூணவ்யகாணதிஷ, ஸவதாஷ । நாசேமவாஹி தம் நிமூணம் நிவிூபேஷம் ஷஹ । அத ஷவ்யவாகவ வணூநம் நிமூணதாஷயூஹஜகஷ ॥

பாம்பாநஸஜ்ஸ்ய ஷவ்யவிஷயெ ப்ரூகிகமேவ ஸாஷ் ஷ । 'பாம்பாநஸ ஸிவயாதாஸ' இதி வெஜயஜீ । த்ரி மதிஷ்ஷநஷ்தசோ ஷவ்ய ஸவ பாம்பாநஸஜ்வாவெஷ்ா ஹ வெஸ । ந தஸ்ய வாஷஹகம் ஸவஜதஷ । 'கயம் நாஜீவ பாம்பாந: ஸ்யாக । ய: ஸூாத்தாநசேஸி வஸயிதம் செந ஷெஷ' இதி ஸவஷ க்ஷியெூஷாயூம ஹணஸ்யாவஸ்யகதாம் ஷயதி । தக ம ஹமெண ஷம்ஷ்யநசெஷ்ஷ: ॥

ஸதகவ காணஷ்ஷூவாக்யாசெஷ்வசேஹசெகவ ந வாசேஷஸ்யெஜ 'கம்வநாக', 'செஜ்யாதிஷஷஸஷநாக' இதி ஸமிதஷ்ஹ்யாஷ । தஷயாசெவ்யதஷயிகாணமணஸமித கவேவ । வயசேப்ரூதாம்மஷவாக்யயோ: வாசேப்ரூதாம் மஷவாக்யஸ்ய ஹ சேயெ்ய வசிதஸ தத்மித வாசேஷஷ சேஜ ஸ யதிதம் கிஜ ஜமதவூம் வணாஜதி நி:ஸதஷ । சேஹாஷயம் வஜ சேஷ்யதம் ய ஸதஷிஷசேஷதாவெஷ ஸவஜி' 'ஹ யாஷஸ்யாமிஸவத்' இதி । 'கம்வநாக' இதி ஸமிதஸ்ய ஹெதசேத காக வமிவெூாகவ சிதஸ்ய ஷவாஹவாகவ வணூநம் ஸூாஸஷ । 'செஜ்யாதிஷஷஸஷநாக' இதி தக வ காண ஸவ ஸவூஹாஸககாமிவம்மப்ரூவணாக வ்யதி

தோ ப்ரஹ்மேதி ஸம்ப்ரத்யயே । 'தமேவ ஸாக்ஷம்' இதி ஶ்ரு
ஸ்ய ப்ரஹ்மபரத்வேந நிர்ணீதத்வம் ஸங்கஸூத்ரகாரஸ் தாத்பர்ய-
ஜ்யோதிஷோத்ர உபஸ்தேந தஸ்ய ப்ரஹ்மநிர்ணாயக
ஹேதுத்வேனாந்யாபோஹ ந்யாய்யம் । ஸதத்ஸ்ஸித்த ஆயஸ்ய
ஹிதாஹிதாதிகரணஸ்மாரணவிஷயே பஞ்சம்ந்மி உந்மேஷ-
ணாந்யூதாநி ப்ரூதப்ரகாஶிகாயாம் । தத்ர ந கிமபி
ஸமாதாநமுக்தம் பவதா ॥

'அயாயீஶ்வரக்ருத்யம் ஜகத்ஸம்பந்தம் ப்ராணஶப்தலக்ஷிதே
நதத்ர ப்ராண ஸம்பந்தி நிபந்தநாதி பாநந்: ப்ராண
ஶப்தஸ்ய லாக்ஷணிகீகரணம் யாக்யநிஷேதேந । நிமுந்ந
ணமுக்திவாக்யஸ்ய ஜ்யோதி: ஶப்தஸ்ய ப்ராயக் ப்ரஹ்மபர-
த்வஸம்பந்தவரத்வரப்ஸ்யம் மந்யாமஹே । தத இதமபி
பந்தநேஶேஷமுபமஞ்ஜோ ந ஸம்ஜ்ஞஞ்ஜே பரே' இத்யுப
க்திகா அபூர்வந்யா ஹேதுக்தி: । கம்பநஸந்த்ரவிஷயவா
க்யஸ்ய ப்ரதிதாதிகரணவிசாரிதகம்பந்மூலஷாநேகப்ரதிப-
வாக்யமுபபத்திகமஸி । 'ப்ரதிக: க:' இதி விசாரே தஸ்ய
பரமாத்மஸாரேந ஸர்வஜகத்ஸம்பத்த்வம் ஹேதுரேவ!
'ஸவமித: ப்ராணம்பிக்கா விசார: । ப்ரக்ருதாமேவோதாநீம்
வாக்யார்த்தவிசாரணாம் ப்ரவதயிஷ்யாம:' இத்யேதத்ஸந்தே
ஸஹாஷ்யாவக்த்ர இ: । ப்ரக்ருதப்ரதிதவாக்யார்த்தவிசாரணா
நாஸ்யந்திரஸ்ய । அதஸ்ததிஷய ஸமாயம் விசார: ।
அபௌரமி ஸந்தயோ: பஞ்சமஸ்கம்பந்தேஶேஷதாம்
வ்யநக்தி । ப்ரதிதாதிகரணவிசாராநந்தர்வர்த்திவிஷயக்ருதே
ஷஷ்டே 'ஸமாயாகஸ்ய ஜகத: கம்பநாஸ் பரமாத்மைவ ஶ
ப்தாஸ் ப்ரதித இதி ஸம்பந்திகஶ்ரூந்யாநுஷஜ்யதே' இதி
ஸாமத்யா, 'யதா ஸம்பந்திகா ப்ரஹ்மந்ந விஹாய ஸ்வபம்கிமத
ஸம்பந்திகம் ப்ரதி ப்ரவதே ஸமம் ஶப்தாதிதி ப்ரதிஜ்ஞா வ்யவ
ஹிதாமி ஹேதுநாநுஷஜ்யத இத்யர்த்த: । 'ஶப்தாச்ச
ஸர்வஶப்த:' இதி கரூதரணா, 'தயாச ஸர்வஶப்தஶாஸ்
ஸர்வஜகத்ஸம்பத்த்வேந ய: ப்ரதித: ஸோத்ர ப்ரக்ஷ-

இதி ஹாஸ:' இதி பஞ்சிகாயாம்। ஸம்ப்ரதாயஸ்ய சதுர்வர்க்க ஸாதனத்வமேவ ப்ரமாணஸ்யாபேக்ஷித ஸ்வாதந்த்ர்யாபாவாத் தத்ரைவ விசார இதி நிர்தி்ஷ்டம்।

'ப்ரமாண ப்ராணம்' இதி ஸம்ப்ரதாயஸ்ய ஸம்வாதஸ்ய ப்ராணம் லக்ஷ இதி ஸாஷ்டாங்கம்। ஸம்வாதா ப்ராமாண்ய ப்ரஸாதாதிதி ஸம்ப்ரதாயஸ்ய பரமார்த்தத்வமிதி மத்வா ததேவ ஸம்வாத: பரிசேஷ்டம் ஸம்வாதஸ்ய லக்ஷணம் ததேவ ப்ரபஞ்சம்। 'ஸம்ப்ரதாய மதம் மேதாவ: ப்ராணோ வாயுர்விகார இதி வக்ஷ்யதி லக்ஷ:। ப்ராணஸ்ய பரமார்த்தம் ப்ரதிபந்ந ஸ்வ ப்ராணஸ்யைவ ப்ராமாண்யம் பரமார்த்தம்। கதம் ? ஸம்வாத। ஸம்ப்ரதாய ஸம்வாதஸ்ய ஜம்தோர் ஜீவனாதிஷ்டானத்வாத்' இதி ஸ்ரீ ஸங்கராசார்யா:। 'ப்ரகார ப்ரபஞ்ச வாதா:' இதி ப்ரமாணஸ்ய மதம் ஸாக்ஷி ஸம்ப்ரதாய। 'தத்-நேத்ர நாமேக்யகமாக்யா தர்சிதா' இதி ஸாக்ஷீ। 'ப்ராண ப்ரமாண்யம் பரமார்த்த ப்ரதம ப்ராணஸ்ய ப்ராணத்வம் தர்சநாத்' இதி ஸாக்ஷிகம் ஸம்ப்ரதாய। ஸம்ப்ரதாய ஸாக்ஷிக மதம் கேவலம் ஸர்வத்ர ஸாதாரண லக்ஷணம் ப்ராணத்வம் ஸங்கரதோ ப்ரமாண ஸம்வாத ஸாதாரணமாக்ஷேப லக்ஷணம் தேந। ஸம்வாதேந ப்ராணஸ்ய ஸம்வாத: கே இதி போதம் தேந கம்யதே। ப்ராணாதி ஸம்ப்ரதாய ப்ராணதாயா தர்சநாத்। 'ப்ரமாணேந ப்ரதிபந்ந:' இதி வசநம் ப்ராண லக்ஷ: ஸ ஸம்வ ப்ரமாணதாவி। 'ப்ராஜ்ஞ:', 'ப்ராஜ்ஞ:' இதி ஸாமான்யாதிவ்ருத்த்யா பரமார்த்தகம் ஸாமான்யம்। 'ஸம்வாதா' இதி ஸாக்ஷ மதம்। ப்ரமாணேந ஸம்வாத ஸம்வாதஸ்ய ப்ராணாஸாதாரண ஹேதுகம் தராவதம்। ப்ரமாணப்ரதிபந்நபுருஷஸ்ய ஜீவாக்ஷயா 'ஸம்வாதா' இதி ஸம்ப்ரதாய। ஸர்வ ஜநானாம் இதி ஸம்ப்ரதாயேந தஸ்ய ப்ரதிபந்ந ப்ராணத்வம் ப்ரஸித்தம் ஸ்வேந। 'யதிதம் கிஞ்ச ஜகத்ஸர்வம் ப்ராண ஏஜதி நி:ஸ்ருதம்', 'ப்ராணஸ்யாப்ஸு: தவதி ப்ராண-

𑌤𑍍𑌤𑌪𑌤𑌿 𑌸𑍂𑌰𑍍𑌯𑌃 । 𑌭𑌯𑌾𑌦𑌿𑌨𑍍𑌦𑍍𑌰𑌶𑍍𑌚 𑌵𑌾𑌯𑍁𑌶𑍍𑌚 𑌮𑍃𑌤𑍍𑌯𑍁𑌰𑍍𑌧𑌾𑌵𑌤𑌿 𑌪𑌞𑍍𑌚𑌮𑌃' 𑌇𑌤𑌿 [illegible] 𑌶𑍍𑌰𑍁𑌤𑍌 [illegible] '𑌕𑌮𑍍𑌪𑌨𑌾𑌤𑍍' 𑌇𑌤𑌿 । [illegible] 𑌬𑍍𑌰𑌹𑍍𑌮𑌪𑌰𑌤𑍍𑌵𑍇𑌨 𑌨𑌿𑌰𑍍𑌣𑍀𑌯𑌤𑍇 𑌆𑌨𑌨𑍍𑌦𑌮𑌯𑌾𑌧𑌿𑌕𑌰𑌣𑌵𑌤𑍍 '𑌕𑍋 𑌹𑍍𑌯𑍇𑌵𑌾𑌨𑍍𑌯𑌾𑌤𑍍 𑌕𑌃 𑌪𑍍𑌰𑌾𑌣𑍍𑌯𑌾𑌤𑍍' 𑌇𑌤𑌿 𑌸𑌰𑍍𑌵𑌚𑍇𑌷𑍍𑌟𑌯𑌿𑌤𑍃𑌤𑍍𑌵𑌂 '𑌭𑍀𑌷𑌾𑌸𑍍𑌮𑌾𑌦𑍍𑌵𑌾𑌤𑌃 𑌪𑌵𑌤𑍇 𑌭𑍀𑌷𑍋𑌦𑍇𑌤𑌿 𑌸𑍂𑌰𑍍𑌯𑌃' 𑌇𑌤𑌿 𑌭𑌯𑍋𑌤𑍍𑌪𑌾𑌦𑌨𑍇𑌨 𑌵𑌾𑌯𑍍𑌵𑌾𑌦𑍀𑌨𑌾𑌂 𑌸𑍍𑌵𑌾𑌧𑌿𑌕𑌾𑌰𑌪𑍍𑌰𑌵𑌰𑍍𑌤𑌯𑌿𑌤𑍃𑌤𑍍𑌵𑌂 𑌚 [illegible] । [illegible] ॥

[illegible] 𑌪𑍍𑌰𑌾𑌣𑌶𑌬𑍍𑌦𑌸𑍍𑌯 [illegible] । '𑌕𑌮𑍍𑌪𑌨𑌾𑌤𑍍' 𑌇𑌤𑌿 [illegible] 𑌪𑍍𑌰𑌾𑌣𑌶𑌬𑍍𑌦𑌸𑍍𑌯 [illegible] । [illegible] । '𑌕𑌮𑍍𑌪𑌨𑌾𑌤𑍍' 𑌇𑌤𑌿 [illegible] । '𑌜𑍍𑌯𑍋𑌤𑌿𑌰𑍍𑌦𑌰𑍍𑌶𑌨𑌾𑌤𑍍' 𑌇𑌤𑌿 𑌸𑍂𑌤𑍍𑌰𑌸𑍍𑌯, '𑌏𑌷 𑌸𑌮𑍍𑌪𑍍𑌰𑌸𑌾𑌦𑌃 𑌪𑌰𑌂 𑌜𑍍𑌯𑍋𑌤𑌿𑌰𑍁𑌪𑌸𑌮𑍍𑌪𑌦𑍍𑌯 𑌸𑍍𑌵𑍇𑌨' 𑌇𑌤𑌿 [illegible] 𑌜𑍍𑌯𑍋𑌤𑌿𑌃 [illegible] । 𑌜𑍍𑌯𑍋𑌤𑌿𑌰𑌧𑌿𑌕𑌰𑌣 [illegible] । [illegible] 𑌜𑍍𑌯𑍋𑌤𑌿𑌃𑌶𑌬𑍍𑌦 𑌇𑌤𑌿 । 𑌕𑍁𑌤𑌃 ? 𑌤𑌤𑍍𑌰 𑌜𑍍𑌯𑍋𑌤𑌿𑌃𑌶𑌬𑍍𑌦𑌸𑍍𑌯 [illegible] । '𑌜𑍍𑌯𑍋𑌤𑌿𑌶𑍍𑌚𑌰𑌣𑌾𑌭𑌿𑌧𑌾𑌨𑌾𑌤𑍍' 𑌇𑌤𑍍𑌯𑌤𑍍𑌰 𑌹𑌿 [illegible] 𑌜𑍍𑌯𑍋𑌤𑌿𑌃𑌶𑌬𑍍𑌦𑌃 [illegible] 𑌬𑍍𑌰𑌹𑍍𑌮𑌣𑌿 [illegible] । [illegible] ' 𑌇𑌤𑌿 [illegible] 𑌜𑍍𑌯𑍋𑌤𑌿𑌰𑌧𑌿𑌕𑌰𑌣𑍇𑌨 [illegible]

யதோக்தாஶங்கா பரிஜிஹீர்ஷிதா । கிம் நாத்ராபி ப்ரஹ்ம ப்ரகரணாநுவ்ருத்திரஸ்தி யதா ஜ்யோதிர்வாக்யே । அத்ர ப்ரஹ்மப்ரகரணாநுவ்ருத்திமேவோபபாதயதி பாஷ்யே ஸர்வ-த்ர ப்ரஸித்தோபதேஶாத் 'ஶாந்த:' । தஸ்ய ஹீஹ ப்ரகரணே வக்ஷ்யமாணாநுவ்ருத்திர்த்ருஶ்யதே 'ஸ க்ரதும் குர்வீத' இத்யுபக்ரமவாக்யோதிதப்ரகரணாத் ந: ப்ரகரணாந்தரேஷு வ்யக்தேந ப்ரதிஜ்ஞாநாத்' இதி பாஷிதம் । அதோ ந ப்ரகரணாநுவ்ருத்த்யபாவப்ரயுக்தோ விஶேஷ: ஶங்கநீயஸ்து: । யதா த்ராணம் பாஷிதம் ப்ரஹ்மப்ரகரணாத்ஸந்தோஹநாய "தயா ச நாகவர்ணம், 'அத யதத: பரோ திவோ ஜ்யோதிர்தீப்யதே' இத்யயதோத்தரவாக்யே ப்ரத்யஞ்ஞாதே' இதி தேந தேநோக்தாரம் ப்ரஹ்மோக்தி ஸ்ம । தஸ்மாச் ச ஸர்வதஸ்தேஷு ஜ்யோதிர்ஜ்யோதி: ஶப்தோக்தி" இதி தத்ர பாஷ்யம் । அத ஜ்யோதிஷ: பரஶப்தேந விஶேஷிதத்வம், 'உத்தம: பூருஷ:' இத்யுத்தமபூருஷத்வம் ச ஸ்பஷ்டம் ப்ரதீயதே । 'உத்தம-பூருஷாதிஶ்ருத்யா' இத்யுத்தமபூருஷஶப்தஸ்யாபி-யாநஶ்ருதிகதசத்வாரோதிணீ । தத்ராதிதேவாயத ஜ்யோதி: ஶ்ருதே: ஶேஷித்வமேவ । 'ப்ரஸித்தேஶ்ச' இதி பூர்வாதிகரணே ஸம்ப்ரதிபந்நா தேஜ: ஸ்தோத்ரம்யதாத்ர 'ஜ்யோதி:' ஶப்தஸ்யாபி ப்ரஹ்மணி ப்ரஸித்திம் ஸாதயதி ॥

யத்யபி ஶப்தபேதேந ப்ரதீயமாநோ பேதாந்தர:, ஶ்வேத்யோத்தர ஶாந்த்யா வாசநஶப்த: ப்ரகரணவிஷய: 'மநோ ப்ரஹ்மேத்யுபாஸீத' இதி மநோவசநம் விஶ்வதேவா உபாஸதே' இதி யஸ்ய வாச ஶோபா பாஷித: ஸ்ரீநிவாஸபாஷ்ய । ஶாந்த்யா ப்ராக் ப்ரஶாந்தஶப்தா, பாஶாயஸ்வார்யஸ்யாப்ரணீயத்வாத் । மநஶப்த ஸ்தோத்ர ந ஶாந்த்ய: । ப்ரதிதத்வாப்ரதேஶாபி ஸப்ரமாணதாபி தத்ர ப்ரவ்ருத்தே ஸந்தேஹவீக்ஷித ப்ரயத । மநஸ்ய ஸர்வதேவோபாஸ்ய தஶ்ரவணாச் ஸர்வஸ்யோத்தமம் நிஶ்சீயதே । உத்தராதிகரணே தேவோபாஸ்யத்வமபி ப்ரஸித்தம் ஸம்மதம் । மநஸ ஸ்திதிக்ரமேண ஸாக்ஷாத் ப்ரஹ்மணா ப்ராம்ஶரேண ச க்ருதாயித

इति व्यवस्था । 'इदं विष्णुर्विचक्रमे', 'त्रेधा निदधे पदम्' इत्यादि श्रुतिसिद्धस्य विष्णोः सर्वसिद्धिः ॥

॥ देवताधिकरण द्व्यधिकरणे ॥

अत्र द्व्यादिसूत्रत्रयस्याधिकरणान्तरत्वं वयं वर्णयामः । सङ्ग्रहेऽप्यनाधिकरणभेदः । अधिकरणैक्यसाधनाय कादिदृष्टान्ता अयुक्तिका अध्यायानन्त्यस्यते सङ्गता । यस्यां सम्बन्धदेशमानस्य । देवताद्यर्थानां बादरायणसिद्धान्तत्वं वदन्ति सन्तः । सन्त देवताद्याविनं सन्तं सन्तीया सन्न विमोहितास्तु ॥

अत्र शारीरके जैमिनीयकेवलनाकृता अविद्यायाः व्यायेण विवृक्षिप्यन्ते बादरायणेन । भगवानारायणाय ब्रह्मासाधिकरणेषु प्रतिपक्षेतदैव जैमिनिमतं बादरायणस्येति भाष्यादिवाक्यसंव्यतिस्थम् । अत्र तत्र जैमिनिबादरायणयोर्मयोः अपि नाम भ्रश्यते ॥

नयपद्धसारेवम् वदतीति कथं प्रतिपत्तुं न प्रतिपत्तव्यं भ्रूणोति । साक्षात्प्रत्यक्षपरोक्षादिति वादः । न ह्यापातविरोधप्रतिपत्तिः विरोधः कपर्दीति वेदः; 'भव इति वेद' इति साक्षात्प्रत्यक्षेण यज्यते । अतः परोक्षं प्रतिपद्यते । यथा कुपाद्यानाग्नीदयति तथा विना साक्षात्प्रत्यक्षं प्रत्येक्ष्य भाष्यं शोधितं निश्चयतीति कापिलपरिवादाद्यपायात्" इति सङ्क्षेपाद् दृष्टविरोधात्प्रायिता । प्रत्यक्षेणैव जैमिनेर्नाम स्मृतः सिद्धप्रतिपत्तिः तेन व्युत्पद्यते प्रतिपत्त्याधिकरणेषु सर्व-

𑌹𑌾𑌸𑍍𑌯𑌶𑍍𑌰𑍀𑌤𑍍𑌵𑌾𑌤𑍍 । 𑌯𑌤𑍍𑌰 𑌵𑌿𑌵𑌾𑌦𑌵𑌸𑍍𑌤𑍁 𑌵𑌿𑌵𑌾𑌦𑌿𑌤𑌾𑌂𑌶𑍇𑌨-
𑌨𑌾𑌂𑌶𑌗𑍍𑌰𑌹𑌣𑌂 𑌦𑍃𑌶𑍍𑌯𑌤𑍇 । 𑌅𑌸𑍍𑌮𑌿𑌂𑌸𑍍𑌤𑍁 𑌦𑍇𑌵𑌤𑌾𑌧𑌿𑌕𑌰𑌣𑍇
𑌤𑌤𑍍𑌤𑌦𑌂𑌶𑌗𑍍𑌰𑌹𑌣𑌂 𑌨𑌾𑌸𑍍𑌤𑌿 𑌸𑌂𑌦𑍇𑌹𑌵𑌤𑍍 𑌤𑌤𑍍𑌪𑌕𑍍𑌷𑌾𑌨𑍁𑌵𑌾𑌦-
𑌪𑍍𑌰𑌤𑌿𑌷𑍇𑌧𑌯𑍋𑌃 । 𑌅𑌸𑍍𑌤𑌿 𑌤𑌤𑍍𑌰 𑌕𑌾𑌰𑌣𑌵𑌿𑌶𑍇𑌷𑌃 । 𑌨
𑌪𑌰𑍋𑌕𑍍𑌷𑌪𑍍𑌰𑌮𑌾𑌣𑌾𑌰𑍍𑌥𑌵𑌿𑌵𑌾𑌦𑌾𑌃, 𑌪𑍍𑌰𑌤𑍍𑌯𑌕𑍍𑌷𑌪𑍍𑌰𑌮𑌾𑌣𑌾𑌰𑍍𑌥𑌵𑌿-
𑌵𑌾𑌦𑌾𑌃 𑌤𑌤𑍍𑌰 𑌕𑌾𑌰𑌣𑌂 𑌯𑌥𑌾 𑌸𑌂𑌵𑌾𑌦𑍋 𑌦𑍃𑌶𑍍𑌯𑌤𑍇 । “𑌤𑌦𑍁𑌪𑌰𑍍𑌯𑌪𑌿’,
𑌇𑌤𑌿 𑌸𑍂𑌤𑍍𑌰𑍇 𑌦𑍇𑌵𑌤𑌾𑌨𑌧𑌿𑌕𑌾𑌰𑌵𑌾𑌦𑍀 𑌪𑍂𑌰𑍍𑌵𑌪𑌕𑍍𑌷𑍀 𑌜𑍈-
𑌮𑌿𑌨𑌿𑌰𑌿𑌤𑌿 𑌸𑌰𑍍𑌵𑌸𑌂𑌮𑌤𑌂 𑌵𑍈𑌦𑌿𑌕𑌾𑌨𑌾𑌂 𑌵𑌿𑌦𑌿𑌤𑌂 𑌜𑍈𑌮𑌿𑌨𑌿𑌸𑍂𑌤𑍍𑌰𑍇
𑌹𑍍𑌯𑍁𑌪𑌵𑌾𑌦𑌾𑌤𑍍 𑌤𑌦𑌂𑌶𑌗𑍍𑌰𑌹𑌣𑌂 𑌵𑌿𑌨𑌾𑌪𑌿 । 𑌷𑌷𑍍𑌠𑌲𑌕𑍍𑌷𑌣-
𑌪𑍍𑌰𑌥𑌮𑌾𑌧𑍍𑌯𑌾𑌯𑍇𑌽𑌧𑌿𑌕𑌾𑌰𑌾𑌧𑌿𑌕𑌰𑌣𑍇 𑌦𑍇𑌵𑌾𑌦𑍀𑌨𑌾𑌂 𑌕𑌰𑍍𑌮𑌸𑍍𑌵𑌨-
𑌧𑌿𑌕𑌾𑌰𑌃 𑌸𑌾𑌧𑌿𑌤 𑌏𑌵 𑌜𑍈𑌮𑌿𑌨𑌿𑌨𑌾 । “𑌨 𑌦𑍇𑌵𑌾𑌨𑌾𑌂 𑌦𑍇𑌵-
𑌤𑌾𑌨𑍍𑌤𑌰𑌾𑌭𑌾𑌵𑌾𑌤𑍍” 𑌇𑌤𑌿 𑌤𑌦𑌧𑌿𑌕𑌰𑌣𑌸𑍂𑌤𑍍𑌰𑍇 𑌚𑍋𑌕𑍍𑌤𑌤𑍍𑌵𑌂 𑌸𑌰𑍍𑌵-
𑌹𑌾𑌰𑍍𑌦𑍍𑌯𑌂 𑌤𑌦𑍁𑌪𑌰𑍍𑌯𑌪𑍀𑌤𑌿 𑌪𑍍𑌰𑌤𑌿𑌸𑍂𑌤𑍍𑌰𑍇 𑌸𑌰𑍍𑌵 𑌜𑍈𑌮𑌿𑌨𑌿𑌸𑍂-
𑌤𑍍𑌰𑌾𑌪𑍇𑌕𑍍𑌷𑍍𑌯𑌾𑌰𑌂 𑌬𑍋𑌧𑌯𑌿𑌤𑌵𑍍𑌯𑌮𑍍 । “𑌯𑌦𑌪𑌿 𑌕𑌰𑍍𑌮𑌸𑍍𑌵𑌨𑌧𑌿𑌕𑌾𑌰-
𑌕𑌾𑌰𑌣𑌮𑍁𑌕𑍍𑌤𑌂 “𑌨 𑌦𑍇𑌵𑌾𑌨𑌾𑌂 𑌦𑍇𑌵𑌤𑌾𑌨𑍍𑌤𑌰𑌾𑌭𑌾𑌵𑌾𑌤𑍍”, 𑌨 𑌤𑌦𑌪𑌿
𑌦𑍍𑌵𑍍𑌯𑌾𑌸𑍍𑌵𑌪𑌿” 𑌇𑌤𑌿 𑌤𑌤𑍍𑌸𑍂𑌤𑍍𑌰𑍇 𑌸𑌾𑌧𑌿𑌤𑌮𑍍 । 𑌤𑌦𑍁𑌪𑌰𑍍𑌯𑌪𑍀𑌤𑌿
𑌸𑍂𑌤𑍍𑌰𑍇𑌣 𑌜𑍈𑌮𑌿𑌨𑍍𑌯𑍁𑌕𑍍𑌤𑌾𑌨𑌧𑌿𑌕𑌾𑌰𑌨𑍍𑌯𑌾𑌯𑌸𑍍𑌯 𑌬𑌹𑍁𑌵𑌿𑌦𑍍𑌯𑌾-
𑌸𑍁 𑌪𑍍𑌰𑌸𑌾𑌰𑌃 𑌸𑍍𑌵𑍀𑌕𑍍𑌰𑌿𑌯𑌤𑍇 । 𑌜𑍈𑌮𑌿𑌨𑌿𑌰𑍇𑌵𑌾𑌤𑍍𑌰
𑌪𑍂𑌰𑍍𑌵𑌪𑌕𑍍𑌷𑍀𑌤𑌿 𑌵𑍍𑌯𑌕𑍍𑌤𑌾𑌤𑍍 𑌪𑍂𑌰𑍍𑌵𑌤𑌜𑍍𑌞𑌾 𑌏𑌵 𑌸𑍍𑌵𑌪𑌕𑍍𑌷𑌸𑌾𑌧𑌕𑌾𑌂𑌶-
𑌗𑍍𑌰𑌹𑌣𑌂 𑌨𑌾𑌵𑌶𑍍𑌯𑌕𑌂 𑌪𑍂𑌰𑍍𑌵𑌪𑌕𑍍𑌷𑌿𑌵𑌿𑌶𑍇𑌷𑌜𑍍𑌞𑌾𑌪𑌕𑌮𑌯𑍇 । 𑌅-
𑌧𑍍𑌯𑌾𑌤𑍍𑌮𑌶𑌾𑌸𑍍𑌤𑍍𑌰𑌨𑌿𑌰𑍍𑌣𑌯𑍇𑌷𑍁 𑌸𑍂𑌕𑍍𑌤𑌾𑌰𑍍𑌥𑌪𑍍𑌰𑌵𑍃𑌤𑍍𑌤𑌾𑌵𑌸-
𑌶𑌰𑍀𑌰𑌕𑌵𑌾𑌦𑌿𑌷𑍁, 𑌕𑌰𑍍𑌮𑌜𑍍𑌞𑌾𑌨𑌯𑍋𑌰𑌂𑌶𑌾𑌂𑌶𑌿𑌭𑌾𑌵𑌾𑌦𑌿𑌷𑍁 𑌚 𑌵𑌿-
𑌷𑌯𑍇𑌷𑍁 𑌜𑍈𑌮𑌿𑌨𑍇𑌃 𑌸𑍍𑌵𑌾𑌭𑌿𑌪𑍍𑌰𑌾𑌯𑌾 𑌵𑌾, 𑌬𑌾𑌦𑌰𑌾𑌯𑌣𑌾𑌭𑌿𑌪𑍍𑌰𑍇𑌤-
𑌕𑌾𑌪𑍇𑌕𑍍𑌷𑌯𑌾 𑌵𑌾 𑌨𑌾𑌵𑌗𑌮𑍍𑌯𑌤𑍇 𑌤𑌤𑍍𑌰 𑌪𑍍𑌰𑌣𑍀𑌤𑌗𑍍𑌰𑌨𑍍𑌥𑌾𑌂𑌶𑌸𑌾𑌮𑌸𑍍𑌤𑍍𑌯𑍇-
𑌭𑍍𑌯𑌃 । 𑌅𑌤𑌸𑍍𑌤𑌦𑌂𑌶𑌗𑍍𑌰𑌹𑌣𑌂 𑌕𑍍𑌰𑌿𑌯𑌤𑍇 𑌸𑍂𑌤𑍍𑌰𑌕𑍃𑌤𑌾 𑌤𑌦𑍍𑌵𑌿-
𑌷𑌯𑍇𑌷𑍁 𑌤𑌦𑌨𑍁𑌗𑍍𑌰𑌾𑌹𑌿𑌤𑌪𑌕𑍍𑌷𑌪𑍍𑌰𑌦𑌰𑍍𑌶𑌨𑍇 ॥

𑌅𑌤𑍍𑌰 𑌤𑌦𑍁𑌪𑌰𑍍𑌯𑌾𑌦𑍇𑌃 𑌸𑌰𑍍𑌵𑌸𑍍𑌯 𑌸𑍂𑌤𑍍𑌰𑍇 𑌚
𑌦𑍇𑌵𑌜𑌾𑌤𑍇𑌰𑍇𑌵 𑌵𑌿𑌦𑍍𑌯𑌾𑌧𑌿𑌕𑌾𑌰 𑌇𑌤𑌿 𑌅𑌧𑌿𑌕𑌾𑌰𑌸𑌾𑌮𑌾𑌨𑍍𑌯𑌾-
𑌪𑍇𑌕𑍍𑌷𑌃, 𑌦𑍇𑌵𑌾𑌦𑍀𑌨𑌾𑌮𑌪𑌿 𑌬𑍍𑌰𑌹𑍍𑌮𑌵𑌿𑌦𑍍𑌯𑌾𑌧𑌿𑌕𑌾𑌰𑌸𑌂𑌭𑌵𑌾𑌤𑍍
𑌤𑍇𑌷𑌾𑌂 𑌶𑍍𑌰𑍇𑌷𑍍𑌠𑌤𑍍𑌵𑍇𑌨𑌾𑌧𑌿𑌕𑌾𑌰𑌸𑍍𑌯 𑌪𑍍𑌰𑌦𑌰𑍍𑌶𑍍𑌯𑌤𑍇 । 𑌷𑌷𑍍𑌠𑌲𑌕𑍍𑌷-

ணே ஜைமினினா தேவதாதேரேவ கர்மப்ரதானாதிகாரஃ ஸாதித
இவ அவஶிஷ்டகாரவஶிஷ்டேந । வித்யாஸு தஸ்யாப்யஸ்யாஸா-
ஹாவஃ ஸாத்யதே பஞ்சமிஃ ஸூத்ரைஃ । இதமேகாதிகர
ணம் தேவதாதிகரணாக்யம் ॥

ததநந்தரம் யத்ர யத்ர உபாஸ்யாநாம் தேவவிசேஷாணாம்
தத்தத்தேவோபாஸநம் தத்தத்தேவபாதப்ராப்திர்வா ஶ்ரூய
தே தத்ர தத்ர தத்தத்தேவாநாமேவோபாஸநாதிகாராபாவ இ-
த்யாக்ஷிபதி ஜைமினிஃ । பூர்வபாதிகரணோக்தஸ்யாதி-
காரஸ்ய தேவவிசேஷேஷ்வபாவம் வக்தி ஜைமினிஃ । "மத்வா
திஷ்வஸம்பவாத்தத்ர தேஷாமதிகாரஃ" இதி தஸ்யாக்ஷேபஃ ।
தத்ராப்யதிகாரஸாவம் விதாநயதி பாதராயணஃ "பாவம்
து" இதி । இதம் ச மத்வதிகரணம் । ஜைமினிஸூத்ர-
ஸ்ய தஸ்யாக்ஷேபஸ்யாபஶூத்ராதத்வம் தந்த்ரஸித்திஸ்துதம் ॥

பூர்வாதிகரணே ஸாமாந்யதோ தேவதாதிகாரம், மத்வ
திகரணே வித்யாவிசேஷேஷு தேவவிசேஷாணாமந்யதிகா
ரஸம்கரோமூர்த்வ தஸிரஸ்கேந ப்ரஹ்மவித்யாஸு ஸர்வா
ஸு ஸர்வேஷாம் தேவாநாமதிகாரம் ஸாதயதி ஸூத்ரகாரஃ ॥

ஸாமாந்யதோ தேவாதீநாமதிகாரஸாதநபூர்வ-
பக்ஷ விருத்தாஸாவ்யாக்யவாதபாத்யாஸாவஃ, தேவதா-
விருத்தகர்மஶ்ருதீநாம் தத்விஷயதாதர்யாத் ப்ராமா-
ண்யாஸாவஃ, விருத்தவிதேஷஶப்தாநுநாதா-
நாவஸ்திஃ, விருத்தாநாமநித்யதேவநித்யதாதிநித்யவிரு-
த்தஸம்யோகேந ஶப்தஸ்யாநித்யத்வஸம்பவஃ, ஶுக்ரமதேஃ ஶ-
ப்தாயுக்தேந பூர்வே ஶுக்ரமதேரபி நாஶாத் ஶுக்ரமதேரபி
நித்யத்விதாப்யாஃ பூர்வபக்ஷயுக்த்ய உத்தரம் நிரஸ்ய-
தே பஞ்சபிஃ ஸூத்ரைஃ । பூர்வஸூத்ரே விரு-
த்தாஸாவ்யாக்யஸாத்யம், தத்தாதிதாநாம் விரு-
த்தவத்தோபதாநஸாத்யம் பூர்வபக்ஷஹேதுஃ । ததி
ரஸ்கந்கியதே ஸம்பவாதிதி ஹேதுந்யேந தந்த்ரஸ்பாஷ்யாயஃ ।

[illegible] 𑌭𑌾-
𑌷𑌿𑌤𑌃, “𑌕𑌸𑍍𑌮𑌾𑌤𑍍? 𑌸𑌂𑌭𑌵𑌾𑌤𑍍। 𑌸𑌂𑌭𑌵𑌤𑌿 𑌹𑌿 𑌤𑍇𑌷𑌾𑌮𑌪𑍍𑌯-
𑌰𑍍𑌥𑌿𑌤𑍍𑌵𑌾𑌦𑍍𑌯𑌧𑌿𑌕𑌾𑌰𑌕𑌾𑌰𑌣𑌮𑍍। 𑌤𑌤𑍍𑌰𑌾𑌰𑍍𑌥𑌿𑌤𑍍𑌵𑌂 𑌤𑌾𑌵𑌨𑍍𑌮𑍋𑌕𑍍𑌷-
𑌵𑌿𑌷𑌯𑌂 𑌦𑍇𑌵𑌾𑌦𑍀𑌨𑌾𑌮𑌪𑌿 𑌸𑌂𑌭𑌵𑌤𑌿 𑌵𑌿𑌕𑌾𑌰𑌵𑌿𑌷𑌯𑌵𑌿𑌭𑍂𑌤𑍍𑌯𑌨𑌿-
𑌤𑍍𑌯𑌤𑍍𑌵𑌾𑌲𑍋𑌚𑌨𑌾𑌦𑌿𑌨𑌿𑌮𑌿𑌤𑍍𑌤𑌮𑍍। 𑌤𑌥𑌾 𑌸𑌾𑌮𑌰𑍍𑌥𑍍𑌯𑌮𑌪𑌿 𑌤𑍇𑌷𑌾𑌂
𑌸𑌂𑌭𑌵𑌤𑌿 𑌮𑌨𑍍𑌤𑍍𑌰𑌾𑌰𑍍𑌥𑌵𑌾𑌦𑍇𑌤𑌿𑌹𑌾𑌸𑌪𑍁𑌰𑌾𑌣𑌲𑍋𑌕𑍇𑌭𑍍𑌯𑍋
𑌵𑌿𑌗𑍍𑌰𑌹𑌵𑌤𑍍𑌤𑍍𑌵𑌾𑌦𑍍𑌯𑌵𑌗𑌮𑌾𑌤𑍍। 𑌨 𑌚 𑌤𑍇𑌷𑌾𑌂 𑌕𑌶𑍍𑌚𑌿𑌤𑍍 𑌪𑍍𑌰𑌤𑌿𑌷𑍇-
𑌧𑍋𑌽𑌸𑍍𑌤𑌿” 𑌇𑌤𑌿। [illegible] 𑌸𑌾𑌮𑌰𑍍𑌥𑍍𑌯𑌾𑌵-
𑌵𑌾𑌦𑌨𑌂, 𑌮𑌨𑍍𑌤𑍍𑌰𑌾𑌰𑍍𑌥𑌵𑌾𑌦𑌾𑌨𑌾𑌂 𑌦𑍇𑌵𑌤𑌾𑌵𑌿𑌗𑍍𑌰𑌹𑍇 [illegible] 𑌪𑍍𑌰𑌾𑌮𑌾-
𑌣𑍍𑌯𑌸𑌂𑌭𑌵 [illegible]। 𑌯𑌦𑍍𑌯𑌪𑌿 [illegible]
[illegible] 𑌸𑌂𑌭𑌵 [illegible]
[illegible] 𑌭𑌾𑌷𑍍𑌯𑍇
“𑌭𑌾𑌵𑌂 𑌤𑍁 𑌬𑌾𑌦𑌰𑌾𑌯𑌣𑍋𑌽𑌸𑍍𑌤𑌿 𑌹𑌿” 𑌇𑌤𑌿 𑌵𑌕𑍍𑌷𑍍𑌯𑌤𑍇।
[illegible]
[illegible]
𑌵𑌾𑌦𑌨𑌂 𑌨𑍍𑌯𑌾𑌯𑍍𑌯𑌮𑍍। 𑌸𑌾𑌮𑌾𑌨𑍍𑌯𑌤𑍋 𑌦𑍇𑌵𑌤𑌾𑌧𑌿𑌕𑌾𑌰𑌮𑌤𑍍𑌰-
𑌸𑍍𑌯 𑌤𑌤𑍍𑌰𑌾𑌕𑍍𑌷𑌿𑌪𑍍𑌯𑌮𑌾𑌣𑌤𑍍𑌵𑌾𑌤𑍍, 𑌮𑌨𑍍𑌤𑍍𑌰𑌾𑌰𑍍𑌥𑌵𑌾𑌦𑌾𑌨𑌾𑌂 𑌦𑍇𑌵𑌤𑌾-
𑌵𑌿𑌗𑍍𑌰𑌹𑍇𑌷𑍍𑌵 𑌪𑍍𑌰𑌾𑌮𑌾𑌣𑍍𑌯𑌸𑍍𑌯𑌾𑌧𑌿𑌕𑌾𑌰𑌮𑌤𑍍𑌰𑌸𑍍𑌯 𑌤𑌤𑍍𑌰𑌾𑌕𑍍𑌷𑌿𑌪𑍍𑌯𑌮𑌾-
𑌣𑌤𑍍𑌵𑌾𑌤𑍍, 𑌮𑌨𑍍𑌤𑍍𑌰𑌾𑌰𑍍𑌥𑌵𑌾𑌦𑌾𑌨𑌾𑌂 𑌦𑍇𑌵𑌤𑌾𑌵𑌿𑌗𑍍𑌰𑌹𑍇 𑌪𑍍𑌰𑌾𑌮𑌾-
𑌣𑍍𑌯𑌸𑍍𑌯𑌾𑌧𑌿𑌕𑌾𑌰𑌸𑌾𑌮𑌾𑌨𑍍𑌯𑌾𑌪𑍇𑌕𑍍𑌷𑌤𑍍𑌵𑌾𑌤𑍍 [illegible] 𑌮𑌨𑍍𑌤𑍍𑌰𑌾𑌰𑍍𑌥-
𑌵𑌾𑌦𑌾𑌨𑌾𑌂 𑌤𑌦𑍍𑌵𑌿𑌷𑌯𑍇 𑌪𑍍𑌰𑌾𑌮𑌾𑌣𑍍𑌯𑌸𑌮𑌰𑍍𑌥𑌨𑌮𑌪𑍇𑌕𑍍𑌷𑌿𑌤-
𑌤𑌂 𑌚। [illegible] 𑌸𑌂𑌗𑌤𑍇 [illegible]𑌾𑌧𑌿𑌕𑌾𑌰𑌸𑌾𑌮𑌾𑌨𑍍𑌯𑌾𑌪𑍇𑌕𑍍𑌷-
[illegible] 𑌇𑌤𑌿 𑌭𑌾𑌷𑍍𑌯 [illegible] 𑌸𑌙𑍍𑌗𑌤𑌿𑌵𑌚𑌨𑌮𑍍॥

“𑌮𑌧𑍍𑌵𑌾𑌦𑌿𑌷𑍍𑌵𑌸𑌂𑌭𑌵𑌾𑌦𑌨𑌧𑌿𑌕𑌾𑌰𑌂 𑌜𑍈𑌮𑌿𑌨𑌿𑌃” 𑌇𑌤𑌿 𑌵𑌿𑌦𑍍𑌯𑌾-
𑌵𑌿𑌶𑍇𑌷𑍇𑌷𑍁 𑌦𑍇𑌵𑌵𑌿𑌶𑍇𑌷𑌾𑌣𑌾𑌮𑌨𑌧𑌿𑌕𑌾𑌰𑌃 𑌪𑍂𑌰𑍍𑌵𑌪-
𑌕𑍍𑌷𑍍𑌯𑌤 𑌇𑌤𑌿 𑌸𑍍𑌪𑌷𑍍𑌟𑌂 𑌸𑍂𑌤𑍍𑌰𑌕𑌾𑌰𑍇𑌣। 𑌅𑌧𑌿𑌕𑌾𑌰𑌸𑌾𑌮𑌾-
𑌨𑍍𑌯𑌾𑌪𑍇𑌕𑍍𑌷𑍇 [illegible] 𑌪𑍂𑌰𑍍𑌵𑌪𑌕𑍍𑌷𑍇 [illegible] 𑌸𑌾𑌮𑌾𑌨𑍍𑌯𑌵𑌿𑌷𑌯𑌾𑌤𑍍 𑌸𑌿-
𑌦𑍍𑌧𑌾𑌨𑍍𑌤𑍇 𑌪𑍂𑌰𑍍𑌵𑌪𑌕𑍍𑌷𑌿𑌣𑌾। “𑌸𑌂𑌭𑌵𑌾𑌤𑍍” 𑌇𑌤𑌿 𑌤𑌦𑍁-
𑌪𑌰𑌿𑌸𑍂𑌤𑍍𑌰𑍇 [illegible] 𑌸𑍍𑌯𑌾𑌧𑌿𑌕𑌾𑌰𑌸𑌂𑌭𑌵𑌾𑌤𑍍 [illegible] “𑌮-
𑌧𑍍𑌵𑌾𑌦𑌿𑌷𑍁” [illegible] 𑌇𑌤𑍍𑌯𑌪𑌵𑌾𑌦 𑌉𑌚𑍍𑌯-

𑌤𑍇 𑌪𑍂𑌰𑍍𑌵𑌪𑌕𑍍𑌷𑌿𑌣𑌾 । 𑌮𑌧𑍍𑌵𑌾𑌦𑌿𑌷𑍁 𑌵𑌿𑌦𑍍𑌯𑌾𑌵𑌿𑌶𑍇𑌷𑍇𑌷𑍍𑌵𑌧𑌿𑌕𑌾𑌰𑌾𑌸𑌂𑌭𑌵𑌃 𑌸𑌰𑍍𑌵𑌵𑌿𑌦𑍍𑌯𑌾𑌸𑍁 𑌸𑌰𑍍𑌵𑍇𑌷𑌾𑌂 𑌦𑍇𑌵𑌾𑌨𑌾𑌮𑌧𑌿𑌕𑌾𑌰𑌸𑍍𑌯 [illegible] 𑌇𑌤𑌿 𑌵𑌰𑍍𑌣𑌨𑌂 𑌨 𑌸𑍍𑌵𑌾𑌰𑌸𑍍𑌯𑌮𑍍 । 𑌅𑌵𑌚𑍍𑌛𑍇𑌦𑌕𑌾𑌵𑌚𑍍𑌛𑍇𑌦𑍇𑌨 𑌸𑌾𑌧𑍍𑌯𑌾𑌸𑌿𑌦𑍍𑌧𑌿𑌃 [illegible] 𑌸𑍂𑌤𑍍𑌰𑍇 । 𑌅𑌸𑍍𑌯𑌾𑌪𑌶𑍂𑌦𑍍𑌰𑌸𑍍𑌯 “𑌭𑌾𑌵𑌂 𑌤𑍁 𑌬𑌾𑌦𑌰𑌾𑌯𑌣𑍋𑌽𑌸𑍍𑌤𑌿 𑌹𑌿” 𑌇𑌤𑍍𑌯𑍁𑌤𑍍𑌤𑌰𑌂 𑌦𑍀𑌯𑌤 𑌇𑌤𑌿 𑌸𑌂𑌪𑍍𑌰𑌤𑌿𑌪𑌨𑍍𑌨𑌮𑍍 । 𑌤𑌸𑍍𑌯 𑌸𑍂𑌤𑍍𑌰𑌸𑍍𑌯 [illegible] 𑌸𑌾𑌮𑌾𑌨𑍍𑌯𑌾𑌧𑌿𑌕𑌾𑌰𑌸𑍍𑌯 [illegible], 𑌉𑌤𑍍𑌤𑌰𑌾𑌨𑍍𑌤𑌰𑌾𑌯𑍋𑌗𑍇𑌨𑌾𑌪𑌶𑍂𑌦𑍍𑌰𑌸𑍍𑌯𑌾𑌪𑍍𑌯𑌧𑌿𑌕𑌾𑌰𑌸𑌾𑌮𑌾𑌨𑍍𑌯𑌾𑌭𑌾𑌵𑌾𑌤𑍍 [illegible] 𑌸𑍂𑌤𑍍𑌰𑌂 [illegible] । 𑌅𑌨𑍍𑌯𑌥𑌾 𑌵𑌿𑌦𑍍𑌯𑌾𑌵𑌿𑌶𑍇𑌷𑌵𑌿𑌷𑌯𑌾𑌕𑍍𑌷𑍇𑌪𑌃 𑌵𑌿𑌦𑍍𑌯𑌾𑌸𑌾𑌮𑌾𑌨𑍍𑌯𑌵𑌿𑌷𑌯𑌮𑍁𑌤𑍍𑌤𑌰𑌮𑌿𑌤𑌿 𑌵𑍈𑌰𑍂𑌪𑍍𑌯𑌂 𑌸𑍍𑌯𑌾𑌤𑍍 । 𑌅𑌧𑌿𑌕𑌾𑌰𑌸𑌾𑌮𑌾𑌨𑍍𑌯𑌮𑍁𑌖 [illegible] 𑌭𑌾𑌷𑍍𑌯𑍇 [illegible] ॥

“𑌮𑌧𑍍𑌵𑌾𑌦𑌿𑌷𑍍𑌵𑌸𑌂𑌭𑌵𑌾𑌦𑌨𑌧𑌿𑌕𑌾𑌰𑌂 𑌜𑍈𑌮𑌿𑌨𑌿𑌃 । 𑌕𑌿𑌮𑍇𑌤𑍇𑌨 𑌸𑌾𑌧𑌿𑌤𑌮𑍇𑌵 [illegible]? 𑌉𑌤 𑌵𑌿𑌷𑌯𑌾𑌨𑍍𑌤𑌰𑌮𑌾𑌕𑍍𑌷𑌿𑌪𑍍𑌯𑌤𑍇 । 𑌅𑌤𑍍𑌰 [illegible] — 𑌮𑌧𑍍𑌵𑌾𑌦𑌿𑌷𑍍𑌵𑌨𑌧𑌿𑌕𑌾𑌰𑌂 𑌮𑌨𑍍𑌯𑌤𑍇 𑌜𑍈𑌮𑌿𑌨𑌿𑌰𑌾𑌚𑌾𑌰𑍍𑌯 𑌇𑌤𑌿 𑌵𑌿𑌷𑌯𑌾𑌨𑍍𑌤𑌰𑌾𑌕𑍍𑌷𑍇𑌪 𑌇𑌤𑌿 । [illegible] — 𑌯𑌦𑍍𑌯𑌸𑌂𑌭𑌵𑍋𑌽𑌸𑌂𑌪𑍍𑌰𑌤𑌿𑌪𑌨𑍍𑌨𑍋 𑌬𑌾𑌦𑌰𑌾𑌯𑌣𑌸𑍍𑌯 𑌤𑌦𑍀𑌯𑌨𑌾𑌮𑌨𑌿𑌰𑍍𑌦𑍇𑌶𑌪𑍁𑌰𑌃𑌸𑌰𑌂 𑌨 [illegible] । 𑌨 𑌹𑌿 𑌸𑌾𑌕𑍍𑌷𑌾𑌦𑌾𑌚𑌾𑌰𑍍𑌯𑌦𑍍𑌵𑌯𑌸𑍍𑌯 𑌸𑌂𑌭𑌵𑌾𑌸𑌂𑌭𑌵𑌾𑌭𑍍𑌯𑌾𑌂 𑌵𑌿𑌵𑌾𑌦𑍋 𑌯𑍁𑌜𑍍𑌯𑌤𑍇 𑌤𑌾𑌰𑍍𑌕𑌿𑌕𑌯𑍋𑌰𑌿𑌵 𑌵𑍈𑌦𑌿𑌕𑌯𑍋𑌃” 𑌇𑌤𑌿 [illegible] 𑌜𑍈𑌮𑌿𑌨𑌿𑌨𑌾 [illegible] । [illegible] 𑌵𑌿𑌵𑌾𑌦𑌃 [illegible] । 𑌦𑍇𑌵𑌤𑌾𑌧𑌿𑌕𑌰𑌣𑍇 “[illegible]” 𑌇𑌤𑍍𑌯𑌾𑌦𑌿𑌸𑍂𑌤𑍍𑌰 [illegible] 𑌵𑌿𑌷𑌯𑍇 [illegible] 𑌵𑍈𑌦𑌿𑌕𑌾𑌚𑌾𑌰𑍍𑌯𑌾𑌣𑌾𑌂 [illegible] 𑌇𑌤𑌿 [illegible] । [illegible] 𑌚𑌾𑌰𑍍𑌯𑌾𑌣𑌾𑌂 𑌨𑌾𑌮𑌗𑍍𑌰𑌹𑌣𑌂 [illegible] । [illegible] 𑌶𑍍𑌰𑍀 [illegible]

கத: ஶாஸ்த்ராதெள ச ஸம்ப்ரதாயப்ரவ்ருத்தௌ । கிம் ஸமஸ்தாநாம் வா
ப்ரஹ்மஜ்ஞாநாநாம் வா அவைதிகத்வம் ஸம்பந்த்யா । ஜைமிநி
பக்ஷாதிராவெஸ ஸஹ்யாஸாஸ்த்ர ஏவ ந ஸித்த்யதி । ஸமந்த
தஸ்ய ஸம்ஸ்ருதீநாம் ப்ரஹ்மவித்யாயாமதிகாராபாவா-
க்ஷாயிகாரிணா ஏவ ந ஸம்பந்த: । தயா வேதவேதாந்த
ப்ரயோஜநே ஸமதாதிகாரோ ஸம்பத்த । ஶிஷ்ய-
ஸஹிதஜைமிநிக்ருதா ஶ்ருதிக்ஷமாஸ்தக பஹுஶ தயா தவேதய
நாய க்ருதா: । வீதராமகயேயம்; ந விஜிகீஷுகயா ॥

கிஞ்ச தத்ர । அத்யாத்மவித்யாஸாதிக்யாதீநாமதிகாரா-
ஸ்திவம் வா, தஹஸாவேவ வா । அதிகாரஸாவ ஏவ தத்ரதி
ஸம்ஶயம் நிர்ணீதம் ஶூத்ராதிதி: ஶ்ரீஶங்கரதேத
நாயாயாக்ஷரேண । அஸ்யாஷ்டகாத்யாத்யக்ஷாம் ஸா
யக்ஷம் தத்ர ஸ்வஷ்டஶாஸ்த்ரபடிதம் । தஜ்ஞேஷுகாக்ஷ: வா
ஸ்காஷ்டாமரிஷ்யாத: । ததஹரஹரேவ ஸமதாம் ஶாஸ்த்ர
த்ரஷ்டிகாரஸ்த: ॥

"ஶாஸ்த்ரஸம்பவாத் । அஸஸ்ய வா ஶ்ருதிப்ய ஏவ
ஶ்ய । ஶ்ருதிப்யா ப்ரஹ்மதயாதேஶ:" இத்யாதிஷு ஶாஸ்த்ர
ப்ரஹ்மஸூத்ரேஷு நாதித்யதேவதாஸஹவேஷு ஶாஸ்த்ரஷ்யாதி
காரிகேஷு தேஷாமேவாதித்யாதீநாமதிகாராஸம்பவாத் ।
ந ஹ்யகஸ்யாஸ்யாஸகஸாவ: ஸம்பவதி, தஸ்ய
ஹேதுநிஷ்டகாத் । தயா சாயம் வியோக: "ப்ரஹ்மவித்யா ந
தேவாநதிகரோதி வித்யாகாமஸ்யாவித்யாவத்" இதி ஶ்ரீஸதா
ஶிவேந்த்ரா: । காஸ்யவித்யேதாநிஷயதிகாராஸாவஸம்பவ-
கோ தேதவ: "ஶாஸ்த்ராஸ்தஸம்பவாத்" இதீதி ஸ்வஸ்வஷ்டம் ।
"ஸாவம் தத்ர பாதராயணோऽஸ்தி ஹி" இதி விஶாகஸ்ய
தேணயதாஸாவ உக்த: வப்ரவுவக்ஷிணா தத்ராவ்யதி
காரஸ்ய ஸாவ: விஶாக்யத இத்யவதி: ஸ்வாரஸிகீ ஸ்வஷ்டா
ச । ஶாஸ்த்ரஸப்ரேதாகதவக்ஷவ்ருத்தேக்ஷவ: கியதே ஸி
ஶாகஸப்ரேதேணதி ஸம்பத்திவக்ஷம் । ஶாஸ்த்ரஷ்யதிகாரா-

ஹாவெவாzஸம்ஹவாழிதி வ-ப்ரு-வ-வக்ஷஸ-ப்ருத வாகு்ஷ । தத வ த்ரு-கிஹ-ராவஞ்திதி । வணவஞு ஶம்கிதொzவவாஷா நிஷியுதெ தத ரவ்ஷி ஹாவஷிஙாஜஞெநந ॥

''ஜ்யோதிஷி ஹாவாநு'' இதி 8யாக்ஸ-ப்ருதெ ரக்தாவவா ஊவக்ஷஸு ஸ8ய-நம் கி யதெ । ஹைத-ஸ8-வயாய-க-ஶஶண-ஃ । தஸு ஸ-ப்ருத ஸு ஸா8ாநுதொzயிகாஶாஹாவ ஸ8ய-நவண-நவாஶகம் ந ஸுாஶஸு்ஷ । கவெதநெ ஜ்யோ-தி8-ண்ணெ ஞூஷிதுஶஷ-பியாஶஞ-ஶ-நாக,கவெதநகாக ஜ்யோதி8-ண்ணஸு ஞவதாநாம் விஹு ஹமவெபாயக ப்ரு-த்ரு-ய-வாகாநா8வ-ா8ாண்யாஷாழிதுாழி ஸவ-தஞவதாநாம் விஹு ஹாஹாவ ஐதுய-8ாப்ரிது விஹு ஹாஹாவாஞவதாஹா 8ாநுஸுாநயிகாஶ ஐதி ஸாயநம் ந ஸ8ஞஸு்ஷ । 8யாழி ஸ-ப்ருத ஹாஷெஷு விஷெஶஷாவவாஊ8ாதும் ஹாஷிதஷ; ''ஞூழி தெகு்ா ஶு வெஜ்துாஷஶ ஐதுாழிஷ-ந தெஷாஷெ8வ ஞவதாநா8யிகாஶஃஸம்ஹவதி'' ஐதி। ஐகமஞு தஷ-ப்ருத ஷெஸுள ஷமி-காயிகாஶாஹு-வஶ8வ-ப்ரு-கம் விஷெஶஷவிஷயெ தவவாஊவண-நவாஶகம் ஹவஷாஷுஹாஷிதழிதி ஸ-ஃ । த ஞய வாநாணிகழ்। வ-ப்ருவ-ஸ-ப்ருத நிஶழிதாய-வணவாநெஜ்யா ஹைத-ஃஸ8-விீயதெzநஞ்ஜாஶஸ-ப்ருதெணு । கதஸுஸுாவஷி விஶெஷவிஷயாவவாஊஸ8ய-நவாஶகஃெ8வாப்ருயணீயஷ । ஐதாயா ஜ்யோதிஃ ஸ-ப்ருத ஸு வ-ப்ருவ-ஸ-ப்ருதெணாஸம்ஶ-தகவெ8வாவஞுத ॥

கிஞு ''கநெகவ திவஃதஞ-ஶ-நாக'' ஐதுதெகக ஸு ஞவஸுாநெநவிஹு ஹவாபிஹு ஹ உவவாழிகஃ । ''ஞ-ஶ-நாக'' ஐதி தமிஷயெ ப்ரு-திவ 8ாண8வஷி வுஊஶி-தஷ । தஊநஞ்ஜாஶம் ஶஶெ விஶொஶயஃ ஶம்கிதெ விஹு ஹாதி தாகவாக, ஶஷஸு வாநிதுவிஹு ஹஸம்யொஶாக । கநஞ்ஜா 8ாக-ெதநி-து்கவ8-வவாழிதஷ । கவஷிதஹுத விஹு ஹ ஸம்ஹவவிவாஶஃ। 8யாழிஸ-ப்ருதெ விஹு ஹவ ஸுாவெ நா-ஸ்திதி ஸம்வ திவஞஷ । தெநாவஷி தஸு தத-ப்ருவ-ஃ8வ

ஸர்வஜ்ஞதா ஸ்பு²டீப⁴வதி । அத ஏவ ஜ்யோதி꞉ஶப்³தே³ந த்ரி-
வார꞉ பஞ்சராத்ராதி³தி வர்ணநம் ந ஸம்பா⁴வநம் । யதி³
ஜ்யோதி꞉ஶப்³த³ஸ்ய விக்³ரஹவத்த்வவிஷயாயுக்தத்வவி-
ஶேஷ்யத இதி தீயஶப்³தா³ந்தரமேவ தத³வஶிஷ்யதே ॥

“ஸாப⁴வாந்” இதி ப்ரயோக³ஶப்³தே³ அத ஏவ ஜ்ஞாயதேவா
தா³நாம் விக்³ரஹ ப்ராதா⁴ந்யஸம்ப⁴வ உக்த இதி பா⁴ஷ்ய
ஸம்ப்ரதிபந்நம் । ந தஸ்ய ப்ரதிபாத³நஸ்யாவஶ்யகதா ।
“ஜ்யோதிஷி” இதி ப்ரத²மாதி³த்ய அத꞉ அத ஏவ ஶ்ருத்யர்த²꞉ ।
பா⁴ஷ்யே ஜ்யோதிர்விக்³ரஹணாய ஜ்யோதி꞉ஶப்³த³ஸ்ய ஜ்யோதிரா
த்³யர்த²த்வம் வர்ணநீயம் । ததா² ச “உபாஸதே” இதி
வர்தமாநாபதே³ஶேऽபி “ஜ்யோதிஷாம் ஜ்யோதி꞉” இத்யஸ்ய
த்³விதீயஸ்ய । ப³ஹுஜ்யோதிர்த்⁴யாயகோ ஜ்யோதி꞉ஶப்³த³
இதி ப⁴யம் । அத꞉ ப்ரத²மநிர்தே³ஶேऽபி ந ப்ரத³ர்ஶிதம் । யதி³ ஜ்யோதி꞉ஶ்ரேஷ்ட²-
ஜ்யோதிர்த்⁴யாநேऽபி ; ப்ரதா⁴ந்யத³ர்ஶநீநாம் ந தத³பி । “ அ
தே³வா யாவந்தோ வ்யாவ்ருத்தா꞉’ இத்யத்ர தே³வஸாக்ஷிகம்
பா⁴ஷ்யே ॥

“பா⁴வாச்ச” இதி சஸ்ய பா⁴வ இத்யாகாங்க்ஷாயாம் । “ப்ரக்ரு
தஸ்யாதி⁴காரஸ்ய” இத்யாகாங்க்ஷாப்ரஹணம் ந்யாய்யம் । “ப்ர
யோஜகபா⁴வாத்” இத்யர்த²ஸ்யாப்ரஸக்தத்வேந । அநந்தர
ஸூத்ரே “பா⁴வம் து” இத்யதி⁴காரஸ்ய பா⁴வ ஏவ ஸம்ப்ர
திபந்நாயாம் । பூர்வஸூத்ரே அபி தே³வாகாங்க்ஷா-
ப்ரஹணம் ந்யாய்யம் । அதி⁴காரவிஷயாத் ப்ராஸங்கி³
கம் ॥

“ஜ்யோதிஷி பா⁴வாச்ச” இதி ஸூத்ரே பா⁴ஷ்யே
“ஆதி³த்ய꞉” இத்யாரப்⁴ய ஶ்ருத்யர்த²ப்ரதிபாத³நாநு-
ப்ராதா⁴ந்யாப்ரத்யபாத³நஸ்ய ந ஸ்பஷ்டீக்ருதம் ப்ரத்யுக்தம் । அதஶ்ச
ஶேஷ தத³பி ॥

“பா⁴வம் து” இதி தத்ஸூத்ரே ப்ரதிபந்நத்ரயஸ்ய

शूद्रादिष्वधिकारस्य निरसनेन तत्राधिकाराभावः सम-
र्थ्यत इति सूचितम् । "तुशब्दः पूर्वपक्षं व्या-
वर्तयति" इति भाष्यम्(?) । कः पूर्वपक्षः ? शूद्रा-
दिष्वधिकारः । [illegible] विज्ञाप्यते ।
"तु" इति जैमिन्युक्तस्य प्रतिषेध [illegible]
[illegible] । [illegible] जैमिनिना प्रतिषेधे किं तत्र प्रतिषिध्यते बादरायणेन । [illegible] इति विरोधः । "[illegible] न [illegible]" इति
श्रीकृष्ण[illegible] न भवता विस्मर्तव्यम् । "[illegible]
[illegible] न न्याय्यः । [illegible] जैमिनिना तत्र न
[illegible] बादरायणेन" इतीयदेव भवतां [illegible]
[illegible] । तच्छब्देन जैमिनि[illegible] [illegible]
[illegible] ॥

"किं च शूद्रादिविद्यासु देवानां नाधिक्रिया ।
भाष्ये [illegible] कृपया [illegible] ॥
[illegible] [illegible] । [illegible]
[illegible] [illegible] ॥ [illegible]
[illegible] ॥ [illegible]
[illegible] वि-
[illegible] ॥
[illegible] ।
[illegible] किं [illegible] ॥
[illegible] । [illegible]
[illegible] यथा ॥ [illegible]
[illegible] । [illegible]
[illegible] ॥" [illegible]
[illegible] — शूद्रादिविद्यासु देवानामन-
धिकारो[illegible] । भाष्ये [illegible] कृपया

ஜிதெஞவாஜ்ஷொத்ராஞ்ய ஈயிகாரெऽபி விஞ்யாயிகாரஸிஜ்ய
ர்தா। கர்மகர்த்ருபாவஸ்வபாவஞவிரோத்யபிதே। ஸஹம்ப ஹோ
பாஸநாஸ்ய ஸ்வஸ்ய ஸ்வாபாஸ்யத்வ ஸம்பந்திவதே: ।
யஞ்யொவ்யத தாஸ்ய ஸ்வாதக்வந ஸம்ஷொஜாபாஸநீயதீதி
வார்த்தாவிஶேஷணம், விஶேஷ்யத்வம் பாரம் கர்மகர்த்ருவிரோ
யஜதி, தஹத்த்ராபி ஸ ந ப ஸஜ்ஜ்யத। ஸ்வாதிஹோ
த்ருதிரோஹிதாஸ்வபி பஞாத்ஸ்ரீதாபாஸநாஸ்ய ஸ்வாதீ
நாம் விஶேஷணத்வாத்। ததாபி ஸ்யாத்யாஞ்யஹ்யாலேஸநா-
திதாஞ்யபாஸநாஸ்வாதித்யாதீநாம் விஶேஷ்யத்வாத்வஸ்தி தத்
கர்மகர்த்ருவிரோத இதி தத்ராபி நாஸ்தீதி ஸம்ஜ்ஜ:।
‘தத்யோऽஸௌ ஸோऽஹம் யோऽஹம் ஸோऽஸௌ’ இத்யு
பாஸநாயாம் ஸ்வாத்மநோ விஶேஷ்யத்வஸ்யாபி தர்ஶநாத்’
இதி ந்யாயரக்ஷாமணிஸ்த்வதஹிதெ தத்யிகாராபாவஸிஜா
ஜ்ஞாந ஸமயதி। ஸர்வத்ர ஸர்வேஷாம் தேவாநாமயிகா
ரஸ்ய தத்தத்தாதஸ்வதிஜாஞாயர்த்தவ தத்தாநந்ரோயீ। அத
த்தவிஷயோ உபாஸ்யாயா:। அஸ்மக் ஸம்யோகஜய ந்த்தநா
தஹஸ்ய நிஶ்சயாத்ஸர்வத்ராயிகாரஸம்பாவோ நிஶ்சித: ஸ்ரீஜ-
ஷ்யிதே:। யத்ர யத்ர உபாஸ்யாயாஸ்தக்விரோதஸ்தத்
தத் ஜிதேயாவ க்ருஷ்ணாவிஜோரோபாய்யதே ஸம்பத் காரெ
ஹவதீதேயொரோபாரவிதெகா:॥

‘வ்யவஹிதாஙயாத்’। ‘ஜ்யோதிஷி’ ‘ஜ்யோதிவிஞ்யாயாத்’
இத்யேதத்பி வ்யர்த்தம்। ந ஹ்யஸம்ஸவாதநஜாரவெபி காபி
த்ர்யக்ஷிவர்த்தவெத்யதி। ந ஹ்யந்யத் ஸாவோऽந்யத் ராஜா
வஸ்ய ஸாயக:। வஸிஜாஜேऽபி ‘ஸவித்யாயாதிவ ஸதெதெவ
தெத்யெऽபி கர்மணி காதா தேவாநாயிகாயர்த்த:। கிஞ்ச
வா த்தவயர்த்ததீதி ஸம்பதே ஸ்வநாவஸம்கீதர்நம் ஹிஜ
விஷயேசவ இத்யாதிகஜிதே த்ய பயஜபக்ஷ ணவேதி’ இதி
ஹவஞ்சகிரஸம்பதா, அஸ்ஜத்யாவ்யாநாஜ்ஞாநஜாரா ச। ந
சத்ர வ்யவஹிதாஙயதோஷ: கியாநபி। பஞ்வெர்யக்
தெஹதர்நா ஸகீர்ஜமஹ்வெ வதாஜ:। ‘தத்தேவா ஜ்யோதிஷாம்

ज्योतिरायुर्होपासतेऽमृतम्" इति देवानां
ज्योतिष्ट्वब्रह्मोपासनेऽधिकारः प्रतीयते ।
ब्रह्मोपासनस्य देवैरनुष्ठेयतायाः श्रुत्या विशिष्य
देवानां परब्रह्मोपासनकथनाद्देवानां परब्र-
ह्मोपासन एवाधिकारो नादित्याद्युपासनासु
मध्वादिविद्यासु" इति तत्सूत्रस्य भावः । मध्वादिष्वनधि-
कारः साध्यः । स च जैमिना साध्यते । ज्योतिषः
सर्वस्योपासनाया असम्भवेन मध्वादिष्व-
पि, परब्रह्मोपासन एव देवानामधिकार इति
ज्योतिः सूत्रे वर्ण्यते च । "देवा ज्योतिरु-
पासते" इत्युक्त्या देवा एव ज्योतिरुपासत
इति वा, देवा ज्योतिरेवोपासत इति वा वाक्य-
संगतिः स्यात् । तत्र न प्रथमकल्पो युज्यते; अन-
न्यानामनधिकारप्रसङ्गात् । तस्माज्ज्योतिरेवोपा-
स्यमित्यर्थः । अन्यथा विशेषणवैयर्थ्यं स्या-
दित्यभिप्रायः" इति श्रुतप्रकाशिकायाम् । "न ह्यन्य-
त्र सावधारणस्यार्थस्य सम्भवः" इति सर्वार्थसि-
द्धिः । प्रथमे मध्वादिसूत्रे न्यायतत्त्वमुक्तम् ।
द्वितीयसूत्रे विशिष्य ब्रह्मविद्याधिकारवर्णनं क्रिय-
ते । सिद्धान्ते न सर्वविद्याधिकारवर्णनं क्रिय-
ते यथा सर्वज्ञो बुध्या दृश्यते । ब्रह्मविद्यैव मधु-
विद्येति श्रेष्ठं साधितवत्सरत्नेष्ट । "संक्षिप्ता मधु-
वाक्य स्वतिय एतावदेवं ब्रह्मोपनिषदं वेदेति
कृत्स्नाया मधुविद्याया ब्रह्मोपनिषत्त्वश्रवणाच्च ब्र-
ह्मप्राप्तिपर्यन्तत्वश्रुतेः फलस्य श्रवणाच्च वस्वादिभो-
ग्यत्वादित्यंशस्य विधेयस्योपासनं तद्वस्तु-
वैश्व ब्रह्म इत्यवगम्यते" इति श्रीभाष्यभाषिता
येन विरोधो मन्त्रनयोः सम्बन्धोपवेशस्य
तां गमयति । न कर्माणि देवताद्वयादिब्रह्मणोऽङ्गा-
नां प्रेक्ष्यते । यद्येव देवताया हविर्गृहीतं

[illegible]

[illegible]

[illegible]

ஷ்டியம் ஜ்யோதிஷ்டோம:" "பிதா பஹுவிஜ்ஞாநம் ஜ்யேஷ்டாய புத்ராய ப்ரப்ரூயாத்" இதி । ஸ்வஸ்யா வித்யாயா ஶ்ருதித்வ ப்ரதிபாதநபரேணாநேந ஸுபஹுவித்யாத்வம் ஜ்யேஷ்ட-ஸ்ய நா । கிம் தஸ்ய ஸர்வம் ந ஜ்ஞாதவ்யம் ஸம்பூர்ணா ஜ்ஞாதா யயா வித்யயா பஹுவித்யாத்வம் ப்ரதிபாத்யதே । ஜ்யேஷ்டஸ்ய கதா ஶாஸ்த்ர தத்த்வ: ஸர்வஸாஸ்த்ரஜ்ஞ: ஸம்பாதிதா । உக்தம் ச ஶ்ருதிவசநேந பராம்ருஶ்ய ஶாஸநீய இதி ஸ்தாபிதம் । ஜ்யேஷ்டா ஜ்யேஷ்ட ஶிஷ்ய: கிம் ந ஶாஸநீய: । ஸ்வா-மித்வ ஶாஸித்ருத்வம் பராமர்ஶநீய । "ஸர்வேஷா மாதித்யா ஜ்யேஷ்டம்" இத்யுக்த ஜ்யேஷ்டாநாம் ஸ்ருதித்வம் ஸ்வயம் ஜ்யேஷ்டாநாம் ஸர்வஸ்ய । ஜ்யேஷ்ட ஸ்வாபாவிகஸ்ய ஜ்யைஷ்ட்யஸ்ய ஶ்ருதித்வ: ஸ்வஜ்யேஷ்டத்வம் பூர்வம்" இதி ஜ்யேஷ்டப்ரதிபாதநமாத்ரஸ்ய । ஸ்வஸ்ய வித்யயா பஹுவித்யத்வம் ஸம்பாதிதம் ஸம்பந்நம் । ஸ்வஸ்யா வித்யயா ஶ்ருதித்வம் ஸ்வாபாவிகம், பஹுத்வம் ஸ்வாபாவிகம், ஶ்ருதித்வம் ஸ்வஸ்ய பஹுவித்யத்வம் ஸம்பந்நம் பஹுவித்யத்வம் ஸம்பந்நீயம் ஸம்பாதிதா । ஸ்வயம் ஜ்யேஷ்ட ஸ்வஜ்யேஷ்ட்யமேவ நேத ॥

. தத்ர ஸம்ப்ரதி ஸர்வத்ர ஜ்யேஷ்ட ஶ்ரேஷ்டாநாம் வி ஶிஷ்டாநாம் ஸ்வஸ்ய பரிபூர்ணதேந ஜ்யோதிஷ்-டோமாதிஷு ஸர்வஸ்ய அந்யஸ்ய ஸம்ஸ்காரபரிமாணஸ்ய வ்யாவ்ருத்தஸ்ய க்ருதகத்வம் ச ஸ்யாத் । "ஸம்ஸ்கார" இத்யுக்த ஸம்ஸ்காரபூர்வக ஸம்ஸ்காரஸ்யாபி நாத-ஜ்ஞாநாதிஷு ஸர்வத்ர பரிபூர்ணத்வமேவ । யத்ர ஸர்வத்ர ஸம்ஸ்காரா பரிமாணவிஶிஷ்டா தஸ்ய ஸம்ஸ்காரபரிமாணேந ஜ்யோதிஷ்டோமாதிஷு ஸர்வதேஶகாலஸம்பந்நேந ஸம்பந்நம்" இதி வக்த-வ்யமேவ ஸர்வம் ॥

" ஸ்வபக்ஷஸ்ய ஜ்ஞாநஸம்பாதநார்த்தமேவ தத்த்வஸ்ய

𑌸𑌂𑌸𑌾𑌰𑌪𑌰𑌿𑌹𑌾𑌰𑌸𑍍𑌯𑌾𑌧𑌿𑌕𑌰𑌣𑌾𑌰𑍍𑌥𑍇𑌷𑍁 𑌦𑍃𑌶𑍍𑌯𑌮𑌾𑌨𑌤𑍍𑌵𑌾𑌤𑍍 । 𑌯𑌥𑌾 “𑌸𑌂𑌕𑍍𑌷𑍇𑌤𑌨𑌾𑌮𑌶𑌬𑍍𑌦𑌮𑍍” “𑌗𑍌𑌣𑌶𑍍𑌚𑍇𑌨𑍍𑌨𑌾𑌤𑍍𑌮𑌶𑌬𑍍𑌦𑌾𑌤𑍍” “𑌜𑍍𑌯𑍋𑌤𑌿𑌶𑍍𑌚𑌰𑌣𑌾𑌭𑌿𑌧𑌾𑌨𑌾𑌤𑍍, 𑌛𑌨𑍍𑌦𑍋𑌽𑌭𑌿𑌧𑌾𑌨𑌾𑌨𑍍𑌨𑍇𑌤𑌿 𑌚𑍇𑌨𑍍𑌨” “𑌅𑌨𑍍𑌤𑌸𑍍𑌤𑌦𑍍𑌧𑌰𑍍𑌮𑍋𑌪𑌦𑍇𑌶𑌾𑌤𑍍” “𑌶𑌾𑌸𑍍𑌤𑍍𑌰𑌦𑍃𑌷𑍍𑌟𑍍𑌯𑌾 𑌤𑍂𑌪𑌦𑍇𑌶𑍋 𑌵𑌾𑌮𑌦𑍇𑌵𑌵𑌤𑍍” 𑌇𑌤𑌿 𑌪𑌞𑍍𑌚𑌮𑍇 𑌤𑍁 𑌵𑌿𑌚𑌾𑌰𑌣𑌮𑍍 । 𑌏𑌤𑌾𑌨𑌿 𑌵𑌿𑌚𑌾𑌰𑌣𑌾𑌨𑌿 𑌸𑌾𑌵𑌕𑌾𑌶𑌿𑌕𑌾𑌨𑌿 ॥

𑌕𑌿𑌂 𑌚 “𑌜𑍍𑌯𑍋𑌤𑌿𑌷𑌿 𑌭𑌾𑌵𑌾𑌚𑍍𑌚” 𑌇𑌤𑌿 𑌪𑍂𑌰𑍍𑌵𑌪𑌕𑍍𑌷𑌸𑍂𑌤𑍍𑌰𑍇𑌽𑌪𑌿 𑌜𑍈𑌮𑌿𑌨𑍇𑌰𑍍𑌮𑌤𑌮𑍍 𑌏𑌵 । 𑌸𑍂𑌤𑍍𑌰𑌦𑍍𑌵𑌯𑌂 𑌪𑍂𑌰𑍍𑌵𑌪𑌕𑍍𑌷𑌪𑌰𑌮𑍍 । “𑌤𑍁” 𑌇𑌤𑌿 𑌸𑌿𑌦𑍍𑌧𑌾𑌨𑍍𑌤𑌿𑌨𑌾 𑌕𑌿𑌮𑍇𑌤𑍈𑌵 𑌸𑍂𑌤𑍍𑌰𑌂 𑌪𑌰𑌾𑌕𑍃𑌤𑌮𑍍 । “𑌤𑍁” 𑌇𑌤𑌿 𑌪𑍂𑌰𑍍𑌵𑌸𑍂𑌤𑍍𑌰𑌦𑍍𑌵𑌯𑌸𑍍𑌯𑌾𑌪𑌿 𑌨𑌿𑌰𑌾𑌸𑌕𑌤𑍍𑌵𑍇𑌨𑍋𑌦𑌿𑌤𑌮𑍍 ॥

‘𑌸𑍍𑌯𑌾𑌦𑍇𑌤𑌦𑍇𑌵𑌂 𑌦𑍇𑌵𑌤𑍋𑌦𑍍𑌭𑍂𑌤𑌜 𑌇𑌵 𑌪𑌰𑍋𑌪𑌾𑌸𑍍𑌤𑌿𑌮𑌾𑌤𑍍𑌰𑌂 𑌤𑌥𑌾𑌪𑌿, 𑌸𑍍𑌵𑌦𑍈𑌶𑍍𑌵𑌰𑍍𑌯𑌸𑍍𑌯𑌾𑌭𑌾𑌵𑌃 𑌸𑍍𑌵𑌪𑌦𑌭𑌾𑌵𑌿 𑌫𑌲𑌂 𑌯𑌤𑍍𑌨𑌾𑌤𑍍 𑌅𑌧𑌿𑌕𑌾𑌰𑌃 । 𑌦𑍈𑌵𑌂 𑌸𑌰𑍍𑌵𑌾𑌙𑍍𑌗𑍀𑌣𑌾𑌰𑍍𑌥𑌾 𑌸𑍍𑌵𑌤𑌨𑍍𑌤𑍍𑌰𑌾 𑌭𑍂𑌤𑌿𑌃 𑌸𑍍𑌵𑌾𑌪𑌾𑌸𑌤𑍇 𑌭𑌕𑍍𑌤𑌿𑌕𑌾𑌰𑌾𑌃 𑌕𑌾𑌰𑌣𑌾𑌵𑌤𑍍𑌯𑍇 𑌤𑍁 𑌸𑍍𑌵𑌪𑌦𑌭𑌾𑌵𑌿 𑌫𑌲𑌂 𑌕𑌸𑍍𑌮𑌾𑌦𑌨𑍁𑌗𑍃𑌹𑍍𑌣𑌾𑌤𑍍𑌯𑍇𑌃 ॥” 𑌇𑌤𑍍𑌯𑌧𑌿𑌕𑌰𑌣𑌸𑌾𑌰𑌾𑌵𑌲𑍀 । 𑌕𑌸𑍍𑌮𑌾𑌤𑍍 𑌤𑌰𑍍𑌹𑌿 𑌪𑍂𑌰𑍍𑌵𑌾𑌨𑍍𑌤𑌾 𑌦𑍇𑌵𑌾𑌨𑌾𑌂 𑌵𑌿𑌦𑍍𑌯𑌾𑌸𑍍𑌵𑌧𑌿𑌕𑌾𑌰𑌃 । 𑌯𑌤𑍍 𑌸𑍍𑌵𑌦𑍈𑌶𑍍𑌵𑌰𑍍𑌯𑌸𑍍𑌯𑌾𑌭𑌾𑌵𑍋 𑌯𑌤𑍍 𑌚 𑌤𑌤𑍍𑌤𑌦𑍍𑌵𑌿𑌭𑍍𑌰𑌾𑌨𑍍𑌤𑌿𑌃 𑌫𑌲𑌂 𑌕𑌿𑌂 𑌤𑌤𑍍𑌰𑌾𑌪𑌿 𑌤𑌸𑍍𑌯𑌾𑌧𑌿𑌕𑌾𑌰𑍋𑌽𑌸𑍍𑌤𑍀𑌤𑌿 𑌵𑌿𑌷𑌯𑌃 । 𑌨𑍇𑌤𑌿 𑌜𑍈𑌮𑌿𑌨𑌿𑌃 । 𑌦𑍇𑌵𑌤𑌾𑌨𑌾𑌂 𑌪𑌰𑍋𑌪𑌾𑌸𑍍𑌤𑌿𑌮𑌾𑌤𑍍𑌰𑌂 𑌸𑍍𑌯𑌾𑌨𑍍𑌨𑌾𑌤𑍍𑌰 𑌪𑍂𑌰𑍍𑌵𑌾𑌧𑌿𑌕𑌰𑌣𑌯𑍋𑌗𑍍𑌯𑍇𑌤𑌿 𑌸𑍍𑌯𑌾𑌤𑍍 । “𑌪𑌰𑍋𑌪𑌾𑌸𑍍𑌤𑌿𑌮𑌾𑌤𑍍𑌰𑍇” 𑌇𑌤𑌿 𑌪𑌰𑌶𑌬𑍍𑌦𑍇𑌨 𑌪𑌰𑌜𑍍𑌯𑍋𑌤𑌿𑌷𑍋 𑌵𑌿𑌵𑌕𑍍𑌷𑌣𑌮𑍍 । 𑌦𑌹𑌰𑌾𑌧𑌿𑌕𑌰𑌣𑍇 𑌪𑌰𑌂 𑌜𑍍𑌯𑍋𑌤𑌿𑌰𑍁𑌪𑌸𑌂𑌪𑌦𑍍𑌯 𑌇𑌤𑌿 𑌪𑌰𑌸𑍍𑌯 𑌪𑌰𑌜𑍍𑌯𑍋𑌤𑌿𑌷𑍍𑌟𑍍𑌵𑌮𑍁𑌕𑍍𑌤𑌮𑍍 । “𑌜𑍍𑌯𑍋𑌤𑌿𑌶𑍍𑌚𑌰𑌣𑌾𑌭𑌿𑌧𑌾𑌨𑌾𑌤𑍍” 𑌇𑌤𑍍𑌯𑌤𑍍𑌰𑌾𑌪𑍍𑌯𑌜𑍍𑌯𑍋𑌤𑌿𑌷𑍋 𑌬𑍍𑌰𑌹𑍍𑌮𑌤𑍍𑌵𑌮𑍁𑌕𑍍𑌤𑌮𑍍 । “𑌭𑌾𑌵𑌂 𑌤𑍁” 𑌇𑌤𑌿 𑌪𑍂𑌰𑍍𑌵𑌸𑍂𑌤𑍍𑌰𑍇 𑌭𑌾𑌵𑌶𑌬𑍍𑌦𑍇𑌨 𑌭𑌾𑌵𑌿𑌦𑍍𑌯𑌾𑌤𑍍𑌯𑍁𑌤𑍍𑌯𑌤𑍇 । 𑌤𑌦𑌨𑍁𑌸𑌾𑌰𑍇𑌣 “𑌜𑍍𑌯𑍋𑌤𑌿𑌷𑌿” 𑌇𑌤𑌿 𑌸𑌪𑍍𑌤𑌮𑍍𑌯𑌨𑍍𑌤𑌸𑍍𑌯 “𑌜𑍍𑌯𑍋𑌤𑌿𑌰𑍍𑌵𑌿𑌦𑍍𑌯𑌾𑌯𑌾𑌮𑍍” 𑌇𑌤𑍍𑌯𑌰𑍍𑌥𑌃 । 𑌜𑍍𑌯𑍋𑌤𑌿𑌰𑍍𑌵𑌿𑌦𑍍𑌯𑌾 𑌚 𑌬𑍍𑌰𑌹𑍍𑌮𑌵𑌿𑌦𑍍𑌯𑌾 । “𑌜𑍍𑌯𑍋𑌤𑌿𑌰𑍍𑌦𑌰𑍍𑌶𑌨𑌾𑌤𑍍” 𑌇𑌤𑍍𑌯𑌵𑍍𑌯𑌵𑌹𑌿𑌤𑌪𑍂𑌰𑍍𑌵𑌾𑌧𑌿𑌕𑌰𑌣𑍇 𑌸𑌮𑍁𑌦𑌾𑌹𑌾𑌸𑍍𑌯𑌜𑍍𑌯𑍋𑌤𑌿𑌷𑍋 𑌬𑍍𑌰𑌹𑍍𑌮𑌲𑌿𑌙𑍍𑌗𑌕𑌵𑌤𑍍-

யுக்தம் । தேவாநாம் ப்ரஹ்மோபாஸநாதிகார விசார: ப்ர-ஸக்த: । தத்விசாரே ப்ரஸக்த ஏவ “தம் தேவா ஜ்யோதி-ஷாம் ஜ்யோதிராயுர்ஹோபாஸதேऽம்ருதம்” இதி தேவா-நாம் ப்ரஹ்மோபாஸநாதிவாக்யம் । ஜ்யோதிஷீதி தத்வாக்ய-பராமர்ஶ: ஸூத்ரஸ்ய । “ஶூத்ர இவ” இதி த்ருஷ்டாந்த-யதா ஶாஸ்த்ரஸ்ய ஶூத்ராதிகாரேऽபி கேஷுசிதேவ ஶூத்-ரா அதிகாரிண:, ததா தேவேஷ்வபி கேஷாஞ்சிததிகாராபா-வாத: ஸ்யாதிதி ஸூச்யதே । ஸ்வஸ்வோபாஸ்யத்வ-த்ருஷ்டா விரோத: பரிஹ்ரியதே த்ருதீயபாதேந । “ந கேவலம் ஸ்வோத்தோபாஸநம்; கிம் து ஸ்வவிஶிஷ்டபரத்ந உ-பாஸ்யத்வாத்” இதி ப்ரதமபாதேந । ப்ராப்தாவஸ்தா விரோத: பரிஹ்ரியதே சதுர்த்தபாதேந । “ஸர்வேஷாம் ஸர்வத்ராதிகாரஸ்ய ஸர்வாதிகாரேண ஸர்வதா ஹி விரோத: ஸ்யாத் । அத: ஸ்வஸ்வாதிகாரேஷு ஸர்வ-ஸ்வாதிகாரேண பாவ்யதே, ததா ச ந விரோத” இதி ॥

॥ அபஶூத்ராதிகரணம் ॥

உபாஸநாதிகாரவிசாரேண தேவாதிகாரே உபாஸநாதிகாரஸ்ய விசார: க்ருத: ப்ரதிபாதிகாரணே। தத்விசாரஸ்ய ப்ரஸங்காத் ஶூத்ராதிகாரவிசார: க்ரியதே அதிகரணே: । உபாஸநாதிகாராநந்தரம் ஶூத்ராதிகாரவிசார: ப்ரவர்த்யதே॥

ஶ்ருதிஷு ப்ரஸித்தஸ்ய ஶூத்ரஸ்ய ப்ரஹ்மோபாஸநம், ப்ரஹ்மஜ்ஞாநம் ப்ரஹ்மாநந்தப்ராப்திம் வா-க்யம் । ப்ரஹ்மவித்யாதிகாரோ ஶூத்ராணாம் ப்ரஹ்ம-ப்ராப்தி: ஶூத்ரஸ்ய ஸம்பவதி ந வா । ப்ரஹ்மவித்யாந-தரசாரஶ்ரவணாத் ஶூத்ராதிநாம் நாஸ்தீதி பூர்வ:

அப்ரஸ்துதாஸ், ஶ்ருதார்தே²ந ப்³ரஹ்மஶப்³தே³ந ஸங்க்ராமிதார்த²
ப்ரயோஜநாஸ், ஸாக்ஷாத்ப்ரக்ருதேர் ஜ்ஞா: ஶரீரபர
ஶப்³தே³ந ஸமஸ்தேந ப்ரயோஜநாஸ்; “ஸர்வஸ்ய பதி:
ஸர்வஸ்யேஶாந:” இதி ஸர்வஶப்³த³ஸங்கோசகஶ்ருதார்தே²ந
வீமஸ்த்வா ஸா மஞ்ஜா நிராக்ரியதே ॥

அத்ராகாஶபத³ஸ்ய பூ⁴தாகாஶபரத்வஶங்கா நோபபத்³
யதே । “தஸ்மின் யத³ந்தஸ் தத³ந்வேஷ்டவ்யம்” இதி தத்ராதா⁴-
ரகாரணவசநாத் । “நாராயணப்ரோக்தோ ஜ்யோதிராத்மா” இதி
ப்ரக்ருதஸ்ய நாராயணநிர்வாச்யஸ்ய பூ⁴தாகாஶவிஷய
தயா யோஜநேந ஸம்பா³த⁴கஸ்யாபேக்ஷித: ப்ரதிபாத³
நீயத்வாத் । நாராயணாந்தர்க³தோ பூ⁴தாகா
ஶ: । ஆகாஶாதி⁴கரணேந க³தார்த²தா பா⁴வ்யேத ॥

“யத்³வ்யாகாஶஸ்த²ம் மாஸ்” இத்யத்ர ப்³ரஹ்மமத்⁴ய
நாதா³காஶ: பராத்மேதி வ்யாக்²யாத:; ததா²பி தத³த்ர
பராத்மமத்⁴யநாஸ்மாஸ், நாராயணநிர்வசநஸ்ய
பூ⁴தாகாஶோபகாஶாதே³நாகாஶாத் ப்ரஸித்³தி⁴ப்ரதீத்யா மா
ஸாஸ்” இதி ஸாத்த்விகேஷு ஸங்கோசாத் வ்யாக்²யாதம்
ஷ்யதே । அத்ர “தஸ்மின் யத³ந்தஸ் தத³ந்வேஷ்டவ்யம்” இதி
வேதா³ந்தவாக்யஸ்ய ஸ்வாரஸ்யம் ஸூசி । ஆகாஶஸ்ய தா³தி⁴கரண
பூர்வபக்ஷ ப்ரத்யுக்த ஶ்ருதிரூபகாஶ்ருதித³ர்ஶநாத் ॥

“ நாராயணபரோ ஜ்யோதிராத்மா நாராயணஸ்ய, நாரா
யணபரம் ப்³ரஹ்ம ஸர்வஸம்ப்⁴ருதம் யத்கிஞ்ச” இதி
ஸாத்த்விகஶ்ருத்யா ஆகாஶஸ்ய ப்³ரஹ்மணோ ஸம்ப³ந்தே⁴
ந நாராயணஸ்யாகாஶஸ்ய ந நிர்வாச்யத்வ
ஸம்ப⁴வ: । ததா² நாராயணநிர்வசநமேவ ப்³ரஹ்ம
பூ⁴தாகாஶாத் பரோ ஜ்ஞாநஸ்வரூப: । ஆதா⁴ராதி⁴கரணம் யத்
ப்ரத்யக்ஷ: ஸித்³த⁴: ॥

“ தே யஜந்த ” இதி நாராயணாநுவாகஸ்த²வாக்ய

தே । 'அஜ்ஞாந' ஶப்³த³ஸ்ய விநாஶகத்வம் ஸாவதி⁴ । ஐக்ய
ஸ்வீகாரேऽபி தத³வ ப⁴வதி । நாஶோபாத்⁴யாஸத்வம்
ஜ்ஞாநஸ்ய ப்³ரஹ்மணோ: ஸமாநம் । தஸ்மிந்வஸ்த்வம் விவக்ஷா
ஶ்ருதேர்ந ஸம்ப⁴வதி யோஜயிதும் ஶக்யம் । கத²ம் ஜ்ஞாந
த்³விஷய: ஸம்ஶய: ॥

ஆகாஶாதி³காரணேந ப்ரதிபாதி³தா ஆஸ்யாவஸ்தி²த இவ
ஸம்ப³ந்தா⁴தே³வ தத³தி⁴கரணாதே³ "ஆகாஶஸ்தல்லிங்கா³தி³த்ய
ஏவாயம் ப்ரதா⁴ந:" இதி । ஸம்ப⁴தாகாஶப்ரப⁴வ
பக்ஷே பௌநருக்த்யமாஶங்க்யதே । ஜ்ஞாநாத்³வ்யப⁴வ
பக்ஷே ந பௌநருக்த்யஶங்கா ॥

ஏதேந "ராத்ரிம் பரித்யஜ்ய ஜீவ இதி பூர்வபக்ஷ
யத்ந்யாய்ய:" இதி ஸர்வதா²க்ஷிப்தா । ஆகாஶஶப்³த³ப்ர
ஸித்³த⁴ந்யாயாவிஷ்டமேவ தந்நிர்ணாஹ்ய நிர்வஹணம்
நாபேக்ஷதே ஸம்ப⁴வேத் ॥

ப்ரத²மபாதே³ உபாஸாத்ரைவித்⁴யப்ரஸக்தேந,
உபாஸகஜீவாதா⁴ரஸ்ய ப்³ரஹ்மண: ப்ரயுக்தம் ; த்³விதீயபா
தே³ "ப்ராணேந்த்³ரியே ப்³ரஹ்மணி" இத்யுபாஸ்யோபாஸக
ஸம்ப³ந்த⁴ம், த்ருதீயபாதே³ ப்³ரஹ்மணோ ஜ்ஞாநாதி³ப்ரா
ப்தத்வம், ஸர்வஶக்த்யாதி³ ஜீவஸ்ய ப்³ரஹ்மபே⁴த³:,
ஜ்ஞாதா ஸர்வஜீவாநு ப்ரதி ப்³ரஹ்மண: ப்ரதிபாத³நம் ச
ப்ரதிபாத்³யந்து ஸூத்ரக்ருத் ப்³ரஹ்மண: ஸர்வஜீவஶேஷித்வம்
ஸர்வேஷ்வபி ஜீவேஷு: ப்ராப்தத்வம் ச ஸம்விஶந்தம் த³ர்ஶயதி ।
ஶாஸ்த்ரஸம்ஸித்³தௌ⁴ ஜ்ஞாநேதத்³விசாரே 'ஜக³த்³வ்யாபார
வர்ஜம்' இதி மோக்ஷாவஸ்தா²யாம் ஸாத்⁴யதே । கா பு
நஸ்ததா² ஸங்க³தி: ஸூத்ரகாராநுக³த்யாத³வேஷணே ॥

"ஸர்வத்ர ப்ரஸித்³தோ⁴பதே³ஶாத்" இத்யாதி³
ஸூத்ர த்³வயஸ்ய ப்ரத²மாதி⁴கரணத்வம் ஸூத்ரகார
விருத்³த⁴ம் । பூர்வஸூத்ரே "ப்ரஸித்³தோ⁴பதே³ஶாத்" இத்ய

नान्तर्व्याप्तिविशिष्टारूपयोर्भावयोरपि । अत एव चक्षुषा-ध्ययोरध्यासारः कदाचिद्भवति भवताम् । सत-त्त्वे धृतस्यान्तरस्य धृतस्य च देहान्तरात् सम्बन्ध-स्य प्रत्यक्षस्यादेतयोः सम्बन्धयोः परिपूर्णा-तिज्ञातायोपायकस्य वर्णनं पूर्वस्य । परिपूर्ण-तद्विषयवाक्ये मोक्षदशायामपि जीवस्य परिपूर्णावस्थिति । रूपिपरिपूर्णस्य मुक्तस्य ब्रह्मणः परिपूर्ण-त्वाभिधीयत इति सिद्धं कृत्स्नम् । तस्य ब्रह्मणि सम्प-त्तिः, ब्रह्मणाभिमानः ; ब्रह्मपरिपूर्णत्वं जगद्व्या-पारवर्जमैश्वर्यं च सिद्ध्यति । "उत्क्रान्तिस्थित-गत्यागत्यादेः" इति मुक्तजीवस्य ब्रह्म-णैक्यमुपन्यस्यति । अत मुक्तजीवस्य सिद्धिः । अत मुक्तात्मविषयवाक्यार्थविचारे स्थापितं मुक्तजीव-ब्रह्मभेदं स्थापयति । प्राप्यप्रापकयोर्भेदमेव दर्शयति सिद्धं कृत्स्नमित्यादिना । शेषिशेषभाव-जीवात्मपरिरक्षिषया । "कर्मकृतव्यपदेशात्" "मुक्तोपसृप्यव्यपदेशात्" इत्यादिसिद्धान्त-सूत्राणि । "यतो वा इमानि भूतानि" इति वाक्यपरिशिष्टं कर्मकृतव्यपदेशसिद्धम् । अत एव "इदं ब्रह्मणि सम्पद्यते" इति श्रुतिः । "यस्यात्मा शरीरम्" इति परिपूर्णसिद्धं प्रकरणे उत्क्रान्त्यवस्था वर्णिता । उत्क्रान्त्यवस्थायामपि भेदव्यपदेशं प्रतिपादयति ब्रह्मणो मुक्तादप्युपासनाय ॥

"तयोरुत्क्रान्त्यवस्थायां शारीर आत्मा प्राज्ञेनात्मनान्वारूढ उत्सर्जन् याति इति जीवाद्भेदेन परमेश्वरं व्यपदिशति" इति साधितत्वात् सूत्रकारेण । उत्क्रान्तिविषयेऽस्मिन् वाक्ये परिष्वञ्जकपरिष्वक्तभेदः स्पष्टीक्रियते । इदं च पूर्वसूत्रेऽपि जिज्ञासितमुक्तजीव-ब्रह्मभेदसंयोजकमिति सम्प्रतिपन्नम् । परिष्वञ्जकः परमा

𑌜𑍍𑌞𑌾 𑌵𑍍𑌯𑌾𑌖𑍍𑌯𑌾𑌃 । 𑌪𑌰𑌿𑌷𑍍𑌵𑌕𑍍𑌤𑌃 𑌶𑍇𑌷𑌭𑍂𑌤𑌃 𑌪𑍍𑌰𑌿𑌯𑌜𑌨𑌃 "𑌸 𑌚 𑌶𑌶𑍍𑌵𑌤𑍍𑌪𑍍𑌰𑌿𑌯𑌃" 𑌇𑌤𑌿 𑌪𑍍𑌰𑌾𑌧𑌾𑌨𑍍𑌯𑍇𑌨𑍈𑌵 𑌵𑌰𑍍𑌣𑌿𑌤𑌃 । 𑌸𑍍𑌵𑌾𑌪𑌤𑌃 𑌪𑌰𑌿𑌷𑍍𑌵𑌙𑍍𑌗𑌾𑌯 𑌸 𑌸𑌮𑍇𑌤𑌿 𑌪𑍍𑌰𑌸𑌿𑌦𑍍𑌧𑌂 𑌸𑌨𑍍𑌧𑌿𑌤𑍍𑌤𑍍𑌵𑍇𑌨𑌾𑌦𑌿𑌵𑌿𑌷𑌯𑍇 𑌤𑍇𑌨𑌾𑌨𑍍𑌯𑌨𑌾𑌨𑌾𑌵𑌿𑌷𑌯𑌪𑍍𑌰𑌸𑌕𑍍𑌤𑌿𑌶𑍍𑌚 । 𑌸𑍁𑌷𑍁𑌪𑍍𑌤𑍍𑌯𑍁𑌤𑍍𑌕𑍍𑌰𑌾𑌨𑍍𑌤𑍍𑌯𑍋𑌃 𑌪𑍍𑌰𑌾𑌜𑍍𑌞𑌕𑌰𑍍𑌤𑍃𑌕𑌜𑍀𑌵𑌪𑌰𑌿𑌷𑍍𑌵𑌙𑍍𑌗𑌸𑍍𑌯 𑌸𑌰𑍍𑌵𑌜𑍍𑌞𑌾𑌨𑌤𑍍𑌤𑍍𑌵𑌾𑌶𑍍𑌰𑌯𑌂 𑌸𑌂𑌗𑍃𑌹𑍍𑌣𑌾𑌤𑌿 𑌸𑍂𑌤𑍍𑌰𑌕𑍃𑌤𑍍 ॥

𑌆𑌨𑌨𑍍𑌦𑌶𑍍𑌚 𑌨𑌿𑌰𑍍𑌧𑌾𑌰𑍍𑌯𑍋 𑌬𑍍𑌰𑌹𑍍𑌮𑌪𑌰𑌿𑌷𑍍𑌵𑌙𑍍𑌗𑌃 । 𑌇𑌦𑌂 𑌚 𑌵𑍍𑌯𑌜𑍍𑌯𑌤𑍇 𑌜𑍍𑌞𑌾𑌨𑍇𑌨 𑌸𑍂𑌤𑍍𑌰𑍇 𑌪𑌰𑌾𑌮𑍃𑌷𑍍𑌟𑌃 𑌪𑌤𑌿𑌕𑍃𑌤𑍇𑌨𑍈𑌵𑍇𑌤𑌿 𑌰𑌵𑌿𑌶𑍇𑌷𑌣𑌾𑌰𑍍𑌥𑍍𑌯𑌮𑍍 ॥

𑌉𑌤𑍍𑌕𑍍𑌰𑌾𑌨𑍍𑌤𑌿𑌕𑌾𑌲𑍀𑌨𑌃 𑌪𑌰𑌿𑌷𑍍𑌵𑌙𑍍𑌗𑍋 𑌵𑌿𑌜𑍍𑌞𑌾𑌨𑌵𑌿𑌜𑍍𑌞𑌾𑌤𑌾𑌯𑌾𑌰𑌣𑌃 । 𑌤𑌚𑍍𑌛𑌰𑍀𑌰𑌾𑌦𑍁𑌤𑍍𑌕𑍍𑌰𑌾𑌨𑍍𑌤𑍇𑌃 𑌪𑍂𑌰𑍍𑌵𑌂 𑌪𑍍𑌰𑌾𑌪𑍍𑌯 𑌸𑌕𑌾𑌶𑌾𑌦𑍍𑌦𑍇𑌹𑌤𑍋 𑌽𑌨𑍍𑌤𑌃𑌕𑌰𑌣𑍇𑌨𑌾𑌯𑌾 𑌸𑌾𑌧𑍍𑌯𑍇 𑌸𑌾𑌧𑍍𑌯𑌃 𑌕𑍃𑌤𑌃 𑌪𑌰𑌿𑌷𑍍𑌵𑌙𑍍𑌗𑌃 । 𑌇𑌦𑌾𑌨𑍀𑌂 "𑌯𑌥𑌾𑌶𑌰𑍀𑌰𑌮𑍍" 𑌇𑌤𑌿 𑌸𑍌𑌧𑌕𑍍𑌯𑌾𑌤𑍍𑌵𑌾 𑌵𑍀𑌰𑌪𑌰𑌿𑌷𑍍𑌵𑌕𑍍𑌤𑌂 𑌶𑌰𑍀𑌰𑌂 𑌤𑌨𑍍𑌨𑌷𑍍𑌟𑍇𑌶𑍋𑌷𑌂 𑌚 𑌨𑍀𑌰𑌸𑍇𑌨 𑌵𑌿𑌧𑌾𑌯 𑌕𑌕𑍃𑌤𑌂 𑌬𑍍𑌰𑌹𑍍𑌮𑌾𑌦𑌂 𑌸𑍌𑌕𑍍𑌷𑌿𑌸𑌂𑌬𑌨𑍍𑌧𑌦𑍇𑌶𑌤𑍍𑌵𑌯𑌂 𑌤𑌤𑍍𑌤𑍍𑌵𑌾𑌰𑍍𑌥𑌕𑍍𑌰𑌿𑌯𑌿𑌷𑍍𑌯𑌤𑌿 ॥

𑌆𑌨𑌨𑍍𑌦𑌸𑍍𑌯 𑌸𑌂𑌸𑌾𑌰𑌿𑌤𑍍𑌵𑌂 𑌪𑌰𑍇𑌣 𑌬𑍍𑌰𑌹𑍍𑌮𑌣𑌾 𑌪𑍍𑌰𑌕𑌾𑌶𑌤𑌾𑌂 𑌵𑌿𑌵𑌕𑍍𑌷𑌤𑌿" 𑌇𑌤𑌿 𑌭𑌾𑌷𑍍𑌯𑍇𑌣 𑌶𑌾𑌰𑍀𑌰𑌸𑍍𑌯 𑌬𑍍𑌰𑌹𑍍𑌮𑌣𑌾 𑌸𑌾𑌯𑍁𑌜𑍍𑌯𑍇𑌨 𑌵𑌰𑍍𑌣𑍍𑌯𑌤𑍇 । "𑌬𑍍𑌰𑌹𑍍𑌮𑌵𑍇𑌦𑌵 𑌭𑌵𑌤𑍀𑌤𑍍𑌯𑌾𑌦𑌿𑌕𑌮𑌿𑌦𑌂 𑌵𑌾𑌕𑍍𑌯𑌮𑍍 । 𑌸𑍁𑌷𑍁𑌪𑍍𑌤𑍍𑌯𑍁𑌤𑍍𑌕𑍍𑌰𑌾𑌨𑍍𑌤𑍍𑌯𑍋𑌰𑍍𑌭𑍇𑌦𑌾𑌤𑍍 𑌶𑌾𑌰𑍀𑌰𑌾𑌤𑍍 𑌭𑍇𑌦𑍇𑌨 𑌪𑌰𑌾𑌮𑍃𑌷𑍍𑌟𑌃 𑌪𑍍𑌰𑌾𑌜𑍍𑌞𑌶𑌬𑍍𑌦𑍇𑌨 𑌵𑍍𑌯𑌪𑌦𑍇𑌶𑌾𑌤𑍍" 𑌇𑌤𑌿 𑌸𑍂𑌤𑍍𑌰𑌕𑌾𑌰𑌃 । 𑌭𑍇𑌦𑍇𑌨𑍇𑌤𑌿 𑌭𑍇𑌦𑌨 𑌕𑍈𑌵𑌲𑍍𑌯𑌾𑌨𑌨𑍍𑌦𑌸𑍍𑌯 𑌪𑍍𑌰𑌾𑌪𑍍𑌤𑍍𑌯𑍁𑌕𑍍𑌤𑌿𑌵𑌿𑌶𑍇𑌷𑌿𑌤𑌂 । 𑌵𑌿𑌶𑍇𑌷𑍇𑌣 𑌭𑍇𑌦𑌃 ॥

"𑌸𑌰𑍍𑌵𑌸𑍍𑌯 𑌵𑌶𑍀 𑌸𑌰𑍍𑌵𑌸𑍍𑌯𑍇𑌶𑌾𑌨𑌃" 𑌇𑌤𑍍𑌯𑌾𑌦𑍍𑌯𑌾𑌃 𑌶𑍍𑌰𑍁𑌤𑌯𑌃 𑌪𑌰𑌾𑌮𑍃𑌶𑍍𑌯𑌨𑍍𑌤𑍇 "𑌪𑌤𑍍𑌯𑌾𑌦𑌿𑌶𑌬𑍍𑌦𑍇𑌭𑍍𑌯𑌃" 𑌇𑌤𑌿 𑌸𑍂𑌤𑍍𑌰𑍇𑌣𑍇𑌤𑌿 𑌭𑌾𑌷𑍍𑌯𑍇 । 𑌵𑌶𑍀𑌶𑌾𑌨𑌪𑌤𑍍𑌯𑌾𑌦𑌿𑌶𑌬𑍍𑌦𑌾𑌃

𑌸𑌂𑌬𑌨𑍍𑌧𑌿𑌤𑍍𑌵𑍇𑌨𑍈𑌵 𑌵𑍍𑌯𑍁𑌤𑍍𑌪𑌨𑍍𑌨𑌾𑌃 । 𑌸𑌮𑍁𑌦𑌾𑌯𑌶𑌕𑍍𑌤𑌿 [illegible] 𑌗𑍍𑌰𑌹𑌣𑌂 𑌵𑌷𑍍𑌟𑌿 𑌸𑍂𑌤𑍍𑌰𑌕𑌾𑌰𑌃 ॥

[illegible] 𑌇𑌤𑌿 [illegible] 𑌇𑌤𑌿 [illegible]

[illegible] 𑌆𑌕𑌾𑌶𑌨𑌾𑌮𑌾 [illegible] 𑌨𑌾𑌮𑌰𑍂𑌪𑍇 𑌵𑌹𑌤𑌿 [illegible] 𑌇𑌤𑌿 [illegible] “𑌆𑌕𑌾𑌶𑍋 𑌹 𑌵𑍈 𑌨𑌾𑌮” 𑌇𑌤𑍍𑌯𑌾𑌦𑌿 [illegible] 𑌇𑌤𑌿 [illegible] “[illegible]” 𑌇𑌤𑌿 [illegible] 𑌇𑌤𑌿 [illegible] 𑌇𑌤𑌿 𑌸𑌂𑌜𑍍𑌞𑌾 । [illegible] 𑌆𑌕𑌾𑌶 𑌏𑌵 [illegible] “𑌆𑌕𑌾𑌶 𑌏𑌵 [illegible]” 𑌇𑌤𑌿 [illegible] । [illegible] । [illegible] । [illegible] 𑌭𑌵𑌤𑌿 । [illegible] 𑌭𑌵𑌤𑌿 । “[illegible] 𑌨𑌾𑌮𑌰𑍂𑌪𑍇 𑌵𑌹𑌤𑌿 । [illegible]”

𑌇𑌤𑌿 𑌪𑌞𑍍𑌚𑌪𑌞𑍍𑌚𑌕𑍇 𑌶𑍍𑌰𑍁𑌤𑍍𑌯𑌰𑍍𑌥𑌃। 𑌏𑌵𑌂 𑌤𑌾𑌵𑌤𑌾 𑌬𑍍𑌰𑌹𑍍𑌮𑌣𑌾 [illegible] 𑌪𑌞𑍍𑌚𑌪𑌞𑍍𑌚𑌕𑌾𑌧𑌾𑌰𑌃। 𑌨𑍈𑌤𑌨𑍍𑌨𑍍𑌯𑌾𑌯𑍍𑌯𑌮𑍍। 𑌪𑌞𑍍𑌚𑌪𑌞𑍍𑌚𑌕 [illegible] 𑌸𑌂𑌭𑌵𑌾 [illegible], “𑌇𑌦𑌂 𑌬𑍍𑌰𑌹𑍍𑌮 [illegible] 𑌸𑌂𑌭𑌵𑌾𑌨𑌿” 𑌇𑌤𑍍𑌯𑌾𑌦𑌿𑌸𑌂𑌭𑌾𑌵𑍍𑌯𑌂 𑌬𑍍𑌰𑌹𑍍𑌮 [illegible]। [illegible]। “[illegible] 𑌕𑍃𑌤𑍍𑌸𑍍𑌨𑌮𑍇𑌵। [illegible]। 𑌬𑍍𑌰𑌹𑍍𑌮 [illegible]। 𑌬𑍍𑌰𑌹𑍍𑌮𑌣𑌃 𑌜𑍀𑌵𑌸𑍍𑌯 [illegible] 𑌨। “𑌜𑍍𑌞𑌾𑌜𑍍𑌞𑍌 𑌦𑍍𑌵𑌾𑌵𑌜𑌾𑌵𑍀𑌶𑌨𑍀𑌶𑍌” 𑌇𑌤𑍍𑌯𑌾𑌦𑌿𑌶𑍍𑌰𑍁𑌤𑌿𑌷𑍁 [illegible] 𑌕𑍀𑌰𑍍𑌤𑌨𑌾𑌤𑍍। 𑌅𑌤𑍍𑌰 𑌬𑍍𑌰𑌹𑍍𑌮𑌣𑌃 𑌨𑌿𑌤𑍍𑌯𑌸𑌿𑌦𑍍𑌧𑌂 𑌸𑍍𑌵𑌾𑌭𑌾𑌵𑌿𑌕 [illegible]। [illegible] 𑌵𑌿𑌶𑍇𑌷 [illegible]” 𑌇𑌤𑌿 [illegible] ॥

॥ 𑌅𑌥 [illegible] 𑌪𑌾𑌦𑌃 ॥

॥ 𑌶𑍍𑌰𑍀 [illegible] 𑌅𑌧𑌿𑌕𑌰𑌣𑌮𑍍 ॥

“𑌸𑌰𑍍𑌵𑌸𑍍𑌯 𑌵𑌶𑍀 𑌸𑌰𑍍𑌵𑌸𑍍𑌯𑍇𑌶𑌾𑌨𑌃” 𑌇𑌤𑌿 𑌶𑍍𑌰𑍁𑌤𑌿 [illegible] “𑌪𑌤𑍍𑌯𑌾𑌦𑌿𑌶𑌬𑍍𑌦𑍇𑌭𑍍𑌯𑌃” 𑌇𑌤𑌿 𑌸𑍂𑌤𑍍𑌰𑍇। 𑌸𑌰𑍍𑌵𑌂 [illegible] 𑌇𑌤𑌿 [illegible]। 𑌤𑌸𑍍𑌯 𑌵𑌶𑍀𑌕𑌰𑌣 [illegible]। 𑌯𑌸𑍍𑌯 𑌸𑌰𑍍𑌵𑌂 [illegible] 𑌸𑌰𑍍𑌵𑌕𑌾𑌰𑌣 [illegible]। [illegible]। “[illegible]” 𑌇𑌤𑌿 𑌵𑌶𑍀𑌕𑌰𑌣 [illegible] 𑌕𑍍𑌰𑌿𑌯𑌤𑍇 ॥

“𑌅𑌶𑍍𑌵 𑌇𑌵 𑌰𑍋𑌮𑌾𑌣𑌿 𑌵𑌿𑌧𑍂𑌯 𑌪𑌾𑌪𑌮𑍍” 𑌇𑌤𑍍𑌯𑌶𑍍𑌵 [illegible] 𑌨𑌿𑌯𑌮𑌨𑌵𑌿𑌷𑌯𑍇 ॥ 𑌅𑌤𑍍𑌰

𑌮𑍁𑌮𑍁𑌕𑍍𑌷𑍁𑌪𑍍𑌰𑌵𑍃𑌤𑍍𑌤𑌿𑌵𑌿𑌷𑌯𑍇 𑌸𑌦𑌶𑍍𑌵𑌦𑍃𑌷𑍍𑌟𑌾𑌨𑍍𑌤𑌪𑍍𑌰𑌦𑌰𑍍𑌶𑌿𑌕𑌾 𑌕𑌠𑌵𑌲𑍍𑌲𑍀 𑌵𑌿𑌜𑍍𑌞𑌾𑌯𑌤𑍇 । “𑌸𑌦𑌶𑍍𑌵𑌾 𑌇𑌵 𑌸𑌾𑌰𑌥𑍇𑌃”

𑌸𑍌𑌤𑍍𑌰𑌾𑌵𑌿𑌶𑍇𑌷𑍇𑌣 𑌉𑌪𑌾𑌦𑌾𑌨𑌾𑌦𑌤𑌿𑌵𑍍𑌯𑌾𑌪𑍍𑌤𑌿𑌶𑌙𑍍𑌕𑌾𑌸𑍂𑌚𑌨𑌮𑌿𑌹 𑌦𑍃𑌷𑍍𑌟𑍈𑌵 । ‘𑌏𑌕𑍇𑌷𑌾𑌮𑍍’ 𑌇𑌤𑌿 𑌕𑌾𑌠𑌕𑌵𑌿𑌷𑌯𑌾𑌵𑌾𑌕𑍍𑌯𑍇 𑌪𑍍𑌰𑌧𑌾𑌨𑌸𑍍𑌯𑍈𑌵 𑌕𑌾𑌰𑌣𑌤𑍍𑌵𑍇𑌨 𑌪𑍍𑌰𑌤𑍀𑌯𑌤 𑌇𑌤𑌿 𑌵𑌕𑍍𑌤𑍁𑌂 𑌪𑍂𑌰𑍍𑌵𑌪𑌕𑍍𑌷𑍀 𑌶𑌾𑌖𑌾𑌨𑍍𑌤𑌰𑍇𑌷𑍁 𑌬𑌹𑍁𑌕𑌾𑌰𑌣𑌤𑌾𑌵𑌾𑌦𑌸𑍍𑌯𑌾𑌪𑌿 𑌶𑍍𑌰𑍁𑌤𑍍𑌯𑌾 𑌪𑍍𑌰𑌵𑌰𑍍𑌤𑌤 𑌇𑌤𑌿 𑌸𑍂𑌚𑍍𑌯𑌤𑍇 ॥

𑌰𑍂𑌪𑌕𑌵𑌿𑌨𑍍𑌯𑌸𑍍𑌤𑌶𑌰𑍀𑌰𑌗𑍃𑌹𑍀𑌤𑍇𑌰𑌿𑌤𑌿 𑌸𑍂𑌤𑍍𑌰𑌣𑍀𑌯𑌮𑌿𑌤𑍍𑌯𑌾𑌕𑍍𑌷𑍇𑌪𑌃 𑌪𑍍𑌰𑌦𑌰𑍍𑌶𑌿𑌤𑌃 𑌸𑌾𑌮𑌾𑌨𑍍𑌯𑌾𑌤𑍍 । 𑌸𑌮𑌾𑌹𑌿𑌤𑌶𑍍𑌚 𑌸 𑌸𑌂𑌕𑍍𑌷𑍇𑌪𑌤𑌃 𑌶𑍍𑌰𑍁𑌤𑌪𑍍𑌰𑌕𑌾𑌶𑌿𑌕𑌾𑌯𑌾𑌮𑍍 “𑌰𑍂𑌪𑍍𑌯𑌤𑍇𑌽𑌨𑍇𑌨𑍇𑌤𑌿 𑌰𑍂𑌪𑌕𑌂 𑌦𑍃𑌷𑍍𑌟𑌾𑌨𑍍𑌤𑌃 । 𑌰𑍂𑌪𑌕𑍇𑌣 𑌵𑌿𑌨𑍍𑌯𑌸𑍍𑌤𑌂 𑌰𑍂𑌪𑌿𑌤𑌮𑌿𑌤𑍍𑌯𑌰𑍍𑌥𑌃 । 𑌶𑌰𑍀𑌰𑌂 𑌹𑌿 𑌰𑌥𑌤𑍍𑌵𑍇𑌨 𑌰𑍂𑌪𑌿𑌤𑌂 ‘𑌶𑌰𑍀𑌰𑌂 𑌰𑌥𑌮𑍇𑌵 𑌤𑍁’ 𑌇𑌤𑌿 । 𑌨𑌨𑍁 𑌰𑍂𑌪𑌕𑌵𑌿𑌨𑍍𑌯𑌸𑍍𑌤𑌶𑌰𑍀𑌰𑌗𑍃𑌹𑍀𑌤𑍇𑌰𑌿𑌤𑌿 𑌵𑌕𑍍𑌤𑌵𑍍𑌯𑌂 𑌵𑌿𑌶𑍇𑌷𑌣𑌸𑍍𑌯 𑌪𑍂𑌰𑍍𑌵𑌨𑌿𑌪𑌾𑌤𑌾𑌦𑌿𑌤𑌿 𑌶𑌙𑍍𑌕𑌾𑌪𑌰𑌿𑌹𑌾𑌰𑌾𑌯 𑌶𑌰𑍀𑌰𑌸𑍍𑌯 𑌰𑍂𑌪𑌕𑌵𑌿𑌨𑍍𑌯𑌸𑍍𑌤𑌤𑍍𑌵𑌮𑌿𑌤𑌿 𑌭𑌾𑌷𑌿𑌤𑌮𑍍 । 𑌕𑌸𑍍𑌮𑌿𑌨𑍍 𑌵𑌾𑌕𑍍𑌯𑍇 𑌰𑍂𑌪𑌕𑌵𑌿𑌨𑍍𑌯𑌸𑍍𑌤𑌂 𑌵𑌸𑍍𑌤𑍁 𑌪𑍍𑌰𑌾𑌧𑌾𑌨𑍍𑌯𑍇𑌨 𑌵𑌿𑌵𑌕𑍍𑌷𑌿𑌤𑌮𑍍 । 𑌵𑌿𑌶𑍇𑌷𑌣𑌾𑌪𑍇𑌕𑍍𑌷𑌯𑌾 𑌵𑌿𑌶𑍇𑌷𑍍𑌯𑌂 𑌪𑍍𑌰𑌧𑌾𑌨𑌮𑍍 । 𑌅𑌤𑍋 𑌰𑍂𑌪𑌕𑌵𑌿𑌨𑍍𑌯𑌸𑍍𑌤𑌤𑍍𑌵𑌂 𑌵𑌿𑌶𑍇𑌷𑍍𑌯𑌸𑍍𑌯𑍈𑌵𑍋𑌕𑍍𑌤𑌮𑍍 । 𑌕𑍀𑌦𑍃𑌶𑌂 𑌤𑌦𑌿𑌤𑍍𑌯𑌪𑍇𑌕𑍍𑌷𑌾𑌯𑌾𑌂 𑌶𑌰𑍀𑌰𑌸𑍍𑌯 𑌰𑍂𑌪𑌕𑌵𑌿𑌨𑍍𑌯𑌸𑍍𑌤𑌮𑌿𑌤𑌿 𑌶𑌰𑍀𑌰𑌶𑌬𑍍𑌦𑍇𑌨 𑌤𑌦𑍍𑌵𑌿𑌶𑍇𑌷𑍍𑌯𑌤𑍇 । 𑌯𑌥𑌾 𑌖𑌣𑍍𑌡𑌶𑌬𑍍𑌦𑍇𑌨 𑌗𑍌𑌃 । 𑌅𑌤𑍋 𑌰𑍂𑌪𑌕𑌵𑌿𑌨𑍍𑌯𑌸𑍍𑌤𑌪𑍍𑌰𑌾𑌧𑌾𑌨𑍍𑌯𑌾𑌭𑌿𑌪𑍍𑌰𑌾𑌯𑌃 𑌶𑌰𑍀𑌰𑌶𑌬𑍍𑌦𑌪𑍂𑌰𑍍𑌵𑌨𑌿𑌪𑌾𑌤𑌃” 𑌇𑌤𑌿 । 𑌇𑌦𑌂 𑌚𑌾𑌨𑍁𑌗𑌤𑌂 𑌪𑌰𑌿𑌷𑍍𑌕𑍃𑌤𑍇 “𑌰𑍂𑌪𑌕𑌵𑌿𑌨𑍍𑌯𑌸𑍍𑌤𑍇𑌤𑍍𑌯𑌾𑌦𑌿𑌵𑍍𑌯𑌪𑌦𑍇𑌶𑍇𑌨 𑌨𑌿𑌰𑍍𑌦𑌿𑌶𑍍𑌯𑌤𑍇, 𑌤𑌤𑍍𑌰 𑌶𑌰𑍀𑌰𑌵𑌿𑌶𑍇𑌷𑌣𑍇𑌨𑍈𑌵 𑌶𑍍𑌰𑍂𑌯𑌤 𑌇𑌤𑌿 𑌤𑌦𑌾𑌹𑌾𑌯𑍁𑌕𑍍𑌤𑌂 𑌵𑌿𑌪𑌰𑍀𑌤𑌵𑌿𑌶𑍇𑌷𑌣𑌵𑌿𑌶𑍇𑌷𑍍𑌯𑌭𑌾𑌵𑌵𑌿𑌵𑌕𑍍𑌷𑌯𑌾 𑌶𑌰𑍀𑌰𑌂 𑌪𑍂𑌰𑍍𑌵𑌂 𑌨𑌿𑌵𑍇𑌶𑌿𑌤𑌮𑍍” 𑌇𑌤𑌿 ॥

“𑌇𑌦𑌂 𑌤𑍁 𑌪𑍍𑌰𑌯𑍋𑌜𑌨𑌂 𑌯𑌚𑍍𑌚 𑌕𑍃𑌤𑌪𑌰𑌿𑌶𑍇𑌷𑌣𑌂 𑌨𑌾𑌮” 𑌇𑌤𑌿 𑌸𑌰𑍍𑌵𑌤𑍍𑌰𑌪𑌰𑌿𑌶𑍇𑌷𑌨𑍍𑌯𑌾𑌯𑌾𑌶𑍍𑌰𑌯𑌣𑌂 𑌪𑍍𑌰𑌦𑌰𑍍𑌶𑌿𑌤𑌮𑍇𑌵𑌾𑌕𑍍𑌷𑌰𑌾𑌰𑍍𑌥𑍇𑌷𑍁 । “𑌰𑌥𑌾𑌦𑌿𑌰𑍂𑌪𑌕𑌵𑌿𑌨𑍍𑌯𑌸𑍍𑌤𑌾 𑌇𑌨𑍍𑌦𑍍𑌰𑌿𑌯𑌾𑌦𑌯𑌃

इन्द्रियेभ्यः परा ह्यर्था इति सम्बन्धेनैव प्रत्यभिज्ञाप्यते। न रथरूपितं शरीरमिति परिशेषात्तदव्यक्तशब्देनोच्यत इति निश्चीयते" इति श्रीभाष्ये। "अतो योगकाल एव क्लृप्तस्य निर्देशस्य "यस्तु विज्ञानवान् प्राज्ञः" इत्यस्मिन् श्लोके विधानात्, "इन्द्रियेभ्यः परा ह्यर्थाः" इत्यस्मिन् श्लोकेऽपि वशीकार्यत्वेन परं विवक्षितमिति तस्यैव वशीकार्यकारणत्वं प्रत्यभिज्ञानाय रथरूपकरूपितेषु परिशिष्टं शरीरमव्यक्तशब्देनोच्यत इति स्थितम्" इति श्रुतप्रकाशिका ॥

अत "इन्द्रियेभ्यः परा ह्यर्थाः" इत्युत्तरोत्तरपरम्परा प्रतीयते। अत्र परत्वं न कारणत्वरूपपरत्वम्। "परशब्दः श्रेष्ठवचनः। नात्र केवलश्रेष्ठत्वम्। अपि तु व्यापनतया" इति सा-दी। "न सुखाद्यर्थकारणसाधारणसम्भवादस्मिन् प्रकरणे परशब्दः श्रेष्ठवचन इत्यर्थः" इति कृतधारः। सहजादेष्वन्यान्या परत्वं साधितम्; नैकरूप्येण। "ग्रहातिग्रहव्यपदेशस्य प्रत्यर्थेन्द्रिययोः परापरत्वम्" "बाह्यं ह्यर्थस्योपजातं सौख्यतारतम्यमवस्यति" इति भेदः परत्वम्; "रथिनो सौख्यस्य सौमनस्यकारणात्वात्" इति सत्साराप्ये "भेदोऽन्यथा दासः परः" इत्युक्तं परत्वनिर्धारणम्। उपनिषद्भाष्ये तथापि "महतोऽपि परं सूक्ष्मतरं प्रत्यगात्मभूतं सर्वमहत्तरं चाव्यक्तं सर्वस्य जगतो बीजभूतमव्याकृतनामरूपसतत्त्वं सर्वकार्यकारणशक्तिसमाहारमव्याकृताकाशादिनामवाच्यं परमात्मन्योतप्रोतभावेन समाश्रितं वटकणिकायामिव वटवृक्षशक्तिः। तस्मादव्यक्तात् परः सूक्ष्मतरः सर्वकार्यकारणकारणत्वात् प्रत्यगात्मत्वाच्च महांश्च अत एव च पुरुषः सर्वपूरणात्" इत्युक्तस्य परत्वं पुरुषस्य पर

[illegible]

[illegible]

[illegible]

𑌰𑍂𑌪𑌿𑌤𑌶𑌰𑍀𑌰𑌾𑌦𑌿𑌷𑍁 𑌯𑌾𑌨𑌿 𑌯𑍇𑌭𑍍𑌯𑍋 𑌵𑌶𑍀𑌕𑌾𑌰𑍍𑌯𑌤𑌾𑌯𑌾𑌂 𑌪𑍍𑌰𑌧𑌾𑌨𑌾𑌨𑌿 𑌤𑌾𑌨𑍍𑌯𑍁𑌚𑍍𑌯𑌨𑍍𑌤𑍇 𑌇𑌨𑍍𑌦𑍍𑌰𑌿𑌯𑍇𑌭𑍍𑌯𑌃 𑌪𑌰𑌾 𑌇𑌤𑍍𑌯𑌾𑌦𑌿𑌨𑌾 । 𑌤𑌤𑍍𑌰 𑌸𑌰𑍍𑌵𑍇𑌭𑍍𑌯𑍋 𑌨𑌿𑌰𑍂𑌪𑌿𑌤𑍇𑌭𑍍𑌯 𑌇𑌨𑍍𑌦𑍍𑌰𑌿𑌯𑍇𑌭𑍍𑌯𑍋 𑌹𑍍𑌯𑌰𑍍𑌥𑌾𑌃 𑌕𑍇𑌵𑌲𑌂 𑌨𑌿𑌰𑍂𑌪𑌿𑌤𑌾 𑌵𑌿𑌷𑌯𑌾 𑌵𑌶𑍀𑌕𑌾𑌰𑍍𑌯𑌤𑍍𑌵𑍇 𑌪𑌰𑌾𑌃, 𑌵𑌶𑍍𑌯𑌂 𑌇𑌨𑍍𑌦𑍍𑌰𑌿𑌯𑌸𑍍𑌯𑌾𑌪𑌿 𑌵𑌿𑌷𑌯𑌸𑌙𑍍𑌗𑌿𑌤𑍍𑌵𑌾𑌦𑌿𑌨𑍍𑌦𑍍𑌰𑌿𑌯𑌾𑌣𑌾𑌂 𑌪𑍂𑌰𑍍𑌵𑌂 𑌵𑍍𑌯𑍁𑌤𑍍𑌪𑌨𑍍𑌨𑌤𑍍𑌵𑌾𑌤𑍍 । 𑌤𑍇𑌭𑍍𑌯𑍋𑌽𑌪𑌿 𑌪𑌰𑌂 𑌪𑍂𑌰𑍍𑌵𑌨𑌿𑌰𑍂𑌪𑌿𑌤𑌂 𑌮𑌨𑌃 । 𑌮𑌨𑌸𑌿 𑌵𑌿𑌷𑌯𑌪𑍍𑌰𑌵𑌣𑍇 𑌵𑌿𑌷𑌯𑌸𑌙𑍍𑌗𑌿𑌤𑌾𑌨𑌸𑍍𑌯𑌾𑌪𑍍𑌯𑌕𑌿𑌞𑍍𑌚𑌿𑌤𑍍𑌕𑌰𑌤𑍍𑌵𑌾𑌤𑍍 । 𑌤𑌸𑍍𑌯𑌾𑌪𑌿 𑌜𑍍𑌞𑌾𑌨𑌨𑌿𑌰𑍂𑌪𑌿𑌤 𑌬𑍁𑌦𑍍𑌧𑌾 𑌕𑌰𑍍𑌤𑌵𑍍𑌯𑌤𑍍𑌵𑍇𑌨 𑌪𑍍𑌰𑌾𑌧𑌾𑌨𑍍𑌯𑌾𑌤𑍍𑌪𑌰𑌃 । 𑌸𑌰𑍍𑌵𑌸𑍍𑌯 𑌹𑍍𑌯𑌾𑌤𑍍𑌮𑌜𑍍𑌞𑌾𑌨𑌾𑌯 𑌪𑍍𑌰𑌯𑌤𑍍𑌨𑌸𑍍𑌯 𑌮𑌹𑌾𑌨𑌿𑌤𑌿 𑌵𑌿𑌶𑍇𑌷𑍍𑌯𑌤𑍇 । 𑌤𑌸𑍍𑌯𑌾𑌪𑌿 𑌜𑍍𑌞𑌾𑌨𑌨𑌿𑌰𑍂𑌪𑌿𑌤𑌂 𑌶𑌰𑍀𑌰𑌂 𑌪𑌰𑌂 । 𑌤𑌦𑌾𑌯𑌤𑍍𑌤𑌕𑌾𑌰𑍍𑌯𑌜𑍀𑌵𑌾𑌤𑍍𑌮𑌨𑌃 𑌸𑌕𑌲𑌪𑍍𑌰𑌵𑍃𑌤𑍍𑌤𑌿𑌷𑍁 𑌸𑌾𑌧𑌨𑌤𑍍𑌵𑌾𑌤𑍍 𑌤𑌨𑍍𑌨𑌾𑌯𑌕𑌤𑍍𑌵𑌾𑌤𑍍 । 𑌤𑌸𑍍𑌯𑌾𑌪𑌿 𑌪𑌰𑌃 𑌸𑌰𑍍𑌵𑌾𑌨𑍍𑌤𑌰𑍍𑌯𑌾𑌮𑍀 𑌪𑌰𑌮𑌾𑌤𑍍𑌮𑌾............𑌯𑌥𑌾 𑌕𑌸𑍍𑌯𑌾𑌪𑌿 𑌆𑌤𑍍𑌮𑌨𑌿𑌯𑌨𑍍𑌤𑌾 𑌸𑌰𑍍𑌵𑌸𑍍𑌯 𑌤𑌤𑍍𑌤𑌂 𑌕𑌾𑌰𑌣𑌤𑍍𑌵𑌂 𑌵𑍃𑌤𑍍𑌤𑌿𑌕𑌾𑌰𑌾𑌤𑍍 । 𑌸 𑌸𑌰𑍍𑌵𑌜𑍍𑌞𑌯𑌥𑌾𑌤𑌥𑌾 𑌸𑌨𑌸𑍍𑌯𑌾𑌪𑌿 𑌨𑌿𑌵𑌰𑍍𑌤𑌕𑌃 । 𑌪𑌰𑌾𑌤𑍍𑌤𑍁 𑌤𑌚𑍍𑌛𑍍𑌰𑍁𑌤𑍇𑌰𑌿𑌤𑌿 𑌜𑍀𑌵𑌾𑌤𑍍𑌮𑌨𑌃 𑌕𑌰𑍍𑌤𑍃𑌤𑍍𑌵𑌂 𑌪𑌰𑌮𑌾𑌤𑍍𑌮𑌾𑌯𑌤𑍍𑌤𑌮𑌿𑌤𑌿 𑌵𑌕𑍍𑌷𑍍𑌯𑌤𑍇 ॥" "𑌤𑌸𑍍𑌯 𑌚 𑌵𑌶𑍀𑌕𑌰𑌣𑌂 𑌤𑌚𑍍𑌛𑌰𑌣𑌾𑌗𑌤𑌿𑌰𑍇𑌵 । 𑌯𑌥𑌾𑌹 "𑌤𑌮𑍇𑌵 𑌶𑌰𑌣𑌂 𑌗𑌚𑍍𑌛" "𑌦𑌿𑌶𑌂𑌯𑌾𑌂 𑌚, 𑌸 𑌏𑌷 𑌸𑌰𑍍𑌵𑍇𑌷𑍁" "𑌯𑌚𑍍𑌛𑍍𑌰𑌾𑌦𑍍𑌧𑌵𑌾𑌨𑍍" 𑌇𑌤𑌿 𑌸𑌯𑌾𑌦𑌿𑌨𑌿𑌰𑍂𑌪𑌿𑌤𑌾𑌨𑌾𑌮𑌿𑌨𑍍𑌦𑍍𑌰𑌿𑌯𑌾𑌣𑌾𑌂 𑌵𑌶𑍀𑌕𑌾𑌰𑌪𑍍𑌰𑌕𑌾𑌰𑍋𑌽𑌯𑌮𑍁𑌚𑍍𑌯𑌤𑍇 ।" 𑌇𑌤𑌿 𑌶𑍍𑌰𑍀𑌭𑌾𑌷𑍍𑌯𑍇 𑌵𑌶𑍀𑌕𑌾𑌰𑍍𑌯𑌕𑍇 𑌉𑌤𑍍𑌤𑌰𑍋𑌤𑍍𑌤𑌰𑌪𑍍𑌰𑌾𑌧𑌾𑌨𑍍𑌯𑍇𑌨𑍋𑌤𑍍𑌤𑌰𑍋𑌤𑍍𑌤𑌰𑌪𑌰𑌕𑌵𑍇𑌦𑍈𑌕𑌰𑌸𑍍𑌯𑍈𑌵 𑌪𑍍𑌰𑌦𑌰𑍍𑌶𑌿𑌤𑌂 ॥

𑌕𑍃𑌷𑍍𑌣𑌾𑌦𑍍𑌵𑍈𑌪𑌾𑌯𑌨𑌪𑍍𑌰𑌭𑍃𑌤𑌿𑌭𑌿𑌃 𑌵𑍇𑌦𑌵𑌾𑌦𑍀𑌨𑌾𑌂 𑌵𑌶𑍀𑌕𑌾𑌰𑍍𑌯𑌪𑌰𑌂𑌪𑌰𑌾𑌯𑌾𑌃 𑌸𑍍𑌵𑌾𑌰𑌸𑍇𑌨 𑌵𑌶𑍀𑌕𑍃𑌤𑌾𑌃 𑌶𑍍𑌰𑍀𑌦𑍀𑌕𑍍𑌷𑌿𑌤𑌾𑌃 𑌪𑌰𑌿𑌦𑍇𑌵 𑌤𑌾𑌦𑍃𑌶𑌨𑌾𑌜𑌗𑍁𑌃 "𑌤𑌤𑍍𑌰 𑌹𑌿 𑌇𑌨𑍍𑌦𑍍𑌰𑌿𑌯𑍇𑌭𑍍𑌯𑌸𑍍𑌤𑍁 𑌵𑌿𑌷𑌯𑌾 𑌵𑌶𑍀𑌕𑌾𑌰𑍍𑌯𑌕𑍇 𑌪𑌰𑌾𑌃 𑌯𑌤𑍋 𑌵𑌶𑍍𑌯𑍇𑌨𑍍𑌦𑍍𑌰𑌿𑌯𑌸𑍍𑌯𑌾𑌪𑍀𑌨𑍍𑌦𑍍𑌰𑌿𑌯𑌸𑌙𑍍𑌗𑌿𑌤𑍍𑌵𑍇𑌨𑍍𑌦𑍍𑌰𑌿𑌯𑌵𑌿𑌜𑍃𑌮𑍍𑌭𑌣𑌾𑌤𑍍 । 𑌤𑍇𑌭𑍍𑌯𑍋𑌽𑌪𑌿 𑌮𑌨𑌃 𑌪𑌰𑌂 । 𑌮𑌨𑌸𑌿 𑌵𑌿𑌷𑌯𑌪𑍍𑌰𑌵𑌣𑍇 𑌵𑌿𑌷𑌯𑌸𑌙𑍍𑌗𑌿𑌤𑍍𑌵𑍇𑌨𑌾𑌪𑌿 𑌪𑍍𑌰𑌾𑌗𑍍𑌵𑌿𑌜𑍃𑌮𑍍𑌭𑌣𑌾𑌤𑍍 । 𑌤𑌸𑍍𑌮𑌾𑌦𑌪𑌿 𑌬𑍁𑌦𑍍𑌧𑌿𑌃 𑌪𑌰𑌾 । 𑌇𑌦𑌿𑌤𑍍𑌥𑌂 𑌕𑌤𑍍𑌯𑍁𑌪𑌪𑌤𑍍𑌤𑌿𑌤𑍍𑌵𑍇𑌨𑍍𑌦𑍍𑌰𑌿𑌯𑌾𑌦𑌿𑌵𑌶𑍀𑌕𑌾𑌰𑍍𑌯𑌤𑌾𑌯𑌾𑌂 𑌮𑌨𑌸𑍋𑌽𑌕𑌿𑌞𑍍𑌚𑌿𑌤𑍍𑌕𑌰𑌤𑍍𑌵𑌾𑌤𑍍 । 𑌤𑌦𑍇𑌤𑌦𑌵𑍍𑌯𑍁𑌤𑍍𑌪𑌨𑍍𑌨𑌾 𑌪𑌰𑌃,

𑌸𑌾𑌕𑍍𑌷𑌿𑌤𑍍𑌵𑌾𑌦𑌿𑌦𑍍𑌰𑌵𑍍𑌯𑌾𑌨𑍍𑌤𑌰𑌾𑌯𑍋𑌗𑌵𑌾𑌤𑍍 । 𑌤𑌸𑍍𑌮𑌾𑌦𑌪𑌿 𑌶𑌰𑍀𑌰𑌂 𑌪𑌰𑌂; 𑌤𑌦𑌾𑌤𑍍𑌮𑌕𑌤𑍍𑌵𑍇𑌽𑌪𑌿 𑌤𑌚𑍍𑌛𑌰𑍀𑌰𑌿𑌣 𑌆𑌤𑍍𑌮𑌨𑍋 𑌸𑌾𑌕𑍍𑌷𑌾𑌤𑍍 𑌪𑍍𑌰𑌤𑌿𑌪𑌾𑌦𑌕𑌤𑍍𑌵𑌪𑍍𑌰𑌕𑌾𑌰𑌣𑌾𑌤𑍍 । 𑌅𑌤 𑌏𑌵 𑌶𑍍𑌰𑍁𑌤𑌯𑍋 𑌬𑍍𑌰𑌹𑍍𑌮𑌾𑌦𑌿𑌭𑌿𑌃 𑌶𑌰𑍀𑌰𑌵𑌾𑌚𑌕𑌶𑌬𑍍𑌦𑍈𑌸𑍍𑌤𑌦𑍍𑌵𑌤𑍍𑌵𑌮𑍇𑌵 𑌪𑍍𑌰𑌤𑌿𑌪𑌾𑌦𑌯𑌨𑍍𑌤𑍀𑌤𑌿 𑌵𑌾𑌚𑌕𑌾𑌨𑌾𑌮𑍇𑌵 𑌪𑌰𑌮𑌾𑌤𑍍𑌮𑌪𑌰𑌤𑍍𑌵𑌮𑍁𑌚𑍍𑌯𑌤𑍇 " 𑌇𑌤𑌿 ॥

" 𑌪𑌰𑌶𑌬𑍍𑌦𑌃 𑌶𑍍𑌰𑍇𑌷𑍍𑌠𑌵𑌚𑌨 𑌇𑌤𑍍𑌯𑌰𑍍𑌥𑌃 " 𑌇𑌤𑍍𑌯𑌨𑍇𑌨 𑌸𑌾𑌧𑌾𑌰𑌣𑌤𑌾𑌵𑍍𑌯𑌾𑌵𑍃𑌤𑍍𑌤𑌿𑌃 " 𑌶𑍍𑌰𑍇𑌷𑍍𑌠𑍍𑌯𑌂 𑌚 𑌵𑌾𑌚𑌕𑌾𑌰𑍍𑌥𑌾𑌪𑍇𑌕𑍍𑌷𑌂 𑌵𑌿𑌵𑌕𑍍𑌷𑌿𑌤𑌮𑌿𑌤𑌿 𑌨 𑌤𑌸𑍍𑌯 𑌪𑍍𑌰𑌯𑍋𑌜𑌕𑌤𑍍𑌵𑍇𑌨𑌾𑌪𑌿 𑌕𑌾𑌰𑌣𑌤𑍍𑌵𑌮𑍍 𑌅𑌪𑍇𑌕𑍍𑌷𑌣𑍀𑌯𑌮𑌿𑌤𑌿 𑌭𑌾𑌵𑌃 " 𑌇𑌤𑌿 𑌵𑍍𑌯𑌾𑌖𑍍𑌯𑌾𑌤𑌂 𑌪𑌰𑌿𑌮𑌲𑍇 ॥

𑌅𑌤𑍍𑌰 𑌰𑌾𑌮𑌾𑌨𑍁𑌜𑌭𑌾𑌷𑍍𑌯𑍇 𑌪𑍍𑌰𑌯𑍋𑌗𑌾𑌨𑍍𑌤𑌰𑌾𑌦𑌿𑌪𑍍𑌰𑌯𑍋𑌗𑍇𑌣, 𑌰𑌾𑌮𑌾𑌨𑍁𑌜𑌵𑌾𑌕𑍍𑌯𑍇 " 𑌶𑌰𑍀𑌰𑌂 𑌰𑌥𑌮𑍇𑌵 𑌚 " 𑌇𑌤𑌿 𑌶𑍍𑌰𑍁𑌤𑌿𑌤𑌸𑍍𑌯 𑌶𑌰𑍀𑌰𑌸𑍍𑌯 𑌪𑌰𑌮𑌶𑍍𑌰𑍁𑌤𑍇𑌨𑌾𑌭𑍍𑌯𑌸𑍍𑌤 𑌶𑌬𑍍𑌦𑍇𑌨 𑌗𑍍𑌰𑌹𑌣𑌮𑌿𑌤𑌿 𑌪𑌰𑌿𑌤𑌸𑍍𑌤𑌦𑍍𑌵𑍇𑌦𑍇𑌤𑍍𑌯𑍁𑌕𑍍𑌤𑌿𑌃 । 𑌉𑌪𑌶𑍍𑌰𑍁𑌤𑌂 𑌰𑌥𑌸𑍍𑌵𑌰𑍂𑌪𑌿𑌤𑌂 𑌶𑌰𑍀𑌰𑌮𑍍 । 𑌤𑌦𑍇𑌕𑌾𑌰𑍍𑌥𑍍𑌯𑌂 𑌪𑌰𑌿𑌶𑌿𑌷𑍍𑌟𑌸𑍍𑌯𑌾𑌭𑍍𑌯𑌸𑍍𑌤𑌸𑍍𑌯 𑌪𑌰𑌮𑌶𑍍𑌰𑍁𑌤𑌸𑍍𑌯 ॥

𑌦𑍍𑌵𑌿𑌤𑍀𑌯𑌸𑍍𑌯𑌾𑌪𑍍𑌯𑌾𑌸𑍍𑌯𑌾𑌦𑌾𑌹𑌰𑌣𑍇𑌽𑌪𑌿 𑌦𑍋𑌷𑍋 𑌨 𑌭𑌵𑌤𑌿 । 𑌭𑌾𑌷𑍍𑌯𑌸𑍍𑌵𑌾𑌰𑌸𑍍𑌯𑌾𑌰𑍍𑌥𑌸𑍍𑌯 𑌪𑍍𑌰𑌤𑌿𑌪𑌾𑌦𑌨𑌾𑌤𑍍 𑌯𑌦𑍍𑌯𑌪𑍍𑌯𑌰𑍍𑌥𑌾𑌨𑍍𑌤𑌰𑌸𑍍𑌯𑌾𑌪𑌿 𑌸𑌮𑍍𑌭𑌵𑍋 𑌨 𑌦𑍋𑌷𑌃 ॥

" 𑌅𑌵𑍍𑌯𑌕𑍍𑌤𑌶𑌬𑍍𑌦𑍇𑌨 𑌚𑌯𑌂 𑌵𑍍𑌯𑌕𑍍𑌤𑌸𑍍𑌯 𑌶𑌰𑍀𑌰𑌸𑍍𑌯𑌾𑌭𑌿𑌧𑌾𑌨𑌂, 𑌤𑌤𑍍𑌰𑌾𑌹 —" 𑌸𑍂𑌕𑍍𑌷𑍍𑌮𑌂 𑌤𑍁 𑌤𑌦𑌰𑍍𑌹𑌤𑍍𑌵𑌾𑌤𑍍 । " 𑌸𑍂𑌕𑍍𑌷𑍍𑌮𑌤𑌸𑍂𑌕𑍍𑌷𑍍𑌮𑌂 𑌅𑌵𑍍𑌯𑌾𑌕𑍃𑌤𑌂 𑌭𑍂𑌤𑌸𑍂𑌕𑍍𑌷𑍍𑌮𑌾𑌦𑌿𑌶𑌿𑌷𑍍𑌟𑌾𑌵𑌸𑍍𑌥𑌂 𑌶𑌰𑍀𑌰𑌂 𑌭𑌵𑌤𑌿 । 𑌤𑌦𑌵𑍍𑌯𑌾𑌕𑍃𑌤𑌿𑌭𑍂𑌤 𑌶𑌰𑍀𑌰𑌾𑌵𑌸𑍍𑌥𑌾𑌵𑍍𑌯𑌕𑍍𑌤𑌶𑌬𑍍𑌦𑍇𑌨𑍋𑌚𑍍𑌯𑌤𑍇 । 𑌤𑌦𑌰𑍍𑌹𑌤𑍍𑌵𑌾𑌤𑍍 । 𑌤𑌸𑍍𑌯𑌾𑌵𑍍𑌯𑌾𑌕𑍃𑌤𑌸𑍍𑌯𑌾𑌦𑍍𑌯𑌵𑍍𑌯𑌕𑍍𑌤𑌸𑍍𑌯 𑌪𑌰𑌵𑌿𑌕𑌾𑌰𑌾𑌪𑌸𑍍𑌯 𑌰𑌥𑌵𑌦𑍍𑌰𑍂𑌪𑌣𑌾𑌯𑍋𑌗𑍍𑌯𑌤𑍍𑌵𑌾𑌦𑍍 𑌵𑍍𑌯𑌕𑍍𑌤𑍍𑌯𑌰𑍍𑌹𑌤𑍍𑌵𑌾𑌤𑍍 " 𑌇𑌤𑍍𑌯𑍁𑌪𑌭𑌾𑌷𑍍𑌯𑍇 ॥

𑌪𑍍𑌰𑌯𑍁𑌕𑍍𑌤𑍇 𑌶𑌰𑍀𑌰𑌾𑌵𑍍𑌯𑌕𑍍𑌤𑌶𑌬𑍍𑌦𑌯𑍋𑌃 𑌪𑌰𑌿𑌶𑍇𑌷𑌾𑌦𑍇𑌕𑌵𑌿𑌷𑌯𑌕𑌤𑍍𑌵𑌂 𑌚 । 𑌰𑌾𑌮𑌾𑌨𑍁𑌜𑌭𑌾𑌷𑍍𑌯𑌸𑍍𑌯 𑌪𑍍𑌰𑌯𑍋𑌗𑌂

ca sambhavati | avyaktaśabdasyopādānataḥ śarīra-
pratyayo vā, sūkṣmasthūlaśarīraśabdasyopādānato'-
vyaktapratyayo veti viśaye śarīraśabdenāvyakta-
mupacaryatām iti sāṅkhyāḥ | upacāre kiṃ nimittam | avya-
ktaśabdasya [illegible] kā vinigamanā | ato-
'ntaraṃ dīyate sūtreṇa | "sūkṣmaṃ tu" ityavyaktaṃ
sūkṣmaṃ sthūlena śarīrārambheṇa pariṇatatvād upacā-
ranimittasya kāryakāraṇabhāvasya [illegible] sambha-
vāt | idaṃ copacāre nimittam avyaktaṃ bhavatyavyaktam eva śa-
rīraṃ sampadyata ityavyaktasya śarīraṃ prati prakṛtitva bodha-
nena | ko'syopacāra iti pūrvokte'vyaktaśabdasya śarī-
re upacārataḥ pratyaya ityucyate | sūkṣmaṃ tviti
śarīrasyaiva pūrvaṃ sūkṣmāvasthāvyaktam iti sūcya-
te | viśīrṇaṃ kiṃ na syād iti pakṣe śarīrake na
pariṇatasyaiva sūkṣmasyāvyaktasya [illegible]
[illegible] ityucyate | [illegible]
[illegible] | śarīrādīnām eva [illegible]
[illegible] | [illegible] sambhā-
[illegible] | avyaktasya sū-
[illegible] śarīrakenāpariṇatasya na [illegible]
[illegible] | na tasya [illegible]
tasyaiva śarīrasya [illegible] | [illegible]
iti sthūlaśarīrasyaiva [illegible] | [illegible]
[illegible] | iti [illegible]
[illegible] ||

"sūkṣmasūkṣmāvasthāvyākṛtaṃ [illegible] viśeṣāvasthaṃ
śarīraṃ bhavati | tatasya kāraṇāvasthāvyaktaśabdena sthū-
laṃ śarīram evopacārād ucyata ityarthaḥ | [illegible]
śabdasya [illegible], [illegible] sthūlaśarīra
[illegible] | sthū-

ஶரீரஸ்யைவ கார்யத்வாத், தஸ்யைவ ஸ்வீகார்ய-த்வாச்ச தேவாதிநஸ்யாபேக்ஷிதத்வாத்; அவ்யக்தஸ்யைவ காரணத்வாதிநா ஸூக்ஷ்மஶரீரலக்ஷணேதி பாவ:" இதி பாவப்ரகாஶிகாயாம் ஸூத்ரார்தவிவரணம் ॥

"ஸுகது:க்கம் கார்யாபேக்ஷம் । பாரார்த்யாயாஸாய-ந ப்ரவ்ருத்த்யர்ததாரதம்யேந ஸுகது:க்கம் ப்ரகரணஸித்தம் । ஔபாதிகஸுவிஶேஷேऽபி பாரார்த்யாயாஸப்ரவ்ருத்த்யர்த-தாரதம்யவிரோதாத், தத ஏவாவ்யக்தஸ்ய ஸ்வீகார்ய-காரணத்வாச்ச காரணே கார்யோபசாராச்சரீரஸ்யைவ ஸூக்ஷ்மஸூக்ஷ்மாபேக்ஷயா ந யாயாத இத்யர்த:" இதி ப்ரபாதப்ரகாஶிகா ॥

"தத்ஸுகது:க்காநாம்" இத்யஸ்ய தஸ்ய ஸுகது:க்கஹேதுத்வ-மாதித்யர்த: । "தஸ்ய" இத்யவ்யாக்ருதஸ்ய ஸூக்ஷ்மஸ்ய ஶரீரஸ்ய ச பரிணதஸ்ய பராமர்ஶ: । "ஸூக்ஷ்மத்வம் ஸ்வரூபாவஸ்யாவிதம் । ஸூக்ஷ்மாவஸ்யம் ஶரீரமவ்யக்தஶப்த-விஷயதயா பாஸ்யம் । அதஸ்தயாவியாதிரூவ்யபராமர்ஶ இதி பாவ:" இதி ப்ரபாதப்ரகாஶிகா । "நநு தத்ஸுக-து:க்காதித்யத்ர தத்ஶப்தேந விகாராவஸ்தாவ்யாக்ருதாதி ஸூக்ஷ்மாந்த: கதம் பராமர்ஶ: । ஸூக்ஷ்மேதி ஸௌத்ரபதேந ஸூக்ஷ்ம-பதார்தஸ்ய ப்ரக்ருததயா விகாராவஸ்தாவ்யாக்ருதஸ்யாப்ரஸ்துதத்வாச்ச ஶரீரப்ரவ்ருத்தேரிதி ப்ரபஞ்சஸ்ய ப்ரக்ருதே ஶரீரஸ்ய ப்ரஸ்துதத்வாத், அஸூக்ஷ்மஶ்ச ஸூக்ஷ்மேத்ர ஸூக்ஷ்மேதிதி நிர்திஷ்டத்வாச்ச ஶரீரபாவாவஸ்தம் ஸூக்ஷ்மம் பாஸ்யம் । விஶிஷ்டஸ்ய ப்ராக்ப்ரஸ்துதஸ்ய தத்ஶப்தேந பராமர்ஶ: ஸம்பவதி" இதி பாவப்ரகாஶிகா விவரணம் । "தத ஶப்தார்தஶாயாஸாய நாநாபேவ ப்ரபஞ்சகவாக்ய பரகாவ-யிவாநேऽபி ப்ராக்ப்ரஸ்துதஸூக்ஷ்மஸ்ய பாதயாகாரஶரீர-ஸ்யைவ க்ரஹணம் யுக்தமிதி பாவ:" இதி சோக்தம் தத்ர ।

𑌏𑌵𑌂 𑌸𑍍𑌥𑌿𑌤𑍇 ‘𑌅𑌤𑍍𑌰𑌾𑌸𑍍𑌤𑌿 𑌶𑍍𑌰𑍀𑌭𑌾𑌷𑍍𑌯𑍇 । 𑌸𑍂𑌕𑍍𑌷𑍍𑌮𑌂 𑌤𑍁, 𑌶𑌰𑍀𑌰𑌾𑌵𑌸𑍍𑌥𑌂 𑌭𑍂𑌤𑌸𑍂𑌕𑍍𑌷𑍍𑌮𑌮𑍍 𑌅𑌵𑍍𑌯𑌕𑍍𑌤𑌶𑌬𑍍𑌦𑍇𑌨𑍋𑌚𑍍𑌯𑌤𑍇 । 𑌤𑌸𑍍𑌯𑍈𑌵 𑌤𑌦𑌰𑍍𑌹𑌤𑍍𑌵𑌾𑌤𑍍, 𑌰𑌥𑌵𑌤𑍍𑌤𑍍𑌰𑌾𑌰𑌾𑌷𑌾𑌯𑌸𑌾𑌯𑌨𑌵𑍍𑌯𑌕𑍍𑌤𑌤𑍍𑌵𑌾𑌰𑍍𑌹𑌤𑍍𑌵𑌾𑌦𑌿𑌤𑌿 । 𑌅𑌤𑍍𑌰 𑌸𑍂𑌕𑍍𑌷𑍍𑌮𑌂 𑌤𑍁 𑌗𑍃𑌹𑍀𑌤𑌂 𑌤𑌸𑍍𑌯𑍈𑌵𑌾𑌵𑍍𑌯𑌕𑍍𑌤𑌶𑌬𑍍𑌦𑌾𑌰𑍍𑌹𑌤𑍍𑌵𑌾𑌦𑌿𑌤𑌿 𑌸𑍍𑌵𑌰𑍂𑌪𑌤𑌃 𑌪𑍍𑌰𑌤𑍀𑌯𑌤𑍇 । 𑌨 𑌤𑍁 𑌪𑍍𑌰𑌵𑍍𑌯𑌕𑍍𑌤𑌤𑍍𑌵𑌾𑌰𑍍𑌹𑌤𑍍𑌵𑌾𑌦𑌿𑌤𑌿 𑌵𑌿𑌶𑍇𑌷𑌸𑍍𑌵𑌰𑍂𑌪𑌵𑌿𑌶𑍇𑌷𑌣𑌃” 𑌇𑌤𑌿 𑌭𑌵𑌦𑍁𑌕𑍍𑌤𑌿𑌃 । “𑌤𑌸𑍍𑌯𑍈𑌵 𑌤𑌦𑌰𑍍𑌹𑌤𑍍𑌵𑌾𑌤𑍍” 𑌇𑌤𑌿 𑌨𑌾𑌸𑍍𑌥𑌾𑌕𑌷𑌿𑌯𑍁𑌕𑍍𑌤𑌃 । “𑌅𑌸𑍍𑌯𑍈𑌵𑌾𑌰𑍍𑌹𑌤𑍍𑌵𑌾𑌤𑍍” 𑌇𑌤𑍍𑌯𑍇𑌵𑌾𑌯𑍁𑌕𑍍𑌤𑌃 । “𑌕𑌾𑌰𑌣𑌭𑍂𑌤𑌸𑍂𑌕𑍍𑌷𑍍𑌮𑌾𑌵𑌸𑍍𑌥𑌾𑌵𑌾𑌚𑍍𑌯𑍋𑌽𑌵𑍍𑌯𑌕𑍍𑌤𑌶𑌬𑍍𑌦𑌃 𑌕𑌾𑌰𑍍𑌯𑌾𑌵𑌸𑍍𑌥𑌾𑌵𑌿𑌶𑍇𑌷𑌭𑍂𑌤𑌶𑌰𑍀𑌰𑍇 𑌉𑌪𑌚𑌰𑍍𑌯𑌤𑍇” 𑌇𑌤𑌿 𑌪𑍍𑌰𑌥𑌮𑌵𑍇𑌣𑍍𑌣𑌾𑌯𑍁𑌃 । “𑌪𑍍𑌰𑌕𑍃𑌤𑍇𑌵𑌿𑌕𑌾𑌰𑌾𑌣𑌾𑌂𑌚𑌾𑌨𑌨𑍍𑌯𑌤𑍍𑌵𑌾𑌤𑍍 𑌪𑍍𑌰𑌕𑍃𑌤𑍇𑌰𑌵𑍍𑌯𑌕𑍍𑌤𑌤𑍍𑌵𑌂 𑌵𑌿𑌕𑌾𑌰𑍇 𑌉𑌪𑌚𑌰𑍍𑌯𑌤𑍇 । 𑌯𑌥𑌾 ‘𑌗𑍋𑌭𑌿𑌃 𑌶𑍍𑌰𑍀𑌣𑍀𑌤 𑌮𑌤𑍍𑌸𑌰𑌮𑍍’ 𑌇𑌤𑌿 𑌗𑍋𑌶𑌬𑍍𑌦𑍋 𑌵𑌿𑌕𑌾𑌰𑍇 𑌪𑌯𑌸𑌿” 𑌇𑌤𑌿 𑌭𑌾𑌮𑌤𑍀 । “𑌕𑌾𑌰𑌣𑌵𑌾𑌚𑌿𑌶𑌬𑍍𑌦𑌸𑍍𑌯 𑌕𑌾𑌰𑍍𑌯𑍇 𑌉𑌪𑌚𑌾𑌰𑌃” 𑌇𑌤𑌿 𑌸𑍂𑌤𑍍𑌰𑍇𑌣𑌾𑌵𑍍𑌯𑌕𑍍𑌤 𑌇𑌤𑍍 𑌭𑌾𑌷𑍍𑌯𑌸𑌂𑌮𑌤𑌮𑍍 । “𑌸𑍂𑌕𑍍𑌷𑍍𑌮𑌂 𑌤𑍍𑌵𑌿𑌹 𑌕𑌾𑌰𑌣𑌾𑌤𑍍𑌮𑌨𑌾 𑌶𑌰𑍀𑌰𑌂 𑌵𑌿𑌵𑌕𑍍𑌷𑍍𑌯𑌤𑍇” 𑌇𑌤𑌿 𑌪𑍍𑌰𑌥𑌮𑌵𑍇𑌣𑍍𑌣𑌵𑍍𑌯𑌾𑌵𑍍𑌯𑌾 𑌸𑌵𑌹𑌾𑌷𑍍𑌯 । “𑌸𑍂𑌕𑍍𑌷𑍍𑌮𑌸𑍍𑌯𑌾𑌵𑍍𑌯𑌕𑍍𑌤𑌶𑌬𑍍𑌦𑌾𑌰𑍍𑌹𑌤𑍍𑌵𑌾𑌤𑍍” 𑌇𑌤𑍍𑌯𑌤𑍍𑌰 𑌵𑌿𑌵𑌰𑌣𑌭𑌾𑌷𑍍𑌯𑍇 । “𑌸𑍍𑌥𑍂𑌲𑌶𑌰𑍀𑌰𑌾𑌤𑍍𑌮𑌕𑌂 𑌭𑍂𑌤𑌸𑍂𑌕𑍍𑌷𑍍𑌮𑌂 𑌕𑌾𑌰𑌣𑌾𑌵𑍍𑌯𑌕𑍍𑌤𑌶𑌬𑍍𑌦𑍇𑌨 𑌦𑌰𑍍𑌶𑌯𑌤𑌿” 𑌇𑌤𑌿 𑌵𑌾𑌚𑌸𑍍𑌪𑌤𑌿𑌮𑌿𑌶𑍍𑌰𑌾𑌃 । “𑌸𑍍𑌥𑍂𑌲𑍋𑌽𑌪𑌿 𑌸𑍂𑌕𑍍𑌷𑍍𑌮𑌾𑌵𑌸𑍍𑌥𑌾𑌕𑌾𑌰𑍍𑌯𑌾𑌵𑍍𑌯𑌕𑍍𑌤𑌶𑌬𑍍𑌦𑍇𑌨𑍋𑌕𑍍𑌤𑌂 𑌵𑌿𑌕𑌾𑌰𑍇𑌣 𑌪𑍍𑌰𑌕𑍃𑌤𑌿𑌶𑌬𑍍𑌦𑌾𑌰𑍍𑌹𑌤𑍍𑌵𑌾𑌤𑍍” 𑌇𑌤𑌿 𑌆𑌨𑌨𑍍𑌦𑌾𑌨𑌨𑍍𑌦𑌾𑌃 ॥

𑌅𑌤𑍍𑌰 𑌸𑌾𑌙𑍍𑌖𑍍𑌯𑌃 𑌪𑍂𑌰𑍍𑌵𑌪𑌕𑍍𑌷𑍀 । 𑌪𑍍𑌰𑌥𑌮𑌸𑍂𑌤𑍍𑌰𑍇 𑌯𑌦𑍁𑌕𑍍𑌤𑌂 𑌸𑌿𑌦𑍍𑌧𑌾𑌨𑍍𑌤𑌿𑌨𑌾 𑌤𑌦𑌾𑌕𑍍𑌷𑌿𑌪𑍍𑌯 𑌸𑌥𑌵𑍍𑌯𑌾𑌪𑌨𑍇 𑌤𑍇𑌨 𑌪𑍍𑌰𑌥𑌮𑌿𑌤𑌵𑍍𑌯𑌮𑍍 । 𑌤𑌦𑌭𑌾𑌵𑌿𑌤𑌂 𑌚 𑌪𑍍𑌰𑌤𑍍𑌯𑌵𑌸𑍍𑌥𑍀𑌯𑌂 𑌸𑌿𑌦𑍍𑌧𑌾𑌨𑍍𑌤𑌿𑌨𑌾 । 𑌪𑌰𑌿𑌶𑍇𑌷𑌨𑍍𑌯𑌾𑌯𑍇𑌨 𑌶𑌰𑍀𑌰𑌶𑌬𑍍𑌦𑌸𑍍𑌯 𑌸𑍍𑌥𑌾𑌨𑍇𑌽𑌵𑍍𑌯𑌕𑍍𑌤𑌶𑌬𑍍𑌦𑌃 𑌪𑌠𑌿𑌤 𑌇𑌤𑌿 𑌜𑍍𑌞𑌾𑌯𑌤𑍇 । 𑌅𑌤𑍋𑌽𑌵𑍍𑌯𑌕𑍍𑌤𑌶𑌬𑍍𑌦𑍇𑌨 𑌶𑌰𑍀𑌰𑌗𑍃𑌹𑍀𑌤𑌿𑌃 𑌪𑍍𑌰𑌥𑌮𑌸𑍂𑌤𑍍𑌰𑍇 । 𑌅𑌵𑍍𑌯𑌕𑍍𑌤𑌶𑌬𑍍𑌦𑌸𑍍𑌯 𑌕𑌥𑌂 𑌶𑌰𑍀𑌰𑍇 𑌪𑍍𑌰𑌵𑍃𑌤𑍍𑌤𑌿𑌰𑌿𑌤𑌿 𑌨 𑌤𑌦𑍍𑌵𑍍𑌯𑍁𑌶𑌙𑍍𑌕𑌾; 𑌕𑌿𑌂 𑌤𑍁 𑌸𑌾𑌙𑍍𑌖𑍍𑌯𑌸𑍍𑌯𑌾𑌕𑍍𑌷𑍇𑌪𑌃 । 𑌉𑌭𑌯𑍋𑌃 𑌶𑌬𑍍𑌦𑌯𑍋𑌃 𑌪𑌰𑌸𑍍𑌪𑌰𑌵𑌿𑌷𑌯𑌤𑍍𑌵𑍇 𑌨𑌿𑌶𑍍𑌚𑌿𑌤𑍇,

அவ்யக்தஶப்³த³ஸ்ய மேவ்யக்தமஸ்தீதி ஸாங்க்²யா வத³ந்தி । “கார-
ணவாச்யாவ்யக்தஶப்³த³ஸ்ய கார்யே ஶரீரே உபசரிதத்வம் ந்யா-
ய்யம்; கோ³பி⁴: ஶ்ரீணீத மத்ஸரமித்யாதா³விவ । அவ்யக்தஸ்ய ந
[illegible] ।” இத³ம்
த்³வயம் ஶிக்ஷணீயம் ஸாங்க்²யபக்ஷநிரஸநாய ॥

ப⁴வத்விதாஶங்காயாம் வக்தி தோ³ஷா: । ஸூக்ஷ்மஶரீர-
மாத்ரஸ்ய அவ்யக்தஶப்³தே³ந க்³ரஹணமிதி வ்யாக்²யாய அநந்தரம்
உக்தத்வம் ஸூக்ஷ்மஶரீரஸ்யாபி ஸ்தூ²லஶரீரம் ப்ரதி கார-
ணத்வாத் ஸூக்ஷ்மஶரீரஶப்³த³ஸ்ய ஸ்தூ²லே உபசார இதி வக்த-
வ்யம் ப⁴வதி । ஸாங்க்²யாகல்பிதாவ்யக்தஸ்ய க்³ரஹணே
ஸத்த்வப்ரோக்த விவக்ஷிதா ஸாங்க்²யாகல்பிதாவ்யக்தமஹாபூ⁴த-
மிதி விவக்ஷிதகாரணாந்தரஸ்ய ப்ரோக்த ஸாங்க்²யஸ்ய ப்ரத்யப-
ஸ்தா²நம், தத³ஹம்பா⁴வமஹாபூ⁴த விவக்ஷிதா ப்ரஹாயீந கதமோத்த-
வ்யதிரேகப்ரதிபாத³நம் ச ந ஸம்ப⁴வேத । “ஸ ஸர்வ த்ஹிம்
ப்ரதா⁴நகாரணவாத³ ஸர்வம் ஸத்யாபத்³யேத, அபி ஹ்ருத்³ய ஜக³
த: ப்ராக³வஸ்தா²யா: ப்ரதா⁴நகேவலாஹம்பா⁴வமஹாபூ⁴த” இதி ப⁴வ
த்³ருஷ்டா ஸாங்க்²யே ஸம்ஜிதா ஸாமர்த்²யாபத்திரப்⁴யாஷிதா । “அ
ஸ்தா²வ்யத்வே — யதி³ வயம் ஸ்வதந்த்ரம் காஞ்சித் ப்ராக³வஸ்தா²ம்
ஜக³த: காரணகேவலாஹம்பா⁴வமப்⁴யுபக³ச்சே²ம, ப்ரஸஞ்ஜயேம ததா³ ப்ர
தா⁴நகாரணவாத³ம் । பரமேஶ்வராதீ⁴நா த்வியமஸ்மாபி⁴: ப்ராக³
வஸ்தா² ஜக³தோऽப்⁴யுபக³ம்யதே; ந ஸ்வதந்த்ரா” இதி விஶா
லே உத்தரம் பா⁴ஷிதம் । ஸூத்ரஸ்தூ²லஶரீரநாவ்யக்தஸ்ய
விவக்ஷிதத்வாத் “அவ்யக்தம் து காரணவாசகம் பத³ம் கார்யே
ஶரீரே உபசர்யதே । அவ்யக்தஶப்³த³வாச்யவ்யக்தஶப்³தா³பா⁴ஸ
த்வாத்” இதி பூர்வபக்ஷாஶயம் ।

அவ்யக்தஶப்³த³ஸ்ய ந ஸூக்ஷ்மே ஶக்திவாசகத்வம் । ஶ
ரீரமேவ தேந போ³த்⁴யதே லக்ஷணாவ்ருத்த்யா । வாச்யார்த²
ஸந்நிகர்ஷ: ஸூக்ஷ்மே ஸூக்ஷ்மத்வாதி³தி । லக்ஷ்யார்த²: ஶரீ
ரே கார்யகாரணஸந்நிகர்ஷ: ஸூக்ஷ்மே ஸூக்ஷ்ம

ஜெ.ந । ஐ.த்யம் வாவ்யாய..ஷஹிகஷ..ஃ । தாதய..ரந்வ
வ..திஷ..க்ஷணாஸீஜ்ஜ । வ..ரா..ஷாய..ஷாயநாய வஶீகா
ய..வரம்வரராயாஃ ஶஶநஷாயநயொஶ்ஷ்யஶ..விவணஷ்ய வ
வ..கா..ஞகூாகஃ; தத..ஹயநிர..விவணெ ஶரீர..விவஷ..வி
ஶாவஷ்யாயாஃ ஷஷ கய..கி..யா யொஶ்யகூாகஃ, தகாதய..நி
வ..ரஹாய ஶரீரெ ஶக்ஷணா ॥

கஷ்டி வாந்யகஃ ஷ்வாரஷ்யூ । “ தத..ஹ..கூாகஃ ” ஐதி
வ..ர..ஷஷ்ய ஜெஹாஶாவவஶ..ர..விவவ..ர..ஷாய..ரஹ..
கூாதி..த்ய..ஜெக்ஷ..நஞரஷ..வி..த “ வ..ர..ஷஷ்ய ஜெஹாஶா
வவஶ..ராய..ம் ஶ..விஶவ..க்ய..கிஃ ஶரீராதிவரிணாஶெ ஹஜஜெ..த ”
ஐதி ஶஜ..த..ஶஜெவாவ்ஜெத ஹவஜெதி ஷாஜவ்யஷ்யாக்கிஃ ஷ..த
ராம் ஷம்ஶதா ஹஜெவஃ ॥

“ க..ஸ ஷ..விக்ஷம் த.. ஶ்யஹீதம் தஜெஷ்யவாவ்யகூஶ
ஷாஹ..கூாதிதி ஷ்வரஷதஃ வ..தீயஜெத ” ஐதி ஹவஜ..கிஃ
ஷ..வி..த காரநிணீ..தாவ்யகூஶஷாய..விர..ஜா । ஷ..வி
ஷ்ய ஶரீரஷ்ய ஶ்யஹீதிஷ.. தந்தூ । ஷ..வி..த காஜெராக
விர..ஜஶ..வநிஷ்டாஜெஷ்ய, ப்ராஶாவ்யகூஶஷஷ்ய காரணா
வஷ்யாதி..ர..தாஹாஷணவத..த ஷ..விக்ஷஷ்ய ஶ்யஹீதகவஶ..வ்ய
ஜெத ஹவதிஃ ॥

“ தயா வ வ..விஜெ..ரகூா..ந..வவ..திவரிஹாராக்ஷஶ
தஜெயஜெவத்யம் வ..வ்யதம் ஶ்ரீஹாஷ்யெதி விஹாவ்யஜெத ஷ்வஷ்டூ ।
யதஃ ஷ..விக்ஷம் த.. தத..ஹ..ஶிக்யாஜெக்ஷஜெவ ஷ..விக்ஷம் ஹி
ஜெகஜெநாவ்யஜெத ஐதய்..கூவதா ந கிஞிதவி வ..த்ய..கூம்
ஹவதி ” ஐதி ஹவத..கிரஷம்ஶதா । வ..விஜெ..ரகூாஷஜெயாஃ
வ்யாஜெக்ஷவாஃ வரிஹியஜெஞஷ..ஷ்யாவ்யாயாதிதி வ..விவ..
ஜெஶவ வ..தஶரி..தூ । விவரீதம் கிம் ந ஷ்யாதிதி ஷாஜ்யா
ஜெக்ஷவஷ்ய வ..திவநஶஷூஷ்யாவ்யாரீஜெஜெஷ்ய ஶஜெஷ்யத ।
“ ஐதஶ ந வ..யாநஷ்யாவ்யகூஶஷ..வாவ்யகூஷ ” ஐதி வ..தி
ஷ..வி..தம் ஹாஷ்யஜெத ஹவஷ்டாஜெஷ்ய । வ..திஷ..வி..த ஶவ்யகூ

ஶப்³த³ஸ்ய ப³ஹுப்ரக்ருʼதிவாசகத்வஶக்திஜ்ஞாநவ்ருʼத்திஸித்³தி⁴ராவஶ்யவர்ணநீய:। “இதரதா² நாமாவ்யக்தஶப்³த³: ஸாங்க்²யாபி⁴மதப்ரதா⁴நவாசீ” இதி த்ருʼதீயஸூத்ரேவதாரிதம் ஸாங்க்²யாத் ॥

“ந ச ந கிஞ்சித³பி ப்ரத்யக்ஷமிதி சேத்யோபேத்யம் । யதா³ ப³ந்த³தே³வ ஸ்வதாஸ்யஞ்சேதம் ஸ்வதந்த்ர்யமபி ப்ரத்யவதிஷ்ட²த இதி வாச்யம் । ஸ்யாதே³வம் யதி³ ஸூக்ஷ்மம் கிஞ்சிதே³தாவதே³வ ஸ்யாத் । தத்³த்³ருʼஷ்டத்வாதி³தி ச ந ஸ்யாத் । தத: ஸூக்ஷ்மஸாத⁴நஸ்ய தத்³த்³ருʼஷ்டத்வாந்யோந்யேந தத்³தி⁴ஶேஷஸ்யைவாவ்யக்தஶப்³த³த்வம் நிராக்ருʼதபு³த்³த்⁴யைவ பா⁴ந: ப்ரத்யக்ஷேண நிராகார ப்ரதா⁴நத்வம் தத்³த்³ருʼஷ்டத்வாதி³த்யவதா⁴ரயேத் ஸூக்ஷ்மயா த்³ருʼஷ்ட்யாவதா⁴ரணாநிவாரணா இதி” இதி த³ர்ஶநவிரோதா⁴ ஸமுத³க்தி: । ஶ்ருதாவ்யக்தஶப்³தே³ந “காரணாவஸ்தா²யாம் யத்ஸூக்ஷ்மம் ஸ்தூ²லகார்யஶரீரஸ்ய பீ³ஜம் ப⁴வதி” இத்யேதாத்³ருʼஶம் இதி ஶிக்ஷ்யதே “ஸூக்ஷ்மம் து” இதி । “ஏதேநாவ்யக்தஶப்³தே³ந ஸ்தூ²லஸ்யாதா³வ்யக்தஸ்ய ஶரீரஶப்³த³ஸ்தா²நஸ்யாதா³வாதா³ஶாயாத்³வைரூப்யாதீ³ந்ஸ்வாரஸ்யாத்³யதா²யோக்³யம் ஸூத்ராயம்” இதி ஶ்ருதப்ரகாஶிகாநுஸந்தா⁴நம் ॥

“ஸூக்ஷ்மம் து” இத்யத்ர துரவதா⁴ரணார்த²: । தஸ்யாவ்யக்தபத³ஸ்யைவ ஸாக்ஷாத்கார்யத்வம் நாமரூபஸ்ய ஶரீரஶப்³த³ஸ்ய । ஶரீரஸ்யாபி ப்ரக்ருʼதாவஸ்தா²வேணோ த்³ரவ்யம் ப்ரகாஶ்யநிவேஶாதா³நுக்யம் ச । இத³ம் ப³லம் ஶிக்ஷ்யதே ஸூக்ஷ்மேண । லக்ஷணாஶ்ரயணே தாத்³ருʼப்யாநவஸ்தி²ரத்வம் பீ³ஜம் வாச்யாயுக்தமிதிக்ஷேத்ரஸ்ய வ்யாவர்த்யதே ॥

ப்ரதா⁴நவாச்யவ்யக்தஶப்³த³ப்ரயோக³ப்ரவேஶேந ஸ்வரூபத: ஸாங்க்²யஸ்ய ப்ரத்யவஸ்தா²நம் । தஸ்ய ஶரீரவாசகத்வே ஸ்தா²பிதே தத்³விரோதா⁴ஸ்வாரஸ்யம் ஶோத்⁴யம் ॥

“𑌤𑌦𑍀𑌯𑌨𑌿𑌤𑍍𑌯𑌾𑌦𑍍𑌯𑌵𑌶𑍍𑌯𑌮𑍍” 𑌇𑌤𑌿 𑌸𑍂𑌤𑍍𑌰𑌸𑍍𑌯 “𑌯𑌦𑌿 𑌭𑍂𑌤𑌸𑍂𑌕𑍍𑌷𑍍𑌮𑌾𑌵𑍍𑌯𑌾𑌕𑍃𑌤𑌬𑍍𑌰𑌹𑍍𑌮𑌪𑌰𑌤𑍍𑌵𑍇 𑌕𑌥𑌂 𑌤𑌜𑍍𑌜𑌿𑌜𑍍𑌞𑌾𑌸𑌾𑌵𑌿𑌧𑌾𑌨𑍇𑌨 𑌕𑌃 𑌪𑍍𑌰𑌯𑍋𑌜𑌨𑌃 । 𑌤𑌤𑍍𑌰𑌾𑌪𑌿 𑌹𑌿 𑌭𑍂𑌤𑌕𑌾𑌰𑌣𑍈𑌵 𑌵𑍍𑌯𑌕𑍍𑌤𑍀𑌕𑍃𑌤𑌤𑍍𑌵𑌾𑌦𑌿𑌤𑌿 । 𑌤𑌤𑍍𑌰𑌾𑌹 — 𑌪𑌰𑌕𑌾𑌰𑌣𑌭𑍂𑌤𑌪𑌰𑌮𑌪𑍁𑌰𑍁𑌷𑌾𑌧𑍀𑌨𑌸𑍍𑌵𑌾𑌤𑌨𑍍𑌤𑍍𑌰𑍍𑌯𑌪𑍍𑌰𑌯𑍋𑌜𑌨𑌵𑌕𑍍𑌤𑍃𑌸𑍂𑌤𑍍𑌰𑌸𑍂𑌕𑍍𑌷𑍍𑌮𑌮𑍍 । 𑌨 𑌕𑍇𑌵𑌲𑌵𑍍𑌯𑌕𑍍𑌤𑌂 𑌸𑍍𑌵𑌰𑍂𑌪𑍇𑌣 𑌨𑌾𑌤𑍍𑌯𑌨𑍍𑌤𑌾𑌸𑌮𑍍𑌭𑌵𑌃 । 𑌅𑌪𑌿 𑌤𑍁 𑌪𑌰𑌮𑌪𑍁𑌰𑍁𑌷𑌶𑌰𑍀𑌰𑌤𑌯𑌾 𑌤𑌦𑌾𑌤𑍍𑌮𑌕𑌤𑍍𑌵𑍇𑌨𑍈𑌵 𑌹𑌿 𑌪𑍍𑌰𑌕𑍃𑌤𑍍𑌯𑌾𑌦𑌯𑌃 𑌸𑌰𑍍𑌵𑌪𑍍𑌰𑌯𑍋𑌜𑌨𑌂 𑌸𑌾𑌧𑌯𑌨𑍍𑌤𑌿 । 𑌅𑌨𑍍𑌯𑌥𑌾 𑌸𑍍𑌵𑌰𑍂𑌪𑌸𑍍𑌥𑌿𑌤𑌿𑌪𑍍𑌰𑌵𑍃𑌤𑍍𑌤𑌿𑌭𑍇𑌦𑌾𑌨𑌾𑌮𑍇𑌷𑌾𑌂 𑌨 𑌸𑍍𑌯𑍁𑌃 । 𑌅𑌤𑍋𑌽𑌨𑌨𑍍𑌯𑌸𑌾𑌧𑌨𑌮𑍇𑌵 𑌤𑌜𑍍𑌜𑌿𑌜𑍍𑌞𑌾𑌸𑌾𑌪𑍍𑌰𑌵𑍃𑌤𑍍𑌤𑌿𑌯𑌾𑌨𑌿𑌰𑌸𑌨𑌮𑍍 ।” 𑌇𑌤𑌿 𑌶𑍍𑌰𑍀𑌭𑌾𑌷𑍍𑌯𑌭𑌾𑌷𑌿𑌤𑍋𑌪𑌾𑌯𑌃 । “𑌪𑍍𑌰𑌧𑌾𑌨𑌂 𑌶𑌰𑍀𑌰𑌂 𑌪𑍍𑌰𑌧𑌾𑌨𑌵𑌾𑌦𑌪𑍁𑌰𑍁𑌷𑌣𑌂 𑌚 𑌵𑍍𑌯𑌾𑌹𑌤𑌮𑍍” 𑌇𑌤𑌿 𑌶𑍍𑌰𑍁𑌤𑌪𑍍𑌰𑌕𑌾𑌶𑌿𑌕𑌾𑌯𑌾𑌂 𑌸𑌾𑌙𑍍𑌖𑍍𑌯𑌪𑌕𑍍𑌷𑌵𑌾𑌦𑌾𑌨𑍁𑌵𑌾𑌦𑌃 ॥

𑌅𑌨𑍍𑌯𑌥𑌾𑌪𑌿 𑌵𑍍𑌯𑌾𑌖𑍍𑌯𑌾𑌤𑌮𑌿𑌦𑌂 𑌸𑍂𑌤𑍍𑌰𑌂 𑌶𑍍𑌰𑍀𑌭𑌾𑌷𑍍𑌯𑌕𑌾𑌰𑍈𑌃 𑌸𑌾𑌰𑌦𑍀𑌪𑌯𑍋𑌃 । 𑌯𑌦𑌿 𑌰𑍂𑌪𑌕𑌵𑌿𑌨𑍍𑌯𑌸𑍍𑌤𑌾𑌨𑌾𑌮𑍇𑌵 𑌗𑍍𑌰𑌹𑌣𑌮𑍍; 𑌕𑌿𑌮𑌿𑌤𑍍𑌯𑌵𑍍𑌯𑌕𑍍𑌤𑌾𑌤𑍍𑌪𑍁𑌰𑍁𑌷𑌃 𑌪𑌰 𑌇𑌤𑍍𑌯𑌤𑍍𑌰 𑌸𑌰𑍍𑌵 — 𑌪𑍁𑌰𑍁𑌷𑌾𑌧𑍀𑌨𑌸𑍍𑌵𑌾𑌤𑍍𑌮𑌶𑌰𑍀𑌰𑌾𑌦𑌿𑌕𑌥𑍍𑌯𑌮𑌾𑌨𑌸𑍍𑌯𑌨𑌿𑌵𑍃𑌤𑍍𑌤𑌯𑍇 𑌭𑌵𑌤𑌿 । 𑌪𑍁𑌰𑍁𑌷𑍇 𑌹𑍍𑌯𑍁𑌪𑌗𑌤𑌤𑍍𑌵𑌸𑌾𑌙𑍍𑌗𑌤𑍍𑌯𑌾𑌦𑌿𑌕𑌂 𑌪𑍍𑌰𑌯𑍋𑌜𑌨𑌂 𑌪𑌾𑌸𑌨𑌾𑌪𑌾𑌯𑌕𑍇𑌨 𑌵𑌶𑍀𑌕𑌾𑌰𑍍𑌯𑌕𑌾𑌷𑍍𑌠𑌾𑌪𑍍𑌰𑌾𑌪𑍍𑌤𑍍𑌯𑌾𑌶𑍍𑌰𑍁𑌤𑌿 “𑌸𑌾 𑌕𑌾𑌷𑍍𑌠𑌾 𑌸𑌾 𑌪𑌰𑌾 𑌗𑌤𑌿𑌃” 𑌇𑌤𑌿 𑌭𑌾𑌷𑌿𑌤𑌂 𑌸𑌾𑌰𑍇 । “𑌉𑌪𑌾𑌸𑌨𑌨𑌿𑌵𑍃𑌤𑍍𑌤𑍌 𑌵𑌶𑍀𑌕𑌾𑌰𑍍𑌯𑌕𑌾𑌷𑍍𑌠𑌾 𑌪𑌰 𑌪𑍁𑌰𑍁𑌷 𑌇𑌤𑌿 𑌤𑌦𑍀𑌯𑌭𑍂𑌮 𑌰𑍂𑌪𑌕𑌵𑌿𑌨𑍍𑌯𑌸𑍍𑌤𑍇𑌨 𑌪𑌰𑌿𑌗𑍃𑌹𑍍𑌯𑌮𑌾𑌣𑍇𑌨 𑌪𑍁𑌰𑍁𑌷𑌸𑍍𑌯𑌾𑌪𑌿 𑌗𑍍𑌰𑌹𑌣𑌮𑍍 । 𑌭𑌾𑌷𑍍𑌯𑍇 𑌪𑍍𑌰𑌕𑍍𑌰𑌿𑌯𑌯𑌾 𑌵𑌾 𑌵𑍍𑌯𑌾𑌖𑍍𑌯𑍇𑌯𑌂 𑌸𑍂𑌤𑍍𑌰𑌮𑍍” 𑌇𑌤𑌿 𑌦𑍀𑌪𑍇 ॥

𑌭𑌗𑌵𑌦𑍍𑌭𑌾𑌷𑍍𑌯𑌕𑌾𑌰𑌯𑍋𑌶𑍍𑌚 𑌨𑌾𑌤𑌿𑌭𑌿𑌦𑌃 । “𑌪𑌰𑌮𑍇𑌶𑍍𑌵𑌰𑌾𑌧𑍀𑌨𑌾 𑌪𑍍𑌰𑌕𑍃𑌤𑌿𑌃 𑌪𑍍𑌰𑌾𑌗𑌵𑌸𑍍𑌥𑌾 𑌜𑌗𑌤𑍍𑌕𑌾𑌰𑌣𑌤𑍍𑌵𑍇𑌨 𑌪𑍍𑌰𑌤𑌿𑌪𑌾𑌦𑍍𑌯𑌤𑍇; 𑌨 𑌸𑍍𑌵𑌤𑌨𑍍𑌤𑍍𑌰𑌾 । 𑌸𑌾 𑌚𑌾𑌵𑌶𑍍𑌯𑌂 𑌬𑍍𑌰𑌹𑍍𑌮𑌣𑌾 𑌪𑍍𑌰𑌤𑌿𑌪𑌾𑌦𑍍𑌯𑌾 । 𑌅𑌵𑍍𑌯𑌕𑍍𑌤𑌶𑌬𑍍𑌦𑌾 𑌸𑌾 । 𑌨 𑌹𑌿 𑌤𑌯𑌾 𑌵𑌿𑌨𑌾 𑌪𑌰𑌮𑍇𑌶𑍍𑌵𑌰𑌸𑍍𑌯 𑌸𑍍𑌰𑌷𑍍𑌟𑍃𑌤𑍍𑌵𑌂 𑌸𑌿𑌧𑍍𑌯𑌤𑌿 । 𑌶𑌕𑍍𑌤𑌿𑌮𑌤𑍋 𑌹𑌿 𑌤𑌸𑍍𑌯 𑌪𑍍𑌰𑌵𑍃𑌤𑍍𑌤𑍍𑌯𑌨𑍁𑌪𑌪𑌤𑍍𑌤𑍇𑌃” 𑌇𑌤𑌿 𑌭𑌗𑌵𑌦𑍍𑌭𑌾𑌷𑍍𑌯𑍇 । 𑌸𑍍𑌵𑌤𑌨𑍍𑌤𑍍𑌰𑌾𑌸𑍍𑌵𑌤𑌨𑍍𑌤𑍍𑌰𑌵𑌿𑌶𑍇𑌷𑌪𑍍𑌰𑌕𑌰𑌣𑌭𑍇𑌦𑌾

யத்ர த்ருஶ்யதே । அயுக்தமுக்தஸம்யுக்ததோஷ: । “ப்ரஹா யீநகம் விநா வ்யக்தே: ஸம்யோஜநஸம்பந்த்யகம் ப்ரஹா யீநகாங்க்ஷாவிதிவ்யாவ்ருத்தீநாம்” இதி வச: । “வ்யக்திம் விநா ப்ரஹரண: ஸந்தேஹகஸாத்யாரோபாவலம்பித: வ்யக்த்யேதராயுக்தகம்” இதி யுக்தம் ॥

தத்ரயீநகாதீதி வசநவ்யஞ்ஜகதோஷதோராயுக்தத்வ வ்ருத்தி வேதநீகம் ஹ்ரஸ்த: வ்ருத்தீயதே । ப்ரஹாயீநகாங்க வ்யக்தே: காயுக்தாநிகாரம்பவ ஸம்யோஜநவத்த்விதி ஸஞ்ஜாத தோஷதோராயுக்தத்வஸித்தி: । ஸவந்நதே இதம் ஸ்வாரஸ்யம் த்ய ஜ்யதே । அதத்ரயீநஸ்யாயுக்தஸம்பந்தகம் । வாக்யார்த்தபகவ வேந ஸம்பாநப்ராஹார: ॥

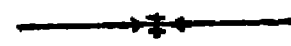
“ப்ரஹாயீநகதாயுக்தாயுக்தாநி ஸம்பக்தஸம்ப்ரஜ்ஞாதி த்யாத்ராஸம்பத்தேவவணயுக்தி வஶ்ய । அத்ர வ்யாந தேவாஸ்யவஶதம் ஸவதேத்யேத, ந ப்ரஹாயீநகாஸ்ய வஶதேந வ்யாநகாதிதேத்யாவதேவ நிவ்ருத்தே ஸமயுக்த வதிதி அயதேயுக்ததிதி விதேவநீயம்” இதி ஸவதாபேக்ஷவ: ஸ நிரஸ: । வராகஷாயுக்தாஷாவ்ரத்திரம்பவ ஸம்யோஜநம் தத்தாயநம் வ. வ்யாகரணாக்ஷத த்ஜ்ஞாவ்யதே । அவ்யக்ஷஶ ஶஸ்ய ஸாஜ்ஞ்யாஸிதவ்யாநவாரதா வ நிரஸ்யதே । ஶரீ ரஸ்ய ரயரம்பவணதேவாரஶதகாயோக்ஷம் । “ஷஶயுக்தி ஹி” இதி “யத்வத்ஜாஜ்ஞநஸீ வ்ராஜ்ஞ:” இதி வஶீகரண ரம்பவநியதேநாவாயவ்யதஶியுக்கா ப்ரவ்ருத்தி: வ்யதிரியுக்தா । “ததஹயுக்தவாங்க” இதி ஸம்பக்ஷாவஶ்யக்ஷவரிணாதஸம்பதஶரீ ரஸ்யைவ வராகஷாயேயுராவயோமிகவிதாத்யக்ஷம் । அத்ர ஸமவதாத்தகாநாம் வ்யக்திவர்ணாதாநாம் ததநமஹேண வராகஷாயுக்தநிவ்ருத்தத்யுக்தகவிதாத்யவ்யதே । ஸ்வதஞ்ஜாணி வேங்க வ்யக்திஶரீரேரஞ்ஜியாதீநி, வ்யக்தத்யாயத்தா வேதஸ்வங்க ஹோமாவவஶியுக்தவ்யவ்ருத்தி: ; கா வ்யத்யாஶா அவ்வாரமதநம் வ்ருத்தி । காரணாஸாமர்த்யஸமவாயஶகாதேவ தேஷாம் வர ராகஷாயுக்த நிவ்ருத்தநரம்பவ ஸம்யோஜநகவிதாத்யவ்யதே

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

॥ [illegible] ॥

[illegible]

प्राक्षिप्तं प्रपत्त्युपेक्षिणा । तस्य सापेक्षकारणत्व-
सापेक्षया [illegible] कारणत्वेन निर्दिष्टः औपाधिकप्र-
योग इति सिद्धान्तिना साधिते, सापेक्षकारणत्वस्या-
व्यवहिते [illegible] शास्त्रेणाव्यवहितम् अभि-
हितमिति प्रपत्त्युपेक्षिणोक्तं, [illegible]
[illegible] मोक्षसाधन-
[illegible]विषये । एवं [illegible]
[illegible] च ।
[illegible]
[illegible] । एवं [illegible]
[illegible]
[illegible] "[illegible]
[illegible] । प्रपत्त्युपेक्षिणां तु
[illegible]" इत्युक्तं सिद्धान्तिना । [illegible]
[illegible]
[illegible] । श्वेताश्वतरोपनिषद्यजायां "बह्वीः
प्रजाः सृजमानां सरूपाः" इत्यजायाः प्रकृतेः स्वत-
न्त्रस्य श्रुतेः । सृजमानामिति [illegible] ।
[illegible], [illegible]
[illegible] स्वत-
न्त्रस्य श्रुतेः [illegible] इति प्र-
[illegible] । [illegible]
[illegible] । स्वातन्त्र्यात् स्वातन्त्र्यविषयो दे-
[illegible] । स्वातन्त्र्यं [illegible] । [illegible]
[illegible] प्रपत्त्युपेक्षायाम् । [illegible] स्वा-
तन्त्र्यं [illegible], [illegible] प्र-
[illegible] । "सृजमानामिति
[illegible]" इति श्रीभाष्ये स्वतन्त्रस्य
[illegible] । "स्वव्यापारा प्र-
[illegible] स्वातन्त्र्यमेव प्र[illegible] । न [illegible]
[illegible] । [illegible]

... க்ரு ... கத்பூர்வத்வமேவ ஹி ஸ்வவ்யாவாராஸ்ரயகாரகவம் ... ர்யோ ரயஸ்யாவஹயதி । ந கவலாரோபே யத்கவ்ய், ... ஸ்ருதகப் ப்ராரசிகா । தஸ்ய விஷய ஸ்வதஸ்ய வக்ரதி ... ராஸ்ரயாஜ்ஜேய ஹூஹத இதி வக்தவ்யம் ந விஷே ... ।।

தச்சைவம் ஸ்வாதந்த்ர்யநிர்வாஹகவிஸேஷாஸ்ரவணம், ... ப்ரஹ்மகாரணதைகவாக்யத்வாத், தைத்திரீயே ... ஸஹிதக யதீயத இத்யுவ்வதே த்ரிதீயஸமாஸேன । ... யஜாதாஸ்து வுரதாஃ । தத்ர வாக்யசே ... ப்ரஹ்மணா ஸர்வஸ்ருஷ்டவாதமே ந ஸர்வஸ்ய ... ஸ்வாதவாதஸ்வகாரணாஸ்வ ஸஜாயா ப்ரஹ்ம ... ப்ரதே । ஜஹாவி ஸேவதாஸேவரே க்கிம் கார ... ப்ரஹ்ம " இத்யுக்த்வா "தே ஹ்யாநயோமாந ... பஸ்யந்து தேவாத்மஸக்திம் ஸ்வகுணைர்நிகூடாம்" இதி வாக்யோபக்ரமஸ்தாயா ஸஜாயா ஸவகதே ; உவரி ... ஸ்ருஜதே விஸ்வமேதத் " "மாயிநம் து ... " "யோ யோநிம் யோநிமதிதிஷ்டத்யேகஃ " இதி ... ஜாயா ஸஜாயா ஏவ வ்யதீதேநாவிநு ... த்வதிவத்திமாயஃ " இதி ஸ்ரீபாஷ்யே । "கா ... யாப்யுஸக்திவிஸேஷணம் ஹி ஸக்திஃ " இதி ஸ்ருத ... ப்ரகாசிகா । ஸேவதாஸேவதர ஏவ காரணமேஸ்வரஸ்யா ... ஏவ ஸ்ருதியமதே । ஸவஜ்ஞாதேஷ்வஸ்யாப்ஸு ... ஏதத்ஸம் ... இதி வாரமேஸ்வயதாஃ ... ஸவகஜகஜாதியாயிஜ்யா வாக்யாவதாரேவலஹாஜ । ... ஸேஷவி " மாயாம் து " " யோ யோநிம் " இதி ... ஸ்வஸ்ய காவிகஸ்வக்ருதிஃ ப்ராயாநம் ... ஜ்ஞாயத இதி ஸக்யதே வக்தும் " இதி ஹா ... । அநந்தவாக்ய ப்ரகாரணமவி நிர்ணயமேத ... । அத பாஷ்யாயமேஸ்யக்யம் ஸ்வஷ்டம் ।।

... ஜநிந்வகமே " இதி ஸஹத்வஸ்ய "வா

பரமேஶ்வராத³ந்யத்வதா ஜ்யோதி: ப்ரகாஶா தேஜோஸ்வரூபகுணா ஸந்நிவிஷ்டஸ்ய ஸம்ப³ந்த⁴ஸ்ய ப்ரக்ருதிஸம்ப³ந்தே⁴ந ப்ரதிபத்தவ்யா” இதி ஸர்வஜ்ஞாத்மஶாஸ்த்ரோபதே³ஶ: । “ஜ்யோதிர்பு³த்³தி⁴ உபலப்³தி⁴: காரணம் (ப்ரத்யக்ஷம்) யஸ்யா: ஸா பு³த்³தா⁴தீ⁴நா தத³நுரூபா தத்³விஷயிகா ஜ்ஞா” இதி ஶ்ரீபா⁴ஷ்யஸாக்ஷிதாத்பர்யம் ॥

கிம் ஸ்வதந்த்ரம் ப்ரமாணமேவ நேந ஸ்வர்ணாதா ஸூப்யதாம்; உத வாராணஸீஶரீராந்தர்க³தஶக்திஸ்வரூபலக்ஷ்யா க்ரியாகாரணஶப்³த³தாம்” இதி ஸாஶங்கம் ப்ரஶ்நேநோக்தோ விஷய: । ஶ்ருதிப்ரமாணா ஜ்ஞா ஸ்வதந்த்ரா வா ப்ரத்யக்ஷாதிகா வேதி ஸர்வஜ்ஞாத்மஸம்ஶதோ விஷய: । ஜ்யோதிஷ ஶ்ருதிவாக்யே ப்ரஶ்நவிஷயாதி³த்வஜ்யோதிஷ்ட்வாத்மா ஸ்தீயதே இதி ஸ்வஷ்டம் ஸாக்ஷ்யே ஸம்ப்ரதாயோக்தம் ஸர்வஜ்ஞாத்மநா । ஜ்யோதிஷ்வரூபம் வேத³ । பரமேஶ்வராத³ந்யத்வமிதி ஸர்வஜ்ஞாத்மஶாஸ்த்ராத: ஸம்ப்ரதாயோந்மேஷ: ஜ்யோதிராந்யத்வமதி ஸ்வதந்த்ரமதோ வாச்ய இதி ஶங்கா । ஶரீயோகே³ தத்த்வம் தத³ர்த²ப்ரபஞ்சே । ஜ்யோதிராணி வேதி தத³ர்த²யோஜநாயா: ஸர்வஜ்ஞாத்மநோ ஹேதுஸ்வரூபம் வர்ணா க்ரியா-யதே । ஸம்ப்ரதாயாத³ர்த²ஸ்யாபி க்ரியாயா ஸ்வாராதி⁴ப³ந்தே⁴ ஶாஸ்த்ரப்ரமாணம் । “விஷயம் ப்ரதிபத்³ய விஷயாந்தரம்—” இதி ந்யாய: ஸ்வதந்த்ரோ ஸுபதி । ஜ்யோதி: ஶப்³த³ஸ்ய பரஶப்³தா³ர்த²த்வம் ப்ரயோக³: ப்ரத்யக்ஷாதே³ ஜ்யோதிராதி³காரணே; “ஜ்யோதிர்த³ர்ஶநாத்” இதி ஸம்ப்ரதே³ ச । “ததே³வ ஸாக்ஷாத்” இதி தத³ர்தே²வ ஶப்³த³ஜ்யோதிஷ்வதிதி ப்ரத்யக்ஷமேவ ஸம்யோஜகம் தத்ஸம்ப³ந்தே⁴ வா, ஜந்மக்ருதிஸம்ப³ந்தே⁴ வா ஸாக்ஷ்யஸமந்தே⁴ந ॥

நாத்ர “ஜ்யோதிராதி³” இத்யுக்தம் யதா² “ஜ்யோதிராத்³யதி⁴ஷ்டா²நம் ததா²ஸ்ந்நாத்” இத்யத்ர । உபக்ரமஶப்³த³ஸ்யாதி³ஶப்³த³ப்ரயோகே³ ஶ்ருதிஶப்³தே³ ஸ்வ ப்ரயோக்த்யாத் । தேஜோஸ்வரூபாத்³யேகத்வஸ்யாபி⁴வ்யக்தேஸ்ஸ ஸஹிதாச்ச்ரு-

த்³விஜ்ஞாபநாய தேஜ உபக்ரமே ஜ்யோதிர்வசனமிதி ந்யாயோர கரிஷ்யதே ॥

அதோ²த்ர வேதா³ந்தேஷு “ஸம்ஸாரே ஜ்யோதிரவ்யய:” இதி ப்³ரஹ்மஜ்யோதிர்வ்யபதே³ஶே । “அம்ருதேஷோऽத்ர ரவிதாஜ்யோதிர்வை:” “தத்³விதா³வர்ணேந” “தமேவ பா⁴ந்தமநுபா⁴தி ஸர்வம்” இத்யாதி³ ப்³ரஹ்மணோ ஜ்யோதிஷ்ட்வம் ஶ்ரூயதே। ப்³ரஹ்மஸூத்ரேஷு ச யோதிர்ப்³ரஹ்மவாசகம் பத³ம் பஞ்சமே நிர்ணீதம் ॥

“ தயா ஸஹ்யேத ஸகே ” இதி தைத்திரீயஶ்ருதி வாக்யேஷு ஸமாஸே ஸம் । தத்ரவ்யபதே³ஶோ: பத்யதே ஶ்ரூயதே ஸமானாகே । உபயோரபேக்ஷிதம் ந்யாய்யம் । அநுக்ரமணீயாதிதி ஸதே³ பூர்வமஸ்யதா⁴நக: । தந்த்ரே ஸ்வ ப்³ரஹ்மவாசகம் ஸம்ஶ்ரூ । “ஸர்வே ஸ்தநா: ப்³ரஹ்மலக்ஷ்மி தவோஸ” “ அத: ஸம்ஜ்ஞா ஸ்திரயஶ்ச ஸம்வத ” இதி தத் ப்³ரஹ்மண: ஸம்வத்ஸரஸ்யதிரோபத்³யதே । தஸ்ய காரணம் தோ²யதாத் । “ அம்ஶஸ்யாரே ” இதி பதே³நார்த² பத³ம் தத “ஶுக்ரம் ஜ்யோதிஷாம் ஸம்நாத் விஷ்:” இதி ஶுக்ரம் ஸ்வதேஜஸா ஸம்வஜ்யோதிஷோ ஸம்ஹநாத் விஶேஷவசநாத்ம் । “ஶுக்ரம் ஜ்யோதி ஜ்யோதிர்ஜ்யோதிர் ப்³ரஹ்ம ஸத்³ஸி” இதி ச பதா³நா நாமதா⁴ ப்³ரஹ்மணோ ஜ்யோதிஷ்ட்வவாசகம் । வேதா³ந்தேஷு அஜாதம் காரணம் “அநாதி³ந் விஶ்வஸ்ய வேதா ஸ்யதே ஜாதாநி ஸர்வநாமி விஶ்வா” இத்யாதௌ³ ப்³ரஹ்மண: ஸம்வத்ஸரம் ஸம்வத்ஸரம் ச ॥

இத்யம் ஸர்வத்ர ஜ்யோதி: ஶப்³தஸ்ய ப்ரத்யக்ஷேணாபரேண ப்³ரஹ்மவாசகம் ஸ்மரஸ்ய । “ தேஜோ ஜ்யோதிஷாம் அஜா ” இத்யாதௌ³ ஸமஸ்தஸ்ய ஸாம்யோக்திரேக: ஸிஷ்யதே । தேஜோ பஞ்சவிகாரவத்யா ஸாம்யஸம்ஸிதே³வ । “ தஸ்யாஶ்ச ஸவிகாரவிஶேஷண தத்ரத்யேந தத்ரத்யேஷு

𑌶𑍍𑌰𑍁𑌤𑍇𑌃" 𑌇𑌤𑌿 𑌸𑌙𑍍𑌗𑍍𑌰𑌹𑍋𑌕𑍍𑌤𑍇𑌃 । 𑌤𑍇𑌷𑌾𑌂 𑌤𑍍𑌰𑌯𑌾𑌣𑌾𑌂 𑌪𑍍𑌰𑌧𑌾𑌨𑌵𑌿𑌕𑌾𑌰𑌤𑍍𑌵𑌵𑌿𑌶𑌿𑌷𑍍𑌟𑌸𑍍𑌯𑍈𑌵 𑌸𑌾𑌧𑍍𑌯𑌤𑍍𑌵𑌾𑌤𑍍 । 𑌯𑌥𑌾 𑌅𑌜𑌾𑌯𑌾 𑌬𑍍𑌰𑌹𑍍𑌮𑌾𑌤𑍍𑌮𑌕𑌤𑍍𑌵𑌂, 𑌤𑌨𑍍𑌮𑍂𑌲𑌕𑌤𑍍𑌵𑌂, 𑌤𑌦𑌧𑍀𑌨𑌤𑍍𑌵𑌂 𑌚 𑌪𑍍𑌰𑌤𑌿𑌪𑌾𑌦𑍍𑌯𑌤𑍇 𑌤𑌥𑌾 𑌵𑌰𑍍𑌣𑌨𑍀𑌯𑌃 𑌸𑍂𑌤𑍍𑌰𑌾𑌶𑌯𑌃 । "𑌜𑍍𑌯𑍋𑌤𑌿𑌰𑍁𑌪𑌕𑍍𑌰𑌮𑌾 𑌤𑍁" 𑌇𑌤𑍍𑌯𑌤𑍍𑌰𑍈𑌵 𑌸𑌾𑌙𑍍𑌖𑍍𑌯𑌾𑌭𑌿𑌮𑌤𑌤𑍇𑌜𑍋𑌬𑌨𑍍𑌨𑌲𑌕𑍍𑌷𑌣𑌤𑍍𑌵𑌂 𑌸𑍂𑌤𑍍𑌰𑌂 𑌪𑍍𑌰𑌤𑌿𑌪𑌾𑌦𑍍𑌯𑌤𑍇 𑌬𑍍𑌰𑌹𑍍𑌮𑌾𑌤𑍍𑌮𑌕𑌤𑍍𑌵𑍇 । "𑌤𑌥𑌾 𑌹𑍍𑌯𑌧𑍀𑌯𑌤 𑌏𑌕𑍇" 𑌇𑌤𑌿 𑌸𑌨𑍍𑌦𑌰𑍍𑌭𑌿𑌤𑍇 𑌰𑍋𑌹𑌿𑌤𑌶𑍁𑌕𑍍𑌲𑌕𑍃𑌷𑍍𑌣𑌵𑌰𑍍𑌣𑌾𑌨𑌾𑌂 𑌤𑍇𑌜𑍋𑌬𑌨𑍍𑌨𑌾𑌤𑍍𑌮𑌕𑌤𑍍𑌵𑌮𑍇𑌵 𑌵𑌿𑌵𑌕𑍍𑌷𑌿𑌤𑌮𑍍 । 𑌨 𑌤𑌾𑌵𑌤𑌾 𑌸𑌾𑌙𑍍𑌖𑍍𑌯𑌾𑌭𑌿𑌮𑌤𑌨𑌿𑌰𑌾𑌸𑌃 𑌵𑌿𑌵𑌕𑍍𑌷𑌿𑌤𑌃 । 𑌅𑌤 𑌏𑌵 𑌶𑍍𑌰𑍁𑌤𑍌 𑌤𑍇𑌜𑍋𑌬𑌨𑍍𑌨𑌾𑌨𑌾𑌂 𑌤𑌦𑌾𑌤𑍍𑌮𑌕𑌤𑍍𑌵𑌵𑌿𑌶𑌿𑌷𑍍𑌟𑌪𑌰𑌮𑌾𑌤𑍍𑌮𑌕𑌤𑍍𑌵𑌂 𑌤𑌦𑍍𑌵𑍍𑌯𑌾𑌖𑍍𑌯𑌾𑌨𑌸𑍂𑌤𑍍𑌰𑌸𑌾𑌮𑍍𑌯𑌂 𑌨𑌾𑌦𑍍𑌯𑌾𑌪𑌿 𑌵𑌿𑌭𑍁𑌃 । 𑌅𑌤 𑌏𑌵 '𑌤𑍇 𑌚 𑌷𑌡𑍍𑌵𑍍𑌯𑌾𑌃 । 𑌕𑌿𑌂 𑌤𑍇𑌜𑍋𑌬𑌨𑍍𑌨𑌾𑌨𑍍𑌯𑍇𑌵 𑌤𑍇𑌜𑍋𑌬𑌨𑍍𑌨𑌾𑌦𑌿𑌕𑌾𑌰𑌕𑌾𑌃 ; 𑌉𑌤 𑌤𑍇𑌜𑍋𑌬𑌨𑍍𑌨𑌾𑌦𑍍𑌯𑌂 𑌬𑍍𑌰𑌹𑍍𑌮𑍈𑌵 ; 𑌕𑌿𑌂 𑌤𑍇𑌜𑍋𑌬𑌨𑍍𑌨𑌕𑌾𑌰𑌣𑌭𑍂𑌤𑌾 𑌕𑌾𑌚𑌿𑌤𑍍" 𑌇𑌤𑌿 𑌵𑌿𑌮𑍃𑌶𑍍𑌯 𑌶𑍍𑌰𑍀𑌭𑌾𑌷𑍍𑌯𑌭𑌾𑌷𑌿𑌤𑌸𑌿𑌦𑍍𑌧𑌾𑌨𑍍𑌤𑍇𑌨𑌾𑌨𑍍𑌯𑌸𑌮𑌯𑌾𑌨𑍍𑌯𑍇𑌵 ॥

𑌅𑌜𑌾𑌶𑌬𑍍𑌦𑌸𑍍𑌯 𑌸𑌾𑌙𑍍𑌖𑍍𑌯𑌾𑌭𑌿𑌮𑌤𑌃 𑌪𑌰𑌮𑌤𑌾𑌨𑍍𑌤𑌰𑍀𑌯𑌪𑍍𑌰𑌕𑍃𑌤𑌿𑌪𑌰𑌤𑍍𑌵𑌂 𑌨𑌿𑌰𑌸𑍍𑌯𑌤𑍇 𑌶𑍍𑌰𑍀𑌭𑌾𑌷𑍍𑌯𑌕𑌾𑌰𑍈𑌃 𑌨𑍍𑌯𑌾𑌯𑌪𑌰𑌿𑌶𑍁𑌦𑍍𑌧𑍌 । 𑌸𑍂𑌤𑍍𑌰𑍇 𑌤𑍁 𑌪𑍍𑌰𑌕𑍃𑌤𑍍𑌯𑌾𑌧𑌿𑌕𑌾𑌰𑌾𑌦𑌾𑌰𑌭𑍍𑌯 𑌪𑍍𑌰𑌕𑍃𑌤𑌿𑌪𑌰𑌤𑍍𑌵𑌂 𑌨𑌿𑌰𑍍𑌣𑍀𑌯𑌤𑍇 𑌤𑌦𑌸𑍍𑌯𑍈𑌵𑍇𑌤𑌿 𑌦𑍋𑌷𑌃 । 𑌤𑍇𑌜𑍋𑌬𑌨𑍍𑌨𑌰𑍂𑌪𑌵𑌿𑌕𑌾𑌰𑌾𑌣𑌾𑌂 𑌨 𑌸𑍂𑌕𑍍𑌷𑍍𑌮𑌪𑍍𑌰𑌕𑍃𑌤𑌿𑌤𑍍𑌵𑌸𑌂𑌭𑌵𑌃 । 𑌸𑍂𑌕𑍍𑌷𑍍𑌮𑌪𑍍𑌰𑌕𑍃𑌤𑌿𑌰𑍇𑌵 𑌪𑍍𑌰𑌤𑍍𑌯𑌕𑍍𑌷𑌾𑌜𑌾𑌶𑌬𑍍𑌦𑌾𑌶𑌯𑌃 । "𑌕𑍍𑌷𑌰𑌂 𑌪𑍍𑌰𑌧𑌾𑌨𑌮𑍍" "𑌪𑍍𑌰𑌧𑌾𑌨𑌕𑍍𑌷𑍇𑌤𑍍𑌰𑌜𑍍𑌞𑌪𑌤𑌿𑌃" 𑌇𑌤𑍍𑌯𑌤𑍍𑌰 𑌪𑍍𑌰𑌧𑌾𑌨𑌶𑌬𑍍𑌦𑌃 𑌪𑌠𑍍𑌯𑌤𑍇 । 𑌸𑌂𑌹𑌾𑌷𑍍𑌟𑍀𑌤𑍍𑌯𑌾𑌦𑌿𑌷𑍁 𑌸𑍂𑌤𑍍𑌰𑌾𑌣𑌾𑌂 𑌪𑌰𑌾𑌸𑌿𑌤𑌪𑍍𑌰𑌤𑍍𑌯𑌾𑌦𑌿𑌵𑌣𑍍𑌣𑌕𑌤𑍍𑌵𑌮𑍇𑌵 𑌵𑌿𑌵𑌕𑍍𑌷𑌿𑌤𑌮𑌿𑌤𑌿 𑌸𑍍𑌵𑌷𑍍𑌟𑌮𑍇𑌵 𑌭𑌾𑌤𑌿 𑌶𑍍𑌰𑍀𑌭𑌾𑌷𑍍𑌯𑌮𑌤𑍇𑌃 ॥

"𑌕𑌲𑍍𑌪𑌨𑍋𑌪𑌦𑍇𑌶𑌾𑌚𑍍𑌚 𑌮𑌧𑍍𑌵𑌾𑌦𑌿𑌵𑌦𑌵𑌿𑌰𑍋𑌧𑌃" 𑌇𑌤𑌿 𑌸𑍂𑌤𑍍𑌰𑌸𑍍𑌯 "𑌕𑌲𑍍𑌪𑌨𑌾 𑌸𑍃𑌷𑍍𑌟𑌿𑌃 । 𑌸𑍂𑌰𑍍𑌯𑌾𑌚𑌨𑍍𑌦𑍍𑌰𑌮𑌸𑍌 𑌧𑌾𑌤𑌾 𑌯𑌥𑌾 𑌪𑍂𑌰𑍍𑌵𑌮𑌕𑌲𑍍𑌪𑌯𑌤𑍍" 𑌇𑌤𑍍𑌯𑌾𑌦𑌿 𑌦𑌰𑍍𑌶𑌨𑌾𑌤𑍍 । "𑌅𑌸𑍍𑌮𑌾𑌨𑍍𑌮𑌾𑌯𑍀 𑌸𑍃𑌜𑌤𑍇 𑌵𑌿𑌶𑍍𑌵𑌮𑍇𑌤𑌤𑍍" 𑌇𑌤𑌿 𑌸𑍃𑌷𑍍𑌟𑌿𑌰𑍇𑌵𑍋𑌪𑌦𑌿𑌶𑍍𑌯𑌤𑍇 । 𑌪𑍍𑌰𑌲𑌯𑌵𑍇𑌲𑌾𑌯𑌾𑌮𑌵𑌿𑌶𑍇𑌷𑌾 𑌪𑍍𑌰𑌕𑍃𑌤𑌿𑌃 𑌪𑌰𑌮𑌵𑍍𑌯𑍋𑌮

𑌷𑌾𑌶𑍍𑌰𑌯𑌾 𑌕𑌾𑌰𑌣𑌾𑌵𑌸𑍍𑌥𑌾𑌤𑌿𑌸𑍂𑌕𑍍𑌷𑍍𑌮𑌾𑌵𑌯𑌵𑌾 𑌶𑌕𑍍𑌤𑌿𑌰𑍂𑌪𑍇𑌣𑌾𑌵𑌤𑌿𑌷𑍍𑌠𑌤𑍇 । 𑌤𑌦𑌵𑌸𑍍𑌥𑌾 𑌹𑌿 𑌪𑍍𑌰𑌾𑌯𑍇𑌣𑌾𑌸𑍍𑌯𑌾 𑌅𑌜𑌾𑌤𑍍𑌵𑌮𑍍 । 𑌸𑍃𑌷𑍍𑌟𑌿𑌵𑍇𑌲𑌾𑌯𑌾𑌂 𑌪𑌞𑍍𑌚𑌤𑌤𑍍𑌤𑍍𑌵𑌶𑌰𑍀𑌰𑌾𑌤𑍍 𑌬𑍍𑌰𑌹𑍍𑌮𑌣𑌃 𑌸𑍍𑌥𑍂𑌲𑌾𑌵𑌸𑍍𑌥𑌾 𑌜𑌾𑌯𑌤𑍇 । 𑌤𑌦𑌵𑌸𑍍𑌥𑌾 𑌜𑍍𑌯𑍋𑌤𑌿𑌰𑌾𑌦𑌿𑌰𑍂𑌪𑌕𑍃𑌤𑍇𑌤𑌿 𑌨 𑌕𑌶𑍍𑌚𑌿𑌦𑍍𑌵𑌿𑌰𑍋𑌧𑌃 ; 𑌶𑍍𑌵𑌾𑌦𑌿𑌵𑌤𑍍 । 𑌯𑌥𑌾𑌦𑌿𑌤𑍍𑌯𑌸𑍍𑌯𑍈𑌵 𑌕𑌾𑌰𑍍𑌯𑌾𑌵𑌸𑍍𑌥𑌾𑌯𑌾𑌮𑍍 । “𑌅𑌜𑌸𑍍𑌯 𑌵𑌾𑌨𑍍𑌤𑍇𑌤𑍍𑌯𑌾 𑌦𑍇𑌵𑌶𑍍𑌵𑍀𑌤𑌿 𑌵𑌸𑍍𑌵𑌾𑌦𑌿𑌭𑌿𑌰𑍍𑌹𑍍𑌯𑌸𑌾𑌯𑌾𑌰𑌤𑌯𑌾 𑌶𑍍𑌰𑍂𑌯𑌤𑍇 ; 𑌤𑌸𑍍𑌯𑍈𑌵 𑌤𑌤𑍍𑌰 𑌦𑍍𑌵𑌾𑌰𑌭𑍇𑌦𑍇𑌨 𑌤𑍇 𑌨𑌵𑍇𑌦𑍇𑌤𑌾 𑌨𑌾𑌮𑍍𑌨𑍇𑌤𑌾 𑌵𑌸𑌵𑌃 𑌵𑌸𑌵𑌃 𑌸𑍍𑌥𑌾𑌨𑍇” 𑌇𑌤𑍍𑌯𑌾𑌦𑌿𑌨𑌾 𑌨𑌾𑌨𑌾𑌰𑍂𑌪𑍇𑌣 𑌮𑌹𑌾𑌤𑍇𑌨 𑌕𑌾𑌰𑌣𑌾𑌵𑌸𑍍𑌥𑌾𑌯𑌾𑌂 𑌸𑍂𑌕𑍍𑌷𑍍𑌮𑌸𑍍𑌯 𑌕𑌸𑍍𑌯𑌵𑌾𑌵𑌸𑍍𑌥𑌾𑌨𑌂 𑌨 𑌵𑌿𑌰𑍁𑌧𑍍𑌯𑌤𑍇 𑌤𑌦𑍍𑌵𑌤𑍍” 𑌇𑌤𑍍𑌯𑌯𑌂 𑌭𑌾𑌷𑌿𑌤𑍋 𑌵𑍇𑌦𑌾𑌰𑍍𑌥𑍇 ॥

“𑌅𑌵𑌿𑌰𑍋𑌧𑌃” 𑌇𑌤𑌿 𑌸𑍂𑌤𑍍𑌰𑌸𑍍𑌯 𑌪𑍂𑌰𑍍𑌵𑍇𑌣 𑌪𑍂𑌰𑍍𑌵𑌪𑌕𑍍𑌷𑌂 𑌸𑌿𑌦𑍍𑌧𑌾𑌨𑍍𑌤𑌵𑌿𑌷𑌯𑍇 𑌪𑌰𑌸𑍍𑌪𑌰𑌵𑌿𑌰𑍋𑌧𑌮𑌾𑌪𑌾𑌦𑍍𑌯𑌤𑍇 𑌪𑍂𑌰𑍍𑌵𑌪𑌕𑍍𑌷𑌿𑌣𑍇𑌤𑌿 𑌸𑍂𑌤𑍍𑌰𑌮𑍍 । 𑌜𑍍𑌯𑍋𑌤𑌿𑌰𑌾𑌦𑌿𑌰𑍂𑌪𑌕𑍃𑌤𑍇𑌤𑌿 𑌪𑍂𑌰𑍍𑌵𑌸𑍂𑌤𑍍𑌰𑍇 𑌬𑍍𑌰𑌹𑍍𑌮𑌣𑌃 𑌕𑌾𑌰𑍍𑌯𑌤𑍍𑌵𑌮𑌾𑌪𑌾𑌦𑌿𑌤𑌮𑍍 । 𑌅𑌜𑌾𑌶𑌬𑍍𑌦𑌸𑍍𑌯 𑌜𑌨𑍍𑌯𑌤𑍍𑌵𑌂 𑌯𑍌𑌗𑌿𑌕𑌾𑌰𑍍𑌥𑌃 । 𑌪𑌕𑍍𑌷𑌦𑍍𑌵𑌯𑍇𑌽𑌪𑌿 𑌪𑍍𑌰𑌸𑍍𑌥𑌿𑌤𑌸𑍍𑌯𑌜𑍍𑌯𑌤𑍇 । 𑌬𑍍𑌰𑌹𑍍𑌮𑌕𑌾𑌰𑌣𑌿𑌕𑌾 𑌕𑍃𑌤𑍍𑌸𑍍𑌨𑌜𑌨𑍍𑌯𑌤𑍇𑌤𑌿 𑌵𑌿𑌰𑍋𑌧𑌾𑌭𑌾𑌵𑌾𑌦𑌨𑌂 𑌪𑍂𑌰𑍍𑌵𑌪𑌕𑍍𑌷𑌿𑌕𑍃𑌤𑌂 𑌵𑌾𑌰𑌣𑍀𑌯𑌮𑍍 । 𑌸𑍃𑌷𑍍𑌟𑍇𑌃 𑌕𑌾𑌰𑌣𑌂 𑌵𑍍𑌯𑌕𑍍𑌤𑌮𑍍 । 𑌕𑌾𑌰𑌣𑌾𑌵𑌸𑍍𑌥𑌾𑌯𑌾 𑌅𑌜𑌾𑌤𑌤𑍍𑌵𑌂, 𑌕𑌾𑌰𑍍𑌯𑌾𑌵𑌸𑍍𑌥𑌾𑌯𑌾 𑌬𑍍𑌰𑌹𑍍𑌮𑌣𑌃 𑌕𑌾𑌰𑍍𑌯𑌤𑍍𑌵𑌮𑌿𑌤𑌿 𑌵𑌿𑌰𑍋𑌧𑌪𑌰𑌿𑌹𑌾𑌰𑌃 । 𑌸𑍃𑌷𑍍𑌟𑌿𑌪𑍍𑌰𑌕𑌰𑌣𑌤𑍍𑌵𑌸𑍂𑌕𑍍𑌷𑍍𑌮𑌤𑌨𑍍𑌨𑌿𑌷𑍍𑌯𑌤𑍇 𑌕𑌸𑍍𑌯𑌚𑌿𑌨𑍍𑌨𑌾𑌵𑌤𑌾𑌦𑍇𑌶𑌾𑌦𑌿𑌤𑌿 । 𑌶𑍇𑌷𑌵𑌿𑌕𑍍𑌯𑌾𑌯𑌾𑌂 𑌤𑌦𑍇𑌯𑌵𑌾𑌵𑌸𑍍𑌥𑌾𑌦𑍍𑌵𑌯𑌂 𑌪𑍍𑌰𑌦𑌶𑍍𑌯𑌤𑍇 ॥

𑌰𑍂𑌪𑌾𑌨𑍍𑌯𑌤𑍍𑌵𑌾𑌚𑍍𑌚 𑌪𑌾𑌦𑌶𑌕𑍍𑌤𑍇𑌵 𑌨𑌾𑌸𑍍𑌤𑌿 । 𑌪𑌕𑍍𑌷𑌦𑍍𑌵𑌯𑍇𑌽𑌪𑌿 𑌰𑍂𑌪𑌿𑌤𑍍𑌵𑌾𑌚𑍍𑌚𑌸𑍍𑌯 𑌸𑌂𑌪𑍍𑌰𑌤𑌿𑌪𑌨𑍍𑌨𑌤𑍍𑌵𑌾𑌤𑍍 । “𑌨𑌯𑌜𑌾𑌶𑌬𑍍𑌦𑌸𑍍𑌯 𑌭𑌾𑌗𑍇 𑌰𑍂𑌪𑌤𑍍𑌵𑌾𑌤𑍍 𑌕𑌥𑌂 𑌤𑍇𑌜𑍋𑌬𑌨𑍍𑌨𑌾𑌦𑍍𑌯𑌪𑍍𑌰𑌕𑍃𑌤𑌿𑌪𑌰𑌤𑍍𑌵𑌮𑌿𑌤𑍍𑌯𑌾𑌹” 𑌇𑌤𑌿 𑌶𑍍𑌰𑍀𑌸𑍁𑌦𑌰𑍍𑌶𑌨𑌾𑌚𑌾𑌰𑍍𑌯 𑌶𑌙𑍍𑌕𑌾 । 𑌤𑌚𑍍𑌚𑌙𑍍𑌕𑌾𑌯𑌾 𑌅𑌤𑍍𑌯𑍁𑌤𑍍𑌤𑌾𑌨𑌵𑌕𑌾𑌶𑌃 𑌸𑍍𑌪𑌷𑍍𑌟𑌃 ॥

“𑌅𑌤𑍍𑌰𑌾𑌪𑌿 ‘𑌅𑌜𑌾𑌮𑍇𑌕𑌾𑌂 𑌸𑍃𑌜𑌤𑍇 𑌵𑌿𑌶𑍍𑌵𑌰𑍂𑌪𑌾𑌮𑍍’ 𑌇𑌤𑌿 𑌜𑌗𑌤𑍍𑌸𑍃𑌷𑍍𑌟𑌿𑌰𑍂𑌪𑌾𑌦𑌿𑌶𑍍𑌯𑌤𑍇 । 𑌸𑍍𑌵𑍇𑌨𑌾𑌵𑌿𑌭𑌕𑍍𑌤𑌾𑌵𑌸𑍍𑌥𑌾𑌤𑌸𑍍𑌸𑍂𑌕𑍍𑌷𑍍𑌮𑌾

ஸ்யாத்காரணாந்தராயீ ஸர்வேஶ்வர: ஸர்வம் ஜக³த் ஸ்ருஜதீத்யர்த²: । அநேந ஸ்வேநாபேக்ஷிதேநாஸ்யா: ப்ரக்ருதே: கார்யகாரணரூபேணாவஸ்தா²பநயோக்³யத்வமுச்யதே । ஸா ஹி ப்ரளயவேளாயாம் ப்ரஹுதாவஸ்தா²விப⁴க்தநாமரூபா ஸூக்ஷ்மரூபேணாவதிஷ்ட²தே । ஸ்ருஷ்டிவேளாயாம் ஹ்ருஷ்டரூபதஸ்தாகீ³ரூபா விப⁴க்தநாமரூபா வ்யக்தாதி³ஶப்³தா³பி⁴தே⁴யா தேஜோப³ந்நாதி³ரூபேண பரிணதா போ⁴க்³யத்வகாரணா ஜாயதிஷ்ட²தே । அத: காரணாவஸ்தா²யா:, கார்யாவஸ்தா²யா: ஜாதிரூபப்ரத்யேதி ந விரோத⁴: ” இதி ஶ்ரீபா⁴ஷ்யம் । அத்ர விரோத⁴பரிஹாரம் ஸூத்ராக்ஷரஸ்வரஸம் ॥

“ ந ச தேஜோப³ந்நாநாம் ஜாதிஶ்ரவணாதே³ஜாதிநிவ்ருத்திரக்³யஜாதி³ஶப்³தா³: ஸம்ப⁴வதீதி । அத உத்தரம் பட²தி ” இதி ஹஸ்தாக்ஷர்யாபா⁴ஷிதா ஶங்கைதத்ஸூத்ரஸ்தா²நிர்வாதாநிவ்ருத்திரேவ ந । ஜ்யோதிருபக்ரமா துஶப்³தா³ । அஸ்யா: ஶங்காயா அஜாத்யாப்ரஸித்³தே⁴ஸ்ஸ்வாயோநம் அநுக³தம் ஸம்ப⁴வ: । அநேநாபேக்ஷிதாஸ்யா ஜாஶப்³தா³ர்த²ஜ்ஞாபகஸ்ய வாவிரோத⁴: ஸமர்த²நீய: । ரூபத்ரயாஶ்ரயணேந யதா²கார்யாவிஶேஷகார்யம் ஜக³த்காரணீபூ⁴தபாயாயா ஸம்ப³ந்த⁴ஸம்ப³ந்தி⁴வேஜாநாதி³கேந விரூபயேத । ஶ்வேதாஶ்வதரோபநிஷதி³ “ அஜாம் ப்ரக்ருதிம் ” இத்யஜாஶப்³த³ஸ்யார்தோ² பா⁴ஷித: ॥

“ கல்பநா ” இத்யஜாயா: கல்பநம் ப்ரதிபாத்³யதே । தேஜோப³ந்நாநாமபி காரணபூ⁴தாவ்யாக்ருதபரத்வேநைநைகத்வாவிரோத⁴ உபபாத்³யதே । தேநைவாஜாத்வ விரோதோ⁴பி பரிஹ்ருதோ ப⁴வதி । இத³ம் ஸூத்ரஸ்யாஸ்ய ப்ரயோஜநம் ॥

“ ஶ்ருத்³தா⁴போ⁴கா³ஹ்ருதயோநேந ஸர்வஜ்ஞாஹ்ருதயோநேந ச ” இதி ந்யாயரக்ஷாமணௌ ப்ரதிபாத³கே ஸத்⁴ருஷ்டாந்ததீத்வா த்³வேதோ⁴பி வேதா³நுவிதவிரூபகேந ஸாமான்யேநோக்தா ஹ்ருத இத்யர்த்³த⁴ம் । த்ருதீயஸூத்ரே ச “ ந வேதா³ஶ

𑌜𑍍𑌞𑌾𑌤𑌵𑍍𑌯𑌵𑌿𑌶𑍇𑌷𑌃 𑌕𑍍𑌷𑍇𑌤𑍍𑌰𑌜𑍍𑌞𑌾𑌦𑌨𑍍𑌯𑌶𑍍𑌚𑍇𑌤𑌨𑍋𑌽𑌨𑍍𑌯𑍋 𑌜𑌡𑌾𑌦𑍀𑌤𑌿 𑌕𑍍𑌷𑍇𑌤𑍍𑌰𑌜𑍍𑌞𑌭𑍇𑌦𑌃 𑌪𑌰𑌮𑌾𑌤𑍍𑌮𑌨𑌃 𑌪𑍍𑌰𑌾𑌪𑍍𑌨𑍋𑌤𑌿" 𑌇𑌤𑌿 𑌭𑌾𑌷𑌿𑌤𑌮𑍍। 𑌯𑌦𑌿 𑌪𑌞𑍍𑌚𑌪𑌞𑍍𑌚𑌕𑌸𑍍𑌯 𑌪𑌞𑍍𑌚𑌵𑌿𑌂𑌶𑌤𑌿𑌤𑌤𑍍𑌤𑍍𑌵𑌸𑌙𑍍𑌖𑍍𑌯𑌾𑌸𑌙𑍍𑌕𑌲𑌿𑌤𑌕𑌾𑌰𑌸𑍍𑌯𑌾𑌨𑌿𑌷𑍍𑌟𑌪𑍍𑌰𑌸𑌙𑍍𑌗𑌃 𑌸𑍍𑌯𑌾𑌤𑍍 𑌤𑌤𑍍𑌸𑍃𑌷𑍍𑌟𑍇𑌨 𑌨𑌿𑌰𑌾𑌕𑌰𑌿𑌷𑍍𑌯𑌤। 𑌅𑌤𑌃 𑌸𑌾𑌙𑍍𑌖𑍍𑌯𑍋𑌕𑍍𑌤𑌤𑌤𑍍𑌤𑍍𑌵𑌸𑌙𑍍𑌖𑍍𑌯𑌾𑌪𑍍𑌰𑌤𑌿𑌷𑍇𑌧 𑌇𑌤𑌿 𑌸𑌿𑌧𑍍𑌯𑌤𑌿। 𑌜𑍍𑌞𑌾𑌨𑌸𑍍𑌯 𑌨 𑌸𑌤𑍍𑌤𑌾𑌃 𑌕𑌿𑌨𑍍𑌤𑍁 𑌬𑌹𑍁𑌤𑍍𑌵𑌾𑌃॥

"𑌯𑌤𑍍𑌤𑍁 𑌨𑌰𑌸𑍍𑌯𑌾𑌃 𑌪𑍍𑌰𑌕𑍃𑌤𑍇𑌰𑌜𑌾𑌶𑌬𑍍𑌦𑍇𑌨 𑌭𑍋𑌗𑌸𑍍𑌵𑌪𑌰𑌿𑌕𑌲𑍍𑌪𑌨𑌮𑍇𑌵 𑌨𑌿𑌷𑌿𑌧𑍍𑌯𑌤" 𑌇𑌤𑌿 𑌤𑌦𑌪𑍍𑌯𑌸𑌙𑍍𑌗𑌤𑌂 𑌨𑌿𑌷𑍍𑌪𑍍𑌰𑌯𑍋𑌜𑌨𑌤𑍍𑌵𑌾𑌤𑍍। 𑌯𑌥𑌾 "𑌜𑍍𑌞𑌾𑌨𑌂 𑌰𑌯𑍀𑌣𑌾𑌂 𑌵𑌿𑌶𑍍𑌵" 𑌇𑌤𑍍𑌯𑌾𑌦𑌿𑌷𑍁 𑌬𑌹𑍁𑌷𑍁 𑌪𑍍𑌰𑌤𑍍𑌯𑌾𑌪𑍍𑌤𑌵𑍍𑌯𑌾𑌪𑌨𑌾𑌯 𑌶𑍀𑌰𑌾𑌦𑌿𑌷𑍁 𑌰𑌯𑌿𑌪𑍍𑌰𑌯𑍋𑌗𑌂 𑌕𑍍𑌰𑌿𑌯𑌤𑍇, 𑌯𑌥𑌾 𑌭𑌾𑌦𑍀𑌤𑍍𑌯 𑌵𑌸𑌾𑌦𑍀𑌨𑌾𑌂 𑌭𑍋𑌗𑍍𑌯𑌸𑍍𑌵𑌪𑍍𑌰𑌾𑌪𑌨𑌾𑌯 𑌦𑌯𑍋𑌪𑌸𑌙𑍍𑌕𑍍𑌰𑌮𑌣𑌂 𑌕𑍍𑌰𑌿𑌯𑌤𑍇 𑌤𑌦𑍍𑌵𑌦𑌸𑍍𑌯𑌾𑌂 𑌪𑍍𑌰𑌕𑍃𑌤𑍌 𑌭𑍋𑌗𑌸𑍍𑌵𑌪𑌰𑌿𑌕𑌲𑍍𑌪𑌨𑌂 𑌕𑌥𑌮𑌪𑌾𑌦𑌿𑌶𑍍𑌯𑌤𑍇" 𑌇𑌤𑌿 𑌶𑍍𑌰𑍀𑌭𑌾𑌷𑍍𑌯 𑌕𑍃𑌤𑌾𑌪𑍍𑌯𑍇𑌤𑌦𑌯𑍁𑌕𑍍𑌤𑌂 𑌭𑌾𑌷𑌿𑌤𑌮𑍍॥

"𑌅𑌜𑌾 𑌹𑍍𑌯𑍇𑌕𑌃; 𑌅𑌜𑍋𑌽𑌨𑍍𑌯𑌃" 𑌇𑌤𑍍𑌯𑌤𑍍𑌰𑌾𑌜𑌾𑌯𑌮𑌾𑌨𑌕𑌾𑌰𑌣𑌵𑌯𑍌𑌗𑌿𑌕𑌾𑌯𑍁𑌪𑍍𑌰𑌹𑌣𑌮𑍇𑌵 𑌸𑍍𑌵𑌰𑌸𑌮𑍍। 𑌤𑌦𑍍𑌵𑌦𑌜𑌾𑌶𑌬𑍍𑌦𑍇𑌽𑌪𑌿 𑌯𑍋𑌗𑌸𑍍𑌯𑍈𑌵 𑌗𑍍𑌰𑌾𑌹𑍍𑌯𑌃। 𑌦𑍃𑌷𑍍𑌟𑌾𑌨𑍍𑌤𑍇𑌨 𑌸𑌞𑍍𑌚𑍇𑌤𑌵𑌾𑌕𑍍𑌯𑌮𑍇𑌕𑌶𑌬𑍍𑌦𑌸𑍍𑌯𑌾𑌪𑌿 "𑌅𑌬𑍍𑌯𑍇𑌤 𑌭𑌕𑍍𑌷𑍍𑌯𑍇𑌤 𑌦𑍇𑌵𑌨" 𑌇𑌤𑌿 𑌲𑌕𑍍𑌷𑌣𑌸𑌾𑌯𑌨𑌪𑌾𑌠𑌕𑌤𑍍𑌵𑌂 𑌸𑍍𑌵𑌷𑍍𑌟𑌮𑍍। 𑌪𑌾𑌕𑍍𑌯𑍇𑌶𑍇𑌷𑌨𑌿𑌯𑌮𑌾𑌰𑌿𑌤𑌮𑍇𑌵𑌾𑌪𑍍𑌰𑌪𑌞𑍍𑌚𑍇 𑌲𑌕𑍍𑌷𑌣𑌸𑌾𑌯𑌨𑌪𑍍𑌰𑌵𑍃𑌤𑍍𑌤𑌿𑌨𑌿𑌮𑌿𑌤𑍍𑌤𑌂 𑌅𑌬𑍍𑌦𑌶𑌬𑍍𑌦𑌪𑍍𑌰𑌯𑍋𑌗𑌸𑍍𑌯। 𑌇𑌯𑌮𑍇𑌵 𑌦𑍃𑌷𑍍𑌟𑌾𑌨𑍍𑌤𑌸𑍍𑌵𑌾𑌰𑌸𑍍𑌯𑌾𑌪𑌿 𑌸𑌾𑌧𑌕𑌂 𑌯𑍌𑌗𑌿𑌕𑌾𑌯𑍁𑌪𑍍𑌰𑌹𑌣𑍇॥

𑌕𑍃𑌤𑍍𑌸𑍍𑌨𑌪𑍍𑌰𑌪𑌞𑍍𑌚𑌸𑍍𑌯 𑌸𑍃𑌷𑍍𑌟𑍌 𑌶𑍍𑌰𑍁𑌤𑌿𑌸𑍍𑌮𑍃𑌤𑌿𑌪𑍍𑌰𑌸𑌿𑌦𑍍𑌧𑌿𑌰𑌸𑍍𑌤𑌿। "𑌸𑍂𑌰𑍍𑌯𑌾𑌚𑌨𑍍𑌦𑍍𑌰𑌮𑌸𑍌 𑌧𑌾𑌤𑌾 𑌯𑌥𑌾𑌪𑍂𑌰𑍍𑌵𑌮𑌕𑌲𑍍𑌪𑌯𑌤𑍍" 𑌇𑌤𑌿 𑌶𑍍𑌰𑍁𑌤𑌿𑌃। "𑌪𑍍𑌰𑌕𑍃𑌤𑌿𑌂 𑌸𑍍𑌵𑌾𑌮𑌧𑌿𑌷𑍍𑌠𑌾𑌯 𑌸𑌮𑍍𑌭𑌵𑌾𑌮𑍍𑌯𑌾𑌤𑍍𑌮𑌮𑌾𑌯𑌯𑌾" 𑌇𑌤𑌿 𑌸𑍍𑌮𑍃𑌤𑌿𑌃। "𑌹𑌿𑌤𑍇 𑌨𑌿𑌵𑍇𑌶𑍍𑌯 𑌪𑌰𑌿𑌕𑌲𑍍𑌪𑌿𑌤𑌸𑌤𑍍𑌤𑍍𑌵𑌯𑍋𑌗𑌾" 𑌇𑌤𑌿 𑌭𑌗𑌵𑌾𑌨𑍍 𑌕𑌵𑌿𑌃। "𑌰𑌚𑌨𑌾𑌨𑍁𑌪𑌪𑌤𑍍𑌤𑍇𑌶𑍍𑌚 𑌨𑌾𑌨𑍁𑌮𑌾𑌨𑌮𑍍" 𑌇𑌤𑌿 𑌸𑌾𑌙𑍍𑌖𑍍𑌯𑌨𑌿𑌰𑌾𑌕𑌰𑌣𑌸𑍂𑌤𑍍𑌰𑍇 𑌰𑌚𑌨𑌾 𑌰𑌚𑌯𑌿𑌤𑌾𑌰𑌂 𑌸𑍍𑌰𑌷𑍍𑌟𑌾𑌰𑌮𑌪𑍇𑌕𑍍𑌷𑌤 𑌇𑌤𑌿 𑌭𑌾𑌵𑌃 𑌸𑌿𑌦𑍍𑌧𑍍𑌯𑌤𑌿 𑌰𑌚𑌨𑌾𑌶𑌬𑍍𑌦𑍇𑌨। 𑌰𑌚𑌨𑌾 𑌕𑍃𑌤𑍍𑌸𑍍𑌨𑌾।

𑌕𑍃𑌤𑍍𑌸𑍍𑌨𑌾 𑌚 𑌕𑍃𑌤𑍍𑌸𑍍𑌨𑌕𑌦𑍇𑌶𑌾𑌪𑍇𑌕𑍍𑌷𑌤 𑌇𑌤𑌿 𑌸𑍂𑌚𑌯𑌿𑌤𑍁𑌂 𑌕𑍃𑌤𑍍𑌸𑍍𑌨𑌶𑌬𑍍𑌦𑍋𑌪𑌾𑌦𑌾𑌨𑌮𑍍 । "𑌯𑌥𑌾 𑌸𑌰𑍍𑌵𑌏𑌕𑌕𑍃𑌤𑍍𑌸𑍍𑌨𑌃" 𑌇𑌤𑌿 𑌶𑍍𑌰𑍁𑌤𑌿𑌸𑍂𑌚𑌨𑍇𑌨 𑌸𑌰𑍍𑌵𑌕𑍃𑌤𑍍𑌸𑍍𑌨𑌸𑍍𑌵𑌰𑍂𑌪𑌵𑌿𑌶𑌿𑌷𑍍𑌟𑌸𑍍𑌯 𑌯𑌾𑌵𑌤𑌃 𑌸𑍃𑌷𑍍𑌟𑍇𑌶𑍍𑌚 𑌕𑌾𑌰𑌣𑌤𑍍𑌵𑌂 𑌭𑌵𑌤𑌿 । 𑌅𑌤𑌏𑌵 𑌪𑍍𑌰𑌯𑍋𑌜𑌨𑌂 𑌕𑍃𑌤𑍍𑌸𑍍𑌨𑌶𑌬𑍍𑌦𑍋𑌪𑌾𑌦𑌾𑌨𑌸𑍍𑌯 । 𑌸𑍃𑌷𑍍𑌟𑍇𑌯𑍁𑌕𑍍𑌤𑌸𑍍𑌯 𑌸𑌰𑍍𑌵𑌕𑌾𑌰𑍍𑌯𑌪𑍍𑌰𑌯𑍋𑌜𑌨𑌂 𑌪𑍍𑌰𑌕𑍃𑌤𑍇𑌰𑌨𑌾𑌦𑌿𑌕𑌾𑌰𑌣𑌤𑍍𑌵𑌂 𑌚 𑌪𑍍𑌰𑌯𑍁𑌜𑍍𑌯𑌤𑍇 ॥

𑌜𑍍𑌞𑌾𑌨𑌾𑌦𑌿𑌲𑌕𑍍𑌷𑌣𑌾𑌦𑍍𑌯𑍁𑌕𑍍𑌤𑌜𑌗𑌤𑍍𑌸𑍃𑌷𑍍𑌟𑌿𑌕𑌸𑍍𑌯 𑌪𑍍𑌰𑌯𑍋𑌜𑌨𑌮𑌿𑌤𑌿 𑌸𑍍𑌯𑌾𑌦𑍍𑌵𑌿𑌚𑌾𑌰𑌣𑌂 𑌚 𑌪𑍍𑌰𑌕𑍃𑌤𑌾𑌨𑌾𑌮𑍍 । 𑌸𑍃𑌷𑍍𑌟𑌿𑌵𑌿𑌷𑌯𑍇 𑌵𑌿𑌵𑌾𑌦𑌸𑍍𑌯 𑌪𑍍𑌰𑌸𑌙𑍍𑌗𑍋𑌽𑌪𑌿 । 𑌕𑍃𑌤𑍍𑌸𑍍𑌨𑌶𑌬𑍍𑌦𑌸𑍍𑌯 𑌸𑍃𑌷𑍍𑌟𑌿𑌕𑌾𑌰𑌕𑌤𑍍𑌵𑌵𑌰𑍍𑌣𑌨𑌂 𑌸𑍃𑌷𑍍𑌟𑌿𑌵𑌿𑌚𑌾𑌰𑌪𑍍𑌰𑌕𑌰𑌣𑌾𑌨𑍁𑌗𑍁𑌣𑌮𑍍 । 𑌅𑌜𑍍𑌞𑌾𑌤𑌾𑌰𑍍𑌥𑌾𑌯 𑌪𑍍𑌰𑌯𑍋𑌜𑌨𑌤𑍍𑌵𑌇𑌨 𑌪𑍂𑌰𑍍𑌵𑌾𑌪𑌰𑌪𑌰𑍍𑌯𑌾𑌯 𑌸𑍃𑌷𑍍𑌟𑌿𑌵𑌿𑌷𑌯𑌕𑌵𑌰𑍍𑌣𑌨𑌂 𑌸𑌾𑌰𑌸𑍍𑌯 । 𑌅𑌨𑌨𑍍𑌤𑌰𑌪𑍍𑌰𑌕𑌰𑌣𑍇𑌨 𑌨 𑌕𑍇𑌵𑌲𑌪𑍍𑌰𑌕𑌾𑌶𑌃 𑌕𑍃𑌤𑍍𑌸𑍍𑌨𑌤𑌾𑌭𑌾𑌵𑌃 ॥

𑌕𑌥𑌂 𑌪𑍍𑌰𑌕𑍃𑌤𑌿𑌰𑍇𑌵𑌾𑌤𑍍𑌰𑌾𑌜𑌾 𑌶𑌬𑍍𑌦𑌾𑌯𑌾𑌂 𑌕𑍇𑌨𑌾𑌤𑍍𑌰 𑌸𑍃𑌷𑍍𑌟𑌿𑌕𑌰𑍍𑌤𑌾 𑌨𑌿𑌷𑍍𑌕𑍃𑌷𑍍𑌟 𑌇𑌤𑌿 𑌭𑌵𑌨𑍍𑌤𑍁 । 𑌸𑍃𑌷𑍍𑌟𑌿𑌨𑌿𑌷𑍍𑌕𑍃𑌷𑍍𑌟𑌾𑌯𑌾𑌃 𑌶𑍍𑌰𑍁𑌤𑍇𑌸𑍍𑌤𑌾𑌤𑍍𑌪𑌰𑍍𑌯𑌾𑌯 𑌇𑌤𑌿 𑌚 𑌭𑌵𑌨𑍍𑌤𑍁 । 𑌤𑌸𑍍𑌮𑌾𑌤𑍍𑌪𑍍𑌰𑌕𑍃𑌤𑌿𑌰𑍇𑌵 𑌶𑍍𑌰𑍁𑌤𑌿𑌵𑌿𑌵𑌕𑍍𑌷𑌿𑌤𑌾𑌯𑌾 𑌇𑌤𑌿 𑌨𑌿𑌷𑍍𑌕𑍃𑌷𑍍𑌟𑌂 𑌨𑍍𑌯𑌾𑌯𑌰𑌕𑍍𑌷𑌾𑌮𑌣𑍌 । "𑌕𑌿𑌂 𑌸𑌾𑌙𑍍𑌖𑍍𑌯𑌶𑌾𑌸𑍍𑌤𑍍𑌰𑍋𑌕𑍍𑌤𑌂 𑌪𑍍𑌰𑌧𑌾𑌨𑌮𑍁𑌚𑍍𑌯𑌤𑍇 ? 𑌉𑌤 𑌤𑍇𑌜𑍋𑌬𑌨𑍍𑌨𑌾𑌤𑍍𑌮𑌕𑌾𑌵𑌾𑌨𑍍𑌤𑌰𑌪𑍍𑌰𑌕𑍃𑌤𑌿𑌃 ?" 𑌇𑌤𑌿 𑌵𑌿𑌷𑌯𑌃 𑌪𑍍𑌰𑌦𑌰𑍍𑌶𑌿𑌤𑌃 𑌶𑍍𑌰𑍀𑌮𑌦𑍍𑌭𑌗𑌵𑌤𑍍𑌪𑌾𑌦𑍈𑌃 । 𑌉𑌤𑍍𑌤𑌰𑌃 𑌸𑌿𑌦𑍍𑌧𑌾𑌨𑍍𑌤𑌪𑌕𑍍𑌷𑌃 । 𑌸𑌾𑌰𑍍𑌧𑌂 𑌤𑍁 𑌤𑍇𑌜𑍋𑌬𑌨𑍍𑌨𑌕𑌾𑌰𑌣𑌂 𑌪𑍍𑌰𑌕𑍃𑌤𑌿𑌃 𑌶𑌕𑍍𑌤𑌿𑌰𑌜𑍇𑌤𑍍𑌯𑍁𑌕𑍍𑌤𑌃 𑌸𑌿𑌦𑍍𑌧𑌾𑌨𑍍𑌤𑌪𑌕𑍍𑌷𑌃 । "𑌕𑌿𑌂 𑌸𑍍𑌵𑌤𑌨𑍍𑌤𑍍𑌰𑌂 𑌪𑍍𑌰𑌧𑌾𑌨𑌮𑍇𑌵 𑌗𑍁𑌣𑌸𑌾𑌮𑍍𑌯𑌾𑌤𑍍𑌮𑌕𑌮𑍁𑌤 𑌪𑌾𑌰𑌮𑍇𑌶𑍍𑌵𑌰𑍀 𑌮𑌾𑌯𑌾𑌶𑌕𑍍𑌤𑌿𑌰𑍇𑌵 𑌤𑍇𑌜𑍋𑌬𑌨𑍍𑌨𑌾𑌤𑍍𑌮𑌕𑌕𑌾𑌰𑌣𑌮𑍁𑌚𑍍𑌯𑌤𑌾𑌮𑍍" 𑌇𑌤𑌿 𑌤𑌤𑍍𑌰 𑌵𑌿𑌷𑌯𑌪𑍍𑌰𑌦𑌰𑍍𑌶𑌨𑌮𑍍 । 𑌦𑍍𑌵𑌾𑌦𑌶𑌲𑌕𑍍𑌷𑌣𑍇𑌨𑌾𑌪𑍍𑌯𑍇𑌵𑌮𑍇𑌵𑌮𑌿 । 𑌉𑌤𑍍𑌤𑌰𑌃 𑌪𑌕𑍍𑌷𑌃 𑌸𑌿𑌦𑍍𑌧𑌾𑌨𑍍𑌤𑌪𑌕𑍍𑌷𑌃 ॥

𑌇𑌦𑌾𑌨𑍀𑌂 𑌭𑌵𑌦𑍁𑌕𑍍𑌤𑌂 𑌵𑌿𑌮𑍃𑌶𑌾𑌮𑌃 । "𑌜𑍍𑌯𑍋𑌤𑌿𑌰𑍁𑌪𑌕𑍍𑌰𑌮𑌾 𑌪𑌾𑌰𑌮𑍇𑌶𑍍𑌵𑌰𑌕𑌾𑌰𑌣𑌿𑌕𑍇𑌯𑌮𑌜𑌾 𑌵𑌰𑍍𑌣𑌿𑌤𑌾 ; 𑌨 𑌤𑍁 𑌸𑌾𑌙𑍍𑌖𑍍𑌯𑌤𑌨𑍍𑌤𑍍𑌰𑌪𑌰𑌿𑌕𑌲𑍍𑌪𑌿𑌤𑌾 𑌜𑍍𑌯𑍋𑌤𑌿𑌃 𑌪𑍍𑌰𑌭𑍃𑌤𑍀𑌨𑌿

[illegible]

[illegible]

[illegible]

𑌇𑌤𑍍𑌯𑌾𑌦𑌿𑌕𑌂 𑌸𑍂𑌤𑍍𑌰𑌭𑌾𑌷𑍍𑌯𑌮𑍍 । 𑌨𑌨𑍁 𑌶𑍍𑌰𑍁𑌤𑌾𑌶𑍍𑌰𑍁𑌤𑌯𑍋𑌰𑍁𑌪𑌾𑌸𑌨𑌂 𑌕𑌿𑌮𑌿𑌤𑌿 𑌵𑌿𑌧𑍀𑌯𑌤𑍇 । 𑌤𑌤𑍍𑌕𑍍𑌵𑌾𑌪𑍇𑌕𑍍𑌷𑌿𑌤𑌂 𑌶𑍍𑌰𑍁𑌤𑌾𑌶𑍍𑌰𑍁𑌤𑌮𑍍 । 𑌅𑌜𑌾𑌤𑌪𑍂𑌰𑍍𑌵𑌶𑍍𑌰𑌵𑌣𑌸𑍍𑌯 𑌪𑍍𑌰𑌯𑍋𑌜𑌨𑌾𑌭𑌾𑌵 𑌅𑌶𑍍𑌰𑍁𑌤𑍍𑌯𑍈𑌵𑌮𑌶𑍍𑌰𑍁𑌤𑍇 𑌭𑌵𑌤𑌾 । 𑌤𑌸𑍍𑌯𑌾𑌪𑍂𑌰𑍍𑌵𑌤𑍍𑌵𑌾𑌯𑍁𑌕𑍍𑌤𑌾𑌭𑌾𑌵𑌾𑌤𑍍 𑌤𑌤𑍍𑌕𑍍𑌵𑌨𑌾 𑌨𑌯𑍁𑌕𑍍𑌤𑍍𑌯𑌂 𑌸𑍂𑌤𑍍𑌰𑌦𑍂𑌷𑌣𑍈𑌵 । 𑌯𑍌𑌗𑌿𑌕𑌾𑌰𑍍𑌥𑌪𑍍𑌰𑌸𑌿𑌦𑍍𑌧𑍌𑌽𑌸𑍍𑌤𑌿 𑌪𑍍𑌰𑌯𑍋𑌜𑌨𑌮𑍍 । 𑌪𑍍𑌰𑌸𑌿𑌦𑍍𑌧𑌜𑌾𑌮𑌾𑌤𑍃𑌸𑍍𑌯 𑌸𑌿𑌦𑍍𑌧𑍌 𑌪𑍍𑌰𑌕𑍃𑌤𑌿𑌵𑌾𑌕𑍍𑌯𑌏𑌵, 𑌨𑌾𑌵𑌾𑌭𑍍𑌰𑌪𑍍𑌰𑌕𑍃𑌤𑌿𑌵𑌾𑌕𑍍𑌯𑌤𑍍𑌵𑌾𑌦𑌿𑌤𑌿 𑌸𑍍𑌪𑌷𑍍𑌟𑌂 𑌭𑌾𑌷𑌿𑌤𑌂 𑌭𑌵𑌦𑍀𑌯𑍋𑌪𑌨𑌿𑌷𑌦𑍍𑌭𑌾𑌷𑍍𑌯𑍇 ॥

॥ 𑌨 𑌸𑌙𑍍𑌖𑍍𑌯𑍋𑌪𑌸𑌙𑍍𑌗𑍍𑌰𑌹𑌾𑌧𑌿𑌕𑌰𑌣𑌮𑍍 ॥

𑌅𑌤𑍍𑌰 𑌜𑍍𑌯𑍋𑌤𑌿𑌷𑍈𑌕𑍇𑌷𑌾𑌮𑌸𑌤𑍍𑌯𑌨𑍍𑌨 𑌇𑌤𑌿 𑌸𑍂𑌤𑍍𑌰𑌸𑍍𑌯𑌾𑌪𑍍𑌯𑌤𑍍𑌰𑌾𑌽𑌸𑍍𑌤𑌿 𑌭𑌾𑌷𑍍𑌯𑌯𑍋𑌰𑍍𑌭𑍇𑌦𑌃 ॥

𑌪𑌞𑍍𑌚 𑌪𑌞𑍍𑌚𑌜𑌨𑌾 𑌇𑌤𑍍𑌯𑍁𑌕𑍍𑌤𑌾𑌃 𑌪𑌞𑍍𑌚𑌸𑌙𑍍𑌖𑍍𑌯𑌾𑌕𑌾𑌃 𑌪𑌞𑍍𑌚𑌜𑌨𑌾𑌃 𑌕𑍇 𑌇𑌤𑍍𑌯𑌪𑍇𑌕𑍍𑌷𑌾𑌯𑌾𑌮𑍍 "𑌪𑍍𑌰𑌾𑌣𑌾𑌦𑌯𑍋 𑌵𑌾𑌕𑍍𑌯𑌶𑍇𑌷𑌾𑌤𑍍" 𑌇𑌤𑌿 𑌪𑍂𑌰𑍍𑌵𑌸𑍂𑌤𑍍𑌰𑌸𑌿𑌦𑍍𑌧𑌾𑌨𑍍𑌤𑌃 । 𑌸𑌙𑍍𑌖𑍍𑌯𑌾𑌯𑌾𑌃 𑌸𑌙𑍍𑌖𑍍𑌯𑍇𑌯𑌾𑌪𑍇𑌕𑍍𑌷𑌤𑍍𑌵𑌾𑌤𑍍 । 𑌸𑌙𑍍𑌖𑍍𑌯𑍇𑌯𑌵𑌿𑌶𑍇𑌷𑌨𑌿𑌰𑍍𑌣𑌯𑍋 𑌵𑌾𑌕𑍍𑌯𑌶𑍇𑌷𑌾𑌦𑍍𑌭𑌵𑌤𑌿 । 𑌵𑌾𑌕𑍍𑌯𑌶𑍇𑌷𑌶𑍍𑌚 𑌪𑍍𑌰𑌾𑌣𑌸𑍍𑌯 𑌪𑍍𑌰𑌾𑌣𑌮𑍁𑌤 𑌚𑌕𑍍𑌷𑍁𑌷𑌶𑍍𑌚𑌕𑍍𑌷𑍁𑌃 𑌶𑍍𑌰𑍋𑌤𑍍𑌰𑌸𑍍𑌯 𑌶𑍍𑌰𑍋𑌤𑍍𑌰𑌮𑌨𑍍𑌨𑌸𑍍𑌯𑌾𑌨𑍍𑌨𑌂 𑌮𑌨𑌸𑍋 𑌯𑍇 𑌮𑌨𑍋 𑌵𑌿𑌦𑍁𑌃 𑌇𑌤𑌿 𑌶𑍍𑌰𑍁𑌤𑌿𑌪𑌞𑍍𑌚𑌕𑌾𑌤𑍍 𑌪𑌞𑍍𑌚𑌜𑌨𑌶𑌬𑍍𑌦𑌵𑌾𑌚𑍍𑌯𑌵𑌿𑌶𑍇𑌷𑌨𑌿𑌰𑍍𑌣𑌯𑌃" 𑌇𑌤𑌿 𑌦𑍍𑌵𑌿𑌤𑍀𑌯𑌸𑍂𑌤𑍍𑌰𑌾𑌰𑍍𑌥𑌃 । 𑌤𑌤𑍍𑌰 𑌵𑌾𑌕𑍍𑌯𑌶𑍇𑌷𑌗𑌤𑌾𑌃 𑌸𑌙𑍍𑌖𑍍𑌯𑌾𑌤𑌾𑌃 𑌪𑌞𑍍𑌚𑌜𑌨𑌾 𑌵𑌿𑌵𑌕𑍍𑌷𑍍𑌯𑌨𑍍𑌤𑍇 । "𑌪𑌞𑍍𑌚𑌜𑌨𑌶𑌬𑍍𑌦𑌃 𑌸𑌮𑌾𑌸𑌸𑌾𑌮𑌰𑍍𑌥𑍍𑌯𑌾𑌨𑍍𑌨𑌵𑌮𑌤𑌸𑌂𑌜𑍍𑌞𑌾𑌭𑌾𑌵𑌃 𑌸𑌂𑌜𑍍𑌞𑌾𑌕𑌾𑌙𑍍𑌕𑍍𑌷𑌾 𑌵𑌾𑌕𑍍𑌯𑌶𑍇𑌷𑌸𑌮𑌭𑌿𑌵𑍍𑌯𑌾𑌹𑍃𑌤𑍇𑌷𑍁 𑌪𑍍𑌰𑌾𑌣𑌾𑌦𑌿𑌷𑍁 𑌵𑌰𑍍𑌤𑌿𑌷𑍍𑌯𑌤𑍇" 𑌇𑌤𑌿 𑌭𑌵𑌦𑍍𑌭𑌾𑌷𑍍𑌯𑌮𑍍 ॥

𑌕𑌾𑌣𑍍𑌵𑌪𑌾𑌠𑍇 "𑌅𑌨𑍍𑌨𑌸𑍍𑌯𑌾𑌨𑍍𑌨𑌮𑍍" 𑌇𑌤𑌿 𑌨 𑌪𑌠𑍍𑌯𑌤𑍇 । 𑌪𑌞𑍍𑌚𑌸𑌙𑍍𑌖𑍍𑌯𑌾𑌸𑌙𑍍𑌖𑍍𑌯𑌾𑌤𑌾𑌨𑌿 𑌪𑍍𑌰𑌾𑌣𑌚𑌕𑍍𑌷𑍁𑌃𑌶𑍍𑌰𑍋𑌤𑍍𑌰𑌾𑌣𑍍𑌯𑌨𑍍𑌨𑌂 𑌸𑌿𑌦𑍍𑌧𑍍𑌯𑌪𑍇𑌕𑍍𑌷𑍇 𑌜𑍍𑌯𑍋𑌤𑌿𑌷𑌾𑌽𑌪𑌿 𑌯𑍇𑌨 𑌪𑌞𑍍𑌚𑌭𑌿𑌃 𑌪𑌞𑍍𑌚𑌸𑌙𑍍𑌖𑍍𑌯𑌾𑌕

ஜநவிஶேஷணீயப்ராமாண்யம் ஭வதி । காரணவாக்யே வசநாந்தரா
ணைவ பஞ்சாநாம் ஜநாநாம் ஏகத்ர ஜ்யோதிஷி நிவேஶோ விவக்ஷித இதி யாவதா
காரணவிஶேஷணீயப்ராமாண்யமிதி ஶங்காநிவர்தகாயாந்த ஏவ த்ரு
தீயம் வாக்யமிதி ஭ாஷ்யாபிப்ராயம் மந்தவ்யம் ॥

பஞ்சஜநாநாம் வாக்யஶேஷே ஶ்ரூயமாணஸ்ய ஜ்யோதிஃ
ஶப்தஸ்ய வாக்யஶேஷஃ க்ரியதே ஏதஸ்ய ஜ்யோதிஷ இதி வ மந்தவ்யம் । "தம் தேவா ஜ்யோதிஷாம் ஜ்யோதிராயுர்ஹோபாஸதேऽம்ருதம்" இதி வாக்யஶேஷஃ । தத்
ரா ஜ்யோதிஃஶப்தா ப்ரயுஜ்யதே । ஭வந்து தே "ஜ்யோதி-
ஷாம்" இதி ப்ரத²மஜ்யோதிஃஶப்தஸ்ய க்³ரஹணம் வா
"ஜ்யோதிஃ" இதி த்³விதீயஜ்யோதிஃஶப்தஸ்ய க்³ரஹணம் வே
த்யத்ராஸ்தி ஭வதீயே ஸம்ஶயே ஸந்தேஹஃ । "ஸர்வேஷாம் கா
ரணாநாமஸ்ய தம் தேவா ஜ்யோதிஷாம் ஜ்யோதிராயு
வாக்யஶேஷஸ்ய ஜ்யோதிஷா பஞ்சஜநா வாக்யாரணீயம்" இதி
ஶ்ரீபாஷ்யகாரவசநே த்³விதீயஜ்யோதிஃஶப்தஸ்ய க்³ரஹண
மிஷ்யத இவ । ப்ரத²மஸ்ய து ஷஷ்ட்யந்தஸ்ய தஸ்யைவ ஶ்ரவணாத்
தே । "ஜ்யோதிஷாம்" இதி ஷஷ்டீ ப³ஹுவசநாந்தஶ்ருதி
பத³ஸ்ய வாக்யஶேஷஃ க்ரியதே வக்தா ஜ்யோதிஃஶப்தேந
த்ரயாணாம் காரணவாசிபரமேஶ்வராத்மகாரணாநாம் ।
"ஜ்யோதிராயுரிதி தம் தேவா ஜ்யோதிஷாம் ஜ்யோதிஃ இதி"
இதி த்³விதீயஜ்யோதிஃஶப்தஸ்ய வாக்யஶேஷத்வம் ஭ாஷித இவ
஭ாஷ்யே । ஭வது விப்ரதிபத்திஃ தத்ஸம்பந்தே து தேஷாம் ।
"தஸ்மாதேஷாம் வாக்யஶேஷஜ்யோதிரதிகாரஸ்ய ஸம்க்²யா வாக்யா
ணீயத்வஸ்யாஸ்யா஭ாவாத்" இதி ஭வதோक்தஃ । காரணவாக்யா
நாம் ஜ்யோதிஷாம் இதி ஶ்ருதிவசநஸ்ய வாக்யஶேஷத்வம் யுக்தம்
஦ோஷஃ । ஜ்யோதீம்ஷி ப்ரகாஶகாநீந்த்³ரியாணி । "தாநி
ஜ்யோதிஷா" இத்யஸ்ய ப்ரகாரேண வாக்யஶேஷஃ ।
ஜ்யோதகஶப்தாநீந்த்³ரியாணி ஜ்யோதா இத்யாவர்த்யதே । ப்ரகாஶ
காநாமபி ப்ரகாஶகம் ப்ரஹ்ம ஜ்யோதிஃ । உத்தரத்ர பரி-
காராணாம் சக்ஷுராதீநாம் ஶ்ரோத்ரமநஸாம் காரணத்வே ப்ரகாஶகத்வம்

प्रसिद्धम् । अग्रप्रायन्यायोऽत्रोपन्त्यः शब्द-
प्रकाशिकायाम् । त्रयाणां कारणेषु प्राणादयो-
रपि कारणत्वेनानम् न्याय्यम् । वायुविशेषः प्राण-
शब्दितेन्द्रियग्राहकः । अतश्च प्राणरसनाग्राहकम् । अत
शब्देन आद्योच्चारकेण ग्रहणं क्रियते श्रोत्रा ।
ईषच्च पदजनकेनापि पदानामपि कारणेन
समानयमेकत्वम् । “नानासारान्” इति प्रयोजनत्व-
पदार्थभाषिणे “नाना व्यक्तानि पदविंशति-
तत्त्वानि । तेषां पदैः पदशः साधारणो-
यदोऽवसि । .... .. न व्याप्तिबन्धेन नाना-
संदेष्टे उपाधिकाः सत्त्वा निविशन्ते” इति महा-
भाष्यभाषितं सत्त्वं सत्त्वविः । सात्त्वं प्रति सत्त्वि-
तं दृष्टं सत्त्वं कृत्स्नेऽपि पुण्यं पवसेज-
त्र वदतस्तेऽत्र तत्त्वज्ञायुवणान्ते । तेजोव्यापि प्राणः
पञ्च सहस्रप्राणसम्बन्धः । न तस्य ज्योति-
ष्टापपद्धियोदेन इन्द्रियाणाम् । योऽत्रानुगत-
यदुपवर्णनेनानुसन्धेयः न्यायरक्षामणौ “प्राणादीनाम्
अन्तःकरणानाम् बहिरिन्द्रियव्यापारेणोपत्तो-
त्तत्वम्” इति न सोऽभिमतः पक्षः । प्रसिद्धेन
साधारण्येऽपि वायोः पञ्चवृत्तेः । न चायम्
ज्योतिषां प्राणादिसत्त्वावरणं पदार्थः । “ज्यो-
तिषाम्” इति तत्पदस्य “प्रकाशकानां करणानाम्”
इत्यर्थः । तानि च करणानि संगृह्यन्ते पदजन-
शब्दे । तेषां च विकसं वाऽविकसं वा पदं
क्रियते भावयोर्वस्तुतस्तत्त्वतः ॥

“ज्योतिषाम्” इति पञ्चमुखे पदेनैव
करणसंग्राहकः पदजनशब्द इति निर्णयः क्रियते
सायुज्यनिभावायां यत्रास्य पाठो न दृश्यते ।
“ज्योतिषाम्” इति पदेन पदजनशब्दार्थविशेष-
निर्णय इति वयम् ॥

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

𑌜𑍍𑌯𑍋𑌤𑌿𑌷𑌾𑌮𑌿𑌤𑌿 𑌶𑌬𑍍𑌦𑌸𑍍𑌯 "𑌸𑍂𑌰𑍍𑌯𑌾𑌦𑌿𑌜𑍍𑌯𑍋𑌤𑌿𑌷𑌾𑌮𑍍" 𑌇𑌤𑌿 𑌸𑌵𑌿𑌶𑍇𑌷𑍋𑌪𑌨𑌿𑌷𑌦𑍍𑌭𑌾𑌷𑍍𑌯𑌸𑍍𑌵𑌾𑌰𑌸𑌿𑌕𑌾𑌰𑍍𑌥𑌃 । 𑌸𑍂𑌰𑍍𑌯𑌪𑌦𑍇𑌨 𑌸𑌨𑍍𑌨𑌿𑌹𑌿𑌤𑌾𑌦𑍇𑌰𑍍𑌗𑍍𑌰𑌹𑌣𑌮𑍍 । 𑌤𑍇𑌨 𑌚 𑌪𑌞𑍍𑌚𑌸𑌂𑌪𑍍𑌰𑌾𑌯𑌿𑌕𑍍𑌯𑌂 𑌸𑌿𑌦𑍍𑌧𑌮𑍍 । 𑌤𑍇𑌨 𑌚 𑌪𑍍𑌰𑌯𑍋𑌗𑌸𑌂𑌭𑌵𑍇𑌤𑍍 "𑌗𑌤𑌿𑌰𑍇𑌕𑌾𑌦𑍍𑌯" 𑌇𑌤𑍍𑌯𑍁𑌕𑍍𑌤𑌮𑍍 𑌉𑌪𑌲𑌕𑍍𑌷𑌣𑌂 𑌪𑍍𑌰𑌸𑌜𑍇𑌤𑍍 । 𑌤𑌤𑍍𑌰𑍈𑌵𑌕𑍃𑌤𑌮𑍇𑌵𑌾𑌸𑍍𑌯 𑌪𑍍𑌰𑌸𑌙𑍍𑌗𑍇𑌽𑌪𑍍𑌯𑌪𑍍𑌰𑌸𑌕𑍍𑌤𑌾 । 𑌪𑌞𑍍𑌚𑌵𑌿𑌕𑌲𑍍𑌪𑌤𑌃 । 𑌸𑌵𑌿𑌶𑍇𑌷𑍋𑌪𑌶𑌮𑌨𑌪𑍍𑌰𑌸𑌙𑍍𑌗𑍇 𑌸𑌞𑍍𑌜𑌾𑌤𑌪𑍍𑌰𑌲𑌕𑍍𑌷 𑌸𑌿𑌦𑍍𑌧𑌾𑌨𑌾𑌂 𑌬𑌹𑍁𑌸𑌾𑌕𑍍𑌷𑍍𑌯𑌦𑍋𑌷𑌾𑌪𑌤𑍍𑌤𑌿𑌃 ॥

𑌇𑌦𑌮𑌪𑌿 𑌸𑌾𑌰𑌸𑍍𑌯𑍋𑌤𑍍𑌤𑌾𑌰𑌵𑌯𑌮𑍍 । 𑌸𑌾𑌜𑍍𑌞𑍍𑌯𑍇𑌨 𑌸𑌤𑍍𑌤𑍍𑌵𑌸𑌂𑌖𑍍𑌯𑌾𑌯𑌾𑌃 𑌶𑍍𑌰𑍁𑌤𑍍𑌯𑌰𑍍𑌥𑌸𑌂𑌗𑍍𑌰𑌹𑌯𑍋𑌰𑍍𑌭𑌾𑌷𑍍𑌯𑍇 "𑌸𑌂𑌵𑍍𑌯𑌾𑌯𑌸𑌂𑌗𑍍𑌰𑌹𑌾𑌤𑍍" 𑌇𑌤𑌿 । "𑌪𑌞𑍍𑌚 𑌪𑌞𑍍𑌚𑌜𑌨𑌾𑌃" 𑌇𑌤𑌿 𑌸𑌂𑌖𑍍𑌯𑌾𑌶𑍍𑌰𑍁𑌤𑍍𑌯𑍇𑌵 𑌸𑌪𑍍𑌤𑌸𑍁 𑌸𑌪𑍍𑌤𑌕𑌾𑌰𑌃 𑌪𑌞𑍍𑌚𑌾𑌨𑌾𑌂 𑌬𑌹𑍁𑌤𑍍𑌵𑌸𑍍𑌯 𑌸𑌪𑍍𑌤𑌕𑌤𑍍𑌵𑌦𑌰𑍍𑌶𑌿𑌤𑌂 𑌸𑌾𑌧𑌯𑌤𑌿 । 𑌸𑌾𑌜𑍍𑌞𑍍𑌯𑌾𑌵𑌨𑍍𑌤𑌰𑌶𑍍𑌰𑍁𑌤𑌿𑌰𑍇𑌵 𑌪𑍍𑌰𑌾𑌣𑌪𑍍𑌰𑌾𑌣𑌾𑌦𑍀𑌨𑍍 𑌵𑍃𑌷𑍍𑌟𑌾 𑌬𑌹𑍁𑌨𑌾𑌯𑍇𑌨 𑌜𑍍𑌯𑍋𑌤𑌿𑌰𑍍𑌭𑌿𑌃 𑌸𑌹 𑌪𑌞𑍍𑌚𑌸𑌾𑌯𑍀𑌕𑍇𑌤𑌿 𑌪𑍍𑌰𑌤𑌿𑌪𑌦𑍍𑌯𑌤𑍇 । 𑌜𑍍𑌯𑍋𑌤𑌿𑌷𑌾𑌂 𑌜𑍍𑌯𑍋𑌤𑌿𑌰𑌿𑌤𑌿 𑌶𑍍𑌰𑍁𑌤𑌿𑌵𑌾𑌕𑍍𑌯𑌶𑍇𑌷𑍇𑌣 𑌬𑌹𑍁𑌨𑌾𑌯𑍇𑌨 𑌪𑌞𑍍𑌚𑌤𑍍𑌵𑌕𑌾𑌰𑌣𑌤𑍍𑌵𑌮𑍁𑌚𑍍𑌯𑌤𑍇 𑌪𑌞𑍍𑌚𑌜𑌨𑌾𑌨𑌾𑌮𑍍 । "𑌬𑌹𑍁𑌶𑌕𑍍𑌤𑍍𑌯𑌧𑌿𑌷𑍍𑌠𑌿𑌤𑌾𑌨𑌾𑌂 𑌹𑌿 𑌚𑌕𑍍𑌷𑍁𑌰𑌾𑌦𑍀𑌨𑌾𑌂 𑌸𑍍𑌵𑌨𑌾𑌦𑌿𑌸𑌾𑌮𑌰𑍍𑌥𑍍𑌯𑌮𑍍 । 𑌸𑍍𑌵𑌤𑌃 𑌕𑌾𑌷𑍍𑌠𑌲𑍋𑌷𑍍𑌟𑌸𑌮𑌾𑌨𑌿 𑌹𑌿 𑌤𑌾𑌨𑌿 𑌚𑍈𑌤𑌨𑍍𑌯𑌾𑌤𑍍𑌮𑌜𑍍𑌯𑍋𑌤𑌿𑌃 𑌪𑍍𑌰𑌾𑌪𑍍𑌨𑍁𑌵𑌨𑍍𑌤𑌿" 𑌇𑌤𑌿 𑌸𑌵𑌿𑌶𑍇𑌷𑍋𑌪𑌨𑌿𑌷𑌦𑍍𑌭𑌾𑌷𑍍𑌯𑍇 । 𑌉𑌤𑍍𑌤𑌰𑌶𑍍𑌚 𑌸𑍍𑌵𑌵𑌾𑌕𑍍𑌯𑌶𑍇𑌷𑌕𑌾𑌤𑍍 । 𑌪𑌞𑍍𑌚𑌜𑌨𑌶𑌬𑍍𑌦𑌸𑍍𑌯𑌾𑌪𑍍𑌯𑌰𑍍𑌥𑌃 𑌤𑌾𑌯𑌿𑌕𑌰𑌣𑌨𑍍𑌯𑌾𑌯𑍇𑌨 𑌸𑌂𑌖𑍍𑌯𑌾𑌸𑌾𑌮𑌾𑌨𑌾𑌧𑌿𑌕𑌰𑌣𑍍𑌯𑌾𑌸𑌿𑌦𑍍𑌧𑌾𑌯𑌾𑌂 𑌸𑌵𑌿𑌶𑍇𑌷𑌕𑌲𑍍𑌪𑌸𑌂𑌭𑌵𑌃 𑌸𑌦𑌿𑌶𑌿𑌷𑍍𑌟𑌾 𑌨𑍍𑌯𑌾𑌯𑌰𑌕𑍍𑌷𑌾𑌰𑍍𑌥𑍇 ॥

𑌅𑌤𑍋 "𑌜𑍍𑌯𑍋𑌤𑌿𑌷𑌾𑌂 𑌜𑍍𑌯𑍋𑌤𑌿𑌃" 𑌇𑌤𑍍𑌯𑌸𑍍𑌯 𑌵𑌿𑌵𑌰𑌣𑌂 𑌪𑍍𑌰𑌾𑌣𑌸𑍍𑌯 𑌪𑍍𑌰𑌾𑌣𑌮𑌿𑌤𑌿 । 𑌤𑌦𑍇𑌤𑌦𑍍𑌭𑍇𑌦𑌾𑌭𑍇𑌦𑍇 𑌕𑌸𑍍𑌯𑌾𑌪𑌿 𑌨𑍈𑌕𑌤𑍍𑌵𑌯𑍋𑌃 𑌪𑍍𑌰𑌾𑌣𑌾𑌦𑌯𑍋𑌃 𑌗𑍍𑌰𑌹𑌣𑍇𑌽𑌪𑌿 𑌨 𑌦𑍋𑌷𑌃 । 𑌸𑌦𑍇𑌶𑌸𑍍𑌯𑌾𑌜𑍍𑌞𑌸𑍍𑌯 𑌵𑌿𑌭𑌜𑍍𑌯 𑌵𑌿𑌵𑌰𑌣𑍇𑌽𑌨𑍁𑌷𑍍𑌠𑌿𑌤𑌸𑌾𑌮𑌰𑍍𑌥𑍍𑌯𑌸𑍍𑌯 𑌅𑌨𑍁𑌷𑍍𑌠𑌿𑌤𑌸𑌾𑌮𑌰𑍍𑌥𑍍𑌯𑌮𑍇𑌵𑌾𑌪𑍇𑌕𑍍𑌷𑌣𑌾𑌤𑍍 । 𑌤𑌥𑌾 𑌶𑍍𑌰𑍋𑌤𑌵𑍍𑌯𑌾𑌪𑌿 𑌪𑍍𑌰𑌜𑍍𑌞𑌾𑌤𑌿𑌰𑍇𑌵 𑌪𑌞𑍍𑌚 𑌪𑌞𑍍𑌚𑌜𑌨𑌸𑌂𑌖𑍍𑌯𑍇𑌵 𑌇𑌤𑌿 ।

கவொரzத் கிஶேஷியாநு ஷேஶ: । யத்யஂ நாவேஷ்யகெ-ஷாஂ தஷிபு ஜெ்யாதிஷா ஷவதி வ வெணெதஷாதிதி "ஷாஷஂமதொரzயபு:" இதி ஷவத்ாக்திதியுரஷா । "ஜெ்யாதிஷாஂ இதி அிதீயஜெ்யாதிமுஹணெ தவஷவாவ்யஂ ஷெ்வெஹுவ ம்யஹீதஂ ஷவெஷ் । தெந வ வஙஷஂவ்யா-வுிரணாயாவெஷிதஷ்ய ஂநிநஜாதீயஷ்ய கயஂ ஶாஷ: ஸ்ஜெ்யஷ் ? ஷஂவ்யாவுிரணாய "ஜெ்யாதிஷாஂ" இதி ஷஷ்ீவஹுவநாதெஷஷ்ம ஹணெ வஹுவிநி ம்யஹீதாநி ஷவெயு: । வயஷெவெக்ஷ நாநாஷாவ: । அிதீயவெக்ஷ கதி ரெக: । ஷவஹாஷ்யாயெ்யுா ஹுவிஷித: முஷதவ காமிகா-யாஂ । வாமித்யகுஞு கவு தாமவாமிஶொஷிஷ் ஜெஹதவாயு: ஷாஂ । தஷ்கதாயுாஞாஶவி ஹுஷெஶவ । ஷாயாரண யஶுஷ்ய லுரஷத: வஹுமுநஷ்யாமக்யஷாக; கஷெஷா ஷஷ்ஷ்ஷவஹாவிகவுாமயணாவாதாஷ், ஷவுவெஷாஞ-வுத்யெயக்யஷ்ய த்யாமாஷு ॥

விகவுாமயணஷெஷாzஷ்யவமஶ்யெத ஷாஶத்யாஂ । உவாஷநவியாநெ விகவொ ஷவதா நாஶெத்யாவ்யெத । "ந வ காணஶாய்யுநியொவிபுரொயாஷ வாணாதீநாஂ வாக்யமெஷமதாநாஶவி முஹணதிதி ஷாஂவதஂ । விரொ யெzவி தாஷ்யவஷதயா ஷெஷாமமி முஹணா முஹணவஅி-கவொவவெத: । ந வெயஂ வஷாஷாஷுவகயா, கவி தாவுாஷநாநாஷாநவி: । ஶநவெஷவாநாஹுஷ்வ்யதிதி வியிமவணாக்" இதி ஷாஶதீ । உவாஷநாவியாநெzவி விகவுாமயணஂ மளா வஶவாஷ ஷொஷஷாஷகவாஅி-கவுஷ்ய । கத விஹுயொமொக்யஂ விஷாஞ்யெத ந்யாய-ரக்ஷாஶணெள । ரவுவெஹுவணபுநெ ஷஂவ திவஙவிஹெ்ய-க்யவிரொய: । ஷாஶதீகவு தாவுகொவாஷநவியாநவக்ஷ-விரொயெந நிமபுணெவு ஹுவத்வத்ாவயொமிகஶக்ஷஂ ந்யாயரக்ஷாஶணெள ஶவ்யகவுக்வந । இஷஶத்யஷெவ்யவஷிதா ஷவநதவ்யாவ்யாமதி: ॥

॥ [illegible] ॥

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

ப்ரயாணவத்' இதி ஸவஹ்ராஷ்ட்ரம்ஶாபிகரணே । 'கர்த்
ணஃ ப்ரக்ருதகேவ' இதி தத்ர ஸாதிதம் । 'ஜீவஸ்ய கர்த்ருத்வ
ஸ்வாதந்த்ர்யாதி பராயத்தஸ்வாதந்த்ர்யமுச்யதே ஸாம்ப்ரதம் ।
'பராயத்தம் ச ப்ரக்ருதிஸம்பந்தவஶாத்கர்மாநுகுண்யமுபா
தாய ப்ரவர்த்தநம் ஸாரேண' இதி ஸமந்வயாதிகரணோபபாதிதம் 'ஸர்வ
ஷாதியோக' இதி ஸூத்ரே ॥

'வாராஷாயிஷிதம் ப்ரயாணமேவ ஜகத்காரணம்'
இத்யஸ்ய ஸூத்ரஸ்ய ப்ரதிபக்ஷநிராஸம் । வாராஷஸ்ய
பராயத்தஸ்வாதந்த்ர்யத்வேந ஸர்வாதிக்யம் ஸமர்த்யதே
ஜகத்ஸ்ரஷ்டுஃ । வாராஷஸ்ய ஶாஸ்த்ரார்த்தம் வேதிதவ்ய
கேவநாத்தித்வம் ப்ரதிபக்ஷஃ ॥

'அத ஆநந்தமயோ ப்ரஹ்மணஃ ஶரீரத்வேந ஜாதாகர்ஷேஶ
ஸ்ய ப்ரதாநஶப்தவாச்யநாதேஶஸம்பத்திஃ' இத்யுக்தமபி
காரணாரம்பகத்வாத்மகம் ஸமர்த்தநமுபபாதயதி ।
அதஃ கர்த்ருத்வஸ்ய ப்ரதிபக்ஷநிராகரணாஸூத்ர
ஸ்ய ஸமர்த்தநம் பராக்ரமம் ஸமர்த்தயேவ ப்ரதிபாத்ய ஸம
ர்த்ய ஸாத்ய இதி ॥

ஸமந்தே த்ரிகோடிகோ விஶயஃ ப்ரதிபாத்யதே ।
ப்ராணோதான காவிதி விஷயே஽வ்யவஸ்திதம் ஸமந்தம் ।
'தத்ர கிம் ஜீவோ வேதிதவ்யஃ கேநாவலம்ப்யதே? உத
ப்ரஹ்ம்மைவ ப்ராணஃ? உத பராதேவதேதி விஶயஃ' இதி ஸமா
ஹாரஷ்டம் । 'ப்ராணஶப்தஸ்ய ப்ரஹ்மைவ ப்ராணே ப்ரவிஷ்
டஃ' இதி ச ஸாதிதம் தத்ரோக்தம் । 'யோ வை வாம
தே ஸ்வதேஷாம் வாராஷாணாம் கர்த்தா' இத்யுக்தஸ்ய
ப்ரதிபக்ஷாதிகத்வாத் ஸத்யத்வாச்ச வாராஷகர்த்ருத்வ
ஸ்ய ப்ரஹ்மப்ராணேऽந்வயாத் ததுபகாரஸம்பவஃ ॥

'ஜீவமுக்திரேகஸ்ய ப்ராணாதேர்நா ஹிரண்யகர்ப்பஸ்யா
ஸ்யோபாயதே' இதி ஸாத்யம் ப்ராணஶப்தஸ்ய ஹிரண்ய

गर्भावरकत्वाच्च । 'हिरण्यगर्भप्रभृतयस्सर्वेऽपि कारणीभूतजीवा हि प्रयोजकाः' इति ब्रह्मानन्दाः । [illegible] जीवः, प्राणात्मा हिरण्यगर्भो वेति [illegible] न्यायरक्षामणौ 'प्राणस्य मुख्यप्राणत्वं वा, हिरण्यगर्भत्वं वेति विकल्प्य तदुभयमपि उपेक्षितं श्रुतप्रकाशिकायाम्' । तत्र न किञ्चित्तत्त्वं सङ्गतम् । मुख्यप्राणपरत्वपक्षे [illegible] विरोधः; श्रुतप्रकाशिकोक्तदोषप्रसक्तिश्च ॥

अत्र द्वितीयसूत्रेण ब्रह्मणो जीवान्यत्वं स्पष्टमुच्यते, स्मर्यते च । 'जीवान्यद् ब्रह्म' इति [illegible] । 'अपि चैके वाजसनेयिनो [illegible] विज्ञानमयशब्देन जीवशब्दाय तद्व्यतिरिक्तं परमात्मानमधीयते' इति [illegible] ॥

'न हि जडं प्राणेन परिणमयितुं शक्यते; परिणामयिता [illegible] प्रयोजनात् [illegible] ज्योतिरधिकरणादिन्यायात्' इति [illegible] ज्योतिरधिकरणनिर्णीतार्थानुवादो न युक्तः । तत्र ज्योतिषो ब्रह्मत्वे [illegible] । [illegible] परिणामकत्वं [illegible] ॥

॥ वाक्यान्वयाधिकरणम् ॥

[illegible] जीवस्यैव [illegible] प्रतिपादितमिति व्युत्पादितप्रतर्दनाधिकरणे [illegible]

தஸ்மிந் ப்ரத்யக்ஷிதே ப்ரஹ்மணி தந்நிஷ்டஸ்ய வாக்யஸ்ய ரூப வாக்யார்த²போ³த⁴ இதி தத்த்வவித்³யாயா உந்நயநம்' இதி ஸம்ப்ரதா³யவிதா³ம் மதம் । ஆநந்த³மயாதி⁴கரண வாக்யம் ந ஸ்வப்ரதா⁴நவாக்யம் । ப்ரஹ்மவிதா³ப்நோதி பரமிதி ப்ரஹ்மணைவ தத்ப்ரகரணாரம்ப⁴ஸமாப்திஸாமாநாதி⁴கரண்யாத் । 'ப்ரஹ்ம புச்ச²ம் ப்ரதிஷ்டா²' இதி ஸப்ரத்யயேந ஸர்வ ஆநந்த³மயஸ்ய । ஸர்வம் ஆநந்த³மயாதி³ஷு ப்ரஹ்ம தத்ர ப்ரதா⁴நம் । ந தஸ்ய ப்ரதா⁴நத்வே ஜீவஸ்ய । ஆநந்த³மயாத்⁴யாயே ப்ரதா⁴நத்வம் அநந்யத்ர ந ஜீவ: । கிம் து பரம் ॥

அத ஆநந்த³மயாதி⁴கரணஸ்ய ஸ்வரூபமவதாரயத்யேவ । அத ப்ரியஸ்யைவ ஶிரஸ்த்வாதி³கல்பநாதா³ர்ஶநாதே । ஸர்வ ப்ராணே ப்ரியஸ்ய ஶிரஸ்த்வமாநந்த³ஸ்ய ஸாக்ஷாத³வக³ம்யதே । தஸ்ய ஸர்வாத்மந: ப்ரஸங்கா³த் ஸர்வஜ்ஞாதீநாம் ப்ரியாதா³ விஶிஷ்டஸ்வரூபாணாம் ப்ரியாதீ³நாம் காரணத்வ ப்ரஹ்மணோ ப்ராப்யதே । 'அந்யோ(அ)ந்தர ஆத்மா ஆநந்த³மய:' இதி ஸர்வாந்தராத்மந ஆநந்த³மயத்வம், நிரதிஶயாநந்த³த்வம், ப்ராணிநாம் ஸர்வாநந்த³ஹேதுத்வம் ச ப்ரதிபாதிதமாநந்த³மயஸ்ய; ஸ்வயம்ஜ்யோதிஷ்ட்வம் ச தத்ஸ்வரூபாவதாரணே ॥ ய: ஸர்வாந்தர ஆத்மா ஸ ஆநந்த³மய: । ஸ ஏவ ஸர்வாநந்த³ஹேது: । த்வம்பத³ம் தத்பத³ம் விநா ந ஸம்ப⁴வதி தத்த்வமஸ்யாதி³ வாக்யே, ஸ ஏவ ரஸ: । ரஸஸ்வரூபஸ்ய தஸ்ய ஸம்ப³ந்த⁴ஸம்ப³ந்தே⁴ விநா ப்ரதிஜ்ஞாதோ(அ)ஸ்தி ஸர்வம் விஶேஷேண ஸர்வஜ்ஞ । ஏவ ஆநந்த³யதி லோகாந் । ந ப்ரஜாபதிதாதி³கம் । ஸ ஏவாநந்த³ஹேதுத்வேந ப்ரத்யக³ர்த² வ்யவஹ்ரியதே । 'ஸத்யம் ஜ்ஞாநமநந்தம் ப்³ரஹ்ம' 'ஆத்மந ஆகாஶ: ஸம்பூ⁴த:' 'ஆத்மைவேத³ம் ஸர்வம்' இதி ப்ரஹ்மண: ஸர்வாநந்த³ஹேதுத்வம் । 'ஸோ(அ)ஶ்நுதே ஸர்வாந் காமாந் ஸஹ ப்³ரஹ்மணா விபஶ்சிதா' 'ஆநந்த³ம் ப்³ரஹ்மணோ வித்³வாந்' இதி ப்ரஹ்மண்யேவ ஸர்வப்ரதிஷ்டா²த்வம் ஸர்வாந்தர்யாமித்வம் ச

ஶ்ரோதேஷு । தத்த்வமஸ்யாதி விஷயவாக்யார்த்த்வஸ்ய ஸூத்ர வ்யாப்தி । தத்ர ப்ரஹ்மணோ ஜீவாத் அபேதஸ்ய ஸப்ரதிபாதகஸ்ய ப்ரியவஸ்துஷ்டாநாம் ப்ரியகாபேதகத்வ, ஸம்பந்தோ ப்ரிய வஸ்துஸ்யோ பேதம் ச போத்யதே । தஸ்ய ஸம்பந்தத்வம் அபாதாஶிதவாதிநாம் தத்வோபகாரமார்த்தாநாம் அஸிம் ஶக்திகம் ச ப்ராப்யதே । கோऽஸாவத்ர த்ருஷ்டிரித்ய தே ஜீவோ வா ப்ரஹ்ம வேதி । ஜீவ இதி பூர்வபக்ஷ: । ந ஜீவ:, கிம் து ப்ரஹ்மேதி ஸித்தாந்த: । இதம் த்ருதீயமதிகரணம் ॥

‘ தத்ர கிம் ஜீவோ ப்ரஹ்மத்வேநாபிதீயதே ? கிம் வா பரமாத்மேதி ஸம்ஶயே ஜீவ இதி பூர்வபக்ஷ: । ஸித்தாந்தஸ்து பரமாத்மைவாத்ர த்ருஷ்டவ்ய இதி ப்ரதிபாத்யதே । குத: ? வாக்யாந்வயாத் । உபக்ரமோபஸம்ஹாராப்யாம் வாக்யஸ்ய ப்ரஹ்மண்யேவாந்வயாத் ’ இதி ஶ்ரீபாஷ்யகாரா: । ‘ ஸம்ஶயநிமித்தம் ப்ரதிபாத்யதே ’ இதி ஜீவமேவ ப்ரஹ்மேத்யுக்தம், தத்காரணமாஹ ஸம்பந்தத்வம் ஜீவபராமர்ஶாத், ஜீவ ப்ராப்த ப்ரஹ்மஸித்தாந்தம் ச ப்ராமாண்யாதிதி । ஸித்தாந்த ஸம்பந்தேந ஸம்பந்தத்வம் ப்ரதிபாத்யதே, ப்ரகரணஸ்தோபஸம்ஹாரவாக்யஸ்ய ஜீவபராமர்ஶஸ்ய ப்ரஹ்மபரதா நிர்ணீயத இதி ஸம்பந்தத்வம் । ஜீவபராமர்ஶஸ்ய ப்ரஹ்மபரதாவஸாயேந ச வாக்யாந்வயாதிதி வேதாந்ததேஶிகா: ॥ ‘ க்ருத்ஸ்நவாக்யஸ்யாவயவபராமர்ஶேந ப்ரகரணதாத்பர்யநிர்ணயே ப்ரஹ்மண்யேவ உபஸம்ஹாரவாக்யஸ்ய ஸமந்வயாத் ’ இதி தத்பர்யம் । ‘ வாக்யம் ஹீதம் ஜைமிநிராசார்யோऽபி ப்ரமாணம் பரமாத்மநி ப்ரதிபாதயதீத்யேதத் ’ இதி ஸர்வஸாரஸங்க்ரஹே । ‘ வாக்யாந்வயோ நாம வாக்யாவயவாநாம் ஏகார்த்தே ஸமந்வய: । ந து வாக்யைகவாக்யத்வம் । ஸர்வத்ர ப்ரகரணவிஷயகாரணஸ்ய ப்ரகரணஸ்ய உபஸம்ஹாரவாக்யார்த்தஸ்ய

स्यात् । उपक्रमे च प्राकृतप्रलयशेषे प्रयोजनसङ्गतः । स क्षयं प्राकृतप्रलयानन्तरं परमात्मविषयत्वमेव प्रतिपादयता सूत्रेणाविवक्षितः स्यात्' इति श्रुतप्रकाशिका ॥

[illegible] ॥

उपक्रमे [illegible] जीव [illegible] । उपक्रमस्य प्रयोजन [illegible] सङ्गृहीतत्वात् ॥

'वाक्यान्वयात्' इति सूत्रं प्रणयन् सूत्रकृत् [illegible] जीवपरत्वं [illegible] ' इत्य [illegible] ॥

जीव [illegible]

[illegible] । 𑌗𑌾𑌯𑌤𑍍𑌰𑍍𑌯𑌾 𑌜𑍍𑌯𑍋𑌤𑌿𑌷𑌶𑍍𑌚 𑌸𑍂𑌤𑍍𑌰𑌕𑍃[illegible] 𑌸𑌂𑌬𑌨𑍍𑌧[illegible] । 𑌜𑍍𑌯𑍋𑌤𑌿𑌃 [illegible] 𑌇𑌤𑌿 𑌸𑌙𑍍𑌗𑌤𑌿𑌃 । 𑌜𑍍𑌯𑍋𑌤𑌿𑌰𑍁𑌪𑌦𑍇[illegible] 𑌇𑌤𑌿 𑌵𑌯𑌮𑍍 ॥

𑌕𑍇𑌚𑌿𑌤𑍍𑌤𑍁 𑌜𑍍𑌯𑍋𑌤𑌿𑌰𑍍𑌵𑌾𑌕𑍍𑌯 𑌇𑌤𑌿 𑌸𑍂𑌤𑍍𑌰𑌾𑌕𑍍𑌷𑌰𑌾𑌣𑌿 𑌵𑌿𑌵𑍃𑌣𑍍𑌵𑌨𑍍𑌤𑌿 । [illegible] 𑌜𑍍𑌯𑍋𑌤𑌿𑌃' 𑌇𑌤𑌿 𑌤𑌤𑍍𑌰𑍋𑌪𑌨𑍍𑌯𑌾𑌸𑌃 । [illegible]' 𑌇𑌤𑌿 𑌤𑌨𑍍𑌮𑌤𑌮𑍍 । [illegible] 𑌇𑌤𑌿 [illegible] । [illegible] । [illegible] । 𑌕𑌿𑌂 [illegible] 𑌸𑌂𑌸𑌾𑌰𑌿𑌣𑌃 [illegible] ॥

[illegible] 𑌇𑌤𑌿 [illegible] । [illegible] ॥

𑌭𑌾𑌷𑍍𑌯𑌕𑌾𑌰𑍇𑌣 [illegible] 𑌇𑌤𑌿 [illegible] । [illegible] 𑌭𑌾𑌷𑍍𑌯𑌕𑌾𑌰𑍇𑌣 [illegible] । [illegible] । [illegible] ॥' 𑌇𑌤𑌿 [illegible] । [illegible]

[illegible]

ஜீவஸ்ய [illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

कारणे स सर्वपक्षः सिद्धान्तपक्ष इति सर्वदीयवर्णनं
व्याख्यातमेव ॥

'अथवा [illegible] प्रामाण्यात् कोऽयं [illegible] इत्याक्षेपः' इति सर्वदर्शिवचसि विचित्रा । नानुष्ठितं वा, प्रामाण्यात् सिद्धं वा नवीनम् । [illegible] प्रवीणस्ततः । व्यासवसिष्ठादि सर्वार्षसिद्धान्तः । '[illegible] व्यासवसिष्ठादि सर्वेषः' इत्युक्तमधिकरणेऽधिकरणसारावल्यां ॥

सदधिकरणे '[illegible] प्रामाण्यात्' इति सर्वेताद्यृते । इत्येव व्यवस्थिता व्याख्या [illegible] सर्वं सर्वं प्रामाण्यादिक इति तत्त्वम् । [illegible] न सर्वथा [illegible] इति निर्णीयते '[illegible] सिद्धान्त [illegible]' इति सर्वत उक्तम् । इत्येवं [illegible] प्रामाण्यात् पक्षे [illegible] विशेषः ॥

अनन्तरोक्त [illegible] विशेषपक्षस्य [illegible] सिद्धान्तपक्षे [illegible] सर्वत्र [illegible] इति [illegible] । [illegible] इति । सिद्धान्तः [illegible] सर्व । [illegible] सिद्धान्त [illegible] विशेषकाक [illegible] नोक्तम् । न तावता सिद्धान्तविरोधः । [illegible] । तथा [illegible]

वादः स एव [illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible] इति [illegible] काशिकोक्तमेव

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible] इति [illegible] काशिका । [illegible]

[illegible]

'श्रोतव्यः श्रुतिवाक्येभ्यो मन्तव्यश्चोपपत्तिभिः । मत्वा च सततं ध्येय एते दर्शनहेतवः ॥' इति [illegible]

[illegible] याज्ञवल्क्येन । [illegible]

[illegible] याज्ञवल्क्यस्य [illegible] । [illegible]

[illegible] न [illegible] ॥

[illegible] इति [illegible]

𑌅𑌨𑍁𑌪𑌪𑌤𑍍𑌤𑌿𑌶𑌬𑍍𑌦𑌪𑍍𑌰𑌯𑍋𑌗𑍇𑌽𑌪𑌿 𑌸𑍂𑌤𑍍𑌰𑌸𑍍𑌯𑌾𑌪𑍍𑌰𑌵𑍃𑌤𑍍𑌤𑌿𑌃 । 𑌶𑌰𑍀𑌰𑍇 𑌶𑌰𑍀𑌰𑌿𑌣𑌃 𑌸𑍍𑌥𑌿𑌤𑍍𑌯𑌯𑍋𑌗𑍇𑌽𑌪𑌿 𑌸𑍍𑌥𑌿𑌤𑌿𑌶𑌬𑍍𑌦𑌂 𑌪𑍍𑌰𑌯𑍁𑌙𑍍𑌕𑍍𑌤𑍇 𑌸𑍂𑌤𑍍𑌰𑌕𑌾𑌰𑌃 । ‘𑌅𑌵𑌸𑍍𑌥𑌿𑌤𑌿𑌵𑍈𑌶𑍇𑌷𑍍𑌯𑌾𑌦𑌿𑌤𑌿 𑌚𑍇𑌨𑍍𑌨𑌾𑌭𑍍𑌯𑍁𑌪𑌗𑌮𑌾𑌦𑍍𑌧𑍃𑌦𑌿 𑌹𑌿’ 𑌇𑌤𑌿 𑌸𑍂𑌤𑍍𑌰𑍇 𑌶𑌰𑍀𑌰𑌿𑌣𑍋 𑌜𑍀𑌵𑌸𑍍𑌯 𑌶𑌰𑍀𑌰𑍈𑌕𑌦𑍇𑌶𑍇 𑌹𑍃𑌦𑌯𑍇𑌽𑌵𑌸𑍍𑌥𑌿𑌤𑌿𑌰𑍁𑌚𑍍𑌯𑌤𑍇 । 𑌸𑍍𑌥𑌿𑌤𑍇𑌶𑍍𑌚 [illegible] 𑌨𑍈𑌯𑌤𑍍𑌯𑌮𑌪𑌿 𑌵𑌿𑌵𑌕𑍍𑌷𑍍𑌯𑌤𑍇 । ‘𑌅𑌨𑌵𑌸𑍍𑌥𑌿𑌤𑍇𑌰𑌸𑌂𑌭𑌵𑌾𑌚𑍍𑌚 𑌨𑍇𑌤𑌰𑌃’ 𑌇𑌤𑌿 𑌸𑍂𑌤𑍍𑌰𑍇 𑌸𑍍𑌥𑌿𑌤𑍇𑌨𑌿𑌯𑌮𑌵𑌿𑌵𑌕𑍍𑌷𑌾 𑌪𑍍𑌰𑌦𑌰𑍍𑌶𑌿𑌤𑌾𑌽𑌵𑌸𑍍𑌥𑌿𑌤𑌿𑌶𑌬𑍍𑌦𑍇𑌨 । ‘𑌅𑌨𑍍𑌯𑌾𑌧𑌿𑌷𑍍𑌠𑌿𑌤𑍇𑌷𑍁 𑌪𑍂𑌰𑍍𑌵𑌵𑌦𑌭𑌿𑌲𑌾𑌪𑌾𑌤𑍍’ 𑌇𑌤𑌿 𑌸𑍂𑌤𑍍𑌰𑍇𑌽𑌧𑌿𑌷𑍍𑌠𑌿𑌤𑌶𑌬𑍍𑌦𑍇𑌨 𑌨𑌿𑌯𑌮𑍇𑌨𑌾𑌵𑌸𑍍𑌥𑌾𑌨𑌂 𑌵𑌿𑌵𑌕𑍍𑌷𑌿𑌤𑌮𑌿𑌤𑌿 𑌸𑍍𑌪𑌷𑍍𑌟𑌮𑍍 । ‘𑌯 𑌆𑌤𑍍𑌮𑌨𑌿 𑌤𑌿𑌷𑍍𑌠𑌨𑍍’ 𑌇𑌤𑍍𑌯𑌤𑍍𑌰𑌾𑌪𑌿 𑌪𑍍𑌰𑌾𑌗𑍁𑌕𑍍𑌤𑍋 𑌜𑍀𑌵𑍇 𑌬𑍍𑌰𑌹𑍍𑌮𑌣𑌃 𑌸𑍍𑌥𑌿𑌤𑌿𑌃 𑌸𑌂𑌸𑌾𑌰𑌦𑌶𑌾𑌯𑌾𑌮𑍇𑌵 । 𑌨 𑌮𑍁𑌕𑍍𑌤𑌿𑌦𑌶𑌾𑌯𑌾𑌂 𑌬𑍍𑌰𑌹𑍍𑌮𑌣𑍋 𑌜𑍀𑌵𑍇𑌽𑌵𑌸𑍍𑌥𑌿𑌤𑌿𑌃, 𑌤𑌦𑌾𑌨𑍀𑌂 𑌦𑍍𑌵𑌯𑍋𑌰𑍈𑌕𑍍𑌯𑌾𑌦𑌿𑌤𑌿 𑌵𑌦𑌦𑍍𑌭𑌿𑌰𑍌𑌪𑌮𑍋𑌦𑌿𑌤𑌮𑍍 । 𑌮𑍁𑌕𑍍𑌤𑌿𑌦𑌶𑌾𑌯𑌾𑌮𑌪𑌿 𑌬𑍍𑌰𑌹𑍍𑌮𑌣𑌸𑍍𑌸𑍍𑌥𑌿𑌤𑌿𑌨𑌿𑌯𑌨𑍍𑌤𑍃𑌤𑌯𑌾𑌵𑌸𑍍𑌥𑌾𑌨𑌨𑌿𑌯𑌮𑍋 𑌵𑌿𑌵𑌕𑍍𑌷𑍍𑌯𑌤𑍇 𑌔𑌪𑌮𑍋𑌦𑌿𑌤𑌨𑌿𑌰𑌾𑌸𑌾𑌯 । 𑌅𑌵𑌸𑍍𑌥𑌿𑌤𑍇𑌰𑍍𑌯𑌾𑌵𑌦𑌾𑌤𑍍𑌮𑌭𑌾𑌵𑌰𑍂𑌪𑍇𑌣 𑌨𑌿𑌤𑍍𑌯𑌤𑍍𑌵𑌮𑌪𑌿 𑌵𑌿𑌵𑌕𑍍𑌷𑍍𑌯𑌤𑍇 ॥

‘𑌯𑌤𑍍𑌰𑌦𑍍𑌵𑌰𑌾 𑌮𑍁𑌕𑍍𑌤𑌾 𑌧𑍍𑌯𑌾𑌨𑌯𑍋𑌗𑌬𑌲𑌾𑌨𑍍𑌵𑌿𑌤𑌾𑌃 । 𑌪𑍍𑌰𑌤𑌿𑌬𑌿𑌂𑌬𑌵𑌦𑌾𑌦𑌰𑍍𑌶𑍇 𑌪𑌶𑍍𑌯𑌨𑍍𑌤𑍍𑌯𑌾𑌤𑍍𑌮𑌨𑍍𑌯𑌵𑌸𑍍𑌥𑌿𑌤𑌮𑍍’ 𑌇𑌤𑌿 𑌵𑌚𑌨𑍇 [illegible] 𑌶𑌾𑌸𑍍𑌤𑍍𑌰𑍇𑌣 𑌸𑍍𑌥𑌾𑌪𑍍𑌯𑌤𑍇 𑌸𑍂𑌤𑍍𑌰𑌕𑍃𑌤𑌾 । ‘𑌮𑍁𑌕𑍍𑌤𑌾 𑌅𑌪𑌿 [illegible] 𑌸𑍍𑌵𑌾𑌤𑍍𑌮𑌨𑍍𑌯𑌵𑌸𑍍𑌥𑌿𑌤𑌂 𑌪𑌶𑍍𑌯𑌨𑍍𑌤𑌿’ 𑌇𑌤𑌿 𑌤𑌤𑍍𑌰 𑌸𑍍𑌪𑌷𑍍𑌟𑌮𑍁𑌕𑍍𑌤𑌮𑍍 । 𑌤𑍇𑌨 𑌚 [illegible] 𑌮𑍋𑌕𑍍𑌷𑌾𑌨𑌨𑍍𑌤𑌰𑌞𑍍𑌚 𑌬𑍍𑌰𑌾𑌹𑍍𑌮𑌣𑌸𑍍𑌯 𑌸𑌂𑌸𑌾𑌰𑌿𑌜𑍀𑌵𑌪𑍍𑌰𑌕𑌾𑌰𑍇𑌣 𑌵𑍍𑌯𑌾𑌖𑍍𑌯𑌾𑌨𑌂 𑌨𑌿𑌰𑌸𑌿𑌷𑌿 𑌸𑍂𑌤𑍍𑌰𑌕𑍃𑌤𑍍 𑌸𑌾𑌯𑍁𑌜𑍍𑌯𑍋𑌕𑍍𑌤𑍍𑌯𑌾 [illegible] । ‘𑌮𑍁𑌕𑍍𑌤𑌃’ 𑌇𑌤𑌿 𑌪𑍍𑌰𑌯𑍋𑌗𑌸𑍍𑌯 [illegible] 𑌸𑍍𑌮𑌾𑌰𑌣𑌮𑌪𑌿 𑌪𑍍𑌰𑌯𑍋𑌜𑌨𑌮𑍍 । ‘𑌇𑌤𑌿𑌹𑌾𑌸𑌪𑍁𑌰𑌾𑌣𑌾𑌭𑍍𑌯𑌾𑌂 𑌵𑍇𑌦𑌂 𑌸𑌮𑍁𑌪𑌬𑍃𑌂𑌹𑌯𑍇𑌤𑍍 । 𑌬𑌿𑌭𑍇𑌤𑍍𑌯𑌲𑍍𑌪𑌶𑍍𑌰𑍁𑌤𑌾𑌦𑍍𑌵𑍇𑌦𑍋 𑌮𑌾𑌮𑌯𑌂 𑌪𑍍𑌰𑌤𑌰𑌿𑌷𑍍𑌯𑌤𑌿’ । ‘𑌕𑌾𑌰𑍍𑌷𑍍𑌣𑌂 𑌵𑍇𑌦𑌮𑌿𑌮𑌂 𑌵𑌿𑌦𑍍𑌵𑌾𑌨𑍍

[illegible]

ஶரீரிவாசகத்வாதுக்த: ஸமாநஶப்த்யவ்யபதேஶ: ஸாமாநாதி-
கரண்யவ்யபதேஶஶ்ச ப்ரஸித்த: । 'தத்ஸ்ருஷ்ட்வா ததேவாநுப்ராவிஶத், தத் அநுப்ரவிஶ்ய ஸச்ச
த்யச்சாபவத்' இதி ஶ்ருதே: । 'ஸர்வம் ஸமாப்நோஷி
ததோऽஸி ஸர்வ:' இதி ஹேதுஹேதுமத்பாவஶ்ரவணம்ச
ஶப்தவ்ருத்தி । ஶ்ருதேர்வ்ருத்தா । 'ஸ்வாத்மதயா ஸர்வம்
வ்யாப்நோஷி அதஸ்ததோऽஸி ஸர்வ:' இதி ஶ்ரீகீதாபாஷ்ய-
காரஶ்ச । விஜ்ஞாநஶப்தேந ஜீவ ப்ரஹ்மணோர்வ்யபதேஶாத்
அந்தர்யாமித்வம் ஶ்ராவ்யதே 'யோ விஜ்ஞாநே திஷ்டந் விஜ்ஞா-
நாதந்தரோ யமயதி' இதி । விஜ்ஞாநஶப்தஸ்ய ப்ரஹ்மணி
ப்ரயோகோ பாவவ்யுத்பத்த்யா தத்ஸ்வரூபஸ்ய ஜ்ஞாநத்வாத்
ப்ரஹ்மணோ ஜீவஶரீரத்வேந ஸாமாநாதிகரண்யம் ததா ப்ர-
யுக்தம் 'ஶரீராதிவ்யபதேஶாச்ச' இதி । ஜ்ஞாநஶக்தி-
ப்ரக்ருதிப்ரஸ்தேந விஜ்ஞாநஶப்தோ ஜீவாத்மபர: ஶ்ருதே:
ப்ரஹ்மண: 'ஹேதுவ்யபதேஶாச்ச' 'ஏஷ ஹ்யேவாநந்தயாதி'
ஹேதோரேநந்தயதி' இதி । ஸம்பாதாதர: ஸம்ப-
த்காரஸ்யாஶ்ரயதயா ப்ரஹ்மண ஆத்மஸ்தத்வாத் ஸம்ப-
தஶரீரஶரீரிபாவவ்யபதேஶ்யத்வாச்ச । ததாத்த
ஶ்ருதிவிரோதபரிஹாரஸ்யாபாதாச்ச ॥

'ஔபசாரிகோऽயம் ஸ்வப்ரகாஶஸ்ய ஜீவஸ்ய ப்ரகாஶ-
த்வம் ஸ்ம்ருதே 'அந்யஶ்ச ராஜந் ஸ பரஸ்ததாந்ய: பஞ்ச-
விம்ஶக:' இத்யந்யஶப்தாத்யாஸ்மபி தத்வநிர்ணயேந ।
தத்ஸ்தத்வாத் ப்ரஹ்மவ்ருத்தி' இதி ந்யாயஸ்ய 'தத்ஸ்தத்வாத்
பஶ்யதி ஸத்யேந ஸந்தவதி ஸாயம:' இதி வசநம்
ப்ரஸ்ருதே தத்வநிர்ணயேந । தேந ச ந தாதாத்ம்ய-
ஸ்ய பேத:, கிந்து தத்ஸ்தத்வமிதி ஸம்ப்ரதாய ஆஶ்ரய:
ப்ரஸித்திரயதே ஸம்ப்ரதாயஸ்யைவ ஸ்வதத்வநிர்ணயே-
ந । ஏஷ: காலேந வேதேந வ்யாவ்ருத்திஸ்யதே । கிஞ்ச
ஜீவப்ரஹ்மணோ:, உபாதாநகாரணவ்யவஹாரஸ்ய காரணஸ்ய
ஸ்வரூபாபத்திஸ்யாத், ஸ்வஶரீரபாவாபந்நதேந ஶ்ரு-

த்³வயோர்நிர்ணய: ப்ரதிபாத³யிஷ்யதே ஶ்ருதப்ரகா-
'அபே⁴த³நிர்தே³ஶஸ்யாவ்ருத்திநிப³ந்த⁴நத்வம் ஶ்ருதகாரே-
ணைவ ப⁴க³வதா வ்யாஸேந மோக்ஷத⁴ர்மே ச யாஜ்ஞவல்க்ய-
ஜநகஸம்வாதே³ ஸ்பஷ்டமபி⁴ஹிதம்' இதி ஶ்ருதப்ரகாஶி-
காயாம் மோக்ஷத⁴ர்மவசநாந்யுதா³ஹ்ருதாநி । உதா³ஹ்ருதவச-
நாநி ஶ்ருதகாரவசநாநி, யாஜ்ஞவல்க்யவசநாநி; மோக்ஷ-
த⁴ர்மவசநாநீதி பே⁴தோ³(அ)யம் ஸ்பஷ்டதரமேவ । மோக்ஷஸ்வ-
ரூபவிஷயே மோக்ஷத⁴ர்மவசநாநாம் ப்ரத்யயகத்வாத் ।
ஸ்பஷ்டதரஶ்ருதிரபி ஸ்பஷ்டைவ ஶ்ருதம் ஸாம்க்²யஸ்
ய ஸாரே ப்ரத்யக் ஸ்பஷ்டதரவசநம் த³ர்ஶநேந தத்-
ய ஸாரணோபஜ்யம் வாக்யமிதி பா⁴வ: ஸம்ப்ரத்யதே ।
'ஸர்வாத்மகோ(அ)பி ஸர்வேஶ: ஸர்வஜ்ஞ: ஸர்வத்³ருக்³ யத:'
இதி ஶ்ரீவிஷ்ணுபுராணவசநோதா³ஹரணாத் 'அபே⁴த³ஸ்யாவ்ரு-
த்திநிப³ந்த⁴நம் ஸர்வாத்மகத்வம் ஸ்பஷ்டம் । அவஸ்தா²நம் ச
ஶரீரஸ்தி²தாவஸ்தி²தமிதி தத³தே³வ ப்ரத்யதே 'ஸ
ஏவ ஹி யஜ்ஞேஶ்வரோ யஜ்ஞபுமாந் ஸ்வயம் ஹி யஜ்ஞஶ்ச ஸ ஏவ
ஸர்வாத்மா ஜ்ஞாதா விஶ்வரூபோ யதோ(அ)வ்யய:' இதி வா-
க்யம் தத் । 'ஸமாயதநா: ஸர்வே ப்ரதிஷ்டா:', 'தஸ்ய
ஸ்வா தத்³வாநேவ ரவிரஶ்மி । தத³நேவ விஶ்வஸ்ய ஸ்தா²
ணவம்' இத்யாதி³ஶ்ருதிவசநோதா³ஹ்ருத 'அதோ ஜக³த்காரண-
ஸ்ய தஸ்யைவ ஸர்வாத்மத்வம் ஸ்ரீஶஶீமிஹ ஸர்வ
ஸாமாநாதி⁴கரண்யமேதஸ்மிந் ஶ்ருதேர்ய உபபந்நம் ।
அஸ்ய ஶ்ருதஸ்ய ந கேவலம் ஸர்வஶப்³த³விரோதா⁴-
ந்யதா²வம் கிம் து ப³ஹுஜநஶ்ருதகாரவச-
நைரேகார்த்²யம் ச ப்³ரஹ்மணோ(அ)நேகாத்மகத்வம் ஶ்ருத்யா
காரேணைவ மோக்ஷத⁴ர்மே யாஜ்ஞவல்க்யஜநகஸம்வாதே³ ஸ்பஷ்ட-
மபே⁴த³நிர்தே³ஶஸ்ய மோக்ஷத⁴ர்மே தத்³வசநம் ।' இதி
வாக்யம் । 'இத³ம் ச ஸர்வம் ஜக³த்' இதி ஸர்வாத்மக-
த்வோபந்யாஸே ஸ்ருதிர்மோக்ஷத⁴ர்மே நைவ நிர்தா³ர்ஹ்யமிதி ஶ்ரு-
தகாராபி⁴ப்ராய: । ஹேதுஸித்³த⁴ம் ... தாத்பர்யஸித்³த⁴ம் தஸ்ய

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

நாத்ர கஸ்மிந்நபி, யதா ஶுக்திகாதௌ ரஜதமித்யாதிப்ரத்யயஸ்ய இதி ஸ்யாத், ந து தத்ராப்யஸ்தீதி, தத்து கார்யோபாதே: கார்யஸ்ய ஜீவோபாதேச்ச ஸோபாதிகத்வாத்: ச காரணேஷு வாஸ்தவம் ததிதி । வாஸ்தவமேவ காரணத்வம் தத்ர ஸதீதிசேத் தத்ரைவாஸ்து இதி ஸமுச்சிதமேவாஸ்மின் மதே தத், ஸாம்ஶத்வமேவாஸ்திதா: கண்டிதாஶ்ச ॥

அதேயயமபிதேயமேவைஷகாரணம் ஶரீரலக்ஷணமர்த்தம் விஶிஷ்டஸ்ய வாஸ்தவம் ஶரீரம் । ஸர்வகார்யத்வலக்ஷணாநுவாதேந ஸமர்த்தயதே ஶரீரலக்ஷணம் ஸம்ப்ரவ்ருத்த । ஸர்வலக்ஷணஸ்ய ஸாமாந்யே ஸாதித்வாதிநாம் லோகாயதிகாநாமேவ ஶரீரம் ஸ்யாத் । தத்ததேஷாம் ஶரீரமேவ ந ஸ்யாத் । ததா வாத்திகாநாம் ஸவைஶேஷிகாத்வஸ்ய யதேஷ்ஸாயநஸ்ய ஸாதிரேவாவதேத் । 'ததா ஸதி' இதி ஸர்வேதத்கோடய: ? கஸ்ய லக்ஷணே வர்த்ததி வா? ஸர்வலக்ஷணே வர்த்ததி வா? 'பரமாத்மநோ ஜீவாத்மவ்யாவர்த்தகாய்யாஸ வர்ண ஶரீரிதாநியாமக: ஸ்யாத்' இத்யுக்தேந தூஷணம் ஸேந ஸமேத । நாய்யாஸித்திகம் ஜகத: பரமாத்மஶரீரத்வம் । தாத்விகமேவ ஜகத: ஸ்வஶரீரத்வம் । 'ஜகத்ஸர்வம் ஶரீரம் தே' இதி ராமம் ப்ரதி தத்வப்ரதிபாதநாத்பரேண தேவதேவ: ஸம்போதிதே 'ஸம்ஶரீரஶேஷீஶ்வராயயஶ்வரநியாத்ம்யம் ஜகத்தத்ஸ்வஶரீரம் । 'பரமேஶ்வர ஜீவாஜீவாதாரவஸ்துநாஜீவோ ந்யூஷ்டவ்ய:' இதிவோதித்ஸூத்ரே: । உபக்ரமோபாதாநபேத விதியாதவ்யதாதாஸ்பத ஶரீரஸ்ய பரமாத்மபராதீநத்வாச்ச । ப்ரத்யேகம் ப்ரத்யேகம் ஸ்வயம் ஸ்வஸ்ய பரமாத்மபரதா ஸ்வமேவேதி தத்த்வஜ்ஞாநாத்வாச்ச । ஜீவஸ்ய ப்ரகாரிகநிரஸநேந பரமாத்மநோ த்ருஷ்டவ்யத்வம் போதநமேவாகரணத்வாச்ச । த்ருஷ்டவ்யாஸ்யாத்ம நோத்ரஷ்டவ்ய ஜீவஸ்யாஸ்த்வம், ஜீவம் ப்ரதி பரமாத்மநோ த்ருஷ்டவ்யேகாவ தேஶவிஶேஷாச்ச । 'ந து கார்யோபாதே: கார்யஸ்ய ஜீவோபாதேச்ச' இதி ஸமர்த்தப்ரவயதேஸ்த்ராநகத்வாச்ச ।

[illegible] । [illegible] । ஜீவ[illegible] । அநேகவிஜ்ஞாநே ந ஸர்வவிஜ்ஞாநப்ரதிஜ்ஞாஸித்தி-ரிதி ந கார்யகாரணபாவேந [illegible], [illegible] ஸமர்த்தயந்தி । [illegible] ஜீவாபேக்ஷயா [illegible] । [illegible] ॥

'ஐக்யம் து யதுக்தம் ப்ரஹ்ம ததேவ ஜீவஸ்ய பாரமார்த்திகம் ஸ்வரூபமிதி பவதி கார்யஸ்ய [illegible] ।' இதி பவதுக்தி[illegible] । [illegible] ந ஸ்வரூபைக்யம் வா ; [illegible] வா, [illegible] ப்ரதீயதே । [illegible] । ப்ரஹ்மணி 'ந ஜீவः ப்ரகாரீ ; கிம் து ப்ரஹ்ம' இதி ப்ரதிஜ்ஞாய [illegible] இதி [illegible] । [illegible] ஜீவாத்மா இதி [illegible] 'அநந்யத்வம் து' இதி । 'அபி [illegible]' இதி [illegible] 'விஜ்ஞாநமயஶப்தேந ஜீவ [illegible]' இதி [illegible] । [illegible] விஜ்ஞாநமயாத்மந்[illegible] விஜ்ஞாநப்ரஹ்ம[illegible] ப்ரதிபத்யதே ॥

'அந்யதாபி [illegible] ஜீவः கார்யகாரண[illegible], யதா [illegible] விஜ்ஞாநகம் [illegible]

ஜ்ஞா... யதோக்தார்த்த ஸ்வஸ்வரூபஸ்ய ஸ்வயம் ப்ரகாஶத்வேந தத்தத்பதார்த்த ப்ரகாஶகத்வம் ஜீவாத்மநாம்' இதி விவிச்ய ஸமர்த்யதே । ஸம்ப்ரத்யபி ஜ்ஞாநஸ்வரூபஸ்ய ஆத்மநோ ஜ்ஞாநாஶ்ரயத்வம் இதி வக்தவ்யம் । 'அதிஸூக்ஷ்மதயா ஸர்வஶரீரவ்யாபி ஜ்ஞாநாநாம்' ; ஸர்வத்ர ஆத்மப்ரகாஶகத்வ... [illegible] ஸர்வம் விஶிஷ்டம் ஸ்வ ஸம்வேத்யத்வம் தத்தத் தத்பதார்த்த ப்ரகாஶகத்வம் ஸ்வயம் ப்ரகாஶத்வஞ்ச ஜீவஸ்ய ஜ்ஞாநஸ்ய ச தத்தத்கார்யத்வம் இதி ஸூக்ஷ்மம் ஸாத்விகம் பஹுவிதம் ஸம்ப்ரதாய: । யதா ஜ்ஞாநாஶ்ரயத்வம் ஜ்ஞாநவிஷயத்வம் ஆத்மப்ரகாஶகத்வம் 'ஏஷ ஹி த்ரஷ்டா ஸ்ப்ரஷ்டா ஶ்ரோதா' இதி வேத: ஸமர்த்யதே ஸம்ப்ரத்யக்ஷதா, தமேவ பூர்வவிஷயதத்ப்ரகாஶகத்வாஶ்ரயத்வ ப்ரகாஶகயோ: 'விஶேஷணபேதவ்யபதேஶாப்யாம் ச நேதரௌ' 'ப்ருதுபதேஶாத்' 'பேதவ்யபதேஶாச்ச' இதி ஸம்ப்ரத்யக்ஷம் । உபாதாநகாரணஸ்ய ஜீவஸ்வரூபஸ்ய ஆதேயத்வாதிரேக ஶரீரத்வம் இதி ஸங்க்ஷேப: ॥

'அத்ர யதா ஜீவஸ்ய ப்ரக்ருதி ஶரீரம் தாஸ தாஸோபஸர்ஜநத்வம் ஸ்வரூபத: ந ஹீயதே; கிம் து ஸம்ஸாரதஶாயாம் ஸுஷ்டு பாதா: இதி ஸங்க்ஷேப: ஸர்வோ நாம விஜ்ஞாதவ்யம் । 'ஜ்ஞ: அத ஏவ' 'ஶ்ருதிஸ்மார்த்தாச்ச' இத்யாதி ஸூத்ரைரபி ஜ்ஞாநாஶ்ரயத்வம் ஸ்வரூபஜ்ஞாநத்வம் ச ஸமர்த்திதம் । ஆத்மநோ ஜ்ஞாநஸ்வரூபத்வே ஜ்ஞாநாஶ்ரயத்வம் ச ஸம்பந்தம் ந ஸம்பவதி । 'ஜ்ஞாநாதிகுணக:' இதி ஸ்வரூபகுணத்வம் ஸித்ததே । 'த்வக்ஸ்பர்ஶ ... ஜ்ஞாநாஶ்ரயத்வம்' இதி ஸம்ஶயாதிபரிஹாரோ ஜ்ஞாநஸ்வரூபத்வம் । அஸ்ய ஜ்ஞாநஸ்வரூபத்வே ஸமர்த்தித: ஸ்வரூபத்வம் இதி வர்ணநம் ஸம்பந்தமேவ ஶேஷம் ஸங்க்ஷேப: ।

[illegible]

॥ ப்ரக்ருத்யதிகரணம் ॥

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

ஸூத்ரே, ஷஷ்ட்யர்த்தே । யோகஸூத்ரே ஹ்யாசார்யவி
ஸ்யாம்ஶே த்ர்யாதிபாடஃ, யஸ்யாம் ச யோகஸ்ய ஸூத்ரகாரண
த்வேனோபாதிதம் ஸ்யாத் । யோகஸூத்ரே ஸாத்யாதீஶ்வர
ஸ்ய ஜ்ஞானக்ரியாஶக்த்யாதிநாதிஸர்வஜ்ஞத்வம் நிரதிஶயத்வம் சோ
ச்யதே । 'நிரதிஶயம் ஸார்வஜ்ஞ்யம் பீஜம்' இத்யுக்தம்
ஸார்வஜ்ஞ்யம் ஸர்வஶக்தித்வாத்யுபலக்ஷணம் । தஸ்ய 'ஸர்வா
திஶயேஷ்வபி நிரதிஶயத்வம், ஸ ஏவேஶ்வரஃ' இதி
வ்யாஸபாஷ்யே நிரதிஶயைஶ்வர்யலக்ஷணநிரூபணே க்லேஶகர்மஸூ
த்ரே । 'ஜ்ஞானக்ரியாஶக்திஸம்பதைஶ்வர்யம்' இதி ஶ்ரீதரஸ்வாமி
ணாம் வ்யாக்யா । 'ஜ்ஞானம் வைராக்யமைஶ்வர்யம் தபஃ
ஸத்யம் க்ஷமா த்ருதிஃ । ஸ்ரஷ்ட்ருத்வமாத்மஸம்போதோ ஹ்யதி
ஷ்டாத்ருத்வமேவ ச । அவ்யயானி தஶைதானி நித்யம் திஷ்டந்தி
ஶங்கரே ॥' இதி வாயுபுராணவசனம் ச । ஏதேனைவ
ப்ரதிபாதிதம் ஶ்ரீநிகேதஸ்ய ஸ்ரஷ்ட்ருத்வாதிஷ்டாத்ருத்வா
த்யுபபாதனாய । ஶ்ரீமஹாபாஷ்யே வர்ணிதயோகஸூத்ர
வ்ருத்தௌ 'தத்ரோசிதம் விஷயத்வம் ச பாதி' இதி,
ஸூத்ரே பூர்வநிஷ்டீஶ்வரப்ரயத்னேனைவ குணவிஶேஷ
ஸ்ய ஸ்வரூபஸ், ச க்ருதிம் பரோக்ஷம் ஏவ ச விஶ்வாஸ
க்ரியா ஸ்மிதிஃ । க்லேஶகர்மவிபாகாஶயைரபராம்ருஷ்டஃ புருஷவி
ஶேஷ ஈஶ்வரஃ' இதி ஸூத்ரே 'ப்ரக்ருஷ்டஸத்த்வோபாதானஜ்ஞ
க்ஷேத்ரஜ்ஞ தஸ்ய ஸ்வரூபம்' இதீஶ்வரஸ்ய குணவிஶே
ஷஸ்யோபாதானத்வேனோக்தஸ்ய நித்யத்வம் யோகஸூத்ரபா
ஷ்யகதமேவோக்தம் । 'ந ச ஸத்த்வோத்கர்ஷாதிக்ஷதிஃ ।
தஸ்ய நித்யகாரணத்வேன ஸத்த்வோத்கர்ஷஸ்ய ப்ரவ்ருத்த்
யர்த்தம்' இதி ச தத்ர தேஷாமீஶ்வரநித்யகாரணத்வ
ப்ரஸக்திஃ ப்ரதிபாதிதஃ । ஸர்வஜ்ஞஸம்பந்தஸ்ய தயோஃ ப்ரஸ
ஜ்யதே யா வா தத்ர வேதினாம் விசிகித்ஸாவகாஶஃ ।
தந்த்ரம் ப்ரதானமேவ ஸூத்ரகாரஸ்ய । தத்ப்ரயோஜனஸ்யா
பாதானே தத்ப்ராமாண்யாத் । காரணம் தந்த்ரம் ப்ரதானஸ்ய
ஸம்பந்தஃ । கா புனஃ ஸம்பதிஃ । தத்ப்ரயோஜனஸ்யார்த்தப்ரயோ

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

வஸ்தூபேத அவிவிக்தகாரணக்வஸ்வேச்சையா யத்விஜ்ஞாநம் வஸ்தூ ।
'வஸ்துதிஸோபாதாநகாரணம் ச வஸ்வமாஸ்வமுகஜஸஞ்ச
நிமித்தகாரணம் ச' இதி ஸமஷ்டிஷ்வஷாவிர்தா வ விஜ்ஞா ।
'வ விஜ்ஞாநோதாஸபவிய காரணக்வஸ்வ ஸ்வ ஈத்ர ஸாக்ஷாதா
த்நாத: இதி ஸௌத்ரவ்யவஹாரயுக்வணம் [illegible] ஸாம
ஸ்மி । உபயஸ்ய ரூபணை க்ஷீதாகாராக்ஷ [illegible] கிக்ஷத வ கஸ்ரு
தோஸபவிய காரணவாராஹபஸ்மிந் [illegible] வருவணீயா । க்ஷஸ
ஷ்மாஜேஷ்வாதாவ்ஹதயா '[illegible] த்விதம் க உ ஸ வ்யக்ஷ ஞஸ
த்வதோ த்வாஸாவ்யமிவ நிஷதக்ஷ:' இதி வ ஸ்ய வ தி
வத நா வஸ்ய ஈத்ர ஸாக்ஷாத் ஸஸ்ணம் வ கஸ்ருத்வம் நிமித்த
கவித்வஸயமேவ்யாத்ரயதே ॥

க்ஷஸ்ஹாமஷ்ட்வ ஷ்யம்தேந உஸயவஷஸ்ய வ கஸ்ருதநிமித்த
கோபாதாநகோஸபவாராஹ ஸ்மவாரஸ்யேந வஸ்ரீகஸ்ருதா:
ஸ்ரீ ஹ்ஷீகஷிதா: 'ந கேவலம் வ விஜ்ஞாத்வஷாஜேவஷாஷீ
யேவ்யாவதேஸாமாயுஷ்ணிதித்ரவாதாந ச வ ஸ, கிம்
த வாக்ஷாதேவ தஸ்ய நிமித்தகோபாதாநகவாத்ராநாதவீ'
இதேத்ததத்ததாயும் வண [illegible] வஷேவநத்வாஷாரக்ஷா
ணீ ॥

ஸவஷ்மாஜேஷ்மாஷாயுர்ஸ்த்ர ஸௌத்ரஜேதா: ஸா
யாஸாயக்வம் நிரூபிதம் ஸ்ய தவ்யகாஸ்மிதாயா 'நிமி
த்தோபாதாநஜேஜேஸவி தயோரநந்தரஸ்ய ஸமஷ்வமய
காரணக்வாவிரோயாதோ ஹக ஸாயக்வாஸாவாக், த்ரஸா
ஜேஷேஷத்வயாரணஸ்ய ஜக தா வ ஜேஹாவாஷாநகக்வ
வைஷக க்ருத்கவயோரந்தகரஸ்ஸகாவ்யாவதநஸம்ஸவேத
நிமித்தாவாஷாநிவாரகஜேஷாஸாவா' இதி ॥

யத ஸ்ரீமஸாஜேஜேதி [illegible] ஸாதாத்ஷ்வாத்ரயேஷேத ஸமஸ்
[illegible] இதி வரிணஹ்ராநாயத்தி:
[illegible] திதா: ஸமஸ்ய ஹதே த
[illegible] கிம் த ஸாக்ஷாதிர

அத வர்ணாவேக்ஷ வேக்ஷதேவ வெஷ்ட நிதி
ஶ்ஶே வ்ருத்தகூதா । 'வர்ணாரோக' இதி வ்ருத்த
வடிவஸ்ய திய்யாவர்ணாரேதித்யே்யா வண நீயொ ஹவதி
ஹவதாம ஹவந்தவஸாய நாய । 'அத: வர்ணாராதி
திய்யாவர்ணாராஹிவ் ாய ; வ்ருத்த ் க ஷி ாய
ஶேவ' இதி கூ தாரா: । வர்ணாரோ. டிவஸ்ய விவதவாவககவ
ரேவ்யஶே ஹாரேத்யா்ய வாரஸுரவாராள வர்ணாரேவிவத
வாஹாவிதி ஶாஹ்ஜஶொஷீ வ வஸிஷ் । விவதவாஹாரவ
வாணிதிடிஶநாநஞாரம் வஸவடிஶநவஸம்ஶ ஶெவ வர்ண
ரேவாஹாரவஷம்ஸிவஸாஜ்ய டிஶந நிஶேவஶிதஃ । 'அய ஸர
ஶெஷ்யராவ்யாஶே வர்ணாரேவாஶெ வர்வதிதி ஜாமாரஶெக
கயம்காரம் விவதவாடி ஞூஹாரணீயொ ஹவெக' இதி வஸாஜ்ய
டிஶநஶெநாவக ரேஷம் வாக்யம் தஹேந । உவாஹாநகவஶோ
யஶேகூவஸிஷயிகாரஶெண வர்ணாரேவக்ஷவஸ்ய வ்ருத்தகாராண
வவக்ஷெ கந வ்ருத்தி தகாக, விவதவாஹாரவஷம்ஸிஹவந்த
தவஸ்ய வர்வதீ ஹஶவாஶு வ்ருத்தகாரா இதத்யதே கதி:
தும்ஶய: ॥

வரஹீஶெநா வெஷாணுவஸம்வஹாய: வர்ணாரேவக்ஷ இதி
ஹவதீயஶ ஶெநஶெவவக்ஷ்யஶ்யே । 'ஸாஹஸுராஹஸி வரணாரே ।
ஶேயாதிரிதி வர்ணாராதிக் வ வ்ருத்தநிஶேடிஶாஹாஶேதாஶ்ய
வாக்யகாரேண வ ஹாநதிநா வர்ணாரேஷு ஷ்யாதித்யஸி
யாநாஷ வர்ணாரேவாஶெ வ்யஷஸம்ரேத:' இதி கூ தாரா: ।
வஹாநத்ய [illegible] வ வாயடு: இதி வயஃ ।
ஶெஸ ச வர்ணாரேவ [illegible] வக்ஷவாரோவ்யாஶெகந வ ஹா
நதி ய ஷதவர்ணாரேஶவஸ்ய வ திய்யாவ ர்ணாரேயக
கவ வணம் ஹவதி யீ [illegible] வநஷ । யதா வ்ருத்த
தா ணீ வ த வ்யஞு ஹவந்தேக தயா வ ரஹீ [illegible]
[illegible] வ தாவ்யாயக இதி ந
தி [illegible] । [illegible] வர்ணாரேயஷவஸ்ய வர்ணாரே
[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

ज्ञानस्वरूपकं च तत्त्वम् । श्रुतिस्मृतिषु प्रतिपादकवाक्यस्य [illegible] वाक्यानां निरपेक्षतया स्वनिष्ठता [illegible] । तत्कारण [illegible] वाक्यविरोधः [illegible] परिहृतः ।

॥ सर्वव्याप्यनाधिकरणम् ॥

[illegible] इति [illegible] पादवत्त्वे [illegible] न्यायकलापपरत्वं [illegible] । न्याय [illegible] वाक्यानां [illegible] न्याये [illegible] तत्त्व [illegible] ॥

'तत्त्वं जिज्ञासमानानां हेतुभिः सर्वतोमुखैः । तत्त्वमेको महायोगी हरिर्नारायणः परः' इति स्मृत कारणत्वनिर्देशात् [illegible], 'हेतुभिः' [illegible] न्यायैः, सर्वतोमुखैः [illegible] । तथा सर्ववि [illegible] 'श्रुतयश्च सर्वशास्त्राणि विधयश्च परात्परः । एकमेकं [illegible] यो नारायणः सदा ॥' इति । [illegible] । विधायत्वेन [illegible] परीक्षणमुक्तम् । ...... [illegible] नारायणस्य कारणत्वं पादवत्त्वेन [illegible] इत्युक्तं [illegible] यम् ॥

उदाहृतस्य [illegible] श्लोके तत्त्वजिज्ञासमाना नारायणः [illegible] इति [illegible] स्मृता । 'हेतुभिः सर्वतोमुखैः' इति स्मृत [illegible]

ஸ்வரஸ: । 'ஸாரவத்விஶ்வதோமுகம்' இதி ஸூத்ரலக்ஷண வாக்யம் ப்ரத்யபிஜ்ஞாபயிதும் 'ஸர்வதோமுகை:' இதி । பரதேவதாவிஶேஷநிர்ணயோ ப்ரஹ்மஸூத்ரேஷு கதம் க்ருத இதி தத்ரத்யந்யாயை: ஸ்பஷ்ட: । ஸர்வதோமுகைரிதி பஹுவசநேந பஹ்வதிகரணவ்யாப்தாதிதா: ந்யாயா: பரதேவதாவிஶேஷநிர்ணயே உபகாரகா இதி ஸூச்யதே । பஹ்வதிகரணந்யாயாதிதேஶோ ஜ்யோதிரதிகரணே க்ரியதே । அதோ ஜ்யோதிரதிகரணே ப்ரவ்ருத்தவ்யாப்தாதித பஹுந்யாயஸஞ்சாரேண பரதேவதாநிர்ணய: ஸூத்ரக்ருதாஶயஸ்த இவ ॥

'ஜ்ஞேயாஸ்' 'விசாரஶ்ச பாவந: பாவந:' இதி ப்ரஹ்மஸூத்ரஸாரபூதவிசாரஶாஸ்த்ரபரத்வமிவ ஸ்வரஸ: । அதோ நாராயணஸ்ய பரதேவதாத்வநிர்ணயோ ப்ரஹ்மஸூத்ரஸாக்ஷாத்க்ருத்ய । தந்நிர்ணயே பாவந: பாவநத்வம் ஸர்வப்ரகாரேஷு விசாரஶ் நிர்ணீதா ந்யாயா உபகாரகா இதி । 'த்யேயோ நாராயண: ஸதா' இதி வசநேந ஸமாத்யாயாரம்பே 'ஶ்வத்திர்ஸர்வகத்வதேஶாக' இதி ஸூத்ரிதஸ்ய த்யாநஸ்ய நாராயணவிஷயத்வம் நியம்யதே । 'காரணம் து த்யேய:' 'த்யேயோ நாராயண: ஸதா ।' அதோ நாராயண: காரணம் ॥

காரணத்வஸ்ய ஹிரண்யகர்பாத்யாவ்ருத்திமத்வேந தே(அ)பி ஸாதநீயா । ஹிரண்யகர்பஸ்ய ப்ரஹ்மத்வம் நேஷ்டம் ஸதாம் ॥

ஸ்வாராஜ்யஸித்தௌ ப்ரதமப்ரகரணே தத்த்வாசார்யாணாம் நிர்ணயஸ்யாநுஸாரேண 'ஸர்வம் ஹைரண்யகர்பாத்யுதித பலி ஜகத்காரணம் நாதராணாம் யஸ்தஸ்ய ப்ரஸூதி: ஶ்ருதிஶிரஸி மதா கல்பிதாயாமிதம் ச । அஸ்யாஜ்ஞாநாதி யோகம் கலயதி ச யதோ ப்ரஹ்மதோ ப்ரஹ்மவாதீ தஸ்மாத் ப்ரஹ்மைவ பாஶவர்ஜிதம் ஶ்ரௌதமேகம் நிதாநம்'

𑌇𑌤𑌿 𑌹𑌿𑌰𑌣𑍍𑌯𑌗𑌰𑍍𑌭𑌸𑍍𑌯 𑌤𑌤𑍍𑌤𑍍𑌵𑌜𑍍𑌞𑌾𑌨𑌾𑌧𑌿𑌕𑌾𑌰𑌵𑌨𑍍𑌨𑌿𑌰𑍂𑌪𑌣𑍇𑌨 𑌨𑌿𑌦𑌰𑍍𑌶𑌨𑌂 𑌕𑍃𑌤𑌮𑍍 । 𑌕𑌾𑌰𑌣𑌵𑌾𑌕𑍍𑌯𑌸𑌮𑌨𑍍𑌵𑌯𑌾𑌧𑍍𑌯𑌾𑌯𑍇 𑌕𑌾𑌰𑌣𑌸𑍍𑌯 𑌬𑍍𑌰𑌹𑍍𑌮𑌣𑍋 𑌹𑌿𑌰𑌣𑍍𑌯𑌗𑌰𑍍𑌭𑌾𑌦𑍍𑌵𑍍𑌯𑌾𑌵𑍃𑌤𑍍𑌤𑌿𑌃 𑌸𑌮𑍍𑌯𑌗𑍍𑌵𑍍𑌯𑍁𑌤𑍍𑌪𑌾𑌦𑌨𑍀𑌯𑌾 𑌭𑌵𑌤𑌿 । 𑌅𑌤 𑌹𑌿𑌰𑌣𑍍𑌯𑌗𑌰𑍍𑌭𑌵𑍍𑌯𑌾𑌵𑍃𑌤𑍍𑌤𑌿𑌰𑌪𑌿 𑌨𑌿𑌰𑍍𑌣𑍀𑌯𑌤𑍇 𑌶𑍍𑌰𑍁𑌤𑌪𑍍𑌰𑌕𑌾𑌶𑌿𑌕𑌾𑌯𑌾𑌮𑍍 ॥

𑌅𑌸𑍍𑌮𑌿𑌨𑍍𑌨𑌧𑍍𑌯𑌾𑌯𑍇 𑌚𑌤𑍁𑌃𑌸𑍂𑌤𑍍𑌰𑍍𑌯𑌾𑌮𑍍 '𑌯𑌤𑍋 𑌵𑌾 𑌇𑌮𑌾𑌨𑌿' 𑌇𑌤𑍍𑌯𑌾𑌦𑌿𑌵𑌾𑌕𑍍𑌯𑌂 𑌪𑌰𑌾𑌮𑍃𑌶𑍍𑌯𑌤𑍇 । 𑌆𑌨𑌨𑍍𑌦𑌮𑌯𑌾𑌧𑌿𑌕𑌰𑌣𑍇 𑌤𑍈𑌤𑍍𑌤𑌿𑌰𑍀𑌯𑍋𑌪𑌨𑌿𑌷𑌤𑍍𑌪𑍍𑌰𑌤𑌿𑌪𑌾𑌦𑍍𑌯𑌕𑌾𑌰𑌣𑌵𑌿𑌷𑌯𑍇 𑌵𑌿𑌚𑌾𑌰𑌃 । 𑌅𑌨𑍍𑌤𑌰𑌾𑌧𑌿𑌕𑌰𑌣𑍇 𑌵𑌿𑌚𑌾𑌰𑌿𑌤𑌾𑌯𑌾 𑌅𑌨𑍍𑌤𑌰𑌾𑌦𑌿𑌤𑍍𑌯𑌵𑌿𑌦𑍍𑌯𑌾𑌯𑌾𑌃 𑌵𑌿𑌷𑍍𑌣𑍁𑌪𑌰𑌤𑍍𑌵𑌂 [illegible] '𑌕𑌪𑍍𑌯𑌾𑌸𑌂 𑌪𑍁𑌣𑍍𑌡𑌰𑍀𑌕𑌾𑌕𑍍𑌷𑌂 𑌪𑌦𑍍𑌮𑌪𑌤𑍍𑌰𑌸𑍍𑌥𑌿𑌤𑌮𑍍 । 𑌉𑌦𑌾𑌰𑌾𑌙𑍍𑌗𑌂 𑌹𑌰𑌿𑌂 𑌵𑌨𑍍𑌦𑍇 𑌕𑌿𑌂 [illegible] 𑌤𑌤𑌃 𑌪𑌰𑌮𑍍' 𑌇𑌤𑌿 [illegible]𑌅𑌧𑌿𑌕𑌰𑌣𑌵𑌿𑌷𑌯𑌶𑍍𑌲𑍋𑌕𑍇 । 𑌆𑌨𑌨𑍍𑌦𑌮𑌯𑌾𑌦𑌿𑌤𑍍𑌯𑌯𑍋𑌰𑌐𑌕𑍍𑌯𑌂 𑌸𑍍𑌪𑌷𑍍𑌟𑌂 𑌶𑍍𑌰𑍂𑌯𑌤𑍇 '𑌸 𑌯𑌶𑍍𑌚𑌾𑌯𑌂 𑌪𑍁𑌰𑍁𑌷𑍇 𑌯𑌶𑍍𑌚𑌾𑌸𑌾𑌵𑌾𑌦𑌿𑌤𑍍𑌯𑍇 𑌸 𑌏𑌕𑌃' 𑌇𑌤𑌿 '𑌭𑍇𑌦𑌵𑍍𑌯𑌪𑌦𑍇𑌶𑌾𑌚𑍍𑌚𑌾𑌨𑍍𑌯𑌃' 𑌇𑌤𑍍𑌯𑌨𑍍𑌤𑌰𑍍𑌯𑌾𑌮𑍍𑌯𑌧𑌿𑌕𑌰𑌣𑍇𑌽𑌨𑍍𑌤𑌰𑍍𑌯𑌾𑌮𑌿𑌶𑍍𑌰𑍁𑌤𑍇𑌃 𑌪𑌰𑌾𑌮𑌰𑍍𑌶𑌃 𑌕𑍃𑌤𑌃 । 𑌤𑍇𑌨 𑌚 𑌸𑍂𑌚𑌿𑌤𑍇𑌨𑌾𑌨𑍍𑌤𑌰𑍍𑌯𑌾𑌮𑌿𑌬𑍍𑌰𑌾𑌹𑍍𑌮𑌣𑍇 [illegible] 𑌸𑍂𑌚𑌿𑌤𑌮𑍍 । 𑌅𑌨𑍍𑌤𑌰𑍍𑌯𑌾𑌮𑌿𑌬𑍍𑌰𑌾𑌹𑍍𑌮𑌣𑌸𑍍𑌯 𑌵𑌿𑌷𑍍𑌣𑍁𑌪𑌰𑌤𑌾 [illegible] '𑌕𑌿𑌂 [illegible] 𑌹𑌰𑌿𑌰𑌿𑌤𑌿 [illegible] 𑌸𑌦𑌾 𑌸𑌂𑌨𑌿𑌯𑌨𑍍𑌤𑌾 [illegible]' 𑌇𑌤𑍍𑌯𑌨𑍍𑌤𑌰𑍍𑌯𑌾𑌮𑍍𑌯𑌧𑌿𑌕𑌰𑌣𑌶𑍍𑌲𑍋𑌕𑍇 । 𑌜𑍍𑌯𑍋𑌤𑌿𑌰𑌧𑌿𑌕𑌰𑌣𑍇 [illegible] 𑌵𑌿𑌷𑍍𑌣𑍁𑌪𑌰𑌤𑍍𑌵𑌂 𑌸𑍂𑌚𑌿𑌤𑌮𑍍 । 𑌪𑍍𑌰𑌤𑌰𑍍𑌦𑌨𑌵𑌿𑌦𑍍𑌯𑌾 𑌕𑍌𑌷𑍀𑌤𑌕𑍍𑌯𑍁𑌪𑌨𑌿𑌷𑌤𑍍𑌸𑍁 । 𑌕𑍌𑌷𑍀𑌤𑌕𑍍𑌯𑌾 𑌵𑌿𑌷𑍍𑌣𑍁𑌪𑌰𑌤𑍍𑌵𑌂 𑌸𑍍𑌪𑌷𑍍𑌟𑌮𑍍 । 𑌶𑌾𑌣𑍍𑌡𑌿𑌲𑍍𑌯𑌵𑌿𑌦𑍍𑌯𑌾𑌯𑌾 𑌵𑌿𑌷𑍍𑌣𑍁𑌪𑌰𑌤𑍍𑌵𑌂 [illegible] '[illegible] 𑌸𑌤𑍍𑌯𑌸𑌂𑌕𑌲𑍍𑌪[illegible]' 𑌇𑌤𑌿 [illegible]𑌅𑌧𑌿𑌕𑌰𑌣𑌶𑍍𑌲𑍋𑌕𑍇 । [illegible]𑌅𑌧𑌿𑌕𑌰𑌣𑌶𑍍𑌲𑍋𑌕𑍇 𑌚

ஶ்ருத்யா விஷ்ணுபாதஶப்தோக்தம் । யஸ்ய ந: பரம் விஷ்ணோ:
பரமம் பதமிதி தத்வநிர்திஷ்டம் । ஸர்வஜ்ஞாஷ்யகா
ரேண தத்ஸ்தம் ஸாக்ஷிதம் தத்ராபேக்ஷ்ய । 'புருஷாந்ந
பரம் கிஞ்சித் ஸா காஷ்டா ஸா பரா கதி:' இதி கடகஶ்ருதே:
பர: புருஷோ வாஸுதேவ: । ஜ்ஞாநபோஷகத: புரு
ஷ: ஸ ஏவ । ஸர்வாநந்தாதி ஸ: । ஸ ச விஷ்ணு
ரிதி ஸ்வதந்த்ரஸ்யாபி தத்ஸ்வரூபாநுஸாரே । ஏதஸ்ய
விஷ்யாத உக்தே: புருஷ: புருஷோத்தமோ யோகே
வேதே ச ப்ரதிதோ வாஸுதேவ: । 'ஸர்வபூதேஷு:
புருஷோத்தம: ஸ்ம்ருத:' இதி கவிஸாவுஹள: । 'ஸ்ம்ருத:'
இதி கீதாஸ்ம்ருதிபாரமார்த்ய: । ஜ்ஞாநத்வேத ப்ரதிபாத்யம் ।

ப்ராப்தா: ஸர்வேஷ்வப்யேதாவாப்யா விஷ்ணுஸ்தா
ஏவ । ஸம்பந்தாநாம் நிரதிஶயா விஷ்ணுபக்தி: ப்ரஸித்தா ।
'யாஸ்வப்தே நதஸ்ஸ்வஸ்ய ஸர்வஸ்ய பாஜிஸாக்ஷிணே' இதி
ஸர்வேஶ்வராயாபீ்ணாம் பூஜநேஶ்வரோ யேநதேபீஷி
ஜா । 'க்ருஷ்ணஷ்ணாபவேஷுக்ஷம் ப்ரஸித்தம் । 'க்ருஷ்ணாய
ஸர்வாநந்தநதே பரமாத்மநே । நமோ வியாய தே
தேயா' இத்யுபக்ரம்ய தேதிஸீயவாதிஷுக்ஷகா 'ஸா
தேயம் வ்யாக்ரியா ப்ரீதிம் ஸஹவதேவ்ய கூவஷதீ । விராய
பதஷுதாம் க்ருஷ்ண த்ருஷ்ணாம் த்வக்ஷாநந்தாதிநீ ॥' இத்யதே
ஸமேதிஷுதா ஸஹவதி ஶ்ரீதேஶாநந்தமிமிணா । 'அதிநிகஷுதி
க்ரியம் தேஹாரே: பரதேஶம் ப்ரணயாஹலிஷ்டவீதி' இதி
ஶ்ரீஸ்வத்ஸசிஹ்நாநாம் ஸம்ப்ரதாயஶ்ரீரகோபக்ரம: । 'ஸா
ஜஜ்ஞேஜஜ்யாயஸே' இதி தத்ரூபஸம்ஹாரஶ்லோகே பரம
பதேதேபாதாஸங்கி: । 'ஜாதம் நந்தகோபநாதஷவிஷ்ண
நந்தாய ப்ரந்தாவநே வேணும் வாதயதிநந்தஸந்தரதேவம்
வந்தேஸ்ரவிந்தேக்ஷணம்' இதி தத்ப்ராப்யாதந்ணாம் ஶ்ரீதேஶிக
ஸஹநாநாதேவக்ரத்ரஶ்லோகேநதேஶ்யாயதேவஸம்ஹாரா:॥

॥ 𑌶𑍁𑌦𑍍𑌧𑌿𑌪𑌤𑍍𑌰𑌿𑌕𑌾 ॥

𑌪𑍃𑌷𑍍𑌠𑌂	𑌪𑌙𑍍𑌕𑍍𑌤𑌿𑌃	𑌅𑌶𑍁𑌦𑍍𑌧𑌂	𑌶𑍁𑌦𑍍𑌧𑌂
9	6	𑌦𑍍𑌵𑌿𑌤𑍀𑌯𑌤	𑌦𑍍𑌵𑌿𑌤𑍀𑌯
10	19	𑌸𑌵𑍇𑌵𑍍	𑌸𑌵𑍇𑌵𑍇
20	3	𑌤𑌟𑍍𑌵𑌿	𑌤𑌦𑍍𑌵𑌿
22	6	𑌕𑍍𑌰𑌿𑌯𑌾𑌂	𑌕𑍍𑌰𑌿𑌯𑌾
23	8	𑌹𑌾𑌰𑌾	𑌹𑌾𑌰𑌾
27	14	𑌜𑍍𑌯𑍋𑌤𑌿	𑌜𑍍𑌯𑍋𑌤𑌿𑌃
33	6	𑌉𑌕𑍍𑌤𑌿	𑌉𑌕𑍍𑌤𑌿
38	24	𑌶𑍍𑌰𑌾𑌵𑌃	𑌶𑍍𑌤𑍍𑌰𑌾𑌵𑌃
39	24	𑌣𑌾𑌰𑌾	𑌣𑌾𑌵
40	15	𑌉𑌷𑍍𑌟𑌾	𑌉𑌤𑍍𑌤𑌿𑌷𑍍𑌠𑌾
41	28	𑌨𑌾𑌦	𑌨𑌾𑌶
42	7	𑌦𑍀𑌵𑌾𑌂	𑌦𑍀𑌨𑌾𑌂
44	12	𑌬𑍍𑌰𑌹𑍍𑌮𑌾	𑌬𑍍𑌰𑌾𑌹𑍍𑌮𑌾
45	7	𑌤𑍋𑌪𑍌	𑌨𑍋𑌪𑍌
48	9	𑌰𑌤𑌕𑍍𑌵	𑌰𑍇𑌕𑍍𑌵
52	6	𑌦𑍀𑌰𑍍𑌘	𑌦𑍀𑌪𑍍𑌰
61	29	𑌤𑍍𑌰𑌤𑌿	𑌤𑍍𑌰𑌵𑍍𑌰𑌤𑌿
84	18	𑌷𑍍𑌟	𑌷𑍍𑌟𑌿
96-c.	9	𑌷𑌿𑌤𑌕𑌾	𑌷𑌿𑌤𑌕𑌾
101	25	𑌰𑌣𑍇	𑌰𑍋𑌣
102	5	𑌸𑌾	𑌸𑍍𑌸𑌾
104	10	𑌸	𑌶

105	16	ஷ்யஷ	ஷ்யவ
...	26	ஜ்ய	ஜா
106	26	ஷ்யா	ஞா
107	28	ஜூா	ஜா
108	15	க்ஷா	க்ஷ
109	10	தித	தீண
....	16	ந	ந ஓ
110	20	கவ	கவ
112	7	ஹமவ	ஹவ
....	17	வொ	வொவா

